

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

33/2019. (XI. 27.) AB határozat	a nemzeti otthonteremtési közösségekről szóló 2016. évi XV. törvény 13. § (6)–(7) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	2204
34/2019. (XI. 29.) AB határozat	az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 79. § (2) bekezdés korábban hatályos rendelkezése alaptörvény-ellenességének megállapításáról, és bármely bíróság előtt folyamatban lévő illetékelőleg visszatérítésével kapcsolatos ügyben való alkalmazásának kizárásáról	2223
3334/2019. (XII. 6.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	2237
3335/2019. (XII. 6.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	2260
3336/2019. (XII. 6.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	2267
3337/2019. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2275
3338/2019. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2279
3339/2019. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2283
3340/2019. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2286
3341/2019. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2289
3342/2019. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2292
3343/2019. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2295
3344/2019. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2298
3345/2019. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2300
3346/2019. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2302
3347/2019. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2305
3348/2019. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2308
3349/2019. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2311
3350/2019. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2316
3351/2019. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2322
3352/2019. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2327
3353/2019. (XII. 6.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2330
1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás	az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről	2333

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGGZÉSEI

33/2019. (XI. 27.) AB HATÁROZAT

a nemzeti otthonteremtési közösségekről szóló 2016. évi XV. törvény 13. § (6)–(7) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Horváth Attila, dr. Pokol Béla, dr. Szívós Mária és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a nemzeti otthonteremtési közösségekről szóló 2016. évi XV. törvény 13. § (6)–(7) bekezdése alaptörvény-ellenes, sérti az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdését, ezért azt megsemmisíti.

2. Az Alkotmánybíróság a nemzeti otthonteremtési közösségekről szóló 2016. évi XV. törvény 1. § (1) bekezdésének 3. pont *b*) alpontja, 10. § (1) és (4) bekezdései, valamint 48. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján (Perenyei és Társa Ügyvédi Iroda, képviseli: dr. Perenyei Tamás) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a nemzeti otthonteremtési közösségekről szóló 2016. évi XV. törvény (a továbbiakban: NOKtv.) 1. § (1) bekezdésének 3. pont *b*) alpontja, 10. § (1) és (4) bekezdései, 13. § (6) bekezdése, valamint 48. §-a alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, XII. cikk (1) bekezdése és XV. cikk (2) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó mint lakóingatlanok értékesítésével üzletszerűen és jelentős volumenben foglalkozó vállalkozás aktuális céljai között szerepel a NOKtv. által bevezetett ún. nemzeti otthonteremtési közösség (a továbbiakban: NOK) alapítása. A NOKtv. 33. § (1) bekezdése alapján a szervezőhöz képest jelentős versenyelőnyvel jár az ún. megbízható szervezői minősítés, amelynek elnyerésére két lehetőség van. Az egyik mód, hogy egy zártkörűen működő részvénytársaság a szervezői engedély kiadását követő két éven át teljesíti a jogszabályban előírt feltételeket [NOKtv. 1. § (1) bekezdés 3. pont *a*) alpont]. A másik – két év várakozás nélküli – lehetőség, hogy a gazdasági társaság igazolja, hogy korábban zártkörűen működő részvénytársaságként fogyasztói csoportot működtetett, és ennek során legalább ezer lakóingatlan építésében, illetve értékesítésében részt vett, továbbá két évig folyamatosan teljesítette a jogszabályban

- előírt adatszolgáltatási kötelezettségeit [NOKtv. 1. § (1) bekezdés 3. pont *b*) alpont, 10. § (4) bekezdés]. Az indítványozó számára csak az első út járható, ugyanis a cégformája jelenleg korlátozott felelősségű társaság.
- [4] Az indítványozó úgy véli, a NOKtv. 48. §-a [tartalmilag annak (1) bekezdése] az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét okozva nem biztosít kellő felkészülési időt az érintetteknek arra, hogy a jogszabály hatályba lépéséig a megbízható szervezővé válás feltételeinek való megfelelésre felkészülhessenek: a jogszabály a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba, ez az időtartam viszont nem elegendő a zártkörűen működő részvénytársasággá való átalakuláshoz, amely révén „elvileg bekerülhetnének a megbízható szervező kategóriába”. A NOKtv. valójában visszamenőleges hatállyal hozza kedvezőbb helyzetbe a zártkörűen működő részvénytársaságokat.
- [5] Szintén az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe – a jogállamiság követelményébe – ütközik az indítványozó szerint az, hogy a NOKtv. 10. § (4) bekezdése a 2014. január 1-jei hatállyal betiltott fogyasztói csoport működtetésében való részvételt írja elő a megbízható szervezői minősítés elnyerésének egyik feltételeként. Az indítványozó úgy véli, őt tulajdonképpen a tiltott üzleti tevékenységtől való tartózkodás miatt éri utólag joghátrány. A törvényalkotó valójában a jogkövető magatartást szankcionálja. Ráadásul a NOKtv. teljesíthetetlen feltételt is szab: 2014. január 1-je és 2016. április 26-a (a NOKtv. hatályba lépése) között több mint két év telt el, így a fogyasztói csoportban való üzleti tevékenységre ebben az időszakban törvényesen már nem is volt lehetőség.
- [6] Diszkriminatívnak – az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését sértőnek – tartja az indítványozó továbbá, hogy a jogalkotó a NOKtv. 10. § (4) bekezdésében – összefüggésben az 1. § (1) bekezdés 3. pont *b*) alpontjával és a 10. § (1) bekezdésével – önkényesen kedvezőbb helyzetbe hozza azokat a zártkörűen működő részvénytársaságokat, amelyek korábban fogyasztói csoportot működtettek – esetükben a NOKtv. 1. § (1) bekezdés 3. pont *a*) alpontja szerinti feltételek teljesülése és a két éves várakozási idő nélkül lehetővé teszi a megbízható szervezői státusz elnyerését –, holott e feltétel semmilyen észszerű összefüggésben nem áll a NOKtv. szerinti szervezői tevékenységgel. Ráadásul a jogalkotó a fogyasztói csoportokat 2014-ben be is tiltotta, tehát a támadott szabály valójában a jogsértő vállalkozásokat privilegizálja a jogkövetőkkel szemben, utóbbi csoport számára egyébként teljesíthetetlen feltételt is szabva.
- [7] Szintén diszkriminációnak tekinthető – hangzik az indítvány – a NOKtv. 13. § (6) bekezdése, amely a megbízható szervezővé válás feltételeként írja elő azt, hogy a szervező igazgatósága legalább egy tagjának legalább 5 évi, a fogyasztói csoportokról szóló 530/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) szerinti tevékenységet üzletszerűen végző cégben vezető tisztségviselőként eltöltött gyakorlattal kell rendelkeznie. Ez a feltétel a szervezők homogén csoportján, sőt még a korábban fogyasztói csoporthoz köthető vállalkozások körén belül is észszerűtlen, önkényes különbségtételt jelent, és csak a vállalkozások rendkívül szűk köre számára teszi lehetővé a megbízható szervezővé válást. Ráadásul a sérelmezett előírás a megbízható szervező üzleti tevékenységével nem is áll kapcsolatban az indítványozó szerint.
- [8] Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében garantált vállalkozáshoz való jog sérelmét jelenti az indítványozó megítélése szerint az, hogy NOKtv. 1. § (1) bekezdés 3. pont *b*) alpontjával összefüggésben a 10. § (4) bekezdése – pontosabban annak *b*) pontja – és a 13. § (6) bekezdése a megbízható szervezői minősítés elnyerését a korábban fogyasztói csoportokban tevékenykedők szűk körére korlátozzák, ezzel gyakorlatilag kizárják az otthonteremtési közösségek piacára való belépést.
- [9] A vállalkozáshoz való joggal összefüggésben az indítványozó a NOKtv. 10. § (1) bekezdését is sérelmezi, amely csak zártkörűen működő részvénytársaságok számára teszi lehetővé a szervezővé válást. Úgy véli, nem önmagában a működéshez szükséges társasági forma előírása alaptörvény-ellenes, habár annak értelemszerűen csak a zártkörűen működő részvénytársaságok tudnak megfelelni, hanem az, hogy a NOKtv. 1. § (1) bekezdés 3. pont *a*) alpontja két éves várakozási időt is előír. Ehhez képest viszont a NOKtv. 10. § (4) bekezdésének kikapuján keresztül a korábban fogyasztói csoportokban tevékenykedőknek azonnal lehetővé válik a minősített szervezővé válás.
- [10] Összefoglalva: az indítványozó azért fordult az Alkotmánybírósághoz, mert úgy véli, hogy a szabályozási konstrukció révén nem tud piacra lépni, illetve behozhatatlan és indokolatlan versenyhátrányba kerül azon zártkörűen működő részvénytársaságokhoz képest, amelyek korábban fogyasztói csoportot működtettek.

II.

[11] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XII. cikk (1) Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

[12] 2. A NOKtv. érintett rendelkezései:

„1. § (1) E törvény alkalmazásában

[...]

3. megbízható szervező: az a szervező, amely

a) a Magyar Nemzeti Banktól (a továbbiakban: Hatóság) kapott szervezői engedély kiadását követően nyilvános kiválasztás keretében legalább ezer lakóingatlan adásvételében közreműködött, és a Hatóságtól kapott engedély kiadását követő két évben a Hatóság felé történő adatszolgáltatás – Kormányrendeletben rögzített – szabályainak eleget tett, vagy

b) amely a szervezői engedélyét a Hatóságtól a 10. § (4) bekezdésben foglaltak alapján kapta meg.”

„10. § (1) A szervező Magyarországon bejegyzett, zártkörűen működő részvénytársaság lehet, amelynek alapítókéje legalább 100 millió forint. Egy szervező több közösséget is működtethet.

[...]

(4) Ha a cégnyilvántartásba már bejegyzett zártkörűen működő részvénytársaság kíván szervezőként továbbműködni, a Hatóság abban az esetben ismeri el szervezőként a zártkörűen működő részvénytársaságot, és adja ki a szervezői engedélyt, ha

a) a zártkörűen működő részvénytársaság a szervezőként való elismerésre irányuló engedélykérelem benyújtását megelőzően legalább ezer lakóingatlan építésében, illetve értékesítésében részt vett, és

b) a zártkörűen működő részvénytársaság a szervezőként való elismerésre irányuló engedélykérelem benyújtását megelőzően legalább 2 éve folyamatosan teljesítette a fogyasztói csoportokról szóló jogszabályban előírt adatszolgáltatási kötelezettségeit a fogyasztóvédelmi hatóság felé.”

„13. § (6) A szervező igazgatósága legalább egy tagjának legalább 5 évi, a fogyasztói csoportokról szóló 530/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet szerinti tevékenységet üzletszerűen végző cégben vezető tisztségviselőként eltöltött gyakorlattal kell rendelkeznie. Ennek a gyakorlatnak a meglétét olyan cég jogosult cégszerűen aláírt nyilatkozattal igazolni, aki nem áll felszámolási eljárás, csődeljárás, végelszámolás vagy kényszer törlesztés hatálya alatt, legalább 5 éven keresztül végzett ilyen tevékenységet és eleget tett a fogyasztói csoportokról szóló 530/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet 1. § és 2. §-a szerinti minden bejelentési és adatszolgáltatási kötelezettségének.”

„48. § (1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba.”

III.

[13] 1. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.

- [14] 1.1. A NOKtv. 2016. április 26-án lépett hatályba, ezért megállapítható, hogy az 2016. október 21-én beadott alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott száznolcvan napos határidőben nyújtották be. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és csatolta a jogi képviselője meghatalmazását.
- [15] 1.2. A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz, tartalmazza ugyanis: a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 26. § (2) bekezdés]; b) az eljárás megindításának indokát (az alaptörvény-ellenesnek tartott jogszabályi rendelkezések miatt az indítványozó nem tud piacra lépni, illetve jelentős versenyhátrányba kerül); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezéseket [NOKtv. 1. § (1) bekezdés 3. pont b) alpont, 10. § (1) és (4) bekezdés, 13. § (6) bekezdés, 48. §; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés, XII. cikk (1) bekezdés, XV. cikk (2) bekezdés]; e) az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezések miatt ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [kivéve a NOKtv. 10. § (1) bekezdése és a hátrányos megkülönböztetés tilalma vélt összefüggésének a feltárása]; f) a kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [16] Megjegyzendő e körben, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a „jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3322/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [10]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3324/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [11]} – lehet alapítani” {33/2015. (XII. 3.) AB határozat, Indokolás [19]}. Jelen ügyben azonban az indítványozó éppen erre az összefüggésre hivatkozással kérte a jogbiztonság sérelmének megállapítását. Ennek megfelelően a B) cikk (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz vizsgálatára lehetőség van.
- [17] 1.3. Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdés szerinti hatáskörben kérte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [18] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás. „Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontja szerinti alkotmányjogi panasz jogintézményének egyaránt elsődleges célja [...] az egyéni, szubjektív jogvédelem: a ténylegesen jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenes jogszabály, illetve alaptörvény-ellenes bírói döntés által okozott jogsérelem orvosolása. [...] [A] panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]–[62], [66]}.” {3367/2012. (XII. 15.) AB végzés, Indokolás [13], [15]} Tehát „[a] kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az utólagos normakontroll korábbi, bárki által kezdeményezhető változatától. [Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (rég. Abtv.) 20. § (2) bekezdés]” {3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}.
- [19] A kivételes alkotmányjogi panasz kapcsán az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint „[a]z érintettségnek [...] személyesnek, közvetlennek és aktuálisnak kell lennie [lásd: 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]]” {3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [55]}. Nem állapítható meg az indítványozó érintettsége akkor, ha a támadott jogszabályi rendelkezés az indítványozóval szemben nem került alkalmazásra, vagy annak hatályosulása őt közvetlenül nem érintette (vagyis a jogsérelem nem következett be, nem aktuális) {3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [11]}. Ha a jogszabály érvényesüléséhez konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetett vizsgálata is. „Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia” {először 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31], legutóbb megerősítette: 3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [12]}. {A gyakorlat összefoglalását lásd legutóbb például: 33/2017. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [32]–[35]}.
- [20] Az indítványozó érintettsége bizonyítására három dokumentumot nyújtott be: egyrészt az indítványozó cég tevékenységének az igazolására szolgáló cégkivonatot; másrészt egy „határozati összesítő” elnevezésű iratot,

amely szerint az indítványozó előterjesztésére az indítványozó közvetett tulajdonosának Eszköz-Forrás Bizottsága felkérte az indítványozó céget, hogy vizsgálja meg a NOK alapításának a lehetőségét és a megbízható szervezőként való működés feltételeit; harmadrészt pedig azt az állásfoglalást, amelyet az indítványozó megkeresésére a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) mint engedélyező hatóság adott ki a NOKtv.-nek a megbízható szervezői minősítésre vonatkozó feltételei értelmezésével kapcsolatban. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az indítványozó személyes, közvetlen és aktuális érintettségét megállapíthatónak tartotta.

- [21] Az indítványozó által állított jogsérelmet maguk a támadott előírások okozzák: a vizsgált jogszabály rendelkezései más állami aktus közbejötté nélkül, közvetlenül érvényesülnek abban az értelemben, hogy azok a megbízható szervezőként történő elismerés előzetes feltételeiként tevőleges, aktív magatartást várnak el az otthonteremtési közösségek piacán tevékenykedőktől, illetve a piacra lépőktől {pl. társasági forma megváltoztatása, két éves működés a törvényi előírásoknak megfelelően, megfelelő gyakorlattal rendelkező igazgatósági tag alkalmazása}. Mivel a jogszabály közvetlenül és nem állami aktus közbejöttével ró kötelezettséget az érintettekre, közvetlenül hatályosul, az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasszal megtámadható.
- [22] 1.4. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [23] Jelen ügyben alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető az a kérdés, hogy a visszaható hatályú jogalkotás tilalma és a kellő felkészülési idő követelménye, valamint a vállalkozáshoz való jog milyen összefüggésben áll a jogszabályban meghatározott piacra lépési feltételekkel: lehetősége van-e a jogalkotónak olyan feltételeket szabni, amelyet egyes gazdasági társaságok csak hosszabb idő elteltével képesek teljesíteni. Szintén alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető az a kérdés, hogy alkotmányosan igazolható-e a NOKtv.-nyel bevezetett megkülönböztetés az egyes piaci szereplők között.
- [24] 2. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével érdemben bírálta el.
- [25] 3. Eljárása során az Alkotmánybíróság az Abtv. 57. § (1)–(2) bekezdése alapján, szakmai álláspontjának kifejtése céljából megkereste az igazságügyi minisztert.

IV.

- [26] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint részben megalapozott.
- [27] 1. Az indítvány vizsgálata során mindenekelőtt a vonatkozó jogszabályi környezet áttekintésére került sor.
- [28] Fogyasztói csoportnak minősül a szervezők – díjazás ellenében történő – közreműködésével a csoport tagjai pénzének összegyűjtésén alapuló minden olyan csoport, amelynek célja, hogy minden tagja az általa előre meghatározott dolog tulajdonjogát a tagok befizetéseiből, előre meghatározott időtartamon belül – véletlenszerű vagy többletfeltételek vállalásától függő kiválasztás útján – a csoport segítségével megszerezze [1997. évi CLV. törvény a fogyasztóvédelemről (a továbbiakban: Fgy. tv.) 2. § i) pont]. Ez azt jelenti, hogy a tagok lényegében kamatmentes kölcsönrel finanszírozzák egymást: a futamidő minden hónapjában befizetik a megvásárolni kívánt termék árának vagy értékének egy hónapra eső hányadát, az így összegyűlt megtakarításból pedig időszakonként sorsolás alapján kiválasztják, hogy a csoport mely tag számára vásárolja meg az adott vagyontárgyat. A szerencsén múlik tehát, hogy ki mikor kerül sorra, bár a folyamat során a tagok bizonyos feltételek teljesítése esetében előrébb kerülhetnek a sorban. A csoport addig működik, amíg végül mindenki hozzájut a kívánt vagyontárgyhoz. Fontos, hogy önmagában a vagyontárgy megszerzése nem szünteti meg az érintett tag fizetési kötelezettségét: akár szerencsével jár az időszakonkénti kiválasztás alkalmával, akár nem, a számára meghatározott törlesztést tovább kell fizetnie. A fogyasztói csoportot szervező vállalkozás közvetítő szerepet tölt be – tehát például szervezi a csoport tagjait, gondoskodik a csoport pénzügyi alapját képező befizetések nyilvántartásáról –, amelyért díjat kap. Nem nyújt azonban pénzügyi szolgáltatást, és a befizetéseknek nincs külön betét- vagy befektető-védelmi garanciája.
- [29] A fogyasztói csoport több évtizedre visszatekintő üzleti modellt takar, a konstrukcióra azonban Magyarországon hosszú időn keresztül nem vonatkozott speciális rezsim. Valójában a jogalkotó a fogyasztói csoport defini-

cióját – reagálva a kockázatokra és a visszaélésekre – csak a létrehozásukra vonatkozó kétéves moratórium bevezetésével egyidejűleg illesztette a jogrendszerbe 2012. január 1-jei hatállyal [Fgy. tv. 2. § i) pont, 16/B. §]. A moratórium célja az volt, hogy a jogalkotó az újabb fogyasztói csoportok szervezésére irányuló tilalom ideje alatt az állami kontroll tapasztalatai alapján eldönthesse, engedi-e a fogyasztói csoportok szervezésére irányuló tevékenység szabad gyakorlását, és ha igen, milyen feltétellel, avagy megtiltja-e azt. Az Fgy. tv. 16/B. §-ának 2014. január 1-jei módosításával a jogalkotó immár véglegesítette a korábbi ideiglenes korlátozást, és az új fogyasztói csoportok szervezését betiltotta, továbbá kifejezetten rendelkezett az e tilalom megsértésével vagy megkerülésével kötött szerződés semmisségéről is. A már működő – tehát a 2012. január 1-jét megelőzően létrehozott – fogyasztói csoportok a kiszámítható és biztonságos működés érdekében szigorúbb szabályok szerint ugyan, de tovább működhetnek [Fgy. tv. 16/B. § (3) bekezdés, Korm. r.].

- [30] A 2016. április 26-án hatályba lépett NOKtv. által bevezetett, új lakóingatlan vásárlása érdekében létrehozott, tagi finanszírozással működő NOK számos elemében hasonlít a fogyasztói csoportokra – szintén egy közösségi előfinanszírozáson, előtakarékoságon alapuló modelltől van szó –, ugyanakkor kétségtelen az is, hogy a csoportban résztvevő tagok érdekeinek védelme érdekében többletgaranciákkal támogatott konstrukció bevezetésére került sor.
- [31] A NOK jogi személyiséggel rendelkező sajátos működésű, tagsággal rendelkező vagyonösszesség, *sui generis* jogi személy. Működésének célja az, hogy tagjait új lakóingatlanhoz juttassa. A közösség létrejötte érdekében a szervező az MNB által kiadott engedély birtokában nyilvános felhívás útján toborozza a közösség leendő tagjait. Velük előzetes megállapodást köt, majd a közösség nyilvántartásba vételét követően tagsági szerződés megkötésére is sor kerül. A közösség legalább 120 fő minimális számú taggal kezdheti meg tevékenységét.
- [32] A tag a tagsági szerződésben vállalja, hogy az új lakóingatlan vásárlása érdekében a tagsági szerződésben megjelölt érték figyelembevételével a közösségbe rendszeres előtakarékosági befizetést teljesít, valamint a szervezőnek szervezési díjat fizet. Befizetései után kamatra nem jogosult. Ha a közösségnek megfelelő forrás áll rendelkezésére, tagjai közül szabályozott módon – licit vagy sorsolás útján – kiválasztja azt, akinek új lakóingatlan vásárlása érdekében a hiányzó tagi befizetést megelőlegezi. Ebben az esetben a tag vállalja, hogy a közösség által megelőlegezett összeget a hiányzó tagi befizetés megelőlegezésére irányuló szerződés rendelkezései szerint később megfizeti.
- [33] A közösség határozott időtartamra jön létre, tevékenysége hosszútávra szól, legalább tíz, legfeljebb tizenöt évig tart, azzal, hogy ha egy tag az általa vállalt fizetési kötelezettségének maradéktalanul eleget tett, de nem szerez új lakóingatlanon tulajdonjogot a közösség tevékenységére meghatározott időtartamon belül, a közösség a tevékenységét addig az időpontig köteles folytatni, amíg a vállalt fizetési kötelezettségét maradéktalanul teljesítő valamennyi tag a megvásárolni kívánt új lakóingatlan tulajdonjogát meg nem szerzi.
- [34] A NOKtv. értelmében szervező csak Magyarországon bejegyzett, zártkörűen működő részvénytársaság lehet, amelynek alaptőkéje legalább 100 millió forint [NOKtv. 10. § (1) bekezdés]. Ezen elsődleges feltétel mellett a jogalkotó a szervezővé válás számos személyi és tárgyi feltételét is meghatározta. Ezek között szerepel az az indítványozó által sérelmezett előírás is, amely szerint a szervező igazgatósága egy tagjának legalább 5 évi, a Korm. r. szerinti tevékenységet üzletszerűen végző cégben vezető tisztségviselőként eltöltött gyakorlattal kell rendelkeznie [NOKtv. 13. § (6) bekezdés]. Jelentős körülmény, hogy nem új, hanem a cégnyilvántartásba már bejegyzett zártkörűen működő részvénytársaságnak szervezőként való továbbműködésére csak akkor van lehetőség, ha korábban fogyasztói csoportot működtettek, és ennek során legalább ezer lakóingatlan építésében, illetve értékesítésében részt vettek, továbbá két évig folyamatosan teljesítették a jogszabályban előírt adatszolgáltatási kötelezettségeiket [NOKtv. 10. § (4) bekezdés].
- [35] A szervezők közül a NOKtv. kiemeli az ún. megbízható szervező kategóriáját. Megbízható szervezővé két módon lehet válni: egyrészt úgy, hogy a zártkörűen működő részvénytársaság a szervezői engedély kiadását követően két év alatt nyilvános kiválasztás keretében legalább ezer lakóingatlan adásvételében közreműködik, és az adatszolgáltatás szabályainak eleget tesz [NOKtv. 1. § (1) bekezdés 3. pont a) alpont]. Másrészt pedig a NOKtv. hatályba lépését követően akár azonnal is akkor, ha a cég a NOKtv. 10. § (4) bekezdésében foglalt feltételeknek megfelelő – tehát korábban két évig jogszerűen fogyasztói csoportot működtető – részvénytársaságként kérte a szervezőként való továbbműködés engedélyezését [NOKtv. 1. § (1) bekezdés 3. pont b) alpont].
- [36] A megbízható szervezői minősítés jelentősége abban áll, hogy ebben az esetben a tagot az adott megtakarítási évben teljesített befizetéséhez állami támogatás illeti meg, amelynek mértéke a tagot terhelő befizetési kötelezettség 30 százaléka, de legfeljebb havi huszonötezer forint [NOKtv. 33. § (1) bekezdés]. Az egyszerű és a megbízható szervező működésére vonatkozó egyéb különbségről a jogszabály nem rendelkezik.

- [37] 2. Az Alkotmánybíróság ezt követően megvizsgálta, hogy a NOKtv. 10. § (4) bekezdése (a megbízható szervezői státusz várakozási idő nélküli megszerzésének a feltételei) és 48. § (1) bekezdése (a hatályba léptető rendelkezés) sérti-e a visszaható hatályú jogalkotásnak és a kellő felkészülési időnek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezethető tilalmát.
- [38] E körben az indítványozó azt sérelmezi, hogy a jogalkotó nem biztosított megfelelő felkészülési időt a megbízható szervezői státusz megszerzése feltételeinek a teljesítésére, egyúttal visszamenőlegesen hátránnyal sújtotta a szakmai felkészültséggel rendelkező, de nem zártkörűen működő részvénytársasági formában működő cégeket [NOKtv. 10. § (4) bekezdés a) pont], illetve azokat, akik korábban jogkövető magatartást tanúsítva nem vettek részt fogyasztói csoport szervezésében [NOKtv. 10. § (4) bekezdés b) pont]. Az indítvány lényege tulajdonképpen az az elgondolás, hogy mivel csak a megbízható szervező képes versenyképes módon működtetni NOK-ot, a jogszabály vonatkozó rendelkezéseit úgy kellett volna hatályba léptetni, hogy ennek a feltételeit már a hatályba lépéskor módjában álljon bárkinek teljesíteni.
- [39] 2.1. Az Alkotmánybíróság a visszaható hatályú jogalkotásra vonatkozó gyakorlatát legutóbb a 10/2018. (VII. 18.) AB határozatban foglalta össze a következőképpen: „Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a jogbiztonság megköveteli, hogy a jogrendszer egésze, annak részterületei, valamint egyes szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára előre láthatóak legyenek, továbbá a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzanak {9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 65–66.; 38/2012. AB határozat, Indokolás [84]}. A jogbiztonság teremti meg a lehetőséget a jogalanyoknak arra, hogy magatartásukat ténylegesen a jog előírásaihoz tudják igazítani {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [58]}.
- A jogi normák előreláthatóságának és kiszámítható működésének követelménye felöleli a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás korlátozott és kivételes lehetőségét. Vagyis jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg jogkövetkezményeket: nem rögzíthet kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.
- Az Alkotmánybíróság szerint valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a hatálybalépés visszamenőlegesen történt, hanem akkor is, ha a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés alapján – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell {57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 324–325.; 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- Ez utóbbi esetben a szabály a hatályba lépését megelőző eseményhez, tényhez fűz új, a korábban hatályos szabályhoz képest eltérő jogkövetkezményt, aminek következtében felmerülhet a visszaható hatály sérelme. Visszaható hatályról beszélünk továbbá akkor is, ha az új szabály a hatályba lépését megelőzően keletkezett, annak időpontjában fennálló tényállás jogkövetkezményét a régítől eltérően határozza meg.” (Indokolás [49]–[51])
- [40] A jelen ügyre vonatkoztatva a fentieket megállapítható, hogy a megbízható szervezőre vonatkozó támadott jogszabályi rendelkezés [NOKtv. 10. § (4) bekezdés] nem lépett visszamenőlegesen hatályba, és nem idéz elő a hatályba lépése előtt létrejött jogviszonyokban változást, nem is tartalmaz a hatályba lépése előtt létrejött jogviszonyok megítélésére vonatkozó rendelkezést. A sérelmezett törvényhely a hatályba lépése előtti időre kötelezettséget nem állapít meg, kötelezettséget terhesebbé nem tesz, jogot visszaható hatállyal nem von el, illetve nem korlátoz, továbbá a hatályba lépését megelőző eseményhez, tényhez sem fűz új, a korábban hatályos szabályhoz képest eltérő jogkövetkezményt, esetleg szankciót.
- [41] Önmagában az a tény, hogy a jogszabály által a megbízható szervezői státusz megszerzésének a feltételeiként meghatározott követelményeknek egyes jogalanyok már a jogszabály hatályba lépésének időpontjában, mások viszont csak bizonyos idő elteltével tudnak megfelelni, nem tekinthető visszaható hatályú jogalkotásnak.
- [42] 2.2. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében jogállami követelmény, hogy a jogszabály hatályba lépésének időpontját úgy kell meghatározni, hogy kellő idő maradjon a jogszabály alkalmazására való felkészülésre.
- [43] A 34/2014. (XI. 14.) AB határozat értelmében a gyakorlat akként összegezhető, hogy a kellő „felkészülési idő »egy jogszabály megalkotása és kihirdetése, illetve hatálybalépése, azaz normatív hatásának kifejtése között eltelt idő« [165/2011. (XII. 20.) AB határozat, ABH 2011, 478, 498.]

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogállamiságból levezetett jogbiztonság követelménye a jogszabály hatálybalépése időpontjának megállapítására vonatkozóan azt a kötelezettséget hárítja a jogalkotóra, hogy kellő időt biztosítson

- a jogszabály szövegének megismerésére;
- a jogalkalmazó szervek számára a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez;
- a jogszabállyal érintett szervek és személyek számára annak eldöntéséhez, hogy miként alkalmazkodjanak a jogszabály rendelkezéseire.

Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy annak vizsgálatát, hogy a felkészülési idő megfelelő-e, illetve, hogy sérti-e a jogbiztonság követelményét, a szabályozás tartalmi változásaira figyelemmel kell elvégeznie {összefoglalóan: 6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [233]–[236], megerősítette: 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [122]}. A »jogszabály alkalmazására való felkészüléshez szükséges kellő idő megállapítása és biztosítása a jogalkotó felelősséggel terhelt mérlegelésének és döntésének függvénye. Az alkotmányellenesség csak a jogszabály alkalmazására való felkészülést szolgáló időtartam kirívó, a jogbiztonságot súlyosan veszélyeztető vagy sértő elmaradása, illetőleg hiánya esetén állapítható meg« {7/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 45, 47.; megerősítette: 6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [238]}. »A jogbiztonságot súlyosan sérti, ha az új, illetve többletkötelezettségeket előíró jogszabályi rendelkezés kihirdetése és hatályba lépése közötti felkészülési idő elmarad vagy olyan rövid, hogy nyilvánvaló, hogy a jogszabály címzettjei jóhiszeműségük, legjobb szándékuk és igyekezetük ellenére sem – vagy csak rendkívüli erőfeszítések árán – tudnának kötelezettségeiknek eleget tenni. Ellentétes a jogállamiság elvével, ha a kellő felkészülési idő hiányából eredően a jogszabály címzettjei a megváltozott rendelkezéshez való alkalmazkodás rendkívüli nehézsége miatt nyilvánvalóan, illetve az új szabályozás megismerhetőségének hiányában valószínűsíthetően jogsértő helyzetbe kerülnek; különösen, ha emiatt joghátrányok is érik (érhetik) őket« {6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [239]}. Az Alkotmánybíróság a döntését ezen általános elvek fényében, de mindig egyedi mérlegelés alapján hozza meg.” {Indokolás [57]–[59], vö. továbbá legutóbb: 3002/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]}

- [44] „A kellő felkészülési idő követelménye így a jogkövető magatartás tanúsítására történő felkészülést fogja át, de a jogalkalmazás gazdasági következményeire való felkészülés már védelmi körén kívül esik.” {3002/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [23]}
- [45] Jelen ügyben az állapítható meg, hogy a jogalkotó a támadott törvényi szabályozás kihirdetése és hatályba lépése között 15 napos felkészülési időt biztosított. Ez értelemszerűen nem elegendő ahhoz, hogy a nem zártkörűen működő részvénytársasági formában működő gazdasági társaságok a NOKtv. 10. § (4) bekezdésébe foglalt feltételeket teljesíthessék. Ugyanakkor a NOKtv. e rendelkezése nem is minősül olyan új, illetve többletkötelezettséget előíró jogszabályi rendelkezésnek, amelynek a címzettek a hatályba lépés pillanatában kötelesek lennének megfelelni, illetve ennek hiányában szankcióval kellene számolniuk. A szóban forgó követelmények teljesítése nem kötelezettség, hanem lehetőség abban az értelemben, hogy ahhoz többletelőny (a tagok számára a NOKtv. 33. §-a alapján járó állami támogatás) megszerzése társul.
- [46] A jogszabályok alkalmazására való kellő felkészülési idő követelményéből mindazonáltal nem vezethető le olyan jogalkotási követelmény, hogy a jogszabályokat csak oly módon lehetne hatályba léptetni, hogy minden jogalanynak reális lehetősége legyen a jogszabályban biztosított, azzal bevezetett kedvezményre való jogosultságot azonnal, már a jogszabály hatályba lépése pillanatában megszerezni.
- [47] Az indítványozó által sérelmezett helyzet alkotmányjogi szempontból nem hozható összefüggésbe a jogkövető magatartás tanúsításához szükséges felkészüléssel, hanem csupán a jogszabály gazdasági következményeire való felkészüléssel áll kapcsolatban. Ez azonban – mint az fentebb említésre került – kívül esik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezetett kellő felkészülési idő követelményének védelmi körén.
- [48] 2.3. A fentiek alapján megállapítható, hogy a NOKtv. 10. § (4) bekezdése és 48. § (1) bekezdése az indítványban kifejtett érvek alapján nem sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését.
- [49] 3. Az indítványozó szerint a NOKtv. 1. § (1) bekezdés 3. pont *b)* alpontja, 10. § (1) és (4) bekezdése, valamint 13. § (6) bekezdése alaptörvény-ellenesen korlátozzák a vállalkozáshoz való jogot [Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése] azáltal, hogy a megbízható szervezővé válást, s ekként a piacra lépést korlátozzák, illetve akadályozzák. [Az indítványozó kérelme megerősítéseként az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésére is utalt, panaszát azonban nem erre az alaptörvényi rendelkezésre alapította. Ezért az Alkotmánybíróság az állított alaptörvény-

ellenességet érdemben az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában vizsgálta, tekintettel arra is, hogy a vállalkozáshoz való alapvető jogot egyébként is e cikk garantálja.]

- [50] 3.1. A jelen esetben az indítványozó a piacra lépés korlátozását állítja. Ezt a szempontot illetően az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata a következőképpen foglalható össze: „A vállalkozáshoz való jog alapjog, amely azt jelenti, hogy bárkinek az Alaptörvényben biztosított joga a vállalkozás, azaz üzleti tevékenység kifejtése. A vállalkozás joga azonban egy bizonyos, a vállalkozások számára az állam által teremtett közgazdasági feltételrendszerbe való belépés lehetőségének biztosítását, másként megfogalmazva a vállalkozóvá válás lehetőségének – esetenként szakmai szempontok által motivált feltételekhez kötött, korlátozott – biztosítását jelenti. A vállalkozás joga nem abszolutizálható, és nem korlátozhatatlan: senkinek sincs alanyi joga egy meghatározott foglalkozással kapcsolatos vállalkozás, sem pedig ennek adott vállalkozási jogi formában való gyakorlásához. A vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást {54/1993. (X. 13.) AB határozat, ABH 1993, 340, 341–342.; megerősítette a 32/2012. (VII. 4.) AB határozat, Indokolás [155]}. Az Alkotmánybíróság a vállalkozáshoz való alapjog alkotmányos tartalmának a meghatározása során arra is rámutatott, hogy »[a] vállalkozáshoz való jognak nem tulajdonítható olyan jelentés, amely szerint a már működő vállalkozásokra vonatkozó jogi környezet módosíthatatlan lenne« [282/B/2007. AB határozat, ABH 2007, 2168.; megerősítette a 32/2012. (VII. 4.) AB határozat, Indokolás [161]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a foglalkozáshoz, vállalkozáshoz való alapjog a szabadságjogokhoz hasonló védelemben részesül az állami beavatkozások és korlátozások ellen. Ezen korlátozások alkotmányossága ugyanakkor más-más mérce alapján minősítendő aszerint, hogy a foglalkozás gyakorlását vagy annak szabad megválasztását korlátozza-e az állam, s az utóbbin belül is eltérő a megítélés az adott foglalkozásba kerülés szubjektív, illetve az objektív korlátokhoz kötésének megfelelően. A foglalkozáshoz, vállalkozáshoz való jogot az veszélyezteti a legsúlyosabban, ha az ember az illető tevékenységtől el van zárva, azt nem választhatja. A szubjektív feltételek előírása is a választási szabadság korlátozása. Ezek teljesítése azonban elvileg mindenkinek nyitva áll (ha nem, akkor a korlát objektív). Ezért a jogalkotó mozgásteret némileg nagyobb, mint az objektív korlátozásnál. Végül a foglalkozás gyakorlásának korlátai jórészt szakmailag és célszerűségi szempontokból indokoltak, alapjogi problémát csak határesetekben okoznak. {21/1994. (IV. 16.) AB határozat, ABH 1994, 117, 121.; megerősítette a 3134/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [13]}” {3194/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [28]; lásd legutóbb: 17/2018. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [112]}.
- [51] 3.2. Kiindulásképpen megállapítható, hogy a NOKtv. az egyszerű szervezőhöz képest az ún. megbízható szervezői minősítés elnyerését valóban többletfeltételekhez köti, azonban ehhez többletelőny is jár: a NOK-kal szerződéses viszonyban álló tagot az általa az adott megtakarítási évben teljesített befizetéséhez igazodó mértékben állami támogatás illeti meg, ha a közösség vagyonát kezelő szervező e törvény rendelkezései alapján megbízható szervezőnek minősül [NOKtv. 33. § (1) bekezdés]. E rendelkezéssel az állam nyilvánvalóan a megbízható szervezők által szervezett közösségekbe való belépést ösztönzi.
- [52] Ezzel együtt a kifogásolt jogszabályi rendelkezések olyan feltételrendszert határoznak meg, amely alapvetően nem teszi lehetetlenné a vállalkozóvá válást, tehát az üzleti tevékenység kifejtésének a lehetőségét. A NOKtv. indítványozó által sérelmezett szabályai szubjektív foglalkozásba kerülési korlátokat írnak elő, de ezáltal a NOK szervezői tevékenységtől, illetve a megbízható szervezővé válástól alapvetően nincs elzárva egyetlen vállalkozás sem. A szóban forgó feltételek [pl. a zártkörűen működő részvénytársasági forma, NOKtv. 10. § (1) bekezdés] teljesítésének lehetősége elvileg mindenki számára nyitva áll. E körben is hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy senkinek sincs alanyi joga egy adott tevékenység meghatározott vállalkozási jogi formában való gyakorlásához.
- [53] A megbízható szervezői státusz elnyerésének a NOKtv. 1. § (1) bekezdés 3. pont *b*) alpontjában és 10. § (4) bekezdésében írt esete nem szemlélhető abban az értelemben önállóan, ahogyan azt az indítványozó teszi. E feltételeket értelemszerűen csak bizonyos, már eleve két éve zártkörűen működő részvénytársasági formában működő és fogyasztói csoportot jogszerűen működtető gazdasági társaság képes teljesíteni. Ez azonban nem objektív piacra lépési akadály más gazdasági társaságok vonatkozásában, hiszen a megbízható szervezővé válás nem csupán e feltételek teljesítésével szerezhető meg: az említett körön kívül a NOKtv. 1. § (1) bekezdés 3. pont *a*) alpontja másnak is lehetővé teszi a megbízható szervezővé válást.
- [54] A kifejtettekből következően a NOKtv. 1. § (1) bekezdés 3. pont *b*) alpontja és 10. § (1) és (4) bekezdése tehát a vállalkozáshoz való alapjog korlátozását nem valósítják meg.

- [55] 3.3. A NOKtv. 13. § (6) bekezdésébe foglalt feltételt az indítványozó által előterjesztett speciális érvek figyelembevételével az Alkotmánybíróság külön is megvizsgálta.
- [56] Ezen előírás szerint a szervező igazgatósága legalább egy tagjának legalább 5 évi, a Korm. r. szerinti tevékenységet üzletszerűen végző cégben vezető tisztségviselőként eltöltött gyakorlattal kell rendelkeznie. E gyakorlatnak a meglétét csak olyan cég jogosult igazolni, aki nem áll felszámolási eljárás, csődeljárás, végelszámolás vagy kényszerítésként hatálya alatt, legalább 5 éven keresztül végzett ilyen tevékenységet és eleget tett a Korm. r. 1. § és 2. §-a szerinti bejelentési és adatszolgáltatási kötelezettségének. E személy megbízását továbbá a NOKtv. 13. § (7) bekezdése szerint a szervezői engedély kiadását követően legalább 2 éven keresztül folyamatosan fenn kell tartani.
- [57] Megjegyzendő mindenekelőtt, hogy az a vállalkozás, amely az idézett szabályban írt feltételnek megfelelő igazgatósági tagot nem tud felmutatni, nem csupán a megbízható szervezővé válástól, hanem már eleve a tevékenység megkezdésétől is el van zárva. A NOKtv. 13. § (6) bekezdése ugyanis generálisan minden szervezőre vonatkozik.
- [58] A feltétel teljesítése nem eleve lehetetlen. A jogalkotó 2012. január 1-jétől már nem tette lehetővé új fogyasztói csoportok létrehozását, a korábban létrehozott csoportok jogszerűen tovább működhettek, ezért ez az előírás egy szubjektív piacra lépési, a vállalkozás megkezdését érintő, nem pedig annak gyakorlására vonatkozó korlátnak tekinthető. A szubjektív feltételek előírása is a választási szabadság korlátozása, ezek tekintetében azonban, mivel ezek teljesítése elvileg mindenkinek nyitva áll, a jogalkotó mozgástere némileg nagyobb, mint az objektív korlátok megállapításánál.
- [59] Az Alkotmánybíróságnak a vizsgált esetben arról kellett döntenie, hogy a támadott törvényi rendelkezéssel bevezetett, a vállalkozáshoz való alapjog gyakorlását korlátozó törvényi rendelkezés megfelel-e az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt rendelkezéseknek. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.
- [60] A NOK működtetése olyan pénzügyi-gazdasági szervező tevékenységet igényel, amely képes biztosítani a lakás-előtakarékossági tevékenységre specializálódott, zárt rendszerben működő, elkülönített vagyontömeg hosszú távú, stabil kezelését, továbbá megbízhatóan ellátja a NOK ügyvezetési – irányítási, működtetési – feladatait. A törvénynek – ahogyan a törvényjavaslatához fűzött indoklás és erre utalva az igazságügyi miniszter válasza is fogalmaz – biztosítania kell, hogy a tagok pénzeszközeinek kezelését, a közösség tevékenységének tervezését, irányítását olyan személyek végezzék, akik egyrészt kellő szakértelemmel rendelkeznek, másrészt érdemesek arra, hogy a tagok bizalmát élvezzék. A NOK biztonságos működtetésének és célja elérésének, valamint ehhez kapcsolódóan a hosszú távra – tíz-tizenöt évre – elköteleződő és ezért kiszolgáltatottabb tagok befizetéseinek, tulajdonának mint alapjognak a védelme, valamint az azt érintő kockázatok minimalizálása érdekében szükséges lehet az igazgatósági tagok esetében megfelelő szakmai tapasztalat előírása.
- [61] Az arányosság körében – az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján – az vizsgálandó, hogy az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjog-sérelem súlya megfelelő arányban állnak-e egymással. A törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni, azaz a korlátozás nem haladhatja meg azt a szintet, mint amit az alkotmányosan igazolható cél elérése feltétlenül megkíván [lásd például: 24/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indoklás [135]; 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indoklás [43]].
- [62] A törvényalkotó által választott szabályozás célszerűségét, hatékonyságát az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja, a korlátozás arányosságát érintően lényeges szempont azonban, hogy az előírás ne lehetetlenítse el teljesen a vállalkozás megkezdését. Ebben az esetben ugyanis a korlátozás bizonyosan meghaladja azt a szintet, mint amit az alkotmányosan igazolható cél elérése feltétlenül megkíván.
- [63] Megállapítható, hogy a NOKtv. preferálja a korábban fogyasztói csoportok szervezésében részt vett cégeket, számukra várakozási idő nélkül is lehetővé teszi a megbízható szervezői státusz megszerzését. A meglévő szakmai tapasztalatot tehát a jogalkotó a NOKtv. 13. § (6) bekezdésén kívül is előnyként értékeli.
- [64] Tekintettel a NOK és az Fgy. tv. szerinti fogyasztói csoportok működésének alapvető – bár nem minden részletre kiterjedő – egyezőségére, a fogyasztói csoportot szervező, legalább 5 éven keresztül jogszerűen működő és jelenleg is aktív cégben megfelelő hosszúságú vezető tisztségviselői tapasztalattal bíró személy valóban rendelkezhet olyan speciális szakmai tudással, amely a NOK prudens és szakmailag megalapozott működéséhez hozzájárulhat. A támadott előírás tehát összefüggésben áll a szabályozás céljával, és abban az értelemben

nem is aránytalan, hogy a NOKtv. 13. § (7) bekezdése alapján a szóban forgó, speciális szakmai tudással rendelkező személyt csak meghatározott ideig – a működés első két évében – kell alkalmazni.

- [65] Ugyanakkor megállapítható az is, hogy a fogyasztói csoportok piacán korábban aktív cégek mellett a törvény kifejezetten előírja a piacra lépés lehetőségét új, frissen alapított cégek számára is, meghatározva számukra a szervezővő válás formai, szakmai feltételeit. Ebben a kontextusban viszont a támadott rendelkezés igen szigorú korlátot jelent, ugyanis a fogyasztói csoportok szervezésében korábban részt nem vett új cég „önerejéből” nem képes a szóban forgó feltételt teljesíteni: vezető tisztségviselője nem szerezheti meg az előírt, fogyasztói csoport működtetésével kapcsolatos szakmai gyakorlatot, mivel új fogyasztói csoport alapítására 2012 óta már egyáltalán nincs jogszabályi lehetőség. Más lehetőség híján tehát a cégnek fel kell kutatnia és alkalmaznia kell a fogyasztói csoportok piacán legalább 5 évig aktív és – az igazolás kiadásának szabályaiból következően – jelenleg is még jogszerűen működő cégek jelenlegi/volt olyan vezető tisztségviselőjét, aki rendelkezik az előírt, speciális szakmai tapasztalattal.
- [66] A NOKtv. 13. § (6) bekezdésébe foglalt feltétel teljesíthetősége az érintett, piacra lépni kívánó cég általa nem befolyásolható körülményeken múlik. Egyrészt mivel új fogyasztói csoport 2012 óta nem alapítható, a jogszerűen működtetett fogyasztói csoportok piaca már most is rendkívül szűk: 2015-ben 7 ilyen cég létezett, amelyek közül 5 cég időközben már kényszertörésre került (vö.: http://fogyasztovedelem.kormany.hu/sites/default/files/bejelentett_fogyasztoi_csoportot_mukodtetok_151112.pdf, <https://www.e-cegjegyzek.hu>). Ezért bizonytalan, hogy talál-e egyáltalán alkalmas személyt, és ha igen, e személy kész-e a cég igazgatóságában közreműködni, illetve, hogy a konkurens cég kiadja-e a szükséges igazolást. Másrészt a működő fogyasztói csoportok céljuk teljesülésével idővel meg is szűnnek, a szóban forgó feltétel teljesítése ezért később már nem pusztán egyre nehezebbé és nehezebbé válik, hanem végeredményben objektíve lehetetlenné teszi a szervezői engedély megszerzését.
- [67] Mindezekből következően megállapítható, hogy a NOKtv. 13. § (6) bekezdésében írt feltétel olyan követelményt támaszt, amely meghaladja azt a szintet, mint amit az alkotmányosan igazolható cél elérése feltétlenül megkíván. A támadott rendelkezés túlmutat azon, minthogy a biztonságos működés érdekében meghatározott szakmai tapasztalattal rendelkező személy alkalmazását írja elő: lényegében elzárja a piacra lépéstől a korábban ilyen tevékenységet nem végző új cégeket. Ezért e rendelkezés a vállalkozáshoz való jog aránytalan korlátozását eredményezi, tehát alaptörvény-ellenes. Az Alkotmánybíróság a NOKtv. 13. § (6) bekezdését és az e rendelkezéssel való szoros összefüggése miatt – a jogbiztonság érdekében – a (7) bekezdését a rendelkező részben foglaltak szerint megsemmisítette.
- [68] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően a hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó indítványozói hivatkozást vizsgálta meg.
- [69] 4.1. Az indítványozó szerint diszkriminatív, hogy a jogalkotó a megbízható szervezői minősítés szabályozásakor észszerűtlen indokok alapján kedvezőbb helyzetbe hozta azokat a zártkörűen működő részvénytársaságokat, amelyek korábban fogyasztói csoportot működtettek [NOKtv. 10. § (4) bekezdése az 1. § (1) bekezdés 3. pont b) alpontjával összefüggésben, illetve a 13. § (6) bekezdése].
- [70] A NOKtv. 10. § (1) bekezdése vonatkozásában a kérelem – mint fentebb említésre került – nem felel meg a határozottság indítványokkal szemben támasztott követelményének, az indítványozó ebben a vonatkozásban csak állította, de nem indokolta meg a vélt alaptörvény-ellenességet, ezért e körben érdemi vizsgálatra nincs mód.
- [71] A NOKtv. 13. § (6) bekezdését pedig, mivel annak a vállalkozáshoz való jog sérelme miatti megsemmisítésére került sor, az Alkotmánybíróság a diszkrimináció tilalmával összefüggésben már nem vizsgálta.
- [72] 4.2. Az indítványozó a kérelmét az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésére alapította, amely az abban említett tulajdonságok alapján történő különbségtételt tiltja (a felsorolás nem taxatív, hanem nyitott, az úgynevezett „egyéb helyzet” szerinti különbségtétel is tiltott). A NOKtv. által teremtett differenciálás azonban nem köthető egyetlen, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti tulajdonsághoz sem. Ebből következően a támadott jogszabályi rendelkezés alkotmányosságát nem az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése, hanem az (1) bekezdésébe foglalt általános jogegyenlőségi szabály alapján kell megítélni [lásd: 6/2018. (VI. 27.) AB határozat, Indokolás [37]; 30/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [49]; 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [79]].

- [73] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése alapján valamely megkülönböztetés alaptörvény-ellenessége akkor állapítható meg, ha a jogszabály alkotmányos indok nélkül tesz különbséget a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható helyzetben lévő – homogén csoportba tartozó – jogalanyok között {lásd: 42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [28]; lásd legutóbb: 3002/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [39]}. Alkotmányjogi szempontból a különbségtétel akkor aggályos, ha a megkülönböztetésnek nincs tárgyilagos mérlegelés szerint észszerű indoka, vagyis az önkényes {lásd pl.: 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [54]; 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41]; 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]; 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [80]}. Hangsúlyozandó e körben, hogy a megkülönböztetés tilalma a személyekre általában, így a jogi személyekre is vonatkozik {lásd pl.: 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [166]}.
- [74] 4.3. Jelen ügyre vonatkoztatva megállapítható, hogy az indítványozó által állított különbségtétel valóban fennáll: azok a cégek, amelyek korábban zártkörűen működő részvénytársaságként fogyasztói csoportot működtettek, és – egyebek mellett – két évig folyamatosan teljesítették a jogszabályban előírt adatszolgáltatási kötelezettségeiket [NOKtv. 1. § (1) bekezdés 3. pont *b*) alpont, összefüggésben a 10. § (4) bekezdésével], azonnal jogosultak az állami támogatással – tehát jelentős versenyelőnyvel – járó megbízható szervezői minősítés megszerzésére. Más cégek viszont csak két év várakozási idő után szerezhetik meg e státuszt.
- [75] A szabályozás által okozott hátrány abban áll, hogy mivel a megbízható szervezői státuszhoz kapcsolódó állami támogatás kétségkívül nagyobb számban ösztönöz a megbízhatónak minősített szervező által működtetett NOK-ba való belépésre, így a támadott előírások hátrányos helyzetbe hozzák a szervezők egy részét.
- [76] A támadott jogi szabályozás – a megbízható szervezői minősítés megszerzésének a feltételei – a NOK piacán teljesen azonos jogi feltételek mellett szervezőként tevékenykedő cégek egy része vonatkozásában, de nem különböző tulajdonságokkal bíró alanyi körre állapít meg eltérő rendelkezéseket. A szervezői engedéllyel rendelkező cégek összehasonlítható helyzetben vannak, homogén csoportot képeznek. A támadott rendelkezések e körön belül jelentenek hátrányos megkülönböztetést.
- [77] A megkülönböztetés észszerűségének vizsgálata során az Alkotmánybíróság a következőket mérlegelte.
- [78] A jogalkotó lényegében egy kétszintű rendszert vezetett be a NOK piacán tevékenykedő cégek számára. Az egyszerű és a megbízható szervező közötti különbség a legalább két éves szakmai tapasztalat a közösségi előtakarékosságon alapuló csoportok szervezésében és megbízható, jogszerű működtetésében áll. E szakmai tapasztalatra kétféleképpen lehet szert tenni: egyrészt a NOK-hoz hasonló elven működő, az Fgy. tv. szerinti fogyasztói csoport jogszerű működtetésével összefüggésben [NOKtv. 1. § (1) bekezdés 3. pont *b*) alpontja, összefüggésben a NOKtv. 10. § (4) bekezdésével], másrészt kifejezetten a NOK piacán való működés révén [NOKtv. 1. § (1) bekezdés 3. pont *a*) alpontja]. E cégek működéséhez – a megbízható szervezővé való minősítést követően – mindkét esetben különbségtétel nélkül jár az állami támogatás.
- [79] Amint az fentebb már kifejtésre került, a NOKtv.-nyel a jogalkotó a korábbi fogyasztói csoportokhoz lényegileg hasonló, ugyanakkor a csoportban résztvevő tagok érdekeinek védelmét fokozott prioritással kezelő, többletgaranciákkal támogatott konstrukciót hozott létre. Ebben kiemelt hangsúlyt kap az a kritériumrendszer, amelyet a NOK-ot működtető szervezőknek és a megbízható szervezőknek teljesíteniük kell a jogállásukkal, szervezükkel és működésükkel kapcsolatban. A legfontosabb indok egyrészt, hogy a NOK felé teljesített előtakarékossági befizetés alapvetően eltér a pénzügyi intézményeknél elhelyezett megtakarításoktól (például betétbiztosítással nem védett befizetésekről van szó), másrészt, hogy egy hosszú távú, speciális jellegű kötelezettségvállalásról van szó (a tag például nem kap kamatot, és kilépés esetében is csak a közösség megszüntetési eljárásának a befejezése után juthat hozzá korábbi befizetéseikhez).
- [80] Az előzetes szervezői tapasztalat kétségkívül bizonyos garanciát jelent a tagok számára a kockázatok minimalizálása, befizetéseik védelme és a NOK hosszútávú, átlátható és biztonságos működése vonatkozásában, amely legitim célnak tekinthető. Figyelemmel kell lenni továbbá arra is, hogy a megbízható szervezői státusz esetén a tagot megillető állami támogatás forrása közpénz, ezért a működési garanciák a közpénz-felhasználásnak a védelmét is szolgálják. Az, hogy a megbízható szervezői státusz elnyerését a jogalkotó meglévő, releváns – már megszerzett vagy a jövőben megszerzhető – szakmai tapasztalathoz kötötte, összefüggésben áll a kisebb működési kockázattal és a tagok érdekeinek a védelmével, ezért a szabályozás alkalmas a jogalkotó által tételezett cél elérésére, ezért nem tekinthető észszerűtlennek, tehát önkényesnek.
- [81] Fontos rámutatni e körben is arra, hogy egyébként a működés és a tevékenység végzése tekintetében nincs különbség az egyszerű és a megbízható szervező között, továbbá a NOKtv. nem zárja el a vállalkozásokat a megfelelő szakmai tapasztalat és ennek nyomán a megbízható szervezői státusz megszerzésétől.

[82] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában elutasította.

[83] 5. A határozatot az Abtv. 44. § (1) bekezdésének első mondata alapján közzé kell tenni a Magyar Közlönyben.

Budapest, 2019. november 12.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

[84] Nem értek egyet a rendelkező rész 2. pontjában foglaltakkal az alábbiakban kifejtett indokok miatt.

[85] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a NOKtv. 10. § (4) bekezdésével összefüggésben azért állította az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésén alapuló jogbiztonság követelményének a sérelmét, mert a jogalkotó a megbízható szervezői minősítés elnyerését – részben – olyan feltétel (fogyasztói csoportban való üzleti tevékenység) teljesítésétől tette függővé, amelynek törvényes gyakorlására a Fgy. tv. 2. §-a alapján – 2014. január 1-je és 2016. április 26-a között – nem volt lehetősége.

[86] Az indítványozó tehát lényegében két okból állította a jogbiztonság sérelmét. Egyrészt azért, mert a jogalkotó egy, a hatálybalépése előtt keletkezett tényhez köt új – eddig nem ismert – jogkövetkezményt. Másrészt azért, mert az indítványozó álláspontja szerint az a jogviszony, amelyhez az új szabályozásban megállapított jogkövetkezmény fűződik, a megelőző szabályozás alapján – jogkövető magatartás mellett – nem állhatott fenn.

[87] 2. A NOKtv. 10. § (4) bekezdése értelmében a hatóság abban az esetben ismeri el szervezőként a zártkörűen működő részvénytársaságot és adja ki a szervezői engedélyt, ha a) a zártkörűen működő részvénytársaság a szervezőként való elismerésre irányuló engedélykérelem benyújtását megelőzően legalább ezer lakóingatlan építésében, illetve értékesítésében részt vett, és b) a zártkörűen működő részvénytársaság a szervezőként való elismerésre irányuló engedélykérelem benyújtását megelőzően legalább 2 éve folyamatosan teljesítette a fogyasztói csoportokról szóló jogszabályban előírt adatszolgáltatási kötelezettségeit a fogyasztóvédelmi hatóság felé.

[88] A NOKtv. 1. § (1) bekezdés 3. pont b) alpontja alapján pedig megbízható szervező az a szervező lehet, amely a szervezői engedélyt a hatóságtól a NOKtv. 10. § (4) bekezdésben foglaltak alapján kapta meg.

[89] A szabályozás lényege tehát az, hogy a NOKtv. 1. § (1) bekezdés 3. pont b) alpontja szerinti megbízható szervezői státuszt az a cég nyerheti el, amely legalább két éve fogyasztói csoportot működtető céggént adatot szolgáltatott az MNB-nek, és legalább 1000 lakóingatlan adásvételében már közreműködött.

- [90] 3. Véleményem szerint a fentiekben hivatkozott jogszabályi rendelkezések az alábbi indokok miatt sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó jogbiztonságot.
- [91] 3.1. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a jogbiztonság megköveteli: „Egy alkotmányos demokráciában a polgárok szabadságának részét képezi, hogy cselekvéseiket csak az általuk előzetesen megismerhető, a jogalkotás formalizált szabályainak betartásával alkotott szabályok korlátozhatják. A visszamenőleges jogalkotás tilalmát sérti ezért, ha [...] jogszabály utólag nyilvánít jogellenessé magatartásokat, utólag állapít meg a jogalanyok számára kötelezettségeket, illetve utólag korlátoz jogosultságokat.” {8/2005. (III. 31.) AB határozat, ABH 2005, 102, 104.; erről még: 34/1991. (VI. 15.) AB határozat, ABH 1991, 170.; 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [71]} A jogbiztonság elengedhetetlen feltétele annak, hogy a jogalanyok magatartásukat ténylegesen a jog előírásaihoz tudják igazítani {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [58]}. Ezen indokok miatt az Alkotmánybíróság a visszaható hatályú jogalkotást főszabály szerint tiltja.
- [92] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza ugyanakkor, hogy „a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalma nem abszolút érvényű, és egyértelműen élhet ezzel a jogalkotó akkor, amikor új jogosultságot állapít meg, meglévő jogosultságot terjeszt ki, vagy valamely jog korlátozását oldja fel” {10/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [93] Emellett pedig az alkotmánybírói gyakorlat alapján megállapítható az is, hogy az Alkotmánybíróság a visszaható hatályú jogalkotásnak eltérő megvalósulási lehetőségeit különbözteti meg. A jogbiztonság sérelme nemcsak annak következtében merülhet fel, ha a jogalkotó lezárt jogviszonyokat érintően utólag állapít meg eltérő jogkövetkezményeket (ún. valódi visszaható hatályú jogalkotás), hanem akkor is, ha a jogalkotó még le nem zárult jogviszonyok tekintetében alkot e jogviszonyokra kiható új jogi normát, illetve, amikor a jogalkotás a fennálló jogviszonyokban idéz elő változást (ún. azonnali hatályú jogalkotás).
- [94] Az azonnali hatályú jogalkotás lényege tehát az, hogy a jogszabály már létrejött, de még le nem zárt jogviszonyokat érintően állapít meg eltérő jogkövetkezményeket. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság jellemzően arra mutat rá, hogy valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet visszaható hatály tilalmába ütközőnek, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatályba léptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell {57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 316, 324.; megerősítette például: 3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [58]}. Rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy visszaható hatályú jogalkotásnak minősül az is, ha egy szabály a hatálybalépését megelőző eseményhez, tényhez fűz új, a korábban hatályos szabályhoz képest eltérő jogkövetkezményt, aminek következtében felmerülhet a visszaható hatály sérelme. Visszaható hatályról beszélünk továbbá akkor is, ha az új szabály a hatálybalépését megelőzően keletkezett, annak időpontjában fennálló tényállás jogkövetkezményét a régítől eltérően határozza meg {10/2018. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [51]}.
- [95] Az Alkotmánybíróság hivatkozott határozataiban hangsúlyozta azt is: mindig esetről esetre vizsgálja meg, hogy megvalósult-e a jogbiztonság sérelme. Ennek oka egyrésztől, hogy a visszaható hatályú jogalkotás tilalma – a fentiekben hivatkozottak szerint – nem abszolút, másrésztől, hogy „az érintett [...] jogviszonyok szükségképpen nagyon is különbözőek – közjogi vagy magánjogi vetületűek, már teljességbe mentek vagy hosszú távúak, tartósak stb. – lehetnek” {1/2016. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [56]}.
- [96] 4. Ebben a konkrét esetben a fentiekben hivatkozottakhoz mérten az alábbiak állapíthatók meg.
- [97] A jogalkotó által a NOKtv. 10. § (4) bekezdésben meghatározott két feltétel nyilvánvalóan nem teljesíthető a NOKtv. 48. § (1) bekezdésében meghatározott 15 napos hatálybalépési időtartamon belül. Ebből következően – az indítványozó érvelésének megfelelően – megállapítható, hogy a NOKtv. 10. § (4) bekezdését a törvény hatálybalépését megelőzően keletkezett tényekre, illetve jogviszonyokra kell alkalmazni. A visszaható hatályú jogalkotás kérdésért ezért ebben az összefüggésben kellett vizsgálni.
- [98] Fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy önmagában az a tény, hogy a jogalkotó feltételekhez köti egy állami támogatás kifizetését, nem vet fel alaptörvény-ellenességet. A konkrét esetben ugyanakkor az indítványozó kifejezetten rámutatott az indítványban állított alaptörvény-ellenesség körében, hogy a jogalkotó egy olyan tevékenység gyakorlásához – fogyasztói csoport működtetéséhez – köti a megbízható szervezői minősítést, amelyet az indítványozó a NOKtv. hatályba lépését megelőző 2 évben nem gyakorolhatott, mert a jogalkotó e tevékenység gyakorlásának lehetőségét megszüntette. Ebből következően, az indítványozó által sem vitatottan, előírható szakmai feltételek, így például ezer lakóingatlan építésében, illetve értékesítésében való közreműködés,

mert az a piacra lépni kívánók szakmai felkészültségét igazolja. Ezzel szemben ugyanakkor a NOKtv. támadott rendelkezése a törvény hatályba lépését megelőző 2 éven túl keletkezett olyan jogviszony igazolását írja elő, amely a legtöbb érintett – így az indítványozó – vonatkozásában a NOKtv. 10. § (4) bekezdésében foglalt törvényi feltétel megállapíthatóságának objektív akadályá.

- [99] Véleményem szerint a fentiek alapján a NOKtv. 10. § (4) bekezdésének szabályai – különösen annak b) pontjában foglalt törvényi feltétel – sérti a jogbiztonság követelményét, ezért alaptörvény-ellenes.

Budapest, 2019. november 12.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott

Dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró különvéleménye

- [100] Nem értek egyet a határozat rendelkező részének 1. pontjával.
- [101] A határozat indokolása elismeri a NOKtv. 13. § (6)–(7) bekezdésében foglalt, az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése korlátozásának szükségességét, de azt a vállalkozáshoz való jog aránytalan korlátozásának minősíti. Álláspontja szerint a törvény hivatkozott rendelkezései – egymással szoros összefüggésben – olyan követelményt támasztanak, amelyek behozhatatlan és indokolatlan versenyhátrányt eredményeznek a korábban fogyasztói csoportot működtetőhöz képest az újonnan piacra lépni szándékozó, ilyen tevékenységet megelőzően nem végző vállalkozások számára, ezáltal a törvényi feltételek meghaladják az alkotmányosan igazolható cél eléréséhez feltétlenül megkívánt szintet {a határozat indokolásának IV/3.3. pontja (Indokolás [55] és köv.)}.
- [102] Véleményem szerint a szóban forgó rendelkezések megsemmisítésének ez az indokolása nem vett kellő súllyal figyelembe két olyan – általa egyébként általánosságban elismert – körülményt, amelyek önmagukban is, de különösen együttesen, kizárják a hivatkozott jogszabályhelyek alaptörvény-ellenességét.
- [103] Egyfelől hangsúlyoznom szükséges, hogy a törvényhez fűzött indokolás kiemeli azt a tény, hogy a lakásvásárlási közösség, illetőleg a szervező működése érinti a pénzügyi piacot. Másfelől a törvény szabályozása alapján bárki alakíthat ugyan ilyen vállalkozást, ugyanakkor az otthonteremtési közösségek jellemzően állami támogatásra is szorulnak, márpedig a közpénz védelme szempontjából a magánszemélyek megtakarításaiból és az állam támogatásából létrejövő anyagi forrásoknak a legitim céllal összhangban lévő biztonságos kezeléséhez és működtetéséhez megfelelő tapasztalattal rendelkező szervező kívánatos.
- [104] A szigorúbb szabályozást tehát indokolja az Alaptörvénynek a költségvetési gazdálkodás legfőbb alapelveit és kötelezettségét rögzítő N) cikke is.

Budapest, 2019. november 12.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila alkotmánybíró különvéleménye

- [105] Nem értek egyet a határozat rendelkező részével és indokolásával, véleményem szerint az ügyben az alkotmányjogi panasz visszautasításának lett volna helye.
- [106] 1. A jelen ügyben már önmagában az indítványozó érintettségének fennállása sem egyértelmű, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján az ügyben visszautasításnak lett volna helye. Az érintettség hiányának okai – álláspontom szerint – a következők: (i) az indítványozó nem kezdeményezte az MNB engedélyezési eljárását, holott erre jogszabályi lehetősége volt, így a 3081/2019. (IV. 2.) AB végzésben rögzített teljes ülési álláspont értelmében az indítványozó nem fordulhatott volna közvetlenül a norma ellen alkotmányjogi panasszal az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján; (ii) az indítványozó a NOKtv. egyéb rendelkezéseinek sem felel meg, így módon eleve nem nyerhetné el a kívánt minősítést a cégformája miatt, amely jelenleg nem zrt.; (iii) az indítvá-

nyozó a NOKtv. tőkekövetelményeinek sem felel meg, ily módon ezen feltétel teljesítésének hiánya miatt sem kaphatná meg a kívánt minősítést.

- [107] 2. Amennyiben az indítványozó érintettsége megállapítható lett volna a jelen ügyben, az indítvány érdemi elbírálásának lett volna helye, amely során a NOKtv. 13. § (6) és (7) bekezdéseinek megsemmisítését az alábbi okokból nem tartottam volna indokoltnak.
- [108] Véleményem szerint a rendelkező rész 1. pontjában foglalt megsemmisítés indokolatlan, a határozat indokolása sem ad választ annak szükségességére, miközben elég fajsúlyos pénzügyi-fogyasztóvédelmi tapasztalatok állnak rendelkezésre, amelyek ezen szigorú szabályozás fenntartását indokolják.
- [109] A határozat a NOKtv. 13. § (6) és (7) bekezdései vonatkozásában azt a logikát követi, hogy azért alaptörvényellenes – az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése szerinti vállalkozáshoz való jogot aránytalanul sértő – ez a két jogszabályhely, mert túl szigorú korlátnak tekinti, hogy az újonnan piacra lépő cégnek kötelező alkalmaznia az igazgatóságban egy olyan személyt, aki már korábban illetve jelenleg is működő fogyasztói csoportot működtető cégben 5 éven át volt vezető tisztségviselő. Azaz a szabályozás az újonnan piacra lépő vállalkozás esetében az igazgatóság egy tagjától speciális szakmai gyakorlat igazolását kívánja meg.
- [110] Véleményem szerint – tekintettel a fogyasztói csoportok működtetésének hazai, rendkívül keserű tapasztalataira – az új cég igazgatósági tagjától megkívánt speciális szakmai gyakorlat nem tekinthető a vállalkozáshoz való jog aránytalan korlátozásának. Ennek oka, hogy a fogyasztói csoport egy egészen speciális, a fogyasztó szempontjából jelentős mértékben „szerencseelemre” építő jogi konstrukció, amellyel a hazai tapasztalatok szerint a fogyasztók többnyire nincsenek tisztában. Ez vezetett ahhoz, hogy a jogalkotó 2014-ben betiltotta újabb fogyasztói csoportok létrehozását, majd aztán a NOKtv.-nyel szűk körben, szigorú MNB kontroll mellett mégis lehetővé tette újabb fogyasztói csoport alapítását.
- [111] A NOKtv. 13. § (6) bekezdése a szakmai gyakorlatot csak olyan személy alkalmazása esetén fogadja el, aki bizonyíthatóan „tisztesleges” fogyasztói csoportnál volt 5 éven át vezető tisztségviselő. Tekintettel arra, hogy a fogyasztói csoport konstrukciója sokkal kockázatosabb, mint egy hitelfelvétel, nagyon fontos, hogy olyan vállalkozás kezdjen ilyen tevékenységbe, amely betartja az üzleti tisztesség szabályait. Véleményem szerint a többség által támogatott határozat nem veszi megfelelően figyelembe, hogy a fogyasztói csoport jogi konstrukciója eleve kockázatosabb, ezért indokolt a jogalkotó szigorítása.
- [112] A NOKtv. 13. § (6) és (7) bekezdései vonatkozásában az indokolást olyan szempontból is hiányosnak tartom, hogy egyáltalán nem veszi figyelembe, hogy a speciális szakmai gyakorlattal rendelkező igazgatósági tagot csak a működés első két évében kell alkalmaznia az újonnan piacra lépő vállalkozásnak, vagyis ez a korlátozás csak átmeneti időre szól. Az indokolás egyáltalán nem vizsgálta és nem is értékelte ezt az „átmenetiséget”, amely véleményem szerint eleve más megvilágításba helyezi a vállalkozáshoz való jog korlátozása arányosságának kérdéskörét.

Budapest, 2019. november 12.

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [113] Nem támogatom a rendelkező rész 1. pontjában elrendelt megsemmisítést. Emellett nem tudom elfogadni a határozat indokolásának IV/2.1. pontjában (Indokolás [39] és köv.) lefektetett érvelést sem a visszaható hatály normatív formuláinak meghatározására.
- [114] 1. Nem tudom elfogadni a NOKtv. 13. § (6)–(7) bekezdéseinek a rendelkező részi 1. pontban elrendelt megsemmisítését. A fogyasztási csoportok szervezésének problémái és az e téren korábban megtörtént súlyos visszaélések a testületi vita során alaposan megtárgyalásra kerültek, és a felmerült problémák miatt 2012 januárjától ezek további szervezésére moratóriumot elrendelve esetleges jövőbeli megtiltásuk is felmerült. Ilyen jellegű mérlegelés után jött aztán létre ennek a nagyon szigorú előfeltételek melletti lehetővé tétele. Ilyen súlyú problémák után a rendelkező rész által megsemmisíteni rendelt 13. § (6) bekezdés alaptörvény-ellenességét azzal az indokkal támasztja alá a többségi határozat, hogy „[e]zért bizonytalan, hogy talál-e egyáltalán alkalmas sze-

mélyt, és ha igen, akkor e személy kész-e a cég igazgatóságában közreműködni, illetve hogy a konkurens cég kiadja-e a szükséges igazolást. Másrészt a működő fogyasztói csoportok céljuk elérésével idővel meg is szűnnek, a szóban forgó feltételek teljesítése ezért később már nem pusztán egyre nehezebbé és nehezebbé válik, hanem végeredményben objektíve lehetetlenné teszi a szervezői engedély megszerzését.” Álláspontom szerint az Alkotmánybíróság az ilyen tényértékelésekre és a konkrét vállalkozások körülményeinek ilyen bizonytalan mérlegelésére nem alapozhatja az alaptörvény-ellenesség megállapítását.

- [115] 2. A visszaható hatály tilalmára vonatkozó érvelést a határozat indokolásának IV/2.1. pontjában (Indokolás [39] és köv.) szintén problémásnak tartom. Látni kell, hogy a hazai Alkotmánybíróság a már '90-es évek elején kialakított gyakorlata révén Európában az egyik olyan alkotmánybírói testület, mely a leginkább a saját korábbi határozati érveire alapozott döntési rendszert épített fel, és amely a mindenkori döntési alapot az Alaptörvény szövegszerű rendelkezései helyett jórészt a saját döntési érveivel alátámasztásra viszi át (lásd az e téren tett összehasonlító elemzésekre: Pokol Béla: Alkotmánybírói döntési stílusok Európában. Jogelméleti Szemle 2015/3. sz. 17–129.). Így, ha már ennek megváltoztatására nincs lehetőség, akkor fokozott figyelemmel kell lenni mindenkor a döntési érveink lefektetésére, melyek e döntési stílus miatt sokszor alkotmány-kiegészítő vagy éppen módosító jelentőségűek. Ehhez képest itt az indokolás a visszaható hatály tilalmának érveit egyrészt tévesen a normavilágosság követelményének formulájával kezdi, majd folytatásként egy kiterjesztett érveléssel állapítja meg – jórészt a '90-es években hozott és a Negyedik Alaptörvény-módosítással már hatályon kívül helyezett alkotmánybírói döntésekre támaszkodva – a múltban elkezdődött tartós jogviszonyokba a jövőt illetően történő jogszabályi belenyúlást.
- [116] Tényleges gyakorlatunkat e téren az elmúlt éveket illetően megítélésem szerint a következőképpen foglalhatjuk össze. A 2012 előtti alkotmánybírói gyakorlatban többször úgy feszítették túl a visszaható hatály tilalmát, hogy a tartós jogviszonyok szabályozása esetén nemcsak azt tekintették a visszaható hatály sérelmének, ha az adott szabályozás a tartós jogviszonyon belül már a múltban végbement teljesítéseket, jogokat és kötelezettségeket érintette, hanem azt is, ha egyáltalán belenyúlt a már létező tartós jogviszonyba, és a jövőt illetően változtatta meg a vonatkozó szabályozást. Ebből következett, hogy nemcsak a tartós jogviszonyokon belül már megkapott jogokat és végbement teljesítéseket védte a törvényalkotói változtatástól, hanem a teljes tartós jogviszonyból kizárta a jogváltoztatás lehetőségét. Így jött létre a „szerzett jogok” fogalma, mely a már létező jogviszonyokból egészen kizárta a törvényalkotói belenyúlás lehetőségét, és az ilyen belenyúlást, mint a „szerzett jog” állami elvételt alkotmány-ellenesnek deklarálta. Mivel azonban a társadalom működésében a tartós jogviszonyok az emberek közötti érintkezések nagyobbik részét teszik ki, így a visszaható hatály sérelmének ezzel a kiterjesztett értelmezésével maga a törvényhozás által változtatható jog terrénuma is nagymértékben leszűkült.
- [117] A társadalom működésének demokráciára alapozása azonban azt kívánja meg, hogy az állampolgári közvélemény eltolódása kifejeződhessen a fennálló jog tartalmában, így bizonyos alapjogok és a tulajdonjog sérelme nélkül a fennálló jog jövőbeli tartalmát megváltoztathassa a mindenkori törvényhozói többség. Így a „szerzett jogok” fogalma és a visszaható hatály kiterjesztett felfogása az alkotmányos rend demokráciára alapozásával állt ellentmondásban. Ez volt az a belátás, mely a 2012 után fokozatosan kialakult alkotmánybírói többséget a visszaható hatály demokráciával összeegyeztethető felfogása felé ösztönözte, és az utóbbi években már a tartós jogviszonyokba belenyúlást alkotmányosnak fogadjuk el, amennyiben az csak a jövőt illetően változtatja meg az adott tartós jogviszony tartalmát.

Budapest, 2019. november 12.

*Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró különvéleménye

- [118] A többségi határozat rendelkező részének sem az 1., sem a 2. pontjával nem értek egyet, ezért ahhoz az Abtv. 66. § (2) bekezdésében biztosított jogköröm alapján a következő különvéleményt csatolom.

- [119] 1. A többségi határozat a NOKtv. 13. § (6)–(7) bekezdését megsemmisíti, míg az 1. § (1) bekezdés 3. pont *b*)-pontja, a 10. § (1) és (4) bekezdései, valamint a 48. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja, amivel nem értek egyet. Álláspontom szerint az alkotmányjogi panaszt vissza kellett volna utasítani, az alábbiak szerint.
- [120] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapítottan, vagyis úgy nyújtotta be, hogy szerinte a támadott rendelkezések vele szemben bárminemű, külön (állami) aktus közbejötté nélkül hatályosulnak.
- [121] A többségi határozat megállapítja, hogy az indítványozó érintettnek tekinthető. Mindezt arra alapítja, hogy az indítványozó érintettségének igazolására benyújtotta cégkivonatát, egy határozati összesítő nevű iratot, valamint az MNB – mint engedélyező hatóság – állásfoglalását, melyet az indítványozó kezdeményezésére, a NOKtv. megbízható szervezői minősítésre vonatkozó feltételeinek értelmezésére vonatkozóan adott ki az MNB.
- [122] 2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen kezdeményezhető, abban az esetben, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás.
- [123] Mivel az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen ez a panasztípus ezáltal határolható el az *actio popularis*-tól: „A kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az utólagos normakontroll korábbi, bárki által kezdeményezhető változatától” {3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Az Alkotmánybíróság már korán kialakította a hármas követelményrendszerét az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti kivételes panasz esetében az érintettség vonatkozásában: a panasz befogadásához az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint az érintettségnek személyesnek, közvetlennek és aktuálisnak kell lennie {3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]; 3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [55]}.
- [124] 3. Véleményem szerint a konkrét esetben az indítványozó érintettsége nem áll fenn, a következő indokok alapján.
- [125] Az indítványozó csupán állásfoglalást kért az MNB-től mint engedélyező hatóságtól, ami, az MNB által is hangsúlyozottan, nem tekinthető kötelező érvényű dokumentumnak (lásd: MNB állásfoglalás 4. oldal, utolsó bekezdés); az indítványozó azonban nem kért a NOKtv. szerinti megbízható szervezővé váláshoz az MNB-től szervezői engedélyt, vagyis nem kérte az MNB mint engedélyező hatóság engedélyezési eljárása lefolytatását, majd annak eredményétől függően jogorvoslattal sem élt.
- [126] A jelen ügy szempontjából a közvetlen érintettség követelményének van különös jelentősége, vagyis annak, hogy a kifogásolt rendelkezés az indítványozó jogsérelmét bírósági, hatósági vagy bármely más jogalkalmazói döntés, jogorvoslat közbejötté nélkül okozza. Ahogy a 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat fogalmaz: „Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabály maga érinti-e az indítványozó alapjogát. Ha a jogszabály érvényesüléséhez konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetett vizsgálata is.” (Indokolás [30]) Más megfogalmazásban „[a]z Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti közvetlen alkotmányjogi panasz feltétele, hogy »közvetlenül« következzen be a vitatott jogsérelem. Ez akkor állapítható meg, ha a jogalany cselekvése (magatartása) nélkül állnak be a vitatott, alaptörvény-ellenesnek tartott joghatások.” {3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [11]–[12]}
- [127] 4. Az indítványozó maga hivatkozott arra alkotmányjogi panaszában, hogy véleménye szerint az engedélyezési eljárás, majd az azt követő jogorvoslat kimerítése értelmetlen – lásd: indítvány 9–10. oldal („a Hatóság határozatának közigazgatási peres eljárásban történő felülvizsgálatát kérni az adott jogi konstrukcióra tekintettel értelmetlen”) –, továbbá hivatkozott arra is, hogy a bírósági felülvizsgálat formálisan ugyan jogorvoslatnak minősül, tartalmilag azonban nem alkalmas a jogsérelem orvoslására. A fentiek alátámasztásául hivatkozott a 33/2012. (VII. 17.) AB határozatra is.

- [128] Az indítványozó érintettségének elfogadása annak tényleges fennállása nélkül a konkrét ügyben azt jelenti, hogy az Alkotmánybíróság utólagos normakontroll hatáskörben jár el, annak ellenére, hogy annak kezdeményezésére bárki nem jogosult.
- [129] Az MNB-hez benyújtott szervezési engedély kiadása iránti kérelem megszerzésére irányuló hatósági eljárás érdemi bírósági felülvizsgálata nélkül nem állapítható meg megalapozottan az indítványozó érintettsége, illetve kizárható a norma közvetlen hatályosulása, éppen a hatósági engedély szükségessége okán.
- [130] 5. A többségi határozat ugyan csak egyetlen feltétel vonatkozásában állapít meg alaptörvény-ellenességet, azonban az indítványozó nem csak a vezető tisztségviselővel szemben megkövetelt feltételnek nem tesz eleget, hanem – szervezői engedély iránti kérelem benyújtása híján – egyetlen feltétel fennálltát vagy hiányát sem igazolja.
- [131] Annak ellenére, hogy az indítványozó maga hangsúlyozza panaszában, hogy „valóságos és komolyak a piacra lépési szándékai” (lásd: indítvány 11. oldal), mind a rendelkezésre álló, mind az *online* elérhető frissebb cégkivonat azt mutatja, hogy az indítványozó meg sem kísérelt eleget tenni a megbízható szervezővé váláshoz megkövetelt feltételeknek, hiszen mind a mai napig kft. formában működik az előírt zrt. forma helyett, illetőleg a jegyzett tőkéje 6 millió forint, szemben az elvárt 100 millió forintos alaptőkéhez képest.
- [132] 6. Összességében álláspontom szerint az indítványozó érintettsége a jelenlegi formában nem állapítható meg, így az alkotmányjogi panasz befogadását, illetőleg érdemi vizsgálatát nem tartom támogathatónak.
- [133] A fentieknek megfelelően az indítványozó alappal csak akkor nyújthatott volna be alkotmányjogi panaszt, ha megkéri az MNB-től a megbízható szervezővé váláshoz szükséges engedélyt; azt az MNB elutasítja (vagy nem), ezt követően az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslatok kimerítése után fordul az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasszal az Alkotmánybírósághoz. Megjegyzem, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszautasítása mellett döntött például a 3081/2019. (IV. 17.) AB végzéssel lezárt ügyben is, ahol az indítványozó jogséremlme – hasonlóan a jelenlegi üggyhöz – hipotetikusnak volt tekinthető, illetőleg az indítványozó személyes, közvetlen, aktuális érintettségét a panasz benyújtásával egyidejűleg hitelt érdemlően nem igazolta.

Budapest, 2019. november 12.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

- [134] A különvéleményhez csatlakozom:

Budapest, 2019. november 12.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1787/2016.
Megjelent a Magyar Közlöny 190. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 34/2019. (XI. 29.) AB HATÁROZATA

az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 79. § (2) bekezdés korábban hatályos rendelkezése alaptörvény-ellenességének megállapításáról, és bármely bíróság előtt folyamatban lévő illetékelőleg visszatérítésével kapcsolatos ügyben való alkalmazásának kizárásáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 79. § (2) bekezdésének 2012. december 31. napjáig hatályos „a megfizetett illeték a megfizetést követő öt éven belül téríthető vissza” tagmondata alaptörvény-ellenes volt.

2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 79. § (2) bekezdésének 2012. december 31. napjáig hatályos „a megfizetett illeték a megfizetést követő öt éven belül téríthető vissza” tagmondata bármely bíróság előtt folyamatban lévő illetékelőleg visszatérítésével kapcsolatos ügyben nem alkalmazható.

3. Az Alkotmánybíróság az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 2012. december 31. napjáig hatályos 77/A. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló indítványt visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

[1] 1. A személyesen eljáró magánszemély indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 2012. december 31-ig hatályos 77/A. § (1) bekezdése és 79. § (2) bekezdése alkalmazásának kizárását kérte a vele szemben folytatott eljárásban, tekintettel a sérelmezett szabályok alaptörvény-ellenességére.

[2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.

[3] 2.1. Az indítványozó 2006. január 20-án haszonélvezeti jog alapítását is magába foglaló adásvételi szerződést kötött egy tetőtéri lakás megvásárlása érdekében. Az eladó gazdasági társaság (a továbbiakban: eladó) vállalta a tetőtérben kialakítandó lakás felépítését. Az eladó a tulajdonjogát a vételár teljes rendezéséig fenntartotta. Az ingatlan-nyilvántartásba az indítványozó tulajdonjoga nem került bejegyzésre, csupán a tulajdonjog-fenntartással történt eladás ténye. A szerződést a felek 2007-ben úgy módosították, hogy a haszonélvezeti jogot törölték.

- [4] Az indítványozó az adásvételi ügyletet illetékkiszabásra 2006. február 1-jén jelentette be. A Fővárosi Illetékhatóság 2006. június 27-én fizetési meghagyással 441 111 Ft visszerhes vagyónátruházási illeték, ezen belül ugyanennyi illetékelőleg megfizetésére kötelezte az indítványozót. Az adásvételi szerződés módosítása miatt az adóhatóság illetékkiszabási főosztálya az illetéket és ezzel együtt az illetékelőleget 630 000 Ft-ra emelte fel a 2007. augusztus 15-én hozott határozatával. Az illetékelőleg-fizetési kötelezettségének az indítványozó két részletben – 2007. február 20-án és szeptember 19-én – tett eleget.
- [5] 2.2. Az eladó működési körében felmerült problémák miatt az építkezés leállt, majd az eladó felszámolási eljárás alá került, amely több mint hét év után, 2015. május 15-én az eladó törlésével zárult jogerősen. A jogerős végzés közzétételét a cégbíróság 2015. július 10-én rendelte el. A felszámolási eljárást követően a lakás új tulajdonosa és az indítványozó között létrejött megállapodás alapján 2015. december 2-án törlésre került a tulajdonjog-fenntartással történt eladás ténye.
- [6] Az indítványozó 2015. december 15-én illetékelőleg-visszatérítési kérelmet terjesztett elő az adóhatóságnál, amelyben arra való tekintettel kérte a visszerhes vagyónátruházási illetékelőleg visszautalását, hogy sosem szerzett tulajdonjogot. Az Itv. 80. § (1) bekezdés c) pontja szerinti közös megegyezés tényét, mint a visszatérítés iránti kérelem jogcímét, az indítványozó a földhivatal határozatával igazolta.
- [7] Az első fokon eljáró adóhatóság 2016. február 15-én kelt határozatával az indítványozó kérelmét elvülésre hivatkozva elutasította, amelyet az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró másodfokú adóhatóság 2016. április 22-én kelt határozatával helybenhagyott. Az adóhatóságok álláspontja szerint az Itv. azon szabályait kellett alkalmazni az indítványozó ügyében, amelyek az ügylet illetékkiszabásra történő bejelentésének a napján (2006. február 1.) hatályosak voltak. Az Itv. ekkor hatályos 77/A. § (1) bekezdéséből és 79. § (2) bekezdéséből az következik, hogy az illetékelőleg megfizetésétől számított öt éven belül, vagyis 2012. február 20-ig, illetve 2012. szeptember 19-ig lett volna lehetősége az indítványozónak a két részletben befizetett összeg visszatérítésének igénylésére. Ezek objektív határidők, amelyeken túl a kérelem nem teljesíthető.
- [8] 2.3. Az indítványozó kereseti kérelmet terjesztett elő a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnál (a továbbiakban: KMB) az adóhatósági határozatokkal szemben. A KMB az indítványozó keresetét elutasította, mivel arra a megállapításra jutott, hogy az eljáró adóhatóságok jogszerű döntést hoztak, megfelelően alkalmazták az Itv. szabályait.
- [9] Az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, amelyben elsődlegesen a KMB ítéletének hatályon kívül helyezését kérte annak jogszabálysértő volta miatt. Másodsorban indítványozta, hogy a Kúria kezdeményezzen egyedi normakontroll eljárást az Alkotmánybíróságnál az Itv. sérelmezett rendelkezései tekintetében. A Kúria a KMB ítéletét hatályában fenntartotta és az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében lefektetett alkotmánybírósági hatásköri korlátozás miatt nem kezdeményezte az alkotmányossági felülvizsgálatot.
- [10] 3. Ezt követően az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amit a főtítkári tájékoztatást követően egyszer kiegészített. Az Itv. 77/A. § (1) bekezdésének és 79. § (2) bekezdésének 2012. december 31-ig hatályos normatartalmát támadta, amelyre az ügyében eljáró hatóságok és bíróságok a döntéseiket alapították. A sérelmezett szabályok alaptörvény-ellenessége négy pontban összegezhető az indítványban és annak kiegészítésében írtak szerint.
- [11] 3.1. Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének a sérelmét adta elő. Az Itv. 79. § (2) bekezdése értelmében a meg nem fizetett illeték bármikor törölhető volt. A megfizetett illeték ezzel szemben csak a megfizetést követő öt éven belül volt visszatéríthető. Ennek következtében hátrányosabban alakult az illeték visszatérítési igénye azoknak, akik jogszabálykövető eljárást tanúsítva megfizették a kiszabott és esedékes illetéket, mint azoknak, akik az illetékfizetési kötelezettségüket elmulasztották teljesíteni. Az indítványozó esetében az illetékelőleg képezte a jogvita tárgyát, azonban az Itv. 77/A. § (1) bekezdése értelmében törvény eltérő rendelkezésének hiányában az illetékelőlegre a vagyonszerzési illetékekre vonatkozó rendelkezések voltak irányadók, így esetében is az Itv. 79. § (2) bekezdését alkalmazták. A sérelmezett szabályozás 2013. január 1-jétől változott meg, amikortól a megfizetett, valamint a meg nem fizetett illeték visszatérítésének határidejére is egységesen az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) elvülésre vonatkozó szabályait kell alkalmazni. A hátrányos megkülönböztetést tehát a jogalkotó is felismerte és ezért meg is szüntette.

- [12] Az indítványozó nézete szerint hátrányos megkülönböztetést valósított meg az is, hogy az Art. kedvezőbb elévülési szabályai azért nem kerültek alkalmazásra az ügyében, mert 2013. január 1-jét megelőzően nyújtotta be illetékelőleg visszatérítési kérelmét.
- [13] Az indítványozó kiemelte, hogy esetében konkrétan is tetten érhető a diszkrimináció, mivel az eladó több olyan magánszeméllyel is kötött adásvételi szerződést, akik az illetékelőleget nem fizették meg, és végül a diszkriminatív szabályozásnak köszönhetően illetékfizetési kötelezettségük törlésre került. Ezen felül az eladó olyan vevővel is kötött szerződést, amely az illetékelőleget csak több éves késedelemmel fizette meg, ezáltal számára azt az adóhatóság visszatérítette.
- [14] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy amennyiben az adóhatóság határozataiban foglaltaknak eleget nem téve, az illetékelőleget nem vagy csak jelentős késedelemmel fizette volna meg, abban az esetben semmilyen jogvita nem alakult volna ki, hiszen az adóhatóság illetékfizetési kötelezettségét törölte volna vagy a már teljesített fizetést visszatérítette volna. Arra is külön felhívta a figyelmet, hogy korábban nem volt lehetősége a visszatérítési kérelem előterjesztésére, tekintettel az elhúzódó felszámolási eljárás miatt kialakult függő jogi helyzetre. Ennek öt éven belüli befejezésére az indítványozónak semmilyen ráhatása sem volt.
- [15] 3.2. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmét az indítványozó közvetlenül, a diszkrimináció tilalmán keresztül adta elő. Érvéle szerint nem fér össze a jogállamisággal az, hogy a jogszabályok szerint eljáró adófizetők nem kapják vissza az őket megillető pénzüket, szemben azokkal, akik a fizetési kötelezettségüknek csak jelentős késedelemmel tesznek eleget.
- [16] 3.3. Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének a sérelmére is hivatkozott. Állítása szerint az ügyében eljáró bíróságok döntése sem a józan észnek, sem a közjónak nem felelt meg, továbbá erkölcsös és gazdaságos célt sem szolgált. Annak ellenére, hogy az indítványozó többféle javaslatot is megfogalmazott a bíróságok számára a jogvita megfelelő lezárása érdekében, azok az Alaptörvényből fakadó igazságszolgáltatási tevékenységüket alaptörvény-ellenesen nem végezték el.
- [17] 3.4. Az indítványozó a tulajdonhoz való jog [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés] sérelmét is állította. Panaszában előadta, hogy az állam jogosult adóztatni, azt azonban csak a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan teheti meg, tehát a tulajdonhoz való jog korlátozására is irányadó az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített szükségességi-arányossági teszt. Hivatkozott az Itv. 1. § (1) bekezdésére is, amely értelmében vagyonszerzési illetéket visszterhes vagyónátruházás esetén kell fizetni. Esetében az alapügylet – az adásvételi szerződés – kiürült, hiszen vagyónátruházásra végül nem került sor, így az illetékfizetésnek is tárgytalanná kell válnia, mivel a költségvetés nem gazdagodhat olyan jogügyletre tekintettel, amely létre sem jött. Tehát az illetékelőleg végérvényes beszedésére az állam nem lehet jogosult olyan esetekben, amikor az illetékköteles jogügylet végül nem valósul meg. Hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság egy korábbi elvi megállapítására is, amely szerint „vagyongyarapodás hiányában az illetéket törölni kell” (KGD2006.40.).

II.

- [18] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

„37. cikk (4) Mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Alkotmánybíróság a 24. cikk (2) bekezdés b)–e) pontjában foglalt hatáskörében a központi költségvetésről, a központi költségvetés végrehajtásáról, a központi adónemekről, az illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvények Alaptörvénnyel való összhangját kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt semmisítheti meg. Az Alkotmánybíróság az e tárgy körbe tartozó törvényeket is korlátozás nélkül jogosult megsemmisíteni, ha a törvény megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények nem teljesültek.”

[19] 2. Az Itv. támadott rendelkezései a 2012. december 31-ig hatályos jogszabályállapot szerint:

„77/A. § (1) Ingatlan tulajdonjogának, ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jognak ajándékozási, illetve visszerthes vagyónátruházási illeték alá eső szerzése után a fizetésre kötelezett a bejelentett érték alapulvételével illetékelőleget köteles fizetni. Ha a törvény külön szabályt nem állapít meg, az illetékelőlegre a vagyonszerzési illetékekre vonatkozó rendelkezések az irányadók. Az illetékelőleg fizetési kötelezettség abban az esetben is fennáll, ha a vételár teljes kiegyenlítéséig az eladó a tulajdonjogát fenntartja.”

„79. § (2) A meg nem fizetett illeték bármikor törölhető, a megfizetett illeték a megfizetést követő öt éven belül téríthető vissza.”

III.

- [20] 1. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság feltételeinek eleget tesz-e. Az Alkotmánybíróság ezért a következő befogadási feltételeket tekintette át először.
- [21] 1.1. Az indítványozó 2017. szeptember 11-én vette át az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló kúriai döntést, és 2017. november 7-én adta postára indítványát. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a 60 napos törvényi határidőn belül nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, ezért megfelel az Abtv. 30. § (1) bekezdésében írt feltételnek.
- [22] 1.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogorvoslati jogát kimerítette, továbbá azt is, hogy érintettsége fennáll, hiszen azon hatósági és bírósági eljárásokban vett részt (ügy)félként, amelyekben az általa sérelmezett jogszabályi rendelkezések vele szemben alkalmazásra kerültek.
- [23] 1.3. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a támadott szabályokat 2012. december 31. napjával hatályon kívül helyezték. Az Itv. 77/A. §-a teljes egészében hatálytalan. Ezáltal megszűnt az illetékelőleg-fizetési kötelezettség. Az Itv. 79. § (2) bekezdése ugyan még az alkotmánybírósági eljárás idején is a hatályos szabályok közé tartozott, de egyfelől a benne foglalt normatartalom jelentősen megváltozott 2013. január 1-jétől, másfelől az indítványozó állított sérelmét az Itv. 79. § (2) bekezdése az illetékelőleg visszatérítése kapcsán okozta. Ez a sérelem nem állhat elő ismételt, hiszen az illetékelőleg-fizetési kötelezettség nem képezi a hatályos jog részét az előbbiek szerint.
- [24] Az Abtv. általános szabálya értelmében, ha az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. §-a szerinti eljárásában a hatályos jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét megállapítja, a jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést teljesen vagy részben megsemmisíti [Abtv. 41. § (1) bekezdés]. Az Abtv. 41. § (3) bekezdése azt biztosítja, hogy az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét is megállapíthassa, ha az a konkrét esetben még alkalmazandó.
- [25] Az Alkotmánybíróság ezek tükrében megállapította, hogy annak ellenére vizsgálhatja a sérelmezett rendelkezéseket, hogy azok sérelmezett tartalmát már hatályon kívül helyezték. Ezeket ugyanis az indítványozó ügyében alkalmazták, amint arra az Alkotmánybíróság fentebb már rámutatott.

- [26] 1.4. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak a határozottság követelményének [Abtv. 52. § (1b) bekezdés] is megfelelnek az indokolás III/1.5. pontjában (Indokolás [27]) írt kivétellel. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét, valamint az indítványozó indítványozói jogosultságát megállapító rendelkezéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítványozó pontosan megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálendő, általa alaptörvény-ellenesnek vélt jogszabályi rendelkezéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]; a támadott normák alkalmazása folytán sérülni vélt alaptörvényi szabályokat [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]; ismertette az Alaptörvény által elismert jogok sérelmének a lényegét, valamint indokolást is előadott arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont] és kifejezett kérelmet fogalmazott meg az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára vonatkozóan [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz kielégíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdésben foglalt feltételeket az alábbi kivétellel.
- [27] 1.5. A határozott kérelmet az alkotmányjogi panasz részben nem teljesíti. Az Itv. 79. § (2) bekezdés első tagmondata úgy szólt, hogy „[a] meg nem fizetett illeték bármikor törölhető”. Az indítványozó semmilyen indokolást nem adott elő arra nézve, hogy az idézett szabály miért okozott volna számára sérelmet. Panasza arra vonatkozott, hogy az előbbi bekezdés második tagmondata, miszerint „a megfizetett illeték a megfizetést követő öt éven belül téríthető vissza”, miként sértette az Alaptörvényben biztosított jogait. Emiatt az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Itv. 79. § (2) bekezdés első tagmondata körében az alkotmányjogi panasz nem elégíti ki az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt feltételt, ezért annak érdemi vizsgálatát az Alkotmánybíróság nem folytatta le.
- [28] 1.6. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz kizárólag Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható [vö.: Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pont].
- [29] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, amely szerint a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt alapítani kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás vagy a felkészülési idő hiánya miatt lehetséges {erről lásd elsőként: 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [86]–[91]; legutóbb 3163/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [10]}. Jelen ügyben az indítványozó sem a visszaható hatályú jogalkotásra, sem a kellő felkészülési idő hiányára nem hivatkozott, így a panasz ezen eleme nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontjában szabályozott feltételnek.
- [30] Az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok számára határozza meg a jogértelmezés alapvonalait. Az Alkotmánybíróság számos alkalommal megállapította már, hogy a 28. cikk nem tartalmaz az Alaptörvény által elismert alapjogot, így arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {lásd például: 23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [18]; 3384/2018. (XII. 14.) AB határozat, Indokolás [21]}. Emiatt az alkotmányjogi panasz ezen eleme sem felel meg az Abtv. előbb felhívott pontjának.
- [31] 1.7. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz egyfelől az Itv. 77/A. § (1) bekezdése és a 79. § (2) bekezdés második tagmondata, másfelől az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, valamint XV. cikk (1) bekezdése körében megfelel az Abtv. fentebb megjelölt szabályainak.
- [32] 2. Az Alkotmánybíróság hatáskörének meglétét vagy hiányát eljárásának minden szakaszában hivatalból vizsgálja [vö.: Abtv. 55. § (3) bekezdés c) pont, 64. § a) pont].
- [33] 2.1. Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése szerint „mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Alkotmánybíróság a 24. cikk (2) bekezdés b)–e) pontjában foglalt hatáskörében [...] az illetékekről [...] szóló törvények Alaptörvénnyel való összhangját kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt semmisítheti meg.”
- [34] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja szerinti hatáskörét gyakorolta, amely szerepel az előbb idézett szabályban. A sérelmezett rendelkezés az Itv.-ben volt található, és az államadósság-mutató az alkotmánybírósági eljárás folyamatban léte alatt mindvégig meghaladta az 50 %-ot. Ezért vizsgálni kellett, hogy az Alkotmánybíróság eljárása a hatáskört korlátozó szabály [Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdés] alkalmazási hatálya alá tartozik-e mindkét jogszabályi rendelkezés tekintetében.

- [35] 2.2. Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében lefektetett szabály célja a költségvetésre, a zárszámadásra és az államháztartás egyes bevételi forrásaira vonatkozó törvényi szabályok alkotmányossági kontrolljának átmeneti szűkítése {lásd más megfogalmazásban: 3280/2017. (XI. 2.) AB határozat, Indokolás [17]}.
- [36] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az alkotmányossági felülvizsgálatot korlátozó szabály alkalmazási hatályát megszorítóan értelmezi [a megszorító értelmezés elvét lásd először: 40/2012. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [20]; legutóbb: 8/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [40]]. Ez a megközelítés áll ugyanis összhangban az Alkotmánybíróság alkotmányvédelmi funkciójával, amely abban az alaptörvényi szabályban gyökerezik, miszerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve” [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés].
- [37] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra a megállapítására is, hogy az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében felsorolt törvények listája zártkörű {8/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [40]}. Tehát az alkotmányossági felülvizsgálatot szűkítő kivételes rezsimbe kizárólag a felsorolt normák tartoznak, annak hatóköre nem bővíthető. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság a hatásköri korlátozást úgy értelmezi, hogy az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése az Alaptörvényben felsorolt pénzügyi tárgyú törvények szabályai és felhatalmazó rendelkezései alapján megalkotott törvéynél alacsonyabb szintű végrehajtási természetű jogforrásokra is kiterjed, feltéve, ha a vizsgálandó alkotmányossági probléma kizárólag a pénzügyi tárgyú törvény szabályaival együtt értelmezhető [744/B/2010. AB végzés, ABH 2011, 2871, 2873–2875.]. Ettől az esettől azonban elválasztotta az Alkotmánybíróság azt a helyzetet, amikor a támadott végrehajtási jogforrás nem a felsorolásban szereplő valamelyik törvényvel együttesen, hanem az alapján ítélandó meg. Ekkor ugyanis az Alkotmánybíróság megállapítja teljes hatáskörét a végrehajtási jogforrást illetően {lásd: 3032/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]}.
- [38] Az Alkotmánybíróság a megszorító értelmezés nyomán haladva azt is kidolgozta már a gyakorlatában, hogy a zártkörű felsorolásban szereplő törvények egyes normái tartalmi vizsgálat alapján sorolandók a korlátozás hatálya alá. Ily módon érvényesül a hatásköri korlát jelentésének a kibontásakor a tartalom elsődlegessége a formával szemben. Ezt az értelmezési (alap)elvet alkalmazva a kérdés tehát nem az, hogy melyik törvény, hanem az, hogy melyik törvényi rendelkezés tartozik a kivételes rezsimbe. Ennek megfelelően a testület nem sorolta a hatásköri korlát hatálya alá például a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény és a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény adott ügyekben sérelmezett normáit {lásd: 3264/2017. (X. 19.) AB határozat, Indokolás [23]–[24]; 3090/2019. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [20]}.
- [39] Adójogszabállyal kapcsolatban kifejezetten úgy fogalmazott az Alkotmánybíróság, hogy „[a]z adójogi normák közül az esik a hatásköri korlátozás alá, amely tartalmilag, azaz anyagi jogi értelemben hozzátartozik valamelyik adónem törvényi tényállásához függetlenül attól, hogy melyik jogforrásban található {lásd például: 22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [8]–[9]}. Az adótényállás azokat az elemeket, törvényi szabályozási egységeket öleli fel, amelyek megvalósulása esetén anyagi jogi adókötelezettség keletkezik” {3223/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [16]}. Ezek közé tartoznak különösen az alanyra, a tárgyra, az alapra, a mértékre, a mentességre és a kedvezményre vonatkozó rendelkezések.
- [40] Az Alkotmánybíróság az Itv. alkotmányossági felülvizsgálatára irányuló indítványokat is elbírált már az Alaptörvény hatálybalépése óta. Ezek közül az egyik ügyben azért állapította meg a hatásköri korlát alkalmazásának a szükségességét, mert az Itv. sérelmezett rendelkezése illetékmentességet biztosított, ami a közteherviselés alóli mentesülés egyik eseteként tartalma alapján is a korlátozó szabály hatálya alá tartozik {3280/2017. (XI. 2.) AB határozat, Indokolás [17]}. Az Alkotmánybíróság tehát a közteherviselési kötelezettséggel összefüggésben értelmezi az átmeneti hatásköri korlátozást. Az illetékmentesség az illetékekre vonatkozó tényállási elemek egyike, amelyek mikénti teljesülésétől függ, hogy a közteher alanyának keletkezik-e tényleges fizetési kötelezettsége. A törvényi tényállási elemekben ölt testet az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdésében lefektetett közteherviselési kötelezettség, ami „az alapvető kötelezettségek egyike [...]. E kötelezettség érvényesülése hiányában fenntarthatatlanná válna a demokratikus jogállam működése, mert nem állnának rendelkezésre a szükséges anyagi erőforrások a közfeladatok ellátásához.” {17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [81]}
- [41] Az eddigiekből az Alkotmánybíróság azt a következtetést vonta le, hogy az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében lefektetett átmeneti hatásköri korlátozást az illetékekről szóló törvény tekintetében is úgy kell megszorítóan értelmezni, hogy a kivételes szabály csak és kizárólag azokra az Itv.-ben található rendelkezésekre vonatkozik, amelyek tartalmuk szerint anyagi illetékfizetési kötelezettségről és ahhoz kapcsolódó törvényi tényállási elemekről rendelkeznek.

- [42] 2.3. Az Alkotmánybíróság az előbbi következtetést rávetítette a jelen ügyben sérelmezett normákra.
- [43] Formai értelemben az Itv. 77/A. § (1) bekezdése és az Itv. 79. § (2) bekezdése is a hatásköri korlát hatálya alatt áll, mert ezek a normák az Itv. részét képezték 2012. december 31-ig. Pusztán ez a tény azonban nem vezet automatikusan oda, hogy mindkettőre alkalmazandó is az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése. A normák tartalmi vizsgálatára van szükség.
- [44] Az Itv. 77/A. § (1) bekezdése az illetékelőleg-fizetési kötelezettségről szól. Ingatlan tulajdonjogának és ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jognak ajándékozási, illetve visszerthes vagyonátruházási illeték alá eső szerzése után azért kellett a szerző félnek illetékelőleget fizetnie 1994. december 1-jétől 2012. december 31-ig, mert a törvényalkotó bevezette a jelen ügyben támadott fizetési kötelezettséget a Magyar Köztársaság 1994. évi pótköltségvetéséről szóló 1994. évi LXV. törvény 24. §-ával. Az illetékelőleg célja az volt, hogy az államháztartás már a tulajdonszerzés földhivatali bejegyzését megelőzően bevételre tegyen szert, ne legyen szükség megvárni a tényleges illetékfizetési kötelezettséget keletkeztető bejegyzést. A korabeli földhivatali eljárás ugyanis „igen hosszadalmas” volt, ami hátrányosan érintette a költségvetést (lásd: a Magyar Köztársaság 1994. évi pótköltségvetéséről szóló 1994. évi LXV. törvény indokolása a 21–28. §-hoz). A bevételek minél gyorsabb teljesülését segítette, hogy az illetékelőleg fellebbezésre való tekintet nélkül végrehajtható volt [Itv. 77/A. § (2) bekezdés, hatályos 2012. december 31-ig].
- [45] Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint nem kétséges, hogy az Itv. 77/A. § (1) bekezdése anyagi jogi fizetési kötelezettséget tartalmazott, hiszen ez a bekezdés az illetékek egyik típusát intézményesítette a magyar közbevételek rendszerében. Ebből az következik, hogy ez a norma az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésének a hatálya alá tartozik, ami miatt az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja az indítványozó által felhívott szempontokból. A tulajdonhoz való jog és a diszkrimináció tilalma ugyanis kifejezetten nem szerepel azon Alaptörvényben biztosított jogok között, amelyekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság az illetékekről szóló törvény tartalmát összevetheti. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Itv. 77/A. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló indítványt érdemben nem vizsgálhatta, ezért a rendelkező rész 3. pontjában írtak szerint döntött.
- [46] 2.4. Az Itv. 79. § (2) bekezdésének második tagmondatát az alapügyben eljáró hatóságok és bíróságok az Itv. 77/A. § (1) bekezdés második mondatát alkalmazva úgy értelmezték, hogy a megfizetett illetékelőleg az illetékelőleg megfizetését követő öt éven belül téríthető vissza, ha az Itv. 79. § (1) bekezdésében vagy 80. § (1) bekezdésében felsorolt okok egyike fennáll. Ez a rendelkezés tehát azt a határidőt rögzítette, ameddig a befizetett illetékelőleg megfelelő jogcím alapján visszakérhető volt a költségvetésből. A határidő objektív, kezdő időpontja a megfizetés napja, időtartama öt év volt. Öt évet követően egyetlen esetben volt lehetőség a visszatérítésre. Akkor, amikor a bíróság a vagyonszerzés időpontjára visszahatóan szüntette meg vagy korlátozta a vagyonszerzést. Ekkor öt éven túl is – legfeljebb azonban a bírósági határozat jogerőre emelkedésétől számított hat hónapon belül – benyújtható volt a kérelem [lásd: Itv. 79. § (3) bekezdés].
- [47] Az előbbiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Itv. 2012. december 31-ig hatályos 79. § (2) bekezdés második mondatrésze nem tartalmazott anyagi fizetési kötelezettséget, és törvényi tényállási elemet sem rejtett magában. Tartalmilag egy jogvesztő határidőt fektetett le a megfizetett illetékelőleg visszatérítésére. Ezért nem esik a korlátozó szabály hatálya alá, tehát az Alkotmánybíróság vizsgálhatja a tulajdonhoz való joggal és a diszkrimináció tilalmával összefüggésben is. Hangsúlyozandó, hogy nem az előleg – jelen esetben az illetékelőleg –, mint az adójogban alkalmazott jogintézmény az alkotmányossági vizsgálat tárgya.
- [48] 3. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {lásd például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]; 3094/2019. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [16]; 3073/2019. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [19]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik {3125/2019. (V. 29.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [49] 3.1. Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 26. § (1) bekezdésére való hivatkozással nyújtották be. Az indítványozó alapvetően maga is azzal érvelt, hogy nem a sérelmezett döntés sérti az Alaptörvényt, hanem azok a szabá-

lyok, amelyeket az eljáró hatóságok és bíróságok alkalmaztak. Ezért az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést felvet-e az előtte fekvő ügy.

- [50] Az indítványozó állított sérelmének a lényege úgy foglalható össze, hogy annak ellenére sem tudta megfelelő jogcímmel rendelkezve az objektív határidőn belül visszaigényelni az általa jogszerűen megfizetett vagyonátruházási illetékelőleget, hogy sosem szerezte meg az ingatlan tulajdonjogát, tehát sosem keletkezett tényleges vagyonátruházási illetékfizetési kötelezettsége. A visszatérítési kérelem sikertelenségének az oka pedig olyan körülményre vezethető egyenesen vissza (az eladó felszámolásának az elhúzódására), amelynek az ötéves objektív határidőn belül való befejezésére az indítványozónak befolyása nem volt.
- [51] 3.2. Ez a helyzet az Alkotmánybíróság mérlegelése szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. Csak érdemi vizsgálat alapján dönthető el, hogy az indítvánnyal támadott határidő a tulajdonhoz való jogot, illetve a diszkrimináció tilalmát sértő módon (alaptörvény-ellenesen) akadályozta-e, hogy az indítványozó számára az illetékelőleget visszatérítsék a vagyonszerzés elmaradása ellenére.
- [52] 4. Az Alkotmánybíróság az előző pontokban foglaltak alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel a vele szemben támasztott feltételeknek, így az érdemi vizsgálatot az Itv. 79. § (2) bekezdés második tagmondata körében a tulajdonhoz való jog [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés] és a diszkrimináció tilalma [Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdés] vonatkozásában – a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alkalmazásával az alábbiak szerint végezte el.

IV.

- [53] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [54] 1. Az Alkotmánybíróság először a diszkrimináció tilalmával kapcsolatos vizsgálatot folytatta le.
- [55] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése úgy szól, hogy „[a] törvény előtt mindenki egyenlő.” E szabály alapján valamely megkülönböztetés alaptörvény-ellenessége akkor állapítható meg, ha a jogszabály alkotmányos indok nélkül tesz különbséget a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható helyzetben lévő – homogén csoportba tartozó – jogalanyok között [lásd: 42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [28]; legutóbb: 9/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [37]]. Alkotmányjogi szempontból a különbségtétel akkor aggályos, ha a megkülönböztetésnek nincs tárgyilagos mérlegelés szerint észszerű indoka, vagyis az önkényes [lásd pl.: 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [54]; 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41]; 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]; 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [80]; 9/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [38]].
- [56] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatát képezi tehát az, hogy a hátrányos megkülönböztetésnek homogén csoporton belül kell fennállnia. „Nem lehet hátrányos megkülönböztetésről beszélni, ha a jogi szabályozás eltérő alanyi körre állapít meg eltérő rendelkezéseket [lásd az Alaptörvény hatálya alatt először: 42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [28]; legutóbb: 3172/2017. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [18]]” [12/2018. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [76]]. „Diszkrimináció akkor is megállapítható, ha eltérő csoportba tartozó személyeket kezelnek azonos módon [12/2018. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [82]]” [8/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [22]].
- [57] 2. A visszatérítéssel kapcsolatos határidő megítéléséről az Alkotmánybíróság két mértékadó határozatot hozott. A 3091/2015. (V. 19.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.) az Alaptörvény hatálya alatt, és az abban megerősített 435/B/2006. AB határozatban (ABH 2007, 1976; a továbbiakban: Abh2.) a túlfizetett adó visszatérítésének az elévülését vizsgálta. Az ezekben írtak iránymutatásként szolgálnak az Alkotmánybíróság számára a jelen ügyben a határozat indokolásának IV/3. pontjában (Indokolás [65] és köv.) elvégzendő csoportképzéshez és a különbségtétel észszerűsége megítéléséhez.
- [58] 2.1. Az Abh1.-ben tulajdonképpen arról határozott az Alkotmánybíróság, hogy sérti-e az Alaptörvényt az Art. azon szabálya [Art. 43. § (5) bekezdés], miszerint a túlfizetést az adóhatóság adótartozás hiányában hivatalból törli a visszaigényléshez való jog elévülését követően. A hivatkozott döntés megállapította azt, hogy „a követe-

lések elévülésének törvényi szabályozása nem áll ellentétben egyetlen alkotmányos rendelkezéssel vagy alkotmányos elvvel sem, illetve közvetlen értékelhető összefüggés nem állapítható meg” (Abh1., Indokolás [20]).

- [59] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta az Abh1.-ben, hogy „a jelen ügyre vonatkozó öt éves adójogi elévülési idő kellően hosszú időtartamot biztosított az indítványozó adózó számára arra, hogy ellenőrizze adófolyószámláját és az azon található túlfizetés kiutalását kérje. A fentiekből következik az is, hogy miután nem áll az alkotmányos tulajdon védelme alatt az adófolyószámlára befizetett, majd elévült túlfizetés, nem merülhet fel annak törlése miatt sem alapjogi sérelem. Maga az elévülés jogintézménye, illetve annak szabályozási módja tehát önmagában nem zárta el az adózót jogainak gyakorlásától.” (Abh1., Indokolás [21]) Ezt azért emelte ki az Alkotmánybíróság, mert az indítványozó arra hivatkozott, hogy az adóhatóság nem értesítette külön az adótúlfizetés tényéről. Az Alkotmánybíróság azonban rámutatott arra, hogy „az elektronikus úton bevallást benyújtó adózók bármikor ellenőrizhetik a központi elektronikus szolgáltató rendszeren az adószámlájuk egyenlegét. Így az adózó érdekkörében felmerülő körülmény az, hogy túlfizetését az elévülési időn belül észlelje, amit a szabályok biztosítanak.” (Abh1., Indokolás [22])
- [60] A diszkriminációval kapcsolatban azt szögezte le az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben, hogy a túlfizetés elévülési időt követő törlése nem ütközik e tilalomba. „Az elévülési idő egyaránt vonatkozik az adózóra és az adóhatóságra is, vagyis az adóhatóság követelése is ugyanezen időtartam alatt évülnek el, és szűnnek meg ezáltal. A szabályozás kapcsán nem merül fel sem az Alaptörvényben tételesen felsorolt tulajdonságok közötti, sem pedig egyéb helyzet szerinti különbségtétel. A szabályozás maga kellő időt biztosít az adózónak arra, hogy esetleges túlfizetését kiutaltassa, sőt, az elévülést követően is biztosított az adótartozásra való elszámolás lehetőségének kedvezménye.” (Abh1., Indokolás [25])
- [61] 2.2. Az Alkotmánybíróság az Abh.1-ben átvette az Abh2. és az abban hivatkozott 53/1992. (X. 29.) AB határozat érveit. Az Abh2. rendelkező része szerint nem volt alkotmányellenes „az Art. 164. § (1) bekezdése második mondata »a túlfizetés visszaigényléséhez való jog – ha törvény másként nem rendelkezik – annak a naptári évnek az utolsó napjától számított 5 év elteltével évül el, amelyben az annak igényléséhez való jog megnyílt« szövegrésze”(Abh2., 2007, 1976.).
- [62] Az Alkotmánybíróság azzal indokolta előbbi döntését, hogy „[...] »nagyfokú a törvényhozó szabadsága a tekintetben is, hogy az alanyi jog érvényesíthetőségének időkorlátját (elévülés) milyen általános és különös törvényi szabályokba foglalja. Ám a jogalkotó szabadsága az elévülési időtartamok meghatározásában mégsem korlátlan. Mind az általános szabályozásnak, mind pedig az általános szabályoktól való eltérésnek, a szabályozott jogviszony tartalmából, természetéből, a jogviszony lényegi sajátosságaiból kell fakadnia, ugyanakkor az nem vezethet a jogalanyok közötti indokolatlan megkülönböztetéshez. A szabályozás szabadságának ily módon alkotmányos határai vannak. Amennyiben az alanyi jog érvényesíthetőségét gátló elévülési időtartam meghatározása a jogalanyok közötti különbségtételt takar, s a jogviszony tartalma, természete vagy egyéb lényegi sajátossága a megkülönböztetést nem indokolja, az az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdése alapján olyan, az alanyok között egyéb helyzet szerinti hátrányos megkülönböztetésnek minősül, amely megengedhetetlen, s ezért alkotmányellenes.« [53/1992. (X. 29.) AB határozat (ABH 1992, 261, 263.)]” (Abh2. 2007, 1976, 1978.)
- [63] Ehhez azt tette még hozzá az Alkotmánybíróság, hogy „az adójogviszonyokkal összefüggésben keletkezett követelések vonatkozásában is nagyfokú szabadság illeti meg a jogalkotót a jogérvényesítés időbeli korlátozását, vagyis az elévülés kimondását illetően. Az adójogviszony mindkét alanyának érdeke, de a jogbiztonság szempontjából is fontos követelmény az, hogy ne maradjanak fenn sokáig rendezetlen jogviszonyok, az egymással szemben fennálló követelések egy meghatározott idő eltelté után ne legyenek érvényesíthetők. Az adójogviszonyból keletkező követelések elévülése mellett szól az is, hogy az adó megállapításához szükséges adatok beszerzése, nyilvántartása és ellenőrzése az idő múlásával jelentősen megnehezül, akár lehetetlenné is válhat” (Abh2. 2007, 1976, 1978.).
- [64] 2.3. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a túlfizetett közteher (például adó vagy illeték) visszatérítésére kellően hosszú határidőt szabó rendelkezések megalkotására a törvényhozónak széles, ám nem korlátlan mozgásteret van. A hátrányos megkülönböztetés tilalmát [Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdés] tiszteletben kell tartania. Az alanyi jog érvényesíthetőségét időben úgy korlátozó határidő, hogy az
- az igénylési lehetőség megnyíltakor veszi kezdetét és
 - figyelembe veszi a közteher alanya és az állam közti közjogi jogviszony lényeges sajátosságait (amely szerint a személy az állammal áll szemben a visszatérítés alanyi jogának érvényesítésekor), valamint

c) egyensúlyt biztosít az előbbi jogviszony felei számára, a jogbiztonság érdekében és az időmúlás bizonyítást megnehezítő hatása miatt alkotmányjogi értelemben észszerűen tesz különbséget azon visszatérítési pozícióban lévő alanyok között, akik még határidőn belül tudják érvényesíteni az állammal szembeni követelésüket és azok között, akik már elesnek ettől az érdekkörükben felmerülő okból.

- [65] 3. Ezeket követően az Alkotmánybíróság elvégezte a csoportképzést, illetve vizsgálta azt, hogy az Itv. 2012. december 31-ig hatályos 79. § (2) bekezdés második tagmondata önkényes volt-e.
- [66] 3.1. Az indítványozó alapvetően azért tartotta diszkriminatívnak a sérelmezett szabályozást, mert hátrányosabban alakult az illetékelőleg-visszatérítési igénye azoknak, akik jogszerűen teljesítették a fizetési kötelezettséget, azokhoz képest, akik jogellenesen jártak el. Előbbieknek hátrányt okozott az ötéves objektív határidő, utóbbiaknak kedvezett az időben korlátlan törlési lehetőség. Az Alkotmánybíróságnak a jogszabályi rendelkezés diszkriminációs vizsgálata során először azt kellett megállapítania, hogy azonos csoportba tartoznak-e az előbb említett személyek.
- [67] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy bár a csoportképzés módszere abszolút érvényű, az mindig a vizsgált ügy egyedi körülményeihez igazodik, ezért ebben az összefüggésben relatív. Ez azt jelenti, hogy a csoport(ok) felállítása a vizsgált tárgyhoz (normához) és az azt körülvevő jogszabályi kontextushoz kötött döntés. Elképzelhető, hogy ugyanaz a személyi kör, amelyik az egyik szempontból homogén, a másiktól szemlélve heterogén csoportot alkot. Figyelembe kell venni azokat a tényezőket, amelyek összekapcsolják, és azokat, amelyek elválasztják egymástól az érintett alanyokat. A tényezőket nem számasságuk, hanem súlyuk szerint értékelve adható válasz arra a kérdésre, hogy a támadott rendelkezés(ek) szempontjából kik tartoznak azonos körbe.
- [68] 3.2. A jelen ügyben a diszkriminációs vizsgálat jogi kontextusát az Itv. jelenti. Ez a kódex foglalja magában a különböző illetékek összetett rendszerét a magyar jogban. Az illetékkötelezettség alapjaként szolgáló jogviszonyok (például hatósági vagy bírósági eljárás, öröklés, ajándékozás, visszerthes vagyonszerzés) és az azokra épülő illetékjogviszonyok sokszínűsége, valamint az illetékfizetési kötelezettséggel szemben álló állami szolgáltatás kimutathatóságában rejlő különbségek miatt az egyes illetékek alanyai nem feltétlenül alkotnak homogén csoportot.
- [69] Nem kétséges, hogy a meg nem fizetett illetékelőleg törlése és a megfizetett illetékelőleg visszatérítése az illetékelőleg-fizetési kötelezettséggel terhelt személyek jogosultsága volt. Az egyetlen összekötő ismérv tehát az, hogy a 2013. január 1-jétől hatálytalan illetékelőleg alanyait érintette a sérelmezett szabály. Az Alkotmánybíróság rámutat azonban arra, hogy a kérelemre nyitva álló határidő szempontjából erősebb ismérvek választják el ezeket az alanyokat egymástól, mint az az egy, amelyik összeköti őket. Az elválasztó tényezők a következők.
- [70] Az illetékelőleg-fizetési kötelezettség megsértése megnyitja a szankciók (mint például késedelmi pótlék, adóbírság, mulasztási bírság) alkalmazásának a lehetőségét. Ebben az esetben az adóhatóság az állam nevében követel, és szükség szerint végrehajt; az illeték alanya a saját nevében köteles helytállni. A jogsértés ténye olyan szabályozási kérdéseket vet fel, amelyek fel sem merülnek jogkövető magatartás esetén. Az illetékelőleg nem fizető alanyok magatartása alapjaiban sérti a költségvetést. Az illetékelőleg jogszerű teljesítése a szankciókat kizárja és megszünteti az állami követelést, hiszen a költségvetésbe befolyt a kiszabott pénzüsszeg. A befizetést követően a költségvetés sérelmének a kockázata mérsékelt a befizetés elmaradásához képest. Az a mozzanat tehát, amellyel az illetékelőleg alanya jogsértővé válik, alapjaiban téríti el e személy státuszát ahhoz az illetékelőleg alanyhoz képest, aki/amely jogszerűen teljesített. A visszatérítési kérelem esetében az igények ellentétesen jelentkeznek. Az állam tartozik, az illeték alanya követel.
- [71] Az előbb említett két pozíció nem cserélhető fel tetszőlegesen egymással. Az elévülési szabályok ugyanis eltérően érvényesülnek attól függően, hogy előlegkiszabásra jogszerűen bejelentett vagy jogszerűtlenül bejelenteni elmulasztott helyzetről van-e szó. Az illetékelőleg megállapításának az elévülése fő szabály szerint akkor vette kezdetét, amikor az illetékelőleg tárgyát képező vagyonszerzést az adóhatóság számára bejelentették [lásd az Itv. 86. § (1) bekezdését, illetve az az alapján alkalmazandó Art. 164. § (4) bekezdését].
- [72] Így szerzett ugyanis tudomást az adóhatóság arról, hogy olyan ügyletet kötöttek a felek, amely alapján az illetékelőleg kiszabásának helye lehet. Az illetékelőleg megállapításának elévülése mindaddig nem vette tehát kezdetét, amíg a bejelentést a szerző fél meg nem tette. Ennek megfelelően időben korlátlan kötelezettség terhelte a vagyónátruházási illetékelőleg alanyát a jogszerűtlen állapot fenntartása során mindvégig. Ehhez igazoz-

dott az Itv. 79. § (2) bekezdés első tagmondata. A meg nem fizetett illetékelőleg bármikor törölhető volt. Ha egy időben jelentette be a szerző fél az illetékelőleg-fizetési kötelezettséget keletkeztető és megszüntető jogcímet, akkor bármeddig megállapítható és törölhető volt a fizetési kötelezettsége. Ezzel szemben a visszatérítési pozícióban lévő alanyak már az öt éves elévülési időn belül megállapították a fizetési kötelezettségét, és azt önként vagy végrehajtás útján teljesítette is. Ezzel a szabállyal pedig az állt összhangban, hogy a visszatérítési igény érvényesítésére rendelkezésre álló idő sem volt korlátlan. A megfizetést követő öt éven belül volt kérelmezhető.

- [73] Lényeges tényező az is, hogy a költségvetés pénzfogalmi egyensúlyát a be nem fizetett illetékelőleg törlése nem érinti. Ezzel szemben a befizetett illetékelőleg kiutalása kiadásként jelentkezik.
- [74] A fentiek tükrében az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a törlésre jogosult vagyonaátruházási illetékelőleg-fizetési kötelezettség alanyai nincsenek azonos csoportban a visszatérítésre jogosult alanyokkal e kérelmekre nyitva álló határidő szempontjából, mert erősebbek köztük az elválasztó, mint az összekötő tényezők.
- [75] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza ugyanakkor, hogy az előzőekből az is egyenesen következik, hogy a kérelemre nyitva álló határidő szempontjából a visszatérítésre jogosult alanyok homogén csoportot alkotnak. Mindazon ismérvek, amelyek elválasztják e személyeket a törlésre jogosultaktól, ugyanolyan erősen össze is kötik őket/azokat. Mindannyian az illetékelőleg alanyai, jogszerűen jártak el, befizették a kiszabott összeget, ezzel a törvényi határidő kezdetét vette, majd megnyílt a visszatérítéshez való joguk, amit kérelem benyújtásával érvényesíteni is kívántak. Az egyetlen megkülönböztető ismérv közöttük a kérelem benyújtásának az időpontja, ami teljes mértékben eseti jellegű jogi tény. Ez az időpont annak esetlegessége miatt nem alkalmas arra, hogy az Alkotmánybíróság csoportképző ismérvként kezelje. Összehasonlítható egymással például az a személy, aki az ötödik év utolsó napján, és az, aki a rá következő napon nyújtja be az illetékelőleg visszatérítésére irányuló kérelmét. Ezért az Alkotmánybíróságnak azt kellett vizsgálnia a következő alpontban, hogy a visszatérítési kérelemre jogosult vagyonaátruházási illetékelőleg-fizetési kötelezettséggel terhelt alanyok homogén csoportján belül az ötéves határidő önkényesen tesz-e különbséget vagy a megkülönböztetésnek van tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka.
- [76] 3.3. Az Alkotmánybíróság abból indult ki, hogy a jogalkotót széles mozgástér illeti meg a visszatérítési kérelem időbeli korlátjának a meghatározása tekintetében. A jogszabályban lefektetett objektív határidő csak szélsőséges esetben tekinthető önkényesnek a közpénzügyi jogviszonyokban. Az észszerűség értékelését azokra a szempontokra figyelemmel szükséges elvégezni, amelyeket az Alkotmánybíróság kibontott eddigi gyakorlatában és összefoglalt a jelen határozat IV/2.3. pontjában (Indokolás [64]).
- [77] Az illetékelőleg visszatérítésére szóló igény megnyílt az a nap, amikor teljesül a visszatérítési kérelem benyújtásának valamely jogcíme. A jelen esetben ez az indítványozó és az új tulajdonos közti megegyezés megkötésének az időpontja volt, amely nem lehetett korábbi, mint a felszámolási eljárás lezárása, hiszen ennek az eljárásnak a befejezésével vált ismertté az, hogy ki szerez tulajdont az illetékelőleg tárgyán, kivel köthet joghatályos megállapodást az indítványozó (a kérelmező). Az Itv. 79. § (2) bekezdés második mondata szerinti határidő viszont nem az igénylési lehetőség megnyíltakor vette kezdetét, hanem akkor, amikor az illetékelőleget befizették. Annak ellenére sem kapcsolódott hozzá nyugvás, megszakadás vagy meghosszabbodás, hogy a magánjogi jogviszony (ingatlan adásvétele) és az arra épülő illetékjogviszony sem fejeződött be a kiszabott előleg befizetésével.
- [78] A vagyonaátruházási illetékelőleg-fizetési kötelezettséggel terhelt alanyok és az állam közti közpénzügyi jogviszony lényeges sajátossága volt, hogy egy teljesedésbe még nem ment jogügyletbe kapcsolódott a közteher, ahogyan arra az előbb már utalt az Alkotmánybíróság. Tulajdonképpen a vagyonaátruházási illeték megfizetésének előrehozataláról volt szó, aminek az intézményesítését a költségvetés bevételi érdeke hívta életre. A jogalkotó nem tartotta elegendőnek a vagyonaátruházási illetékfizetési kötelezettséget, amelyet ténylegesen csak a tulajdonjog bejegyzését követően kell teljesíteni. Az ingatlan tulajdonjogának megszerzése még folyamatban volt, de már fizetni kellett illetékelőleget a vagyonszerzés kilátásba helyezése okán, miközben az illetékelőleg alanyának hatókörén kívül állt a felszámolási eljárás befejezése. E közpénzügyi jogviszony lényeges sajátosságát nem képezte le a jogalkotó, hiszen nem vette figyelembe azt, hogy a kérelemre nyitva álló határidő akár úgy is eltelhet az állami közhatalom keretében zajló felszámolási eljárás elhúzódása miatt, hogy az indítványozó számára önhibáján kívül nem nyílik jogszerű lehetőség igénye érvényesítésére.
- [79] Az illetékelőleget jogszerűen teljesítő alanyok és az állam közti egyensúly megőrzése körében az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az előleget befizető alanyok már csak úgy veszélyeztethetik a költségvetést, ha jo-

gosulatlanul nyújtanak be visszatérítési kérelmet. A kiszabott összeg ugyanis már bekerült az államkasszába. A közpénzügyi érdek csak akkor sérülhet, ha a kérelmet elbíráló hatóság teljesíti a jogszerűtlen igényt. A jogbiztonság és az időmúlás bizonyítást nehezítő hatása valóban amellettszól, hogy a kérelem időben behatárolt legyen. Az egyensúlyt a szabályozásban az a kettősség bontotta meg, hogy a jogalkotó nem vette figyelembe, hogy a közhatalom birtokában folytatott felszámolási eljárás elhúzódása vezethet úgy a visszatérítési igény végleges elvesztéséhez, hogy a kérelmet megalapozó jogcímet egy (ingatlanügyi) hatóság határozata igazolja közokiratként. Az állam a fenti szituációban maga akadályozza az alanyi jog érvényesítését.

- [80] Az előzőek miatt az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az illetékelőleget jogszerűen teljesítő alanyok és az állam közti egyensúlyt a szabályozás nem biztosította, hiszen a kiszabott előleg befizetése mérsékelte a költségvetési kockázatot, továbbá a felszámolási eljárás közhatalmi jellege és a visszatérítési kérelem jogcímének közokirattal való igazolása enyhítette az időmúlás jogbiztonságra és bizonyításra gyakorolt kedvezőtlen hatását. Ezeket azonban a sérelmezett szabályozás nem értékelte megfelelően.
- [81] 3.4. Az eddigieket az Alkotmánybíróság összességében értékelve megállapította, hogy a sérelmezett szabályozás észszerű indok nélkül tett különbséget a visszatérítésre jogosult alanyok homogén csoportján belül. Az Itv. 2012. december 31-ig hatályos 79. § (2) bekezdés második tagmondata ugyanis elszakadt mindegyik követelménytől, amely a diszkrimináció tilalmából az alanyi jog érvényesíthetőségét időben korlátozó közpénzügyi határidőre nézve következik. A már hatálytalan szabály tehát azért lépte túl a jogalkotó számára mindig is nyitva álló széles mérlegelési mozgásteret, mert egyszerre volt megállapítható, hogy a határidő az igénylési lehetőség megnyílta előtt vette kezdetét; figyelmen kívül hagyta az illetékjogviszony lényeges sajátosságát; megbontotta e jogviszony felei közti egyensúlyt; mindeközben a kiszabott illetékelőleg visszatérítésére jogosult alany hatókörén kívül állt a felszámolási eljárás befejezésének időpontja. Ezek miatt a támadott rendelkezés szélsőséges volt.
- [82] Miután a sérelmezett eljárási szabály nem elégíti ki a rá vonatkozó speciális alkotmányossági követelményeket (lásd: a határozat indokolásának IV/2.3. pontja (Indokolás [64])), az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a törvényhozó az illetékelőleg-visszatérítésre jogosult homogén személyi kör egy részét hátrányosabb helyzetbe hozta, mint a másikat, és ennek nincs a tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka.
- [83] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Itv. 2012. december 31-ig hatályos 79. § (2) bekezdés második tagmondata ellentétes volt az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével, és – az Abtv. 50. § (1) bekezdése alapján tanácsban eljárva – a rendelkező rész 1. pontjában írtak szerint döntött.
- [84] 4.1. Az Abtv. 45. § (2) bekezdése szerint, ha az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezés vagy alkotmányjogi panasz alapján semmisít meg egyedi ügyben alkalmazott jogszabályt, a megsemmisített jogszabály az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben nem alkalmazható. A támadott rendelkezés alaptörvény-ellenességének a megállapítása is a törvény erejénél fogva vonja maga után az alkalmazási tilalmat az alkotmánybírósági eljárás alapjául szolgáló ügyben, ezért erről az Alkotmánybíróságnak külön nem kellett rendelkeznie (lásd: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [62]; 32/2017. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [36]). Az alkalmazási tilalom nem okoz jogbizonytalanságot. A kizárt rendelkezés helyébe az Itv. alapján az a rendelkezés lép, miszerint a túlfizetés visszaigényléséhez való jog – ha törvény másként nem rendelkezik – annak a naptári évnek az utolsó napjától számított öt év elteltével évül el, amelyben az annak igényléséhez való jog megnyílt. Ez található meg az Art. 2012. december 31-ig hatályos 164. § (4) bekezdésében és a jelenleg hatályos adóeljárás törvényben is (lásd: az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény 202. § (1) bekezdése). Az Itv. 79. § (2) bekezdés második tagmondata volt az a kivételes szabály, amely kimerítette azt a feltételt, hogy „ha törvény másként nem rendelkezik”. Ennek hiányában a fő szabály szerint veszi kezdetét a visszatérítés határideje.
- [85] 4.2. Az ugyanilyen tárgyú ügyekben való általános alkalmazási tilalmat az Alkotmánybíróság az Abtv. 45. § (4) bekezdése alapján az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése védelme érdekében rendelte el a rendelkező rész 2. pontja szerint.
- [86] 4.3. Az indítványozó a tulajdonhoz való jog sérelmére is hivatkozott [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés]. Az Alkotmánybíróságnak azonban nem kellett lefolytatnia ezzel összefüggésben az alkotmányossági felülvizsgálatot, mert az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének a sérelme miatt a támadott rendelkezés alaptörvény-

ellenességéről határozott. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis, „[h]a az indítvánnyal támadott jogszabályt vagy annak részét az Alaptörvény valamely rendelkezésébe ütközőnek minősíti, és ezért azt megsemmisíti, akkor a további alaptörvényi rendelkezés esetleges sérelmét – a már megsemmisített jogszabályi rendelkezéssel összefüggésben – érdemben nem vizsgálja” {7/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [31]; ugyanezt lásd például: 18/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [21]; 4/2016. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [38]; 21/2017. (IX. 11.) AB határozat, Indokolás [24]}. Ugyanez vonatkozik azokra a döntésekre is, amelyek az alaptörvény-ellenességet megállapítják, de a megsemmisítést nem rendelik el.

V.

[87] Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján, az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésének értelmezésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [88] A határozat rendelkező részének 1. és 2. pontját nem tudtam támogatni, mert álláspontom szerint az indítvány ezen rendelkező részi pontok által érintett részében is az Alaptörvény 37. cikke (4) bekezdésében foglalt tilalmi körbe esik.
- [89] Önmagában egyetértek azzal, hogy az Alkotmánybíróság a hatáskörét korlátozó alaptörvényi rendelkezést megszorítóan értelmezi, de ez nem mehet el a grammatikai értelmezés olyan relativizálásáig, amit nézetem szerint a határozat megvalósít.
- [90] Az alaptörvényi rendelkezés más törvények mellett az „illetékekről szóló” törvény felülvizsgálatának korlátozását mondja ki, anélkül, hogy különbséget tenne anyagi és eljárási szabályok között. Így azt a disztinkciót, amit a megszorító értelmezés kapcsán a határozat e tekintetben tartalmaz, és azt a következtetést, hogy „a kivételes szabály csak és kizárólag azokra az Itv.-ben található rendelkezésekre vonatkozik, amelyek tartalmuk szerint anyagi illetékfizetési kötelezettségről és ahhoz kapcsolódó törvényi tényállási elemekről rendelkezik”, nem látom az alaptörvényi rendelkezéssel összhangban állónak.
- [91] Az is külön kérdés lehet, hogy az elévülés szabálya anyagi vagy eljárási jogszabály-e (magát a jogintézményt anyagi jogszabályok tartalmazzák), az azonban aligha vitatott, hogy az elévülés bekövetkezése anyagi jogi következményekkel jár.
- [92] A határozat indokolása szerint az Itv. 2012. december 31-ig hatályos 79. § (2) bekezdésének második mondatrészébe nem tartalmazott anyagi fizetési kötelezettséget. Ez a megállapítás önmagában igaz, viszont a határozat általam vitatott rendelkezéseinek következtében a költségvetésnek keletkezik fizetési kötelezettsége. Az Alaptörvény 37. cikke (4) bekezdése – az alkotmányozónak az államháztartás egyensúlyát védő célja folytán – nézetem szerint ezt is el kívánta kerülni amikor az e bekezdésben felsorolt törvények alkotmányossági felülvizsgálatának lehetőségét korlátozta.
- [93] Kétségtelen, hogy a 37. cikk (4) bekezdésének az Alkotmánybíróság hatáskörét korlátozó szabálya olykor – amire akár a jelen eset is példa lehetne – vezethet méltánytalanságra is, de az Alkotmánybíróság az Alaptörvény rendelkezésének alkalmazásától ilyen – vélhetően kivételes – esetben sem tekinthet el.
- [94] Csak a teljesség kedvéért utalok arra, hogy az indítványozó a felülvizsgálati eljárásban kérte, hogy a Kúria éljen az Alkotmánybíróságnál a bírói kezdeményezés lehetőségével, melytől az az Alaptörvény 37. cikke (4) bekezdésére hivatkozással elzárkózott. Jóllehet az Alaptörvény autentikus értelmezése az Alkotmánybíróság feladata, de a bíróságoknak is szem előtt kell tartani az alaptörvényi rendelkezések érvényesülését. A Kúria ennek

jegyében jutott arra az általam is magamévá tett álláspontra, hogy az indítványozó által felülvizsgálni kért jogszabályok az Alaptörvény 37. cikke (4) bekezdésének tilalmi körébe esnek; a támadott normák felülvizsgálatára az Alkotmánybíróságnak nem terjed ki a hatásköre.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2123/2017.
Megjelent a Magyar Közlöny 193. számában.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3334/2019. (XII. 6.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Horváth Attila, dr. Juhász Imre és dr. Salamon László* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 143. § (1) bekezdésének második mondata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 38.Kpk.45.853/2017/2., 38.Kpk.45.854/2017/2. és 38.Kpk.45.855/2017/2. számú végzései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat visszautasítja.
3. Az Alkotmánybíróság a postai szolgáltatásokról szóló 2012. évi CLIX. törvény 40. § (11) bekezdése ellen előterjesztett alkotmányjogi panaszokat visszautasítja.
4. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 40.Kpk.45.241/2017/2. számú végzésével összefüggésben előterjesztett, az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 143. § (1) bekezdésének második mondata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszeljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1.1. Az indítványozó jogi személy (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (Réti, Antall, Várszegi és Társai Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján 2017. július 7-én alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 40.Kpk.45.241/2017/2. számú végzése és az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: régi Art.) 143. § (1) bekezdése második mondata ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését vagy alkotmányos követelmény megállapítását kérve.
- [2] Az indítványozó álláspontja szerint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság végzése valamint a régi Art. 143. § (1) bekezdésének második mondata ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, a 25. cikk (2) bekezdés *b*) pontjával, a 28. cikkel, valamint a XIII. cikk (1) bekezdésével. Az indítványozó indítványát az időközben az ügyében érdemben hozott Kfv.I.35.594/2016/24. számú kúriai ítéletre tekintettel kiegészítette.
- [3] Az indítványozó alkotmányjogi panaszának alapjául szolgáló alapügyben a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Kiemelt Adózók Adóigazgatósága (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) a 2009. tört évre, 2010. és 2011. évekre vonatkozóan valamennyi adóra és költségvetési támogatásra kiterjedő bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést tartott az indítványozó-nél.

- [4] Az alkotmányjogi panasz tárgya nem az indítványozó1-gyel szembeni alapügyben született bírói ítélet, hanem az alapügyben indított adóhatósági eljárásban az indítványozó1 vagyona elrendelt ideiglenes biztosítási intézkedést elbíráló adóhatósági végzéssel szemben benyújtott, az indítványozó felülvizsgálati kérelmét érdemi vizsgálat nélkül elutasító, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság által hozott 40.Kpk.45.241/2017. számú végzés (a továbbiakban: Végzés1) és az ezen Végzés1 meghozatala során alkalmazott régi Art. 143. § (1) bekezdésének második mondata. Megjegyzendő, hogy az indítványozó1 az alapügyben időközben meghozott kúriai ítélet ellen is alkotmányjogi panasszal élt IV/0061/2018. ügyszám alatt. A jelen alkotmányjogi panasz tehát nem érinti az ügy érdemét, annak tárgya az indítványozó1-gyel szemben elrendelt ideiglenes biztosítási intézkedéshez igazodik.
- [5] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ideiglenes biztosítási intézkedés elrendelésére a megismételt, jelenleg is folyamatban lévő ellenőrzési eljárás során került sor a régi Art. 5. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 29/A. § (1) bekezdése alapján a 2016. augusztus 9-én kelt, 2413093743. számú végzéssel (a továbbiakban: elsőfokú adóhatósági végzés) az ellenőrzés során várhatóan megállapításra kerülő pénzkövetelés biztosítására, mindösszesen 22.635.000.000 Ft összegben. Az indítványozó1 arról tájékoztatta az Alkotmánybíróságot, hogy az adóhatóság 2017. december 1-jén kelt döntésével a 2016. augusztus 9-én kelt, 2413093743. számú végzéssel elrendelt ideiglenes biztosítási intézkedést megszüntette és a lefoglalt vagyontárgyakat a foglalás hatálya alól feloldotta.
- [6] Az indítványozó1 szerint az ideiglenes biztosítási intézkedés megszüntetésétől függetlenül továbbra is érdemben szükséges dönteni az ideiglenes biztosítási intézkedés elrendelésének jogszerűségéről/jogszerűtlenségéről, mivel ezen kérdésnek további jogi következményei lehetnek, ezért álláspontja szerint nem állnak fenn az Abtv. 59. §-a és az Ügyrend 67. §-a szerinti okafogottság feltételei.
- [7] Az ideiglenes biztosítási intézkedésként pénzkövetelés biztosítását elrendelő végzéssel szemben az indítványozó1 ügyvezetője végrehajtási kifogást terjesztett elő, amelyet a NAV Fellebbviteli Igazgatóságának Igazgatója (a továbbiakban: másodfokú adóhatóság) bírált el akként, hogy 2016. október 11-én kelt 21.54048939. számú végzésével az indokolás megváltoztatásával az elsőfokú adóhatósági végzést helybenhagyta.
- [8] A végrehajtási kifogást elutasító végzés ellen az indítványozó1 törvényes képviselője fellebbezést terjesztett elő, amely alapján eljárva a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Központi Irányítás Vezetője a 2017. január 12-én kelt, 2160592246. számú végzésével a másodfokú adóhatóság végzését helybenhagyta.
- [9] Az indítványozó1 a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Központi Irányítás Vezetőjének a 2017. január 12-én kelt, 2160592246. számú végzésének (a továbbiakban: másodfokú adóhatósági végzés) bírósági felülvizsgálatát kezdeményezte. Az indítványozó1 felülvizsgálati kérelmében hivatkozott az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Alapjogi Charta) 47. cikkére, valamint az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről szóló Európai Egyezmény (a továbbiakban: EJE) 6. cikk 1. pontjára és az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére.
- [10] Az indítványozó1 hivatkozott továbbá a 20/2015. (VI. 16.) AB határozatra is azzal összefüggésben, hogy a jogorvoslathoz való jog gyakorlása során kivételes esetben érdemi határozatnak minősülhetnek a nem ügydöntő közigazgatási határozatok is.
- [11] Az indítványozó1 felülvizsgálati kérelme szerint a vitatott adóhatósági döntés egyértelműen sérti a tulajdonhoz való jogát, ezért az polgári jogot érint, ezáltal alapjogi szempontból is érdemi döntésnek minősül, így a régi Art.-nak a végzések bírósági felülvizsgálatának kizárására vonatkozó rendelkezése a jogalkotó célja, illetve az Alaptörvény értelmében nem értelmezhető úgy, hogy kizárná a döntés bírósági felülvizsgálatát.
- [12] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a Végzés1-ben az indítványozó1 felülvizsgálati kérelmét érdemi vizsgálat nélkül elutasította. A bíróság végzése indokolásában utalt arra, hogy a régi Art. 143. § (1) bekezdésének utolsó mondata alapján a másodfokú adóhatósági végzéssel szemben nincs helye bírósági felülvizsgálatnak. A bíróság az indítványozó1-nek az uniós jogszabályokra és az Alaptörvényre hivatkozásaival kapcsolatban leszögezte, hogy az adóhatóság vitatott ideiglenes biztosítási intézkedése olyan eljárási cselekmény, amely nem igényel az ügy érdemében hozott határozatot, ezáltal az adóhatóság a rá vonatkozó jogszabályoknak megfelelően végzés formában hozhatta csak meg a döntését.
- [13] A bíróság szerint az indítványozó1-nek lehetősége volt jogorvoslati jogával élni, azonban a közigazgatási eljáráson belüli jogorvoslati lehetőségeket meghaladó bírói felülvizsgálatra jogszabály nem jogosítja fel a bíróságot. A bíróság szerint a 20/2015. (VI. 16.) AB határozatban vizsgált jogkérdés és tényállás a jelen ügytől teljesen

eltérő, továbbá az adóhatósági eljárás által okozott károkkal kapcsolatban az indítványozó1 polgári bírósághoz fordulhat.

- [14] 1.2. A másik jogi személy indítványozó (a továbbiakban: indítványozó2) jogi képviselője (Réti, Antall, Várszegi és Társai Ügyvédi Iroda) útján az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján 2017. október 30-án alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 38.Kpk.45.853/2017/2. számú végzése és a régi Art. 143. § (1) bekezdésének második mondata, valamint a postai szolgáltatásokról szóló 2012. évi CLIX. törvény (a továbbiakban: Postatv.) 40. § (11) bekezdése ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését vagy alkotmányos követelmény megállapítását kérve.
- [15] Az indítványozó2 álláspontja szerint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság végzése, valamint a régi Art. 143. § (1) bekezdésének második mondata és a Postav. 40. § (11) bekezdése ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, illetve a XXIV. cikk (1) bekezdésével.
- [16] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló alapügyben a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Kiemelt Adózók Adóigazgatósága (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) a 2011. szeptember hónapra vonatkozóan általános forgalmi adónemben bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést tartott az indítványozó2-nél. Az elsőfokú adóhatóság határozatában az indítványozó2 terhére 287.968.000 Ft adókülönbötetet állapított meg, amelyből 287.968.000 Ft-ot jogosulatlan visszaigénylésnek minősített, amely után 143.984.000 Ft adóbírságot szabott ki.
- [17] Az indítványozó2 2017. november 23-án érkezett további két alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 38.Kpk.45.854/2017/2. számú, valamint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 38.Kpk.45.855/2017/2. számú végzéseivel összefüggésben az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntések, illetve a régi Art. 143. § (1) bekezdésének utolsó mondata és a Postav. 40. § (11) bekezdése ellen.
- [18] Az indítványozó2 által előterjesztett három alkotmányjogi panasz tartalmában azonos, közöttük az a különbség érdemben, hogy az egyes ügyekben az adóhatóság utólagos ellenőrzése más időszakokat (2011. szeptember, 2012. április, 2012. május) érintett.
- [19] Az indítványozó2-nek a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 38.Kpk.45.854/2017/2. számú végzésével összefüggésben előterjesztett alkotmányjogi panasa alapjául szolgáló alapügyben az elsőfokú adóhatóság a 2012. április hónapra vonatkozóan általános forgalmi adónemben bevallások utólagos vizsgálatára irányuló, pénzüsszeg kiutalása előtti ellenőrzést tartott az indítványozó2-nél. Az elsőfokú adóhatóság új eljárás keretében határozatában az indítványozó2 terhére 229.722.000 Ft adókülönbötetet állapított meg, amelyből 229.722.000 Ft-ot jogosulatlan visszaigénylésnek minősített, amely után 114.861.000 Ft adóbírságot szabott ki.
- [20] Az indítványozó2-nek a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 38.Kpk.45.855/2017/2. számú végzéseivel összefüggésben előterjesztett alkotmányjogi panasa alapjául szolgáló adóügyben az elsőfokú adóhatóság 2012. május hónapra vonatkozóan általános forgalmi adónemben bevallások utólagos vizsgálatára irányuló, pénzüsszeg kiutalása előtti ellenőrzést tartott az indítványozó2-nél. Az elsőfokú adóhatóság új eljárás keretében határozatában az indítványozó2 terhére 28.900.000 Ft adókülönbötetet állapított meg, amelyből 28.900.000 Ft-ot jogosulatlan visszaigénylésnek minősített, amely után 14.450.000 Ft adóbírságot szabott ki.
- [21] Az indítványozó2 mindhárom ügyében az elsőfokú adóhatóság döntése ellen fellebbezést terjesztett elő, amelyet az elsőfokú adóhatóság annak elkészttségére tekintettel a régi Art. 136. § (6) bekezdése alapján érdemi vizsgálat nélkül elutasított, melyet a másodfokú adóhatóság helyben hagyott. Az indítványozó2 ezen másodfokú, a fellebbezéseit érdemi vizsgálat nélkül elutasító adóhatósági döntésekkel (a támadott adóhatósági döntések száma: 2188040293., 2188040314., 218804336. számú végzések) szemben kezdeményezett bírósági felülvizsgálatot, majd ezen bírói döntések vonatkozásában nyújtotta be alkotmányjogi panaszait.
- [22] Az indítványozó2 a fellebbezési határidő elmulasztása miatt igazolási kérelmet terjesztett elő, amelyet az elsőfokú adóhatóság a Ket. 66. § (2) bekezdése alapján külön végzéseivel szintén elutasított, amelyek ellen az indítványozó2 fellebbezést nyújtott be, és amelyek vonatkozásában a másodfokú adóhatóság helyben hagyta az elsőfokú adóhatósági végzést. Ezen másodfokú adóhatósági végzések csak az igazolási kérelmeket utasítják el (az adóhatósági végzések száma: 2188039622., 2188039600., 2188039589.), azonban az indítványozó2 nem ezen végzéseket támadta meg bíróság előtt, így az alkotmányjogi panaszait nem ezen végzések vonatkozásában nyújtotta be.
- [23] Az indítványozó2 a fellebbezését érdemi vizsgálat nélkül elutasító elsőfokú döntések ellen is fellebbezéssel élt, amelyek tekintetében a másodfokú adóhatóság az elsőfokú döntést helyben hagyta. Az indítványozó2 ezen másodfokú végzésekkel szemben kezdeményezett bírósági felülvizsgálatot.

- [24] Az indítványozó a bírósági felülvizsgálat iránti kérelmeiben kérte a másodfokú adóhatósági határozatok hatályaon kívül helyezését és a fellebbezés érdemi elbírálására kötelezését, eljárási költség megállapítása mellett, valamint kérte a felek meghallgatását, a folyamatban lévő nemperes eljárásokkal történő egyesítését és az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését.
- [25] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 38.Kpk.45.853/2017/2. (a továbbiakban: Végzés2), 38.Kpk.45.854/2017/2. (a továbbiakban: Végzés3) valamint 38.Kpk.45.855/2017/2. számú (a továbbiakban: Végzés4) végzéseivel az indítványozó bírósági felülvizsgálat iránti kérelmeit érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [26] Indokolásában arra hivatkozott, hogy a régi Art. 143. § (1) bekezdésének utolsó mondata értelmében az adóhatóság a fellebbezés érdemi vizsgálat nélküli elutasítása tárgyában hozott másodfokú végzésével szemben nincs helye bírósági felülvizsgálatnak, ezért a 2005. évi XVII. törvény (a továbbiakban: Knp.) 4. §-a alapján alkalmazandó polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 332/A. § a) pontja szerint a bíróság a 130. § alkalmazása során a felülvizsgálati kérelmet elutasítja különösen akkor, ha olyan közigazgatási döntés bírósági felülvizsgálatát kéri, amelynek bírósági felülvizsgálatát törvény kizárja. Mindezekre tekintettel a bíróság az indítványozó bírósági felülvizsgálat iránti kérelmeit a régi Pp. 332/A. § a) pontja alapján érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [27] 1.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság által hozott Végzés1 és a régi Art. 143. § (1) bekezdésének második mondata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint alkotmányos követelmény megállapítását kérte, mert azok ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével, a 25. cikk (2) bekezdés b) pontjával, a 28. cikkel, valamint a XIII. cikk (1) bekezdésével.
- [28] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta, hogy az ideiglenes biztosítási intézkedés számára gyakorlatilag azt jelenti, hogy még a jogerős adóhatósági határozat meghozatalát megelőzően az adóhatóság a társaság vagyontárgyait lefoglalta és bankszámláit zárta. Mivel az adóhatóság által megjelölt követelés összege 22.635.000.000 Ft, a foglalások és zárolások gyakorlatilag a társaság teljes vagyonára kiterjednek: üzletrészekre, egy nagy értékű *know-how-ra*, *domain* nevek, követelésekre, rendkívül nagy értékű ingatlanokra, köztük az Andrassy úton található egyik áruházi épületre, gépjárművekre, valamint az összes pénzforgalmi számlára.
- [29] Az indítványozó kifogásolta, hogy az ideiglenes biztosítási intézkedés hatálya alatt vagyontárgyakat elidegeníteni, megterhelni nem jogosult, pénzkövetelése az adóhatóság által vezetett végrehajtói letéti számlára folynak be, a bankszámláiról kifizetéseket nem tud teljesíteni. Az indítványozó előadta, hogy a teljes vagyona 2013. október 8-a óta áll folyamatos foglalás, zárolás alatt, mivel elsőként ezen a napon került elrendelésre a társasággal szemben ideiglenes biztosítási intézkedés, azonban a bíróság az elsőfokú adóhatóságot új eljárásra kötelezte, ezért az eredetileg elrendelt ideiglenes biztosítási intézkedés feloldásra került, majd ezzel egyidejűleg a megismételt eljárás keretében újból elrendelésre került. Következésképpen a kifogásolt adóhatósági végzés már a második alkalommal megismételt adóhatósági eljárás során született.
- [30] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy a végzések elleni bírói felülvizsgálat tilalmát az egyes adótörvények módosításáról szóló 2007. évi CXXVI. törvény (a továbbiakban: Módosító Törvény) 204. §-a vezette be azzal, hogy megállapította a régi Art. 143. § (1) bekezdésének szövegét.
- [31] Az indítványozó szerint a Módosító Törvény indokolásából az következik, hogy a jogalkotói szándék az eljárási kérdésekben született végzések elleni bírói felülvizsgálati lehetőség kizárására irányult, azonban az ideiglenes biztosítási intézkedést elrendelő végzés nem eljárásjogi tartalmú, hanem a régi Art. 123. § (1) bekezdése alapján az adózó jogait és kötelezettségét megállapító döntés, hiszen jelentős mértékben korlátozza, illetve kizárja az indítványozó tulajdonában lévő dolgok feletti rendelkezési jogot, ezáltal érdemi döntésnek minősül.
- [32] Az indítványozó szerint ezen értelmezés felel meg az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, cél szerinti értelmezés követelményének. Az indítványozó a 20/2015. (VI. 16.) AB határozat és a 9/2013. (III. 6.) AB határozat alapján arra hivatkozott, hogy a jogorvoslathoz való jog gyakorlása szempontjából érdemi döntésnek minősülhet nem ügydöntő közigazgatási döntés is, továbbá a jogorvoslathoz való alapvető jog szempontjából valamely döntés ügydöntő volta a tételes jogok által ilyenek tartott döntésekhez képest viszonylagos.
- [33] Az indítványozó kifogásolta továbbá, hogy az ideiglenes biztosítási intézkedés alapjául szolgáló egyetlen irat egy ún. revizori feljegyzés volt, amelyet az elsőfokú adóhatóság nem bocsájtott az indítványozó rendelkezésére, így nem állapítható meg, hogy az elsőfokú adóhatóság pontosan milyen körülményeket és szempontokat vizsgált és a követelés összege milyen módon került megállapításra.

- [34] Az indítványozó szerint az adóigazgatási eljárás keretein belül ezen jogszabályi környezet mellett nem érvényesülhet hatékony jogorvoslat. Az indítványozó szerint az ideiglenes biztosítási intézkedésre irányadó régi Art.-ban rögzített szabályozás a jogbiztonság, azon belül is a normavilágosság szempontjából számos kivetnivalót hagy maga után, nem tartalmazza a tulajdonjog korlátozásával kapcsolatos arányos garanciákat sem, az adózó alapjogait kellő súllyal figyelembe vevő, alkotmányos kontrollt biztosító jogorvoslatra az adóigazgatási eljárásban nincs mód, amellett, hogy a vitatott ideiglenes biztosítási intézkedés az indítványozó teljes vagyont érinti, a működését évekre ellehetetleníti, ezzel helyrehozhatatlan károkat okozva az indítványozónak.
- [35] Az indítványozó előadta, hogy a régi Art. 5. § (2b) bekezdése értelmében az adóhatóság a Ket. szerinti ideiglenes biztosítási intézkedés elrendelése esetén a régi Art. biztosítási intézkedésre vonatkozó rendelkezéseit alkalmazza, azonban ezen rendelkezés alapján nem világos, hogy az ideiglenes biztosítási intézkedést a régi Art. vagy a Ket. szabályai szerint kell elrendelni.
- [36] Az indítványozó szerint ez a jogbiztonságot súlyosan sérti, hiszen a Ket. 29/A. §-a szerint az ideiglenes biztosítási intézkedés akkor rendelhető el, ha a kötelezettség későbbi teljesítése ténylegesen veszélyben van, míg a régi Art. biztosítási intézkedésre vonatkozó szabályai szerint az adóhatóságnak a későbbi kielégítés veszélyeztetettségét elegendő valószínűsíteni, továbbá a régi Art. 149. § (1) bekezdése értelmében nem kell alkalmazni a Ket. 29/A. § (1) bekezdésében előírt 5 napos határidő megtartását.
- [37] Az indítványozó szerint az Alapjogi Charta 51. cikk (1) bekezdéséből következően az Alkotmánybíróságnak abban az esetben szükséges figyelemmel lennie a Charta rendelkezéseire, amennyiben az előtte fekvő ügy uniós jog végrehajtásához kapcsolódik és az uniós jogrendben biztosított alapvető jogokat is alkalmazni kell a C-617/10. számú *Akerberg Fransson* ügyben 2013. február 26-án hozott ítélet 19. és 21. pontjai alapján.
- [38] Az indítványozó szerint az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében rögzített együttműködés elvéből az következik, hogy a tagállamok bíróságainak feladata a jogalanyok számára az uniós jogból eredő jogok bírói védelmének a biztosítása. Az indítványozó szerint az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése előírja, hogy a tagállamok megteremtik azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a hatékony bírói jogvédelem biztosításához szükségesek.
- [39] Az indítványozó álláspontja szerint az ideiglenes biztosítási intézkedésnek és ezen végzés elleni jogorvoslati eljárás során született Végzés1-nek a célja egy esetleges általános forgalmi adó tartozás mint jövőbeli követelés megfizetésének a biztosítása, ennek megfelelően a Végzés1 a HÉA-Irányelv 273. cikkének, valamint az EUSZ 4. cikkének (3) bekezdése, 19. cikkének (1) bekezdése, az EUMSZ. 325. cikkének, vagyis az uniós jognak a végrehajtását szolgálta.
- [40] Mindezekre tekintettel az indítványozó szerint a Végzés1 kapcsán az Alapjogi Charta által biztosított alapvető jogok, így a tulajdonhoz való jog, a hatékony jogorvoslatihoz való jog és a bírósághoz fordulás joga is alkalmazandók. Az indítványozó hivatkozása szerint az adóhatóság által az eljárás során végrehajtott, az adózó polgári jogait és kötelezettségeit érintő intézkedés törvényességét érintő jogvita már polgári jogi természetű jogot érint és így az EJEE 6. cikk 1. pontjának hatálya alá tartozik.
- [41] Az indítványozó álláspontja szerint a régi Art. 143. § (1) bekezdésének második mondata formálisan elzárja a bírói jogorvoslati úttól, azonban nem állapítható meg olyan jogszerű cél, amely a bírói felülvizsgálat kizártságát indokolná, de még ha ilyen jogszerű cél igazolható is lenne, minden kétséget kizáróan sérül az arányosság követelménye, hiszen az indítványozó létét veszélyeztető és a tulajdonhoz való jogát súlyosan korlátozó intézkedés ellen nem képes törvény által létrehozott, független és pártatlan bíróság előtt, tisztességes eljárás keretében lefolytatott felülvizsgálati eljárást kezdeményezni.
- [42] Az indítványozó hivatkozott az EJEB-nek az EJEE 13. cikkéhez kapcsolódó joggyakorlatára, amely szerint nem minősül hatékonynak a jogorvoslat, ha a konkrét sérelmezett helyzet orvoslására nem alkalmas, mert az emberi jogi sérelem vizsgálatáig az eljáró bíróságok formai okokból el sem jutnak.
- [43] Az indítványozó indítvány-kiegészítésében kiemelte, hogy a társaság teljes vagyona 2013. október 8-a óta állt folyamatos foglalás, zárolás alatt. Az indítványozó előadta, hogy a jelen ügy érdemében hozott jogerős ítélet hatására az adóhatóság új eljárást indított vele szemben, ezért az eredetileg elrendelt ideiglenes biztosítási intézkedést ugyan az adóhatóság 2016. augusztus 9-én feloldotta, azonban bizonyos vagyontárgyak esetében a feloldással egyidejűleg, ugyanezen a napon, illetve bizonyos vagyontárgyak esetében közel egyidejűleg, pár nap eltéréssel azonban az indítványozó későbbi értesítésével, változatlanul újra elrendelte vele szemben 22.635.000.000 Ft összegre.
- [44] Az indítványozó indítvány-kiegészítésében a probléma rendszerszintű kiterjedtségére kívánt rávilágítani, amelynek kapcsán azt is kifogásolta, hogy az indítványozó cégcsoportjához tartozó cégekkel szemben indított

adóigazgatási eljárások során is ideiglenes biztosítási intézkedést rendelt el az adóhatóság és valamennyi esetben azok továbbra is fennállnak az eljárás státuszától függően.

- [45] Az indítványozó arra is hivatkozott, hogy a régi Art.-ot felváltó törvényjavaslat 130. § (1) bekezdése arról tanúskodik, hogy a jogalkotó a jövőre nézve azt kívánja biztosítani az adóigazgatási eljárásokban, amelyekre a jelen alkotmányjogi panasz is irányul.
- [46] Az indítványozó kifejtette, hogy álláspontja szerint a magyar szabályozás nem tekinthető arányos korlátozásnak, hiszen az indítványozó-*et* teljes mértékben elzárja, azaz megfosztja a sérelmes döntés törvény által létrehozott, független és pártatlan bíróság általi, tisztességes eljárás keretében való felülvizsgálatának és a jogsérelem hatékony orvoslásának lehetőségétől.
- [47] Álláspontja szerint az indítványozó-*nek* az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében és az EJEE első kiegészítő jegyzőkönyvének 1. cikkében biztosított tulajdonhoz való jogát érintő adóhatósági végzéssel szemben nem áll rendelkezésre hatékony jogorvoslati lehetőség, mert (i) az indítványozó az ideiglenes biztosítási intézkedést elrendelő végzéssel szemben fellebbezéssel nem, csak végrehajtási kifogással élhetett, amelyet a NAV Fellebbviteli Igazgatósága elutasított, (ii) ezen elutasító döntéssel szemben fellebbezést terjesztett elő, amelyet ugyanazon szervezetrendszer felettes szerve, a NAV Központi Irányítás Vezetője elutasított a végrehajtási kifogást elutasító végzés helybenhagyásával, (iii) az indítványozó bírósági felülvizsgálatot kezdeményezett, azonban a bíróság érdemben nem vizsgálta felülvizsgálati kérelmét, mert (iv) a magyar jogrendszer nemcsak törvényi szinten, hanem bírói gyakorlat szintjén is kizárja a hatékony jogorvoslat lehetőségét.
- [48] Az indítványozó kifogásolta, hogy az ideiglenes biztosítási intézkedést meghozó adóhatósági szerv, illetve a végrehajtási kifogást első-, illetve másodfokon elbíráló adóhatósági szervek nem függetlenek a végrehajtó hatalomtól, továbbá a hierarchikusan felépülő, egyszemélyi vezetés alatt álló központi államigazgatási szerveknél meghatározó szerepet kap az utasítási rendszer.
- [49] Mindezekre tekintettel az indítványozó szerint az adóhatóság közjogi helyzetéből fakadóan az ideiglenes biztosítási intézkedéssel szemben előterjesztett végrehajtási kifogás kérdésében, így az ideiglenes biztosítási intézkedés jogszerűségéről eleve nem független és pártatlan bíróság döntött. Az indítványozó előadta, hogy a Ket. 109. § (1) bekezdése alapján, amennyiben az indítványozó ügyében ezen jogszabályhely alkalmazható lett volna, lehetővé vált volna a bírósági felülvizsgálat az önállóan fellebbezhető végzésekkel szemben, amilyen a Ket. 98. § (3) bekezdése alapján az ideiglenes biztosítási intézkedést elrendelő végzés is.
- [50] Az indítványozó szerint az új adóigazgatási szabályok alapján is van lehetőség az ideiglenes biztosítási intézkedés tárgyában bírósági felülvizsgálatot kezdeményezni, álláspontja szerint a régi Art. 143. § (1) bekezdésében rögzített tilalom egy olyan jogalkotási hiba, amely jelen esetben az indítványozó Alaptörvényben és az EJEE-ben biztosított alapjogainak súlyos megsértéséhez vezet.
- [51] Az indítványozó kérelme – a Végzés1 és az Art. 143. § (1) bekezdése utolsó mondatának alaptörvény-ellenessége megállapításán és megsemmisítésén túlmenően – vagylagosan egyrészt arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése alapján a régi Art. 143. § (1) bekezdésének alkalmazása körében állapítsa meg alkotmányos követelményként, hogy az adóhatóság az ideiglenes biztosítási intézkedést elrendelő végzéssel szemben előterjesztett végrehajtási kifogást jogerősen elbíráló adóhatósági döntése olyan, az adózó tulajdonjogát érintő érdemi határozatnak minősül, amellyel szemben bírói felülvizsgálatnak van helye.
- [52] Másrészt az indítványozó kérelme arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a régi Art. 143. § (1) bekezdése utolsó mondatának alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt, amelynek következtében az adóhatósági végzések bírósági felülvizsgálatára a Ket. 109. § (1) bekezdésében foglalt általános közigazgatási szabályok lesznek irányadók, mivel a régi Art. 136. § (3) bekezdés *h*) pontja alapján a végrehajtási kifogást elbíráló végzéssel szemben önálló fellebbezésnek van helye, így a Ket. 109. § (1) bekezdése alapján megnyílik a bírósági felülvizsgálat lehetősége. Az indítványozó szerint nyilvánvaló ugyanakkor, hogy az EJEB, az EUB és az alkotmánybírósági gyakorlat alapján megállapítható olyan célszerűségi hivatkozás, amely nem teszi lehetővé valamennyi végrehajtási kifogást elbíráló másodfokú végzéssel szembeni bírósági felülvizsgálatot.
- [53] Az indítványozó szerint az új adóigazgatási törvényjavaslat alapján megállapítható, hogy a jogalkotó felismerte, hogy az ideiglenes biztosítási intézkedés elrendelése nem pusztán egy eljárási cselekmény, amellyel szemben végrehajtási kifogásnak van helye, hanem egy, az adózó jogait lényegesen korlátozó közigazgatási aktus, amellyel szemben fellebbezésnek, majd bírósági felülvizsgálatnak van helye.

- [54] 1.4. Az indítványozó három alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság által hozott Végzés2, Végzés3 valamint Végzés4 és a régi Art. 143. § (1) bekezdésének második mondata, valamint a Postatv. 40. § (11) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, illetőleg alkotmányos követelmény megállapítását kérte. Az indítványozó kérte a másodfokú és az elsőfokú adóhatósági végzések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is.
- [55] Az indítványozó előadta, hogy a 2012. április és a 2012. május időszakok vonatkozásában két további eljárás van folyamatban, amelyek esetében ugyanúgy fellebbezéssel, bírósági felülvizsgálati kérelemmel és alkotmányjogi panasszal élt, és kérte, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 58. § (2) bekezdése alapján egyesítse az ügyeket.
- [56] Az indítványozó szerint a bíróság érdemi vizsgálat nélküli elutasítása kizárólag a régi Art. 143. § (1) bekezdése utolsó mondatán alapul, amely az indítványozó szerint arra tekintettel alaptörvény-ellenes, hogy teljesen kizárja a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog és a hatékony jogorvoslathoz való jog érvényesülését. Ezen túlmenően az indítványozó szerint alaptörvény-ellenes a Postatv. 40. § (11) bekezdése, amelyre vele szemben az adóhatóság hivatkozott, amely szerint csak azon adózói beadványokat tekinti időben előterjesztettnek az adóhatóság, amelyeket az egyetemes postai szolgáltató útján terjesztenek elő, ellenkező esetben a postára adás napjához fűződő joghatásokat nem ismeri el.
- [57] Az indítványozó a régi Art. 143. § (1) bekezdés utolsó mondatát, valamint a Végzés2-t, a Végzés3-at, a Végzés4-et érintően előadta, hogy az érdemi vizsgálat nélküli elutasítás nem egy olyan eljárásjogi tartalmú döntés, amellyel szemben indokolt, célszerű, szükséges és arányos a bírói felülvizsgálat lehetőségének kizárása. Az indítványozó a 20/2015. (VI. 16.) AB határozat és a 35/2013. (XI. 22.) AB határozat alapján kiemelte, hogy kivételes esetben a nem ügydöntő közigazgatási határozatok érdemi határozatnak minősülhetnek, ezáltal bírósági felülvizsgálattal támadhatók a hatékony jogorvoslathoz való jog gyakorlása érdekében.
- [58] Az indítványozó az Alapjogi Charta 47. cikkében foglalt hatékony jogorvoslathoz való jogra és az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése és 19. cikk (1) bekezdése szerinti, az uniós jogból eredő jogok bírói védelmének biztosítására is hivatkozott. Az indítványozó álláspontja szerint az EJEE 6. és 13. cikke is alkalmazandó a jelen ügyre, mivel az indítványozó polgári jogait és kötelezettségeit érinti, valamint az adóbírság érdemi voltára tekintettel az EJEE 6. cikk büntetőjogi fordulata is alkalmazható.
- [59] Az indítványozó hivatkozása szerint esetében a bíróságok pusztán azért nem vizsgálhatják az adóhatóság döntéseinek jogszabálysértő jellegét, mert azokat a nemzeti jogszabályok végzés formájában rendelik meghozni függetlenül a döntés tartalmától és az esetleges jogsértés súlyától és mértékétől. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy az adóhatóság végzései mindösszesen 819.885.000 Ft tulajdonától fosztotta meg, ezért az EJEE 13. cikkéhez kapcsolódó joggyakorlat is figyelembe veendő az ügyben.
- [60] Az indítványozó álláspontja szerint az első- és a másodfokú adóhatóság nem tekinthető egymástól illetve a végrehajtó hatalomtól függetlennek, továbbá a hierarchikusan felépülő, egyszemélyi vezetés alatt álló központi államigazgatási szerveknél meghatározó szerepet kap az utasítási rendszer.
- [61] Az indítványozó hivatkozása szerint a Ket. 109. § (1) bekezdése a régi Art.-tal szemben olyan végzésekkel szemben is lehetővé teszi a bírósági felülvizsgálatot, amelyek önállóan fellebbezhetőek. Az indítványozó szerint a régi Art. 143. § (1) bekezdése utolsó mondatának alkotmánybírói megsemmisítése esetén az adóhatósági végzések bírósági felülvizsgálatára a Ket. 109. § (1) bekezdése szerinti általános közigazgatási szabályok lennének irányadók.
- [62] Az indítványozó kifejtette, hogy a Végzés2, a Végzés3 és a Végzés4 nemcsak azért alapjogsértő, mert a bíróság a régi Art. 143. § (1) bekezdése alapján érdemi vizsgálat nélkül elutasította a felülvizsgálati kérelmét, hanem azért is, mert a bíróság az érdemi vizsgálat mellőzésével nem orvosolhatta az adóhatóságok által megvalósított alaptörvény-ellenességet és alapjogsérelmeket.
- [63] Mindezekre tekintettel a Végzés2, a Végzés3 és a Végzés4 sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint ezekkel összhangban az EJEE 13. cikkét és az Alapjogi Charta 47. cikkét.
- [64] Az indítványozó a Postatv. 40. § (11) bekezdését érintően előadta, hogy álláspontja szerint a fellebbezése elbírálására irányadó eljárási szabályok nem szűkítik le a jogorvoslati jog határidőben történő gyakorlását az egyetemes postai szolgáltatóra. Az indítványozó hivatkozása szerint a Ket. 65. § (4) bekezdése alapján „a postán küldött beadvány és megkeresés előterjesztési ideje a postára adás napja”, nem pedig „az egyetemes postai szolgáltatón keresztül küldött beadvány előterjesztési ideje az egyetemes postai szolgáltatónak kézbesítésre történő átadás.”

- [65] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy a jelen ügyben a Postatv. 40. § (11) bekezdésének és a kapcsolódó jogszabályok túlzottan formalista értelmezése és alkalmazása okozza az Alaptörvényben és az EJEE-ben biztosított jogainak sérelmét. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy a Ket. nem definiálja a posta fogalmát, nem szűkíti azt le az egyetemes postai szolgáltatóként kijelölt Magyar Posta Zrt.-re. A Postatv. 2. § 36. pontja szerint a postai szolgáltató definíciója postai szolgáltatást nyújtó gazdálkodó szervezet, a 3. § (1) bekezdése alapján a DHL pedig olyan postai szolgáltató, amely szerepel az NMHH postai szolgáltatókról vezetett nyilvántartásában.
- [66] Az indítványozó szerint az adóhatóság által alkalmazott formalizmus abban nyilvánul meg, hogy az adóhatóság értelmezése szerint „postára adás” alatt kizárólag az állami tulajdonú, egyetlen egyetemes postai szolgáltató, a Magyar Posta útján való postára adást kell érteni. Az indítványozó kiemelte, hogy a postai szolgáltatónak minősülő DHL útján adta postára fellebbezését, és az adóhatóság értelmezésében emiatt a határidő utolsó napján postára adott fellebbezése az adóhatóság értelmezésében nem minősül határidőben előterjesztett fellebbezésnek, mivel a fellebbezés kézbesítése nem aznap, hanem másnap, a határidő leteltét követő napon történt meg.
- [67] Az indítványozó kifogásolta azt is, hogy a jogorvoslati kioktatás sem tartalmazott a Magyar Posta kizárólagosságára vonatkozó utalást. Az indítványozó álláspontja szerint a DHL mint postai szolgáltató útján postára adott fellebbezést elkésztettek nyilvánítani azon az alapon, hogy a szolgáltató nem a Magyar Posta volt, az adóhatóság részéről olyan túlzott formalizmus, amely sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében, a XXVIII. cikk (7) bekezdésében valamint az EJEE 6. cikk 1. bekezdésében és a 13. cikkében foglaltakat. Az indítványozó hivatkozása szerint a Fővárosi Ítéltábla egy másik ügyben hozott, 14.Gpkf.43.300/2014/2. számú végzésében elfogadta, hogy a DHL útján feladott küldemény határidőben postára adott küldeménynek minősül. Az indítványozó szerint az adóhatóság közjogi helyzetéből adódóan az elkésztés kérdésében eleve nem független és pártatlan bíróság döntött.
- [68] Az indítványozó a Postatv. 40. § (11) bekezdését érintően hangsúlyozta, hogy az Európai Unió a 3. számú Postai Irányelv megalkotásával (2008) a teljes postai liberalizáció mellett foglalt állást, amelynek értelmében Magyarország 2012. december 31-ig volt köteles végrehajtani az irányelv rendelkezéseit.
- [69] A Postai Irányelv 8. cikkének harmadik fordulata alapján a 7. cikk rendelkezései nem érintik a tagállamok arra vonatkozó jogát, hogy nemzeti jogszabályaik szerint megszervezzék a bírósági vagy közigazgatási eljárások során igénybe vett ajánlott postai szolgáltatásokat. Az irányelv 20. preambulumbekkezdése értelmében közrendi és közbiztonsági okokból a tagállamok jogosultak kijelölni a bírósági vagy közigazgatási eljárások során igénybe vett ajánlott postai küldemények továbbításáért felelősöket.
- [70] Az indítványozó szerint e rendelkezések nem érintik a tagállam kötelezettségét, hogy liberalizálja a postai szolgáltatások piacát, amelynek keretében egyenlő hozzáférést biztosítson a postai szolgáltatásokhoz, illetve ne tegyen indokolatlan különbséget az egyes postai szolgáltatók között. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy a DHL által kiállított igazoló szelvény ugyanúgy alkalmas a feladás tényének és időpontjának az igazolására, ezért az egyetemes postai szolgáltató e tekintetben nem nyújt többlétszolgáltatást.
- [71] Az indítványozó szerint az irányelv alapján az ajánlott küldemények feladásával kapcsolatos postai szolgáltatást szabályozhatta volna a hivatkozott körben a jogalkotó, ehhez képest a „feladás utólagos igazolását lehetővé tevő postai szolgáltatás” tágabb fogalom, másrészt az indítványozó szerint az irányelv arra nem adott felhatalmazást, hogy a tagállami jogalkotó meghatározza a hatóságoknak továbbított beadványokhoz fűződő joghatályt, hanem kifejezetten az ajánlott küldemények továbbításáért felelős személyek kijelölését tette lehetővé.
- [72] Az indítványozó szerint az adóhatóság az uniós jog megfelelő alkalmazásával nem juthatott volna olyan következtetésre, amely a jogorvoslati jog gyakorlása körében kizárja az egyébként nem vitásan engedélyes postai szolgáltatónak minősülő DHL útján továbbított küldeményt az érvényesen és határidőben gyakorolt fellebbezési jog vonatkozásában.
- [73] Az indítványozó ezzel összefüggésben kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a Postatv. 40. § (11) bekezdésének alkalmazása során az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy az abban foglalt kötelezettség címzettjei kizárólagosan a közigazgatás és az igazságszolgáltatás szervei.
- [74] 1.5. Az ügyben az igazságügyi miniszter észrevételeket terjesztett elő.

II.

[75] 1. Magyarország Alaptörvényének az egyesített alkotmányjogi panaszokban felhívott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„25. cikk (2) A közigazgatási bíróságok döntenek közigazgatási jogvitákban és törvényben meghatározott egyéb ügyben.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

[76] 2. Az egyesített alkotmányjogi panaszokban felhívott 2017. december 31-ig hatályos régi Art. indítványokkal érintett rendelkezései:

„5. § (2b) Az adóhatóság a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény szerinti ideiglenes biztosítási intézkedés elrendelése esetén e törvény biztosítási intézkedésre vonatkozó rendelkezéseit alkalmazza. Adóügyekben az ideiglenes biztosítási intézkedés a határozat jogerőre emelkedésével nem veszti hatályát.”

„123. § Az adóhatóság az adóügy érdemében határozattal, az eljárás során eldöntendő egyéb kérdésben végzéssel dönt. Az adóügy érdeméhez tartozik minden, az adókötelezettséget érintő, az adózó, az adó megfizetésére kötelezett személy jogát, kötelezettségét megállapító döntés. A nyilvántartás vezetésével kapcsolatos hatósági eljárásban – ideértve a kiutalási és az átvezetési kérelem elbírálását is –, ha e törvény másként nem rendelkezik, az adóhatóság csak abban az esetben hoz határozatot, ha az adózó kérelmét nem teljesíti. Határozatnak minősül a fizetési meghagyás is.”

„136. § (2) A határozathozatalt megelőző eljárás során hozott végzés csak a határozat ellen benyújtott fellebbezésben támadható meg, kivéve, ha az önálló fellebbezést e törvény megengedi.

(3) Önálló fellebbezésnek van helye az első fokon hozott,

[...]

c) a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasító,

d) a bevallás, a bejelentés és a fellebbezés határidejének elmulasztásával kapcsolatban benyújtott igazolási kérelmet elutasító,

[...]

h) a végrehajtási kifogást elbíráló, végzés ellen.”

„143. § (1) Az adóhatóság másodfokú jogerős határozatát – a fizetési könnyítés engedélyezése tárgyában hozott, illetőleg az elsőfokú határozat megsemmisítését elrendelő határozat kivételével – a bíróság az adózó kérelmére jogszabálysértés esetén megváltoztatja vagy hatályon kívül helyezi, és ha szükséges, az adóhatóságot új eljárás lefolytatására utasítja. Az adóhatóság másodfokú végzésével szemben nincs helye bírósági felülvizsgálatnak.”

„149. § (1) Amennyiben valószínűsíthető, hogy a követelés későbbi kielégítése veszélyben van, az adóhatóság biztosítási intézkedésként végzéssel elrendeli a pénzkövetelés biztosítását.

[...]

(5) A biztosítási intézkedést elrendelő végzés ellen végrehajtási kifogásnak van helye, amelynek a végzés végrehajtására nincs halasztó hatálya.

(6) A biztosítási intézkedést elrendelő végzés alapján foganatosított végrehajtási cselekményeket a végrehajtási eljárás megindítása után nem kell megismételni. A végrehajtási eljárás alapjául szolgáló határozat (végzés) megsemmisítése esetén a biztosítási intézkedést meg kell szüntetni.

(7) A biztosítási intézkedést elrendelő végzés végrehajtása során elvégzett foglalás hatálya kiterjed a végrehajtási eljárásra is.”

[77] 3. Az egyesített alkotmányjogi panaszokban felhívott Postatv. indítványokkal érintett rendelkezése:

„40. § (11) Amennyiben jogszabály a közigazgatás és az igazságszolgáltatás szervei eljárásában valamely postai küldemény meghatározott időpontig vagy időpontban történő postára adásához a határidőben teljesítettség jogkövetkezményét fűzi, úgy ennek a kötelezettségnek az egyetemes postai szolgáltató által nyújtott, legalább a feladás utólagos igazolását lehetővé tevő postai szolgáltatás igénybevételével lehet eleget tenni.”

III.

[78] 1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.

[79] Az indítványozó1 jogi képviselője a támadott Végzés1-et 2017. május 8-án vette kézhez, alkotmányjogi panaszát 2017. július 7-én személyesen nyújtotta be a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, így a panasz határidőben előterjesztettnek minősül. Az indítványozó2 jogi képviselője a támadott Végzés2-t, Végzés3-at és Végzés4-et 2017. augusztus 31-én vette kézhez, alkotmányjogi panaszait 2017. október 30-án személyesen nyújtotta be a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, így a panaszok határidőben előterjesztettnek minősülnek. Az indítványozó1 és az indítványozó2 az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló közigazgatási nemperes eljárásokban kérelmezőként szerepeltek, így érintettségük fennáll.

[80] Elsőként annak vizsgálata szükséges, hogy az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése szerinti hatáskör-korlátozás nem zárja-e ki az alkotmányossági vizsgálatot, tekintettel arra, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján az alkotmányjogi panasz elbírálása során is felvetődhet a hatáskör-korlátozás. Az Alkotmánybíróság a 22/2013. (VII. 19.) AB határozatában – értelmezve az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdés második mondatát – megállapította, hogy az eljárási természetű felülvizsgálat a pénzügyi tárgyú törvények esetében is lehetséges, a hatáskör-korlátozás a tartalmi vizsgálatra vonatkozik {Indokolás [8], lásd még: 20/2015. (VI. 16.) AB határozat}. A jelen egyesített ügyben a bíróságok által értelmezett régi Art. 143. § (2) bekezdésének utolsó mondata eljárási szabály, nem tekinthető az adófizetési kötelezettségre vonatkozó anyagi jogi szabálynak, ezért jelen esetben a bírósági végzésekkel szemben benyújtott Abtv. 26. § (1) bekezdése és a 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nem képezi akadályát az Alkotmánybíróság hatáskörének korlátozása az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése alapján.

[81] 2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó1 alkotmányjogi panasz az Abtv. 59. §-a és az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján arra tekintettel okafogyott, hogy az adóhatóság a megismételt

eljárásban utóbb megszüntette az indítványozó1-gyel szemben elrendelt ideiglenes biztosítási intézkedést, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszeljárást az indítványozó1 vonatkozásában megszüntette.

- [82] 3. Az Abtv. 27. §-ának *a)* és *b)* pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [83] Az alkotmányjogi panasszal támadható döntések körét az Abtv. nem határozza meg taxatívén, ezért az Alkotmánybíróságnak a konkrét ügy egyedi körülményeire tekintettel, esetről-esetre kell megvizsgálnia, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal támadott bírósági döntés az Abtv. tárgyi hatálya alá tartozik-e, azaz az ügy érdemében hozott, vagy a bírósági eljárást befejező döntésnek minősül-e {3364/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [21]; 3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [13]–[18]; 3168/2018. (V. 16.) AB végzés, Indokolás [43]–[47]}.
- [84] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a közigazgatási jogvita nem önálló eljárás, hanem a közigazgatási hatósági eljárást követő jogorvoslati szakasz. Következésképpen az ügy a hatósági eljárásban keletkezik, arról elsősorban a hatóság dönt, a bírósági eljárás csak ennek a hatósági döntésnek a felülvizsgálatát jelenti. Az Alkotmánybíróság amikor tehát a bíróság ítéletének (vagy végzésének) érdemi és ügydöntő jellegét vizsgálja, akkor annak van jelentősége, hogy az eredeti, tehát a hatóság előtt keletkezett ügyet és ott folytatott eljárást lezárja-e.
- [85] A hatósági eljárásban hozott hatósági döntések – mind a korábbi Ket. szabályozás, mind a jelenleg hatályos általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) alapján – anyagi jogi szempontból lehetnek érdemi döntések, azaz a hatósági ügyben felmerült kérdést érdemben megválaszolók, ilyen a határozat, illetve a nem érdemi döntések, amely körbe a végzések tartoznak. Eljárásjogi szempontból a döntések lehetnek ügydöntők, ilyen a határozat és bizonyos végzések, például a megszüntetés, vagy nem ügydöntők, ilyen az összes többi, a hatósági eljárás során meghozott végzés. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy nem érdemi és nem ügydöntő a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasító hatósági végzés.
- [86] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Végzés2, Végzés3 és Végzés4 vonatkozásában megállapította, hogy azok nem tekinthetők az ügy érdemében hozott döntéseknek, ezért az indítványozó2 az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszait az Abtv. 64. § *a)* pontja alapján visszautasította.
- [87] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 26. §-a alapján előterjesztett indítványelemek vizsgálatát végezte el.
- [88] Az Abtv. 26. § (1) bekezdésének *a)* és *b)* pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c)* pontja alapján az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [89] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben figyelemmel volt arra, hogy 2018. január 1-jén hatályba lépett a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.), amely kódexjelleggel, rendszerszerűen megújítva szabályozza a közigazgatási perjogot. A Kp. alapján főszabály szerint minden közigazgatási cselekménnyel és annak elmulasztásával kapcsolatban lehetséges a bírósághoz fordulás, amelynek alapján a Kp. tulajdonképpeni központi eleme a közigazgatási tevékenység fogalma (Kp. 4. §). Következésképpen a Kp. a döntésközpontú hatásköri szabályozás helyett a közigazgatási cselekményre épülő generálklauzulával alapozza meg a közigazgatási bíróságok hatáskörét a közigazgatási jogviták elbírálására. A Kp. alapján minden közigazgatási jogvita esetén van helye közigazgatási bírói úton jogorvoslatnak, amennyiben azt törvény nem utalja más eljárásra. Az Alkotmánybíróság erre figyelemmel szükségesnek tartotta, hogy a jelen ügyben az indítványozó2 alkotmányjogi panaszának Abtv. 26. § (1) bekezdésére vonatkozó részét érdemi vizsgálat tárgyává tegye.
- [90] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, miszerint „az Abtv. 26. § (1) bekezdése – a 27. §-ban foglaltakkal ellentétben – nem teszi a kérelem benyújtásának kifejezett feltételévé, hogy az ügy érdemében hozott vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntést érintsen az alkotmányjogi panasz. Felmerülhet, hogy ennek ellenére a 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz benyújtásának fő szabály szerint – a kivételek lehetőségét ki nem zárva – csak az érdemi, perjogi értelemben vett ügydöntő döntés ellen van helye {az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény és az Abtv. hatályba lépését megelőzően kialakított gyakorlata szűkítő jellegű volt: »[a]z alkot-

mányjogi panasz – főszabályként – a jogerős ügydöntő határozatokkal szemben terjeszthető elő», 1492/B/2007. AB végzés, ABH 2008, 3614, 3615.}. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság az Abtv. alapján – különös tekintettel az Abtv. 26. § (1) bekezdése és a 27. §-a szövegének összevetésére és azok kifejezett eltérésére – nem tartja indokolhatónak annak kimondását, hogy a 26. § (1) bekezdés szerinti panasz kizárólag érdemi, ügydöntő határozatok ellen lenne benyújtható. Az alkotmányjogi panasz funkciójának – mely az alapjogi sérelmek orvoslása – megfelelő értelmezés arra enged következtetni, hogy a panasz elsősorban az érdemi bírósági döntésekkel okozott alapjogsérelmek orvoslására szolgál. Mindazonáltal alkotmányjogi panasszal támadhatók perjogi értelemben ügydöntőnek nem minősülő határozatok is, feltéve, hogy az Alaptörvényben biztosított jog sérelme kifejezetten az érdemi döntés meghozatala előtt, és az érdemi döntéssel nem orvosolható módon következik be.” {3057/2015. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [23]}

- [91] Tekintettel arra, hogy a Végzés², Végzés³ és Végzés⁴ olyan adóhatósági végzések vonatkozásában születtek, amelyek az indítványozó²-nek az ügydöntő adóhatósági határozattal szemben benyújtott fellebbezését érdemi vizsgálat nélkül jogerősen, további rendes, illetve rendkívüli jogorvoslattal nem támadhatóan elutasították, megállapítható, hogy a támadott bírósági végzések vonatkozásában panaszolt alapjogsérelem bírósági eljárás tárgya, így alkotmányjogi panasz tárgya utóbb sem lehet, ezért az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó² alkotmányjogi panaszainak az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított indítványrészei – amelyek a hivatkozott adóhatósági végzésekben alkalmazott jogszabályi rendelkezést támadják – jelen esetben érdemi vizsgálat tárgyát képezhetik.
- [92] 5. Az indítványozó¹ és a indítványozó² megjelölték az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezéseket, valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseként az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, a 25. cikk (2) bekezdését és a 28. cikket.
- [93] Az indítványozó¹ és az indítványozó² az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikkének és 13. cikkének megsértésére is hivatkozott. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja alapján a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára az Abtv. 32. § (2) bekezdésben meghatározott indítványozói kör kezdeményezése esetén jogosult, azonban nincs hatásköre az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és a 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban a bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára.
- [94] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban hivatkoztak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a megsértésére is. Ezzel összefüggésben kiemelendő, hogy az indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére hivatkozása esetén nem értelmezhető az Alaptörvényben biztosított jog sérelme, ezért e tekintetben érdemi alkotmányossági vizsgálat lefolytatására nincs lehetőség {3115/2016. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [30]}. Ennek oka, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában a visszaható hatályú jogalkotás, illetve a felkészülési idő hiányára való hivatkozás kivételével alkotmányjogi panasz benyújtására nincs lehetőség {3059/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}. Az indítványozók alkotmányjogi panaszai egyik esetet sem ölelték fel.
- [95] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [96] Az indítványozók az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés *b*) pontját is megjelölték alkotmányjogi panaszukban. Az Alkotmánybíróság e rendelkezéssel összefüggésben megállapította, hogy az nem tekinthető az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogát magában foglaló rendelkezésnek, ezért alkotmányjogi panasz nem alapítható rá. Ezen nem változtat az sem, hogy az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdése az Alaptörvény hetedik módosításának 7. cikk (1) bekezdése alapján oly módon módosult, hogy már nem tartalmazza azon kitélet, miszerint „a bíróság dönt [...] a közigazgatási határozatok törvényességéről”, hanem a közigazgatási bíráskodás elkülönülésére figyelemmel azt mondja ki a (3) bekezdésben, hogy „a közigazgatási bíróságok döntenek közigazgatási jogvitákban és törvényben meghatározott egyéb ügyben”.
- [97] 6. Az indítványozó² alkotmányjogi panaszának az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a Postatv. 40. § (11) bekezdése ellen előterjesztett része vonatkozásában arra tekintettel nem teljesülnek a befogadási feltételek, mivel az indítványozó egyrészt az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése alapján alapvetően az adóhatóság által követett szakjogi jogértelmezést kifogásolja, illetve lényegében azt állítja, hogy Magyarország nem megfelelően implementálta a 3. Posta irányelvet, amelyből adódóan – az indítványozó² állítása szerint – a Postatv. 40. §

(11) bekezdésében rögzített szabályozás nem felel meg az uniós jognak, azonban az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel a magyar jog és az uniós jog közötti összhang megítélésére, ezért az indítvány ezen része vonatkozásában érdemi vizsgálatnak nincs helye {143/2010. (VII. 14.) AB határozat, ABH 2010, 698, 703.; 8/2011. (II. 18.) AB határozat, ABH 2011, 49, 96.; 3113/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [13]; 3090/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [37]}. Ezen túlmenően az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint valamely jogalkalmazói jogértelmezés esetében csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, önmagában a jogszabályok szakjogi értelmezése nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.

- [98] Az indítványozó2-nek a Postatv. 40. § (11) bekezdésére vonatkozó érvelése lényegében az uniós jog és a magyar jog összhangjának hiányára, illetve a szakjogi kérdésben követett jogértelmezés felülbírálatára szorítkozik, azonban a bírósági Végzés², Végzés³ és Végzés⁴ nem ezen jogalapra tekintettel utasította el érdemi vizsgálat nélkül az indítványozó felülvizsgálati kérelmét. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben önálló érvelést nem fejtett ki, a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét lényegében a jogorvoslatihoz való alapjog sérelmén keresztül állította. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó2-nek a Postatv. 40. § (11) bekezdésével összefüggésben előterjesztett érvelése nincs alkotmányjogi összefüggésben az általa hivatkozott XXVIII. cikk (1), (7) bekezdéseivel és a XXIV. cikk (1) bekezdésével, ezért az indítványozó2 alkotmányjogi panaszait e tekintetben az Abtv. 64. § a) pontja alapján visszautasította.
- [99] Az alkotmányjogi panaszok megfelelnek a határozott kérelem követelményének, mert tartalmazzák az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét és indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés az indítványozók szerint miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, továbbá kifejezett kérelmet fogalmaztak meg a támadott jogszabályhelyek és bírói döntések alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b), e) és f) pont]. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozók alkotmányos követelmény megállapítását is kérték, azonban az Abtv. 46. § (3) bekezdése értelmében alkotmányos követelményt az Alkotmánybíróság hivatalból állapít meg, ily módon az indítványozók ilyen tartalmú kérelmet nem terjeszthetnek elő {3144/2013. (VII. 16.) AB határozat}.
- [100] 7. Az Abtv. 29. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [101] Az alkotmányjogi panaszok érdemi elbírálhatóságát nem befolyásolja, hogy a régi Art. 2018. január 1-jétől hatálytalan, mivel az indítványozó2 ügyeiben a jelen eljárás alapját képező hatósági ügyben még a régi Art. volt az alkalmazott jogszabály.
- [102] Az indítványozó2 alkotmányjogi panaszai alapján kikristályosodó alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés arra vonatkozik, hogy megfelel-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek, hogy a bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzés során hozott adóhatósági határozattal szembeni fellebbezés érdemi vizsgálat nélküli elutasításáról szóló végzéssel szembeni jogorvoslati eljárás során nincs lehetőség bírósági felülvizsgálat igénybevételére és mindez az alkalmazott adóbírság súlyára tekintettel kielégíti-e a hatékony jogorvoslat követelményeit.
- [103] Az Alkotmánybíróság az indítványozók alkotmányjogi panaszaiban felmerült alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésekre tekintettel az indítványokat 2018. március 6-ai, illetve 2018. június 5-i tanácsulésein befogadta.
- [104] Tekintettel arra, hogy az indítványozó1 és az indítványozó2 alkotmányjogi panaszai egyaránt a régi Art. 143. § (2) bekezdésének utolsó mondatának alkotmányossági vizsgálatára irányultak, ezért az Alkotmánybíróság a tárgyi összefüggés okán az Abtv. 58. § (2) bekezdése és az Ügyrend 34. §-a alapján egyesítette.

IV.

[105] Az alkotmányjogi panaszok nem megalapozottak.

[106] 1. Az indítványozó2 a régi Art. 143. § (1) bekezdése utolsó mondatának alkotmányossági vizsgálatára irányuló panaszában azt kifogásolja, hogy az adóhatóság által hozott önállóan fellebbezhető végzések között vannak olyanok, mint például a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasító végzések, amelyek tartalmuk alapján érdemi döntésnek minősülnek, erre figyelemmel felmerül az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti bírósághoz fordulás jogának, a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslatihoz való jognak a sérelme, valamint

- az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdése alapján a közigazgatási határozatokkal szembeni jogorvoslat végső soron a bíróságokra telepítése alapján alaptörvény-ellenes, ha ezen döntésekkel szemben csak a közigazgatás berkein belüli jogorvoslat érvényesül.
- [107] Az Alkotmánybíróság szerint a fellebbezést elkésettsége miatt érdemi vizsgálat nélkül elutasító adóhatósági végzés esetében elsődlegesen vizsgálandó kérdés, hogy az tartalma alapján érdemi jellegű, illetve ügydöntő döntésnek minősíthető-e.
- [108] A régi Art. 123. §-a a Ket. 71. § (1) bekezdéséhez képest kifejezetten konkretizálja, hogy adóügyekben a Ket. *lex generalis* szabályozásához képest mely tárgykörök minősülnek érdeminek, ekként határozati döntéstípusban megjelenítendőnek: „Az adóügy érdeméhez tartozik minden, az adókötelezettséget érintő, az adózó, az adó megfizetésére kötelezett személy jogát, kötelezettségét megállapító döntés.”
- [109] Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben ezen jogszabályhelyben rögzített speciális szabályozásra figyelemmel elsőként abban a kérdésben kell állást foglalnia, hogy adóügyekben a fellebbezést elkésettség miatt érdemi vizsgálat nélkül elutasító végzés a régi Art. 123. §-a bekezdése értelmezési tartományában az adóügy érdeméhez tartozó döntésfajta-e. A közigazgatási eljárásjog tekintetében – e vonatkozásban az adóigazgatás sem jelen kivételt – az ügy érdemében hozott határozat és az eljárás során hozott végzés közötti legjelentősebb különbség, hogy a hatóság az érdemi döntésében anyagi jogi kérdéseket bírál el, míg végzésekben az önállóan elbírállható eljárásjogi kérdésekről dönt.
- [110] Az indítványozó állítása szerint a régi Art. 143. § (1) bekezdésének utolsó mondata az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti bírósághoz fordulás jogát és a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogát sérti.
- [111] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. A régi Art. 143. § (1) bekezdésének utolsó mondata egyrészt eljáráshatékonyasági okokból célszerűségi és időszzerűségi szempontokat érvényesít, amikor nem teszi lehetővé az adóhatósági eljárás során hozott nem érdemi végzésekkel szemben a bírósági felülvizsgálat lehetőségét.
- [112] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése értelmében, amely az ügyfelek oldalán alapjogként jelenik meg, a hatósági oldalon az eljáró hatóság kötelezettségévé teszi az észszerű határidőn belüli ügyintézés. Ezen túlmenően a régi Art. 143. § (1) bekezdésének utolsó mondata előmozdítja az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdése szerinti köztelherviselési kötelezettség teljesítését.
- [113] Mindazonáltal a jelen ügyben annak vizsgálata szükséges, hogy az indítványozó fenti alapjogai – amelyeket a régi Art. 143. § (1) bekezdésének utolsó mondata szerinti szabályozás korlátoz – az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXX. cikk (1) bekezdése alapján az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti tesztnek megfelelően igazolható-e {3223/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [58]}.
- [114] Az Alkotmánybíróság az indítványok Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti részének vizsgálata során a jelen ügyben is a következőket vizsgálta: az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti bírósághoz fordulás joga és az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog keretében alkotmányjogi értelemben érdemi tárgykörre vonatkozik-e az adóhatóság a fellebbezést elkésettség okán érdemi vizsgálat nélkül elutasító végzése, illetve a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései alapján annak vizsgálata is szükséges, hogy az alapvető jog korlátozására alkotmányos indokkal került-e sor, és az arányosnak tekinthető-e.
- [115] 2. Az Alkotmánybíróság megvizsgálta a kérelem elkésettség okán történő érdemi vizsgálat nélküli elutasításának jogintézményét. Az adóhatóság a Ket. 30. § d) pontja alapján hozott végzéssel érdemi vizsgálat nélkül elutasítja az elkésett fellebbezést, amely végzéssel szemben a régi Art. 136. § (3) bekezdés c) pontja alapján fellebbezéssel élhet az adózó, azonban a régi Art. 143. § (1) bekezdésének utolsó mondata alapján bírósági felülvizsgálatot nem kezdeményezhet.
- [116] Az adóhatóság által alkalmazott Ket. 30. §-a a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasításának eseteit szabályozza, amelyek lényegében a perakadályok közigazgatási jogi megfelelőinek tekinthetők. Ennek bevezetésével a Ket. indokolása értelmében az volt a jogalkotó célja, hogy a közigazgatási hatóságok munkaterhét csökkentse. A bírói gyakorlat szerint a fellebbezés elkésettség okán történő elutasítása nem minősül érdemi döntésnek.
- [117] Az Alkotmánybíróság szerint az adóhatóság által a fellebbezést elkésettsége okán érdemi vizsgálat nélkül elutasító végzés nem azon formai okból nem minősül az adóügy érdemében hozott döntésnek, mivel nem határozati, hanem végzés formában adta ki az adóhatóság. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a bírósági gyakorlat

szerint szabályszerű kézbesítés hiányában nincs olyan másodfokú adóhatósági határozat, amelynek bírósági felülvizsgálatára törvényes lehetőség lenne [EBH 2009.2109].

- [118] Az Alkotmánybíróság szerint a kérelmet elkésettség okán érdemi vizsgálat nélkül elutasító végzés tartalma alapján kizárólag a fellebbezés elkésettségének tényét állapítja meg, amely nem tekinthető olyan anyagi jogi kérdésnek, amely egyidejűleg közvetlen összefüggésben állna az adókötelezettség megállapításával, hiszen az adóhatóság a szabályozás és a gyakorlat értelmében nem a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasító végzésben rendelkezik az adóhiány és a jogkövetkezmények megállapításáról.
- [119] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti panaszszemet vizsgálta meg. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosítványa a bírósághoz fordulás joga. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „a bírósághoz fordulás jogának van egy sajátos vetülete, mégpedig az a rész, amelyik a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatára vonatkozó törvényi szabályok alkotmányossági felülvizsgálatakor érvényesül” [17/2018. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [43]].
- [120] Az Alaptörvény 25. cikkének a hetedik Alaptörvény-módosítás előtt hatályos (2) bekezdése szövege a közigazgatási ügyekben hozott érdemi határozatok esetében írta elő a bírósági felülvizsgálat biztosításának szükségességét. Az Alaptörvény hetedik módosítása folytán a 25. cikk (3) bekezdése akként rendelkezik, hogy a közigazgatási bíróságok döntenek közigazgatási jogvitákban és törvényben meghatározott egyéb ügyben. A Kp. 4. §-a szabályozza a közigazgatási jogvita fogalmát. A 2018. január 1-jétől hatályos az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Air.) 130. § (1) bekezdése értelmében adóügyekben a végzésekkel szemben is megnyílt a bírósági felülvizsgálat lehetősége. Következésképpen az Alkotmánybíróságnak csak az indítványozó2 ügyében alkalmazott jogszabályhelyek alapján kellett az érdemi vizsgálatot lefolytatnia.
- [121] Az Alkotmánybíróság a határozat indokolásának IV/2. pontjában (Indokolás [115] és köv.) foglaltakra visszautalva megállapította, hogy a fellebbezést elkésettsége okán érdemi vizsgálat nélkül elutasító adóhatósági végzések nem minősülnek az indítványozó2 ügyeiben hozott, az adóügyben alkalmazandó anyagi jogot érintő érdemi döntéseknek, ekként ezen döntések az Alaptörvény hetedik módosítása előtt hatályos 25. cikk (2) bekezdése alapján nem kellett, hogy határozati formát öltsenek, az adóhatóság végzés formájában rendelkezhetett az önmagában eljárási kérdéseket érintő tárgykörökben. Mindazonáltal az Alaptörvény hetedik módosítása folytán hatályos 25. cikk (3) bekezdése nem zárja ki, hogy eljárási kérdésekben hozott döntések esetén az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján korlátozható legyen a bírósághoz fordulás joga. Az Alkotmánybíróság a 17/2019. (V. 30.) AB határozatában megállapította, hogy a bírósághoz fordulás jogának megnyílása az érdemi határozat meghozatalához köthető (Indokolás [71]–[72]). Ugyanezen alkotmánybírósági határozat értelmében „a jogállami keretek között érvényesülő általános, egyenlő és arányos közteherviselési kötelezettség folytán senki sem köteles arra, hogy több adót fizessen annál, mint amennyi a törvényből következik, de mindenki köteles arra, hogy annyi adót megfizessen, amennyi a törvényből következik. A közteherviselés elve ugyanis ezt is megköveteli. A mindenkit terhelő felelősség alól az önadózást megsértő adózók sem bújhatnak ki, különben az adóterheket a jogkövetőkre csoportosítanák át.” (Indokolás [81])
- [122] Következésképpen az a tény, hogy a régi Art. 143. § (1) bekezdésének utolsó mondata alapján eljáráshatékonysági okokból az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti észszerű határidőben történő érdemi döntéshozatal érdekében nem teszi lehetővé ezen eljárási kérdésben hozott végzéssel szemben a bírósági felülvizsgálat lehetőségét, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése érdekében szükséges korlátozás, mindazonáltal arányos mértékben korlátozza az adózók bírósághoz fordulásának jogát.
- [123] A fellebbezést elkésettség okán érdemi vizsgálat nélkül elutasító adóhatósági végzéssel szemben a régi Art. 136. § (2) bekezdés c) pontja értelmében az adózó önálló fellebbezéssel élhet. Ezen végzéssel szembeni fellebbezés során csak az elkésettség ténymegállapításának kérdésében kell döntenet, amely egyértelműen eljárásjogi kérdés, anyagi jogszabály alkalmazását közvetve sem igényli. A fellebbezés elkésettsége azzal jár, hogy az adózó egyidejűleg igazolási kérelmet is előterjeszthet, amelynek tárgyában szintén két fokon van lehetősége fellebbezésre, ugyanakkor az indítványozó2 által előterjesztett alkotmányjogi panaszoknak nem az igazolási kérelmet elutasító adóhatósági végzések tárgyában született adóhatósági döntések voltak a tárgyai, hanem az adóhatóság érdemi ügyszórtó határozatával szemben benyújtott fellebbezéseket elkésettség okán a régi Art. 136. § (6) bekezdése alapján hozott adóhatósági végzések tárgyában kezdeményezett bírósági felülvizsgálatok.
- [124] Mindazonáltal a fellebbezés elkésettség okán történő érdemi vizsgálat nélküli elutasítása egyrészt önállóan fellebbezhető, másrészt az igazolási kérelem tárgyában is önálló fellebbezésnek van helye. Tekintettel arra,

hogy ezen kérdések egyrészt nem tekinthetők az ügy érdeméhez tartozónak, másrészt az igazolási kérelem sikertelensége esetén az adózó önhibájából emelkedik jogerőre elsőfokon az érdemi adóhatósági határozat, amelynek a következménye, hogy az adózó nem meríti ki az érdemi határozattal szembeni fellebbezési jogát, amely az érdemi döntés vonatkozásában a bírósági felülvizsgálat feltétele. Mindazonáltal 2018. január 1-jétől az Air. 130. § (1) bekezdése értelmében a Kp. alapján önállóan peresíthető a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasító végzés is.

- [125] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az adóhatósági eljárásban a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasító adóhatósági végzés vonatkozásában a régi Art. 143. § (1) bekezdése utolsó mondata az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) bekezdését nem sérti.
- [126] 4. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti érdemi vizsgálata során előjáróban visszautal a határozat indokolásának IV/2. pontjában (Indokolás [115] és köv.) és IV/3. pontjában (Indokolás [119] és köv.) tett megállapításaira, amelyek értelmében a fellebbezést elkésettség okán érdemi vizsgálat nélkül elutasító végzések nem minősülnek érdemi döntésnek. A jogorvoslathoz való jog szempontjából „valamely döntés érdemi, ügydöntő volta a tételes jogok által ilyenek tartott döntésekhez képest viszonylagos: a vizsgált döntés tárgya és személyekre gyakorolt hatása által meghatározott. [...] Így alkotmányjogi értelemben, a jogorvoslathoz való jog alapjog gyakorlásakor érdemi határozatnak minősülhetnek kivételesen nem ügydöntő határozatok is.” {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]}
- [127] Tekintettel arra, hogy a jelen ügyben az indítványozó által kifogásolt a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasító végzések vonatkozásában a határozat indokolásának IV/2. pontjában (Indokolás [115] és köv.) és IV/3. pontjában (Indokolás [119] és köv.) foglaltak alapján nem állapítható meg, hogy ezen adóhatóság döntések tárgya és személyekre gyakorolt hatása folytán érdemi döntésnek minősülnének, nem érvényesül a közigazgatási határozatok törvényességi ellenőrzésével szembeni bírósági kontroll követelménye {24/2015. (VII. 7.) AB határozat, Indokolás [20]–[21], 3133/2017. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [34]}.
- [128] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek jogában áll jogorvoslattal élni az olyan közigazgatási döntéssel szemben, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság gyakorlata meghatározta a jogorvoslati rendszerrel szemben támasztott követelményeket. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az érdemi, ügydöntő döntések tekintetében követelmény a más szervhez vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségének biztosítása {35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [129] Közigazgatási hatósági döntések vonatkozásában a fentiek szerint csak az érdemi határozatok vonatkozásában volt követelmény az Alaptörvény hetedik módosítás előtt hatályos 25. cikk (2) bekezdése értelmében a bírósági felülvizsgálat lehetőségének biztosítása. Tekintettel arra, hogy a fentiek szerint a jelen ügyben a fellebbezést elkésettség okán érdemi vizsgálat nélkül elutasító végzések nem minősülnek az adóügy érdemében hozott döntésnek, nem követelmény a jogorvoslathoz való jog keretében sem az önálló bírósági felülvizsgálat lehetőségének biztosítása.
- [130] Az Alkotmánybíróság a 14/2018. (IX. 27.) AB határozatban átfogóan áttekintette a jogorvoslathoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, amely során utalt arra, hogy a jogalkotó a különböző eljárásokra irányadó szabályozásokban határozza meg az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségeket, azok igénybevételének módját, az Alaptörvény azonban nem tartalmaz előírást azzal kapcsolatban, hogy hogyan épüljön fel a jogorvoslat rendszere. Ezen túlmenően az Alaptörvény azzal kapcsolatban sem tartalmaz követelményt, hogy a jogorvoslati fórumrendszer hány fokon érvényesüljön, ily módon adott esetben a jogorvoslati fórumrendszer egyfokúsága is megfelel az Alaptörvény követelményeinek {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]}.
- [131] További követelményként határozta meg az Alkotmánybíróság a jogorvoslat ténylegességét, vagyis azt, hogy a jogorvoslati fórum képes legyen a jogsérelem orvoslására, amelynek értelmében egyrészt követelmény, hogy a jogorvoslati fórumrendszer igénybevételét ne gátolják jogszabályi előírások, másrészt, hogy milyen a jogorvoslat terjedelme, azaz teljesszűrsége, illetve korlátozottsága {2/2013. (I. 23.) AB határozat, Indokolás [35], [37]; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [82]}. „Nem következik mindebből, hogy a jogorvoslatot elbíráló szervnek a kérelemnek minden körülmények között helyt kell adnia, az azonban feltétlenül, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják. A jogorvoslati út igénybevételének nem előfeltétele továbbá valamely jog – esetleg alapjog – tényleges sérelmének a bekövetkezése, elegendő, ha az érintett megítélése szerint jogát (jogos érdekét) sérti a támadott döntés. A jogorvoslathoz való jog, mint alapjog

- sérelme tehát akként is megvalósulhat, hogy más (alap)jogi sérelem esetleg nem állapítható meg az ügyben.” [9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [21]]
- [132] Végül pedig a jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslati eszközök igénybevételét foglalja magában [9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]; 20/2015. (VI. 16.) AB határozat, Indokolás [16]]. A hatósági döntések kapcsán Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy valamely állami vagy nem állami szerv döntése hatóságának minősül-e a jogorvoslathoz való jog szempontjából, azt csak a konkrét szabályozási környezetre tekintettel lehet eldönteni [17/2015. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [84]]. A jogorvoslati jog tényleges gyakorlásának feltétele az, hogy az érintett tudomást szerezzen a döntés meghozataláról [17/2015. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [85]].
- [133] Mindezek alapján megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság fent ismertetett gyakorlata értelmében a közigazgatás szervezetrendszerén belüli fellebbezés lehetősége a nem érdemi közigazgatási döntések vonatkozásában megfelel az Alaptörvény rendelkezéseinek. Az Alkotmánybíróság ezt követően megvizsgálta a jogorvoslat ténylegessége követelményének érvényesülését.
- [134] A fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasító végzést elsőfokon a NAV Ellenőrzési Főosztály Igazgatója hozta, amellyel szemben az indítványozó a régi Art. 136. § (2) bekezdés c) pontja alapján fellebbezést, illetőleg igazolási kérelmet terjesztett elő. A NAV Fellebbviteli Igazgatósága az igazolási kérelem elbírálásig felfüggesztette a jogorvoslati eljárást, majd az igazolási kérelem jogerős elutasítását követően a NAV Fellebbviteli Igazgatósága Közép-magyarországi Hatósági Főosztály I. igazgatója helybenhagyta a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasító elsőfokú végzést.
- [135] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az adóhatóság szervezetén belül a fellebbezést elkésettség okán érdemi vizsgálat nélkül elutasító végzések jogorvoslati eljárása során egymástól szervezetenként és feladatkörük tekintve elkülönülő szervezeti egységek jártak el az adóhatóság részéről. Az adóhatóság szervezetén belüli jogorvoslati eljárás során a felettes szervek számára biztosított volt a felülvizsgált döntés megváltoztatásának lehetősége.
- [136] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a régi Art. 143. § (1) bekezdés utolsó mondata alapján ugyan az önálló bírósági felülvizsgálat lehetőségét kizárja a jogszabály a fellebbezést elkésettség okán érdemi vizsgálat nélkül elutasító végzés vonatkozásában, azonban a régi Art. alapján az adóhatóság szervezetrendszerén belül biztosított jogorvoslati fórumrendszer megfelel a tényleges jogorvoslat követelményének.
- [137] Az Alkotmánybíróság szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése értelmében az adóhatósági ügy észszerű időben történő elbírálása mint adózói jognak az érvényesülése, valamint az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdése szerinti adózói közteherviselési kötelezettség indokolják, hogy az adóügyben az érdemi döntéshozatal mielőbbi elősegítése érdekében az eljárási kérdésekben hozott végzések esetében a bírósági felülvizsgálat lehetőségét a jogalkotó ne biztosítsa. Ezen szükséges korlátozás arra figyelemmel arányos mértékű, mivel adóügyekben nemcsak az adózó, hanem az állam oldalán is kiemelt érdek fűződik ahhoz, hogy az érdemi döntés mielőbb megszülessen, ezáltal az adózó adófizetési kötelezettségének mielőbb eleget tegyen, vagy tisztázza magát, illetve ezzel egyidejűleg az észszerű ügyintézési határidő se szenvedjen csorbát. Mindazonáltal 2018. január 1-jétől az Air. 130. § (1) bekezdése folytán a Kp. szabályai alapján a vizsgált esetekben a jogorvoslati fórumrendszer kiegészült a bírósági felülvizsgálat lehetőségével az önállóan fellebbezhető végzések vonatkozásában.
- [138] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az adóhatósági eljárásban a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasító adóhatósági végzés vonatkozásában a régi Art. 143. § (1) bekezdése utolsó mondata az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését nem sérti.
- [139] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az adóhatósági eljárásban a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasító adóhatósági végzés vonatkozásában a régi Art. 143. § (1) bekezdése utolsó mondata alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat elutasítja.
- [140] Megjegyzendő továbbá, hogy a fellebbezés elkésettsége okán a 2018. január 1-jétől hatályos Air. 48. § d) pontja alapján történő visszautasítása esetén az Air. 122. § (3) bekezdés b) pontja és az Air. 130. § (1) bekezdése értelmében közigazgatási per indítható. Ezen túlmenően az Air. 130. § (2) bekezdése az adóügyekre konkrétan tartalmazza: ha a jogsértés megszüntetésére felszólító ügyészi felhívásban megállapított határidő eredménytelenül eltelt, az ügyész közigazgatási pert indíthat az adóhatóság véglegessé vált döntése ellen, vagy az adóhatóság eljárási kötelezettségének elmulasztása esetén az adóhatóság eljárásra kötelezése iránt. Követke-

zéseképpen az új adóigazgatási eljárási szabályok kifejezetten biztosítják a bírósági út igénybevételét a fellebbezés elkésettség okán történő visszautasítása esetén.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Balsai István
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [141] Az Alkotmánybíróság a határozatában megállapította, hogy az indítványozó1 alkotmányjogi panasz az Abtv. 59. §-a és az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján arra tekintettel okafogyott, hogy az adóhatóság a megismételt eljárásban utóbb megszüntette az indítványozó1-gyel szemben elrendelt ideiglenes biztosítási intézkedést, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszeljárást az indítványozó1 vonatkozásában megszüntette.
- [142] Az indítványozó1 alkotmányjogi panasz kapcsán azonban szükségesnek tartom párhuzamos indokolásban rögzíteni, hogy amennyiben az adóhatóság nem oldotta volna fel az indítványozó1-gyel szemben elrendelt ideiglenes biztosítási intézkedést, ezen alkotmányjogi panasz Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított része vonatkozásában is érdemi vizsgálatnak lett volna helye, amelyet álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak el kellett volna utasítania az alábbi indokok alapján.
- [143] 1. Az ideiglenes biztosítási intézkedést elrendelő adóhatósági végzés esetében is elsődlegesen vizsgálandó kérdés, hogy az tartalma alapján érdemi jellegű, illetve ügydöntő döntésnek minősíthető-e.
- [144] Az ideiglenes biztosítási intézkedés jogintézményének vizsgálata során megállapítható, hogy az lényegében egy előzetes tulajdont korlátozó intézkedés, amely lehetővé teszi a hatóság számára, hogy az érdemi határozat meghozatala előtt biztosítsa a majdani pénzkövetelése teljesítését, rendszerint az eljárás alá vont pénzforgalmi számláinak zárolása útján. A régi Art. 5. § (2) bekezdése kifejezetten visszautal a Ket. ideiglenes biztosítási intézkedés szabályozására, azonban a *lex generalis* Ket. 29/A. §-ához képest az adóügyekben elrendelhető ideiglenes biztosítás szabályozása abban a tekintetben más, hogy az adóhatóságot nem köti határidő az ideiglenes biztosítási intézkedés elrendelésére okot adó tény vagy körülmény felmerülésétől számítottan, így nem kell alkalmaznia a Ket. 29/A. § (1) bekezdése szerinti 5 napos határidőt, ekként végzésében ezen határidő betartásáról nem kell számot adnia.
- [145] További fontos – az adóügyekben érvényesülő – különbség, hogy a régi Art. 5. § (2b) pontja értelmében az ideiglenes biztosítási intézkedés a határozat jogerőre emelkedésével nem veszti hatályát, míg a Ket. alapján elrendelt ideiglenes biztosítási intézkedés a Ket. 29/A. § (3) bekezdése értelmében hatályát veszti a határozat vagy az eljárást megszüntető végzés jogerőre emelkedésével. Következésképpen adóügyekben az érdemi határozat meghozatala nem érinti az ideiglenes biztosítási intézkedés hatályát, amely technikai, gyakorlati szempontból olyan értelemben megkönnyíti az adóhatóság eljárását, hogy a határozat meghozatalával egyidejűleg nem szükséges azonnal átváltania az eljárás során hozott ideiglenes biztosítási intézkedést biztosítási intézkedéssé, mint az önmagában a Ket. 29/A. §-át alkalmazó hatóságoknak, hanem az eljárás során véghezvitt zárolások

az érdemi határozat elfogadásával ugyanúgy fennmaradnak. Ezen túlmenően az ideiglenes biztosítási intézkedés adóügyi és önmagában a Ket. alapján alkalmazott jogintézmény között jelentős különbség, hogy a Ket. ezen intézkedés elrendelése ellen önálló fellebbezési jogot biztosít, amely kimerítését követően bírósági felülvizsgálatnak van helye, míg az adóigazgatási eljárásban a jogorvoslati jog az elrendeléssel szemben – a régi Art. 149. § (5) bekezdése alapján – a végrehajtási kifogás, amelyet elbíráló végzéssel szemben fellebbezésnek van helye, azonban a fellebbezés kimerítését követően az indítványozók által támadott régi Art. 143. § (1) bekezdésének utolsó mondata alapján bírósági felülvizsgálat nem kezdeményezhető.

- [146] Az ideiglenes biztosítási intézkedés elrendelésére ugyan a régi Art. fentebb ismertetett szabályozása alapján adóügyekben speciális szabályok is vonatkoznak, abban nincs különbség a jogintézmény adóügyi és általános alkalmazása között, hogy ideiglenes biztosítási intézkedés elrendelésének kizárólag az érdemi határozat meghozatala előtt lehet helye. Következésképpen az ideiglenes biztosítási intézkedés nem önmagában azon formális okból nem minősül az adóügy érdemében hozott döntésnek, hogy ezen intézkedés meghozatalára az érdemi határozat meghozatalát megelőzően kerülhet sor, hanem azon okból sem érinti az ügy érdemét, mivel ezen végzés meghozatala során releváns jogi ténykérdésnek az minősül, hogy a követelés későbbi kielégítése veszályban forog-e, amely nem érinti az adókötelezettség megállapítását, hiszen a szabályozás és a gyakorlat értelmében az adóhatóság nem az ideiglenes biztosítási intézkedést elrendelő végzésben rendelkezik az adóhiány és a jogkövetkezmények megállapításáról. Az Alkotmánybíróság egyébiránt a 17/2019. (V. 30.) AB határozatában leszögezte, hogy „az adózó számára jogot vagy kötelezettséget megállapítani kizárólag hatósági határozattal lehet.” (Indokolás [60]) Ettől függetlenül kétségtelen tény, hogy az ideiglenes biztosítási intézkedés olyan eljárási jellegű jogintézmény, amely az adózó tulajdonának – olykor jelentős – korlátozásával jár.
- [147] 2. Álláspontom szerint az ideiglenes biztosítási intézkedést elrendelő adóhatósági végzés vonatkozásában is megállapítható, hogy nem minősül az indítványozói ügyében hozott, az adóügyben alkalmazandó anyagi jogot érintő érdemi döntésnek, ekként ezen döntés az Alaptörvény hetedik módosítása előtt hatályos 25. cikk (2) bekezdése alapján nem kellett, hogy határozati formát öltjön, az adóhatóság végzés formájában rendelkezhetett az önmagában eljárási kérdést érintő tárgykörben. Mindazonáltal az Alaptörvény hetedik módosítása folytán hatályos 25. cikk (3) bekezdése nem zárja ki, hogy eljárási kérdésekben hozott döntések esetén az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján korlátozható legyen a bírósághoz fordulás joga.
- [148] Az ideiglenes biztosítási intézkedést elrendelő végzéssel az adóhatóság lényegében az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdése szerinti közteherviselési kötelezettség teljesítését biztosítja, amikor is még az érdemi határozat meghozatala előtt kellő valószínűsítés mellett biztosítja az ellenőrzési eljárás során, hogy az adott adózó majdani és valószínűsíthető fizetési kötelezettségének eleget tegyen. Az adóhatóság ugyanakkor csak ideiglenesen függeszti fel ezen végzés alapján az adózó rendelkezési jogát a pénzforgalmi számlái, egyéb pénzeszközei, illetve vagyontárgyai felett a végzésben meghatározott pénzüsszeg erejéig, az adóellenőrzést azonban ezen végzés érdemben nem fejezi be, azt csak az érdemi határozat fogja lezárni.
- [149] Az Alkotmánybíróság a 17/2019. (V. 30.) AB határozatában megállapította, hogy a bírósághoz fordulás jogának megnyílása az érdemi határozat meghozatalához köthető (Indokolás [71]–[72]). Ugyanezen alkotmánybírósági határozat értelmében „a jogállami keretek között érvényesülő általános, egyenlő és arányos közteherviselési kötelezettség folytán senki sem köteles arra, hogy több adót fizessen annál, mint amennyi a törvényből következik, de mindenki köteles arra, hogy annyi adót megfizessen, amennyi a törvényből következik. A közteherviselés elve ugyanis ezt is megköveteli. A mindenkit terhelő felelősség alól az önadózást megsértő adózók sem bújhatnak ki, különben az adóterheket a jogkövetőkre csoportosítanák át.” (Indokolás [81]) Következésképpen az a tény, hogy az adóhatóság az adott ügy releváns tényei és körülményei alapján kellő valószínűsítés mellett szükségesnek látja az adózó vonatkozásában ideiglenes biztosítási intézkedés elrendelését, illetőleg az a tény, hogy a régi Art. 143. § (1) bekezdésének utolsó mondata alapján eljárás hatékonysági okokból az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti észszerű határidőben történő érdemi döntéshozatal érdekében nem teszi lehetővé ezen eljárási kérdésben hozott végzéssel szemben a bírósági felülvizsgálat lehetőségét, álláspontom szerint az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése érdekében szükséges korlátozás, mindazonáltal arányos mértékben korlátozza az adózók bírósághoz fordulásának jogát.
- [150] Az arányosság megítélése körében kiemelt súllyal értékelendőnek tartom, hogy az ideiglenes biztosítási intézkedést elrendelő végzéssel szemben az adózó a régi Art. 149. § (5) bekezdése alapján végrehajtási kifogást terjeszthet elő, amelyet elbíráló adóhatósági végzéssel szemben a régi Art. 136. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján önálló fellebbezésnek van helye, vagyis az adóhatósági eljárás során kétfokú hatósági jogorvoslat biztosított

az ideiglenes biztosítási intézkedést elrendelő végzéssel szemben. Másrészt a régi Art. 136. § (2) bekezdése értelmében az eljárás során hozott végzés, így az ideiglenes biztosítási intézkedést elrendelő végzés az érdemi határozattal szembeni jogorvoslati eljárás során külön kifogásolható, ily módon az adózó fellebbezési jogának kimerítését követően az érdemi határozat keretében bírósági felülvizsgálat tárgya lehet. Következésképpen a régi Art. 143. § (1) bekezdésének utolsó mondata nem zárja el teljes mértékben az adózót az ideiglenes biztosítási intézkedés vonatkozásában a bírósághoz fordulás jogától, hiszen az érdemi határozat bírósági felülvizsgálata során a régi Art. 136. § (2) bekezdése alapján ezen eljárási kérdésben hozott, eljárásjogi ténymegállapító végzést is kifogásolhatja.

- [151] Ezen túlmenően az adóhatósági eljárás még az érdemi határozat meghozatalát megelőzően az adózó az ügyész-ségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény (a továbbiakban: Ütv.) 29. § (2) bekezdése értelmében ügyészhez fordulhat az ideiglenes biztosítási intézkedést elrendelő végzéssel szemben, amennyiben törvénysértőnek tartja annak adóhatósági elrendelését, majd az ügyész ezen adózói jelzés alapján, amennyiben megalapozottnak tartja, felhívással él a törvénysértés megszüntetése érdekében. Az Ütv. 29. § (5) bekezdése értelmében amennyiben az ügyész adóhatósághoz intézett felhívása eredménytelennek bizonyul, az ügyész jogosult bíróság előtt megtámadni az ideiglenes biztosítási intézkedés tárgyában hozott jogerős adóhatósági döntést. Következésképpen az adózók számára az adóügyben az eljárás során eljárásjogi ténykérdésben hozott végzések vonatkozásában – amilyen az ideiglenes biztosítási intézkedés elrendelése is – közvetlenül és önállóan nem biztosított a bírósághoz fordulás joga, azonban a régi Art. 136. § (2) bekezdése alapján az érdemi határozat bírósági felülvizsgálata során, illetve az Ütv. 29. § (2) és (5) bekezdései értelmében az ügyész által önállóan peresíthetővé válik az ideiglenes biztosítási intézkedés is. Megjegyzendő, hogy az Air. és a Kp. hatályba lépésével 2018. január 1-je óta az ideiglenes biztosítási intézkedésről szóló adóhatósági végzés adózó által kezdeményezett önálló bírósági felülvizsgálata is biztosított.
- [152] Mindezekre figyelemmel álláspontom szerint az adóhatósági eljárásban elrendelt ideiglenes biztosítási intézkedésről szóló végzés vonatkozásában a régi Art. 143. § (1) bekezdése utolsó mondata nem sérti az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [153] 3. Álláspontom szerint, tekintettel arra, hogy a jelen ügyben az indítványozó1 által kifogásolt ideiglenes biztosítási intézkedés vonatkozásában a fentebb kifejtettek alapján nem állapítható meg, hogy ezen adóhatósági döntés tárgya és személyekre gyakorolt hatása folytán érdemi döntésnek minősülne, nem érvényesül a közigazgatási határozatok törvényességi ellenőrzésével szembeni bírósági kontroll követelménye {24/2015. (VII. 7.) AB határozat, Indokolás [20]–[21], 3133/2017. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [34]}.
- [154] Az ideiglenes biztosítási intézkedést elrendelő végzést a NAV Kiemelt Adózók Adóigazgatósága hozta, amellyel szemben a régi Art. 149. § (5) bekezdése alapján végrehajtási kifogást terjesztett elő az indítványozó1, amely végrehajtási kifogást a NAV Fellebbviteli Igazgatóságának Igazgatója bírálta el másodfokon, amely végzéssel szemben az indítványozó1 a régi Art. 136. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján önálló fellebbezést nyújtott be, amelyet a NAV Központi Irányítás Vezetője bírálta el.
- [155] Álláspontom szerint az adóhatóság szervezetén belül az ideiglenes biztosítási intézkedés jogorvoslati eljárása során is egymástól szervezetileg és feladatkörüket tekintve elkülönülő szervezeti egységek jártak el az adóhatóság részéről. Az adóhatóság szervezetén belüli jogorvoslati eljárás során a felettes szervek számára biztosított volt a felülvizsgált döntés megváltoztatásának lehetősége, amellyel az ideiglenes biztosítási intézkedést elrendelő végzés vonatkozásában a végrehajtási kifogást elbíráló NAV Fellebbviteli Igazgatóságának Igazgatója a konkrét esetben élt is, mert megváltoztatta az ideiglenes biztosítási intézkedést elrendelő végzés indokolását és ezen végzést hagyta helyben a NAV Központi Irányítás Vezetője.
- [156] Álláspontom szerint a régi Art. 143. § (1) bekezdés utolsó mondata alapján ugyan az önálló bírósági felülvizsgálat lehetőségét kizárja a jogszabály az ideiglenes biztosítási intézkedés vonatkozásában, azonban a régi Art. alapján az adóhatóság szervezetrendszerén belül biztosított jogorvoslati fórumrendszer megfelel a tényleges jogorvoslat követelményének. Álláspontom szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése értelmében az adóhatósági ügy észszerű időben történő elbírálása mint adózói jognak az érvényesülése, valamint az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdése szerinti adózói közteherviselési kötelezettség indokolják, hogy az adóügyben az érdemi döntéshozatal mielőbbi elősegítése érdekében az eljárási kérdésekben hozott végzések esetében a bírósági felülvizsgálat lehetőségét a jogalkotó ne biztosítsa. Ezen szükséges korlátozás arra figyelemmel arányos mértékű, mivel adóügyekben nemcsak az adózó, hanem az állam oldalán is kiemelt érdek fűződik ahhoz, hogy az érdemi döntés mielőbb megszülessen, ezáltal az adózó az adófizetési kötelezettségének mielőbb eleget

tegyen vagy tisztázza magát, illetve ezzel egyidejűleg az észszerű ügyintézési határidő se szenvedjen csorbát. Mindazonáltal 2018. január 1-jétől az Air. 130. § (1) bekezdése folytán a Kp. szabályai alapján a vizsgált esetekben a jogorvoslati fórumrendszer kiegészült a bírósági felülvizsgálat lehetőségével az önállóan fellebbezhető végzések vonatkozásában.

- [157] Mindezekre figyelemmel álláspontom szerint az adóhatósági eljárásban elrendelt ideiglenes biztosítási intézkedésről szóló végzés vonatkozásában a régi Art. 143. § (1) bekezdése utolsó mondata nem ütközik az Alaptörvény a XXVIII. cikk (7) bekezdésébe.
- [158] 4. Az indítványozó az ideiglenes biztosítási intézkedés vonatkozásában az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése alapján tulajdonhoz való jogának megsértését is kifogásolta.
- [159] Az Alkotmánybíróság a 64/1993. (XII. 22.) AB határozat (ABH 1993, 373, 379, 380.) megállapításainak megerősítésével a 4/2018. (IV. 27.) AB határozatában is rögzítette, hogy az alkotmányos tulajdonvédelem mindig konkrét, ekként a tulajdon alanyától, tárgyától, funkciójától és a korlátozás módjától függ (Indokolás [50]). Az Alkotmánybíróság a tulajdonhoz való jog lényegi megítélése során az alábbiakat tartja szem előtt: „A tulajdonjogot korlátozó jogszabályi rendelkezések Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata esetében azt kell megvizsgálnia az Alkotmánybíróságnak, hogy amennyiben azok a tulajdonhoz való jog korlátozását valósítják meg, akkor e korlátozásra – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében írtaknak megfelelően – más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, illetve a közérdek védelme érdekében került-e sor, s a korlátozás arányossága megállapítható-e” {20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [156]}. Mindez jelen ügy kapcsán is azt jelenti, hogy a tulajdon védelmére vonatkozik az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében szabályozott alapjog-korlátozási (-mérlegelési) teszt, az ún. szükségességi-arányossági teszt, ám a tulajdonhoz való jog esetében a szükségesség mércéje a pusztán közérdekséghez igazodik: amennyiben a tulajdon korlátozása közérdekű célból történik, úgy e korlátozást pusztán ennek okán szükségesnek kell tekinteni. A szükséges tulajdonkorlátozásnak is arányosnak kell azonban lennie.” {23/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [15]–[16]}
- [160] Az ideiglenes biztosítási intézkedés elrendelése folytán az adóhatóság még az érdemi határozat megszületése előtt biztosítja majdani pénzkövetelését, amelynek keretében a végzésben meghatározott összegben zárolja az adózó pénzforgalmi számláit, pénzeszközeit, illetve vagyontárgyait, amely intézkedések kétségtelenül korlátozzák az érintett adózók tulajdona feletti rendelkezési jogukat.
- [161] Az Alkotmánybíróság a 17/2019. (V. 30.) AB határozatában rögzítette, hogy „az utólagos adómegállapítás során feltárt azon áfa különbözet, amelyet az adóalany (az indítványozó gazdasági társaság) elmulasztott önadózás során jogszerűen teljesíteni, sem szankció, hanem az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdésében rögzített közteherviselési kötelezettség egyik részeleme.” (Indokolás [81]) Ezen túlmenően az Alkotmánybíróság szerint „a jogalkotó széles mérlegelési szabadsággal rendelkezik a tekintetben, milyen alanyi körre milyen típusú és mértékű adót vet ki. Az egyetlen alkotmányos korlát, hogy a teherbíró képességet, illetve a gazdaságban való részvétel mértékét figyelembe kell vennie, vagyis nem lehetetlenítheti el anyagilag az adózót.” {3047/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [38]} Az adóhatóság a régi Art. 5. § (2b) bekezdése és a 149. §-a, valamint a Ket. 29/A. §-a együttes alkalmazása alapján csak abban az esetben rendelheti el az ideiglenes biztosítási intézkedést, amennyiben valószínűsíthető, hogy majdani követelésének későbbi teljesítése veszélyben van. Tekintettel arra, hogy az adózók közteherviselési kötelezettségének törvény szerinti teljesítése alapvető közérdek, hiszen ennek elmaradása az állam működését és az állam által nyújtott szolgáltatások teljesítését alapvető veszélybe sodorná, ennek érdekében a központi költségvetés stabilitásának biztosítása érdekében az ideiglenes biztosítási intézkedés elrendelése a feltételek fennállása esetén az adózók által elszenvedett tulajdonkorlátozás szükségességét igazolja.
- [162] E korlátozás arányosságát arra figyelemmel tartom megállapíthatónak, hogy az nemcsak elnevezését tekintve ideiglenes, hanem az érdemi határozat meghozatalát követően a zárolással érintett vagyonkör az érdemi döntés tartalmához is igazodik. Ezen túlmenően a régi Art. 151. § (4) bekezdése értelmében az adóhatóság visszatarthatási jogának gyakorlását az adózó kérelmére akkor mellőzheti, ha az adózó gazdálkodási tevékenységét ellehetetlenítené, illetve, ha a magánszemély adózó esetében a támogatás elmaradása a saját és a vele együtt élő hozzátartozója megélhetését súlyosan veszélyeztetné. Továbbá a fentebb részletezett ügyészi felhívás jogintézménye folytán az adózó által törvénysértőnek tartott ideiglenes biztosítási intézkedés vonatkozásában olyan garanciarendszer áll rendelkezésre, amely alkalmas az adóhatóság tevékenysége feletti hatékony kontroll gyakorlására. Ezen kívül az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése alapján törvényben meghatározottak szerint

mindenkinek jogában áll a hatóságok által feladatuk teljesítése során jogellenesen okozott kár megtérítését követelni.

- [163] Mindezekre tekintettel álláspontom szerint az adóhatósági eljárásban elrendelt ideiglenes biztosítási intézkedésről szóló végzés vonatkozásában a régi Art. 143. § (1) bekezdése utolsó mondata nem ütközik az Alaptörvény a XIII. cikk (1) bekezdésébe sem.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [164] A határozat rendelkező részével és az indokolás jelentős részével is egyetértek.
- [165] Ugyanakkor az 1492/B/2007. AB határozatra való hivatkozás módját nem tartom szerencsésnek. A határozatban az ugyanis annak alátámasztására szolgál, hogy az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata is szűkítően értelmezte, hogy mely bírósági döntések ellen terjeszthető elő alkotmányjogi panasz (főszabály szerint az ügydöntő határozatokkal szemben). Ezzel kapcsolatban az alábbiakra szeretnék rámutatni.
- [166] Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 48. §-a szerint csak jogerős (közigazgatási vagy bírósági) határozat ellen lehetett alkotmányjogi panaszt előterjeszteni. Az Alkotmánybíróság hivatkozott gyakorlata, e tekintetben, annyiban valóban szűkítő értelmezésnek tekinthető, hogy a jogerős ügydöntő határozatot tekinti alkotmányjogi panasszal támadhatónak. Az idézett AB határozat azonban úgy folytatódik, hogy: „Az Alkotmánybíróság ugyanakkor – a fő szabálytól eltérően kivételként – a büntetőeljárás körében kimondta azt is, hogy a bírósági eljárást megelőzően hozott, nem ügydöntő bírósági, hanem egyéb kérdésekben hozott érdemi határozatokkal szemben is helye lehet alkotmányjogi panasznak [715/D/1994. AB határozat, ABH 1997, 584, 587; 43/1998. (X. 9.) AB határozat, ABH 1998, 313, 317.]” (ABH 2008, 3614, 3615.)
- [167] Az idézett határozat tehát a főszabálytól való eltérés lehetőségére mutat rá, így a tárgyi ügy szempontjából éppen azt erősíti, hogy a nem ügydöntő határozatok is lehetnek az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz tárgyai. Megjegyzem, az Abtv. ezen rendelkezése szerint az alkotmányjogi panasz előterjesztésének nem feltétele a jogerős ügydöntő határozat léte. Egy ezzel ellentétes értelmezés lerontaná az Abtv. egyértelmű szövegét.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [168] A határozat rendelkező részével egyetértek, azonban – a rendelkező rész 3. pontját érintően – a határozatban foglaltaktól részben eltérő indokok alapján.
- [169] Álláspontom szerint a Postatv.-re vonatkozó indítványi elemmel kapcsolatban ugyan a rendelkező rész 3. pontjában foglaltaknak megfelelően visszautasításnak volt helye, azonban nem a tervezetben foglalt indokok alapján.
- [170] Az indítványozó2 (lásd: a IV/2130/2017., IV/2131/2017. és 2133/2017. számú ügyekben előterjesztett, szövegszerűen egyező indítványokat) nem az uniós belső joggal való ellentét okán kérte a Postatv. 40. § (11) bekezdésének megsemmisítését, hanem a támadott jogszabályhely kapcsán alaptörvény-ellenesség megállapítását kérte [vö.: Indokolás I. 2. pont]. Az indítványozó2 egyrészt az indítványaiban maga is utalt rá, miszerint tudatában van, hogy az uniós joggal való megfelelésre irányuló vizsgálat lefolytatására az Alkotmánybíróságnak nincsen hatásköre, ezért illet nem is kér [Indítvány(ok) 124. pontja, 42. oldal]; csak érvelése alátámasztásául fejt ki, hogy az európai uniós előírások alapján a postai szolgáltatók tekintetében szerinte milyen tartalmú szabályozásnak kellene lennie Magyarországon (hogyan kellett volna azokat implementálni).
- [171] Másrészt viszont az indítványokban azt is rögzítette, hogy annak vizsgálata viszont álláspontja szerint az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik, hogy a Postatv. támadott rendelkezése – az uniós irányelv értelmezése

kapcsán általa kifejtettekre is tekintettel – sérti-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését [Indítvány(ok) 125. pontja, 42. oldal]. Ezzel összefüggésben – amint azt a határozat is rögzíti – ugyan indítványozta egy alkotmányos követelmény megállapítását is [Indítvány(ok) 128. pontja, 42–43. oldal], de ezt csak másodlagosan kérte, az Alkotmánybíróság általi megsemmisítés mellőzése esetén; kérelme elsődlegesen az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányult [Indítvány(ok) 127. pontja, 42. oldal]. Véleményem szerint az indítványozó által előadott érvelés és a hivatkozott alaptörvényi rendelkezések közötti alkotmányjogi összefüggés is megállapítható lett volna, az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti indítvány tekintetében pedig – szemben az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasszal – az érdemi vizsgálatot akkor is le lehet, illetve a feltételek fennállta esetén le kell folytatni, ha a támadott bírói döntés nem érdemi, vagy a bírósági eljárást nem fejezi be.

[172] Annak, hogy ezt az indítványi elemet mindezek ellenére az Alkotmánybíróságnak mégis érdemi vizsgálat nélkül vissza kellett utasítania, véleményem szerint az a helyes indoka, hogy a bíróság nem (csak az adóhatóság) alkalmazta a Postatv. támadott rendelkezését. A bíróság ugyanis idáig már nem jutott, a régi Art. 143. § (1) bekezdése értelmében nem is juthatott el; kizárólag arra tekintettel utasította el érdemi vizsgálat nélkül az indítványozó kereseteit, hogy a régi Art.-nak az indítványaiban egyébként szintén támadott rendelkezése a felülbírálni kért adóhatósági végzés felülvizsgálatát kizárja. Mivel az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panasszal kizárólag olyan jogszabályi rendelkezés támadható, amely a támadott bírói döntéssel zárult eljárásban alkalmazásra került, ez az Abtv.-ben foglalt feltétel a Postatv. vonatkozásában nem teljesült.

[173] Mindezekre tekintettel a Postatv. 40. § (11) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványi elem visszautasításának véleményem szerint ez lett volna a helyes indoka.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1540/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3335/2019. (XII. 6.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Balassagyarmati Törvényszék 1.Bv.484/2018/4. számú végzése és a Balassagyarmati Törvényszék 3.Beüf.495/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Karsai Dániel András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó 2018. április 12. napján a fogvatartás körülményei miatti panaszt nyújtott be a Balassagyarmati Fegyház és Börtön parancsnokához, aki határozatában azt megalapozottnak találta. Erre figyelemmel az indítványozó kártalanítás iránti kérelmet nyújtott be a Balassagyarmati Törvényszékhez a 2010. május 22. napjától 2018. április 12. terjedő fogvatartási időszak vonatkozásában. A törvényszék a Bv.282/2018/2. számú végzésében a kérelmet formai okból elutasította, mivel azt nem a külön jogszabályban, a kérelem benyújtására rendszeresített formanyomtatványon nyújtotta be. Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Balassagyarmati Törvényszék 3.Beüf.332/2018/2. számú végzésével helybenhagyta az elsőfokú döntést.
- [3] Ezt követően az indítványozó kártalanítási kérelmét határidőben, ismételten beterjesztette, immár az előírt formanyomtatványon, kiegészítve a 2018. július 17. napjáig terjedő fogvatartási időszakra is. A Balassagyarmati Törvényszék 1.Bv.484/2018/4. számú végzésében a kérelmet – kizárólag a 2018. április 13. napja és a 2018. július 17. napja közötti időszak vonatkozásában – alaposnak találta és kártalanítást állapított meg, ugyanakkor a korábbi kérelemben szereplő és ebben az ügyben ismételten előterjesztett időszak tekintetében elutasította a kérelmet, figyelemmel arra, hogy a törvényszék a korábban ismertett végzéseiben az adott időszakot „érdemi határozatával” már elbírálta. Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Balassagyarmati Törvényszék a 3.Beüf.495/2018/2. számú végzésében helybenhagyta az elsőfokú végzést, megállapítva, hogy a korábbi döntés „ítélt dologgá” vált.
- [4] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [5] Az indítványozó álláspontja szerint a bírósági végzések sértik az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében foglalt kínzás, embertelen bánásmód tilalmát és a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot.
- [6] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme kapcsán – az alkotmánybírósági gyakorlatot is ismertetve – kifejtette, hogy a támadott bírósági döntések az említett alapjog egyik fontos részjogosítványát, nevezetesen a bírósághoz fordulás jogát sértik, hiszen nem engedték érvényesülni azt az Alaptörvényből fakadó követelményt, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben döntsön. Ugyanis az eljáró bíróságok a kifogásolt

döntéseikben anyagi jogerőt tulajdonítottak az ismertetett korábbi, elutasító döntésnek, annak ellenére, hogy az azt megelőző eljárásban a bíróságok érdemben nem vizsgálták az indítványozó kérelmét, éppen azért, mert formai hiányosságot állapítottak meg a kérelemmel kapcsolatban. Így tehát – szól az indítványozó érvelése – a kérelmét egyik eljárásban sem vizsgálták meg érdemben.

- [7] Az indítványozó szerint, mindez – tekintettel arra, hogy a bv. intézet megalapozottnak találta a nem megfelelő fogvatartási követelmények fennállását – egyúttal az embertelen bánásmód tilalmának a sérelmét is jelentette, hiszen a bíróságok téves döntései következtében kompenzálás nélkül maradt egy olyan fogvatartási időszak az indítványozó tekintetében, amellyel kapcsolatban megállapítható az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények fennállása.
- [8] Mindezekre figyelemmel az indítványozó kérte a Balassagyarmati Törvényszék 1.Bv.484/2018/4. számú végzése és a Balassagyarmati Törvényszék 3.Beüf.495/2018/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.

II.

- [9] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„III. cikk (1) Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani. Tilos az emberkereskedelem.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [10] 2. A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bvtv.) ügyben érintett rendelkezései:

„10/A. § (1) Kártalanítás jár az elítéltnak vagy az egyéb jogcímen fogvatartottnak a fogvatartása során a jogszabályban előírt életter biztosításának hiánya és az ehhez esetlegesen kapcsolódó más, a kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülmény, különösen az illemhely elkülönítésének a hiánya, a nem megfelelő szellőztetés, világítás, fűtés vagy rovarirtás (a továbbiakban együtt: alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények) által előidézett sérelem miatt. A kártalanítás minden egyes, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között eltöltött nap után jár. A kártalanítás megfizetésére az állam köteles.

[...]

(5) A kártalanítás iránti igény benyújtására az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott és védője, illetve ha az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott szabadult, jogi képviselője is jogosult. A kártalanítás iránti igényt írásban, a külön jogszabályban a kérelem benyújtására rendszeresített nyomtatványon, a fogvatartás helye szerinti bv. intézetnél, ha pedig az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott már szabadult, annál a bv. intézetnél kell benyújtani, ahonnan a szabadítás történt. A kérelemben nyilatkozni kell arról, hogy az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott javára az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) kártérítésre kötelezte-e az államot, illetve a polgári bíróság ítélte-e meg kártérítést vagy sérelemdíjat, és ha igen, melyik bíróság, milyen ügyszámon.”

„50. § (1) A büntetés-végrehajtási bíró

a) egyesbíróként jár el,

[...]

f) az e fejezetben szabályozott eljárása során az ügy érdemében - ide nem értve a bírósági felülvizsgálati eljárást - ügydöntő végzést hoz, amely ellen

fa) – e törvény eltérő rendelkezése hiányában – fellebbezésnek van helye,

fb) felülvizsgálatnak nincs helye”

„70/A. § (1) A büntetés-végrehajtási bíró az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő sérelmek miatt az elítélt kártalanításáról az elítélt vagy a védő kérelmére dönt. A büntetés-végrehajtási bíró iratok alapján is meghozhatja a döntést, továbbá az ügyészség véleményének beszerzését mellőzheti.

(2) A kérelmet a bv. intézet a véleményével tizenöt, ha a kérelem több bv. intézetet érint, harminc napon belül továbbítja a büntetés-végrehajtási bíróhoz, azzal, hogy ha az elítélt az alapvető jogot sértő elhelyezési körülmény miatt panaszt nyújtott be, a vélemény felterjesztésére csak a panasz elbírálását követően – ideértve az átszállításról szóló határozattal szembeni bírósági felülvizsgálati kérelmet is – kerülhet sor. A véleményhez csatolni kell a fogvatartotti nyilvántartásnak az elítélt által kifogásolt időszak elhelyezési körülményeire vonatkozó adatait tartalmazó kivonatát.

(3) A büntetés-végrehajtási bíró hivatalból vizsgálja, hogy az elítélt javára az alapvető jogot sértő elhelyezési körülmények miatt az EJB az államot kártérítésre kötelezte-e, illetve a polgári bíróság ítélte-e meg kártérítést vagy sérelemdíjat, és ha igen, a büntetés-végrehajtási bíró a döntés előtt beszerzi a vonatkozó határozatokat.

(4) A büntetés-végrehajtási bíró az elhelyezési körülményeket összességükben értékeli, és az okozott sérelem mértékének megfelelően határozza meg a kártalanítás napi tételének az összegét, majd ezt követően állapítja meg a kártalanítás összegét a kártalanítás napi tételének és az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között fogvatartásban töltött időnek a szorzataként.

(5) A büntetés-végrehajtási bíró a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül az iratok alapján elutasítja, ha

a) a kérelem elkésett,

b) a kérelem nem az arra jogosulttól származik,

c) az elítélt a 144/B. §-ban meghatározott panaszt nem terjesztette elő vagy

d) a kérelemben megjelölt időszakra vonatkozóan az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJB az államot kártérítésre kötelezte, vagy a polgári bíróság kártérítést vagy sérelemdíjat ítélte meg.”

III.

- [11] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [12] 1.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőn belül terjesztette elő.
- [13] Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek az alábbiak szerint felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozók jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és megfelelő indokolást is tartalmaz. Ezenkívül megjelöli a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezetten kéri azok megsemmisítését.
- [14] 1.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az Abtv. 27. §-ában, valamint az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket az alkotmányjogi panasz kimeríti-e.
- [15] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben – elítélteként – kártalanítás megállapítása iránti kérelme alapján indult eljárásban vett részt. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozatokkal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [16] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [17] Az Alkotmánybíróság e körben megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszban az ítélt dolog eljárt bíróságok általi értelmezésével összefüggésben állított alapjogi sérelem a bírói döntést érdemben befolyásolhatta, ami felveti a bírói döntés alaptörvény-ellenességének kételyét.
- [18] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével – érdemben bírálta el.

IV.

- [19] Az indítvány megalapozott.
- [20] 1. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírósági végzések azért sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványát, a bírósághoz fordulás jogát, mert az eljáró bíróságok tévesen „ítélt dolognak” tekintették azokat a korábbi bírósági végzéseket, amelyek kizárólag formai okból utasították el az indítványozó kérelmét. Ennek következtében az indítványozó kérelmének érdemben egyáltalán nem bírálták el a bíróságok, annak ellenére sem, hogy az új, határidőben benyújtott kérelme már minden formai követelményt teljesített, valamint a bv. intézet parancsnoka által hozott – az indítványozó előzetes panaszát elbíráló – határozatban megalapozottnak találta az elhelyezési körülmények alapjogsértő jellegét állító kifogásokat.
- [21] 2. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alábbiak szerint felvázolja a bírósághoz fordulás jogának és a *res iudicata* elvének az alkotmányos összefüggéseit.
- [22] 2.1. Az Alkotmánybíróság értelmezésében a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; 36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [69]; 3384/2018. (XII. 14.) AB határozat, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a bírósághoz fordulás joga tartalmi követelményt foglal magában abban az értelemben, hogy a hatékony bírói jogvédelem lehetőségét kívánja biztosítani. Önmagában a bírói út igénybevétele formális biztosítása nem elegendő az alapjog érvényesüléséhez. Az alkotmányos szabályban előírt garanciák ugyanis éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést {8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [65]}. A tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerét kielégítő hatékony bírói jogvédelem érvényesülése konkrét esetben az irányadó eljárási szabályok függvényében ítélt meg {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; 8/2011. (II. 18.) AB határozat, ABH 2011, 49, 80–81.; 3384/2018. (XII. 14.) AB határozat, Indokolás [63]}.
- [23] 2.2. Az Alkotmánybíróság a törvényes vád hiánya miatt megszüntetett büntetőeljárásban az ismételt vádemelés lehetőségének alkotmányosságát megállapító döntésében a következők szerint foglalta össze a *res iudicata* elvének lényeges vonásait. Az „ítélt dolog” és a *ne bis in idem* elvek összekapcsolása egy relatív eljárási akadályt fogalmaz meg a már elbírált, büntetendő cselekmények tekintetében. „Az alkotmányos szabály egyfelől alapjogi rendelkezés az állami büntetőhatalom visszaélésszerű gyakorlásával szemben, másfelől pedig a jogbiztonság érvényesülésének érdekében működő szabály, hiszen garantálja az érdemi bírósági döntések végleges jellegét.” {33/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [19]} Az „ítélt dolog” utóbb említett garanciája általános érvényű, így tehát nem kizárólag a büntetőeljárás során bír jelentőséggel, hanem minden eljárási törvény a *res iudicata* elvén keresztül biztosítja a jogerő tiszteletében megnyilvánuló jogbiztonság érvényesülését.
- [24] 2.3. A fentiekben kifejtettekből következik, hogy az „ítélt dolog” mint eljárási akadály alkotmányos érvényesülésének alapvető feltétele, hogy az adott döntés érdemi vizsgálat eredményeként szülessen meg, ugyanis a perbe vitt jogok érdemi elbírálását tartalmazó döntés igényt tarthat arra, hogy jogrendszerben véglegesnek ismerjék el.
- [25] Míg tehát az érdemi döntés véglegességének az igénye a jogbiztonság alkotmányos elvét szolgálja, addig az ilyen jellemzővel nem rendelkező döntések *res iudicata*-ban megnyilvánuló eljárási akadályként való – téves – értékelése éppen az Alaptörvény érvényesülése ellen hat, hiszen a bírósághoz fordulás jogát akadályozza.
- [26] 3. A *res iudicata* elvének és a bírósághoz fordulás jogának az Alaptörvénnyel összhangban történő értelmezésekor nagy jelentősége van az „érdemi határozat” mikénti értelmezésének is. Mindez nem függetleníthető az adott jogág specialitásaitól sem, ezért az Alkotmánybíróság vizsgálata során röviden áttekintette az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt igénybe vehető kártalanítás szabályozásának jelen ügy szempontjából lényeges rendelkezéseit.

- [27] 3.1. A jogintézményt a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény (a továbbiakban: Módtv.) teremtette meg a Bvtv. szabályainak kiegészítésével. A jogalkotó célja a kártalanítás lehetőségének megteremtésével az volt, hogy „az EJEB elvárásainak megfelelő hatékony hazai jogorvoslat keretében, hazai fórum előtt legyenek orvosolhatók a zsúfolt körülmények közötti fogvatartás miatti jogséremlmek” (lásd: a Módtv. javaslat 22. §-ához írt részletes indokolás).
- [28] A rendelkezések 2017. január 1. napjától léptek hatályba, ezt követően lehet tehát kártalanítási igényt előterjeszteni. A szabályozás legfontosabb rendelkezései értelmében a kártalanítás minden egyes, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között eltöltött nap után jár, annak összege legalább ezerkettőszáz forint, de legfeljebb ezerhatszáz forint [Bvtv. 10/A. § (1) és (3) bekezdés].
- [29] A kártalanítás iránti igény attól a naptól számított hat hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek, a határidő elmulasztása jogvesztő.
- [30] A kártalanítás iránti igényt írásban, a külön jogszabályban a kérelem benyújtására rendszeresített nyomtatványon, a fogvatartás helye szerinti bv. intézetnél, ha pedig az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott már szabadult, annál a bv. intézetnél kell benyújtani, ahonnan a szabadítás történt. A kérelemben nyilatkozni kell arról, hogy az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott javára az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) kártérítésre kötelezte-e az államot, illetve a polgári bíróság ítélte-e meg kártérítést vagy sérelemdíjat, és ha igen, melyik bíróság, milyen ügyszámon [Bvtv. 10/A. § (5) bekezdés].
- [31] A kártalanítás iránti igény benyújtásának feltétele az is, hogy az elítélt vagy – bizonyos kivételekkel – az egyéb jogcímen fogvatartott az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt a Bvtv. 144/B. §-ában meghatározott – egyébként szintén a Módtv. által beiktatott – panaszt előterjessze a végrehajtásért felelős szerv vezetőjéhez [Bvtv. 10/A. § (6) bekezdés].
- [32] A kérelemről a büntetés-végrehajtási bíró dönt, amelyet a bv. intézet a véleményével együtt továbbít a büntetés-végrehajtási bírónak, azzal, hogy ha az elítélt az alapvető jogot sértő elhelyezési körülmény miatt panaszt nyújtott be, a vélemény felterjesztésére csak a panasz elbírálását követően kerülhet sor. A véleményhez csatolni kell a fogvatartotti nyilvántartásnak az elítélt által kifogásolt időszak elhelyezési körülményeire vonatkozó adatait tartalmazó kivonatát. A büntetés-végrehajtási bíró az elhelyezési körülményeket összességükben értékeli, és az okozott sérelem mértékének megfelelően határozza meg a kártalanítás napi tételének az összegét, majd ezt követően állapítja meg a kártalanítás összegét a kártalanítás napi tételének és az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között fogvatartásban töltött időnek a szorzataként [Bvtv. 70/A. § (1), (2) és (4) bekezdés].
- [33] 3.2. A Bvtv. a büntetés-végrehajtási bíró eljárásának általános szabályai között rögzíti, hogy a büntetés-végrehajtási ügy érdemében ügydöntő végzéssel kell határozni, de nem határozza meg azt, hogy mit tekint érdemi, ügydöntő határozatnak [Bvtv. 50. § (1) bekezdés, *f*) pont]. Az általános szabályok egyéb rendelkezései alapján megállapítható, hogy a bírósági felülvizsgálati eljárás során hozott határozat, az előterjesztés vagy kérelem visszavonása okán történő eljárást megszüntető döntés, illetve a korábbi határozatot hatályon kívül helyező döntés, valamint az eljárást felfüggesztő döntés nem tekinthető érdemi határozatnak [Bvtv. 50. § (1) bekezdés, *g*–*i*) pont].
- [34] A kártalanítási eljárás ismertetett, speciális szabályai alapján – a Bvtv. kifejezett rendelkezései alapján – érdemi vizsgálat nélkül utasítja el a kérelmet a büntetés-végrehajtási bíró, ha a kérelem elkésett, vagy azt nem az arra jogosult terjesztette elő, illetve nem terjesztett elő előzetesen panaszt, végül, ha a kérelmezett időszakra vonatkozóan már részesült kártérítésben, illetve sérelemdíjban [Bvtv. 70/A. § (5) bekezdés].
- [35] 3.3. Az alapügyben eljáró bíróságok azért utasították el az indítványozó ismételt kérelmét, mert anyagi jogerő hatást tulajdonítottak annak a korábbi büntetés-végrehajtási bírói döntésnek, amely azért utasította el az indítványozó eredetileg benyújtott kérelmét, mert azt nem az arra előírt formanyomtatványon nyújtotta be.
- [36] Az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságokat terhelő értelmezési kötelezettségből következik, hogy büntetés-végrehajtási ügyben eljáró bíróságnak, amikor arról kell döntenie, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben fennáll-e a *res iudicata* – mint eljárási akadály – a Bvtv. rendelkezéseit az Alaptörvénnyel – így annak XXVIII. cikkének (1) bekezdésével is – összhangban kell értelmeznie. Az Alkotmánybíróság emlékeztet állandó gyakorlatára, amely szerint a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi

panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló olyan jogintézmény {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}, amelynek elbírálása során az Alkotmánybíróság feladata, hogy az Alaptörvényben elismert alapjogoknak ténylegesen érvényt szerezzen. Ebből következően az Alkotmánybíróság feladatához tartozik annak megválaszolása is, hogy egy adott jogszabály mely jogalkalmazói értelmezése találkozik az Alaptörvényben elismert jogokban rejlő egyes követelményekkel. Az Alkotmánybíróság a konkrét büntetőbírói döntés és a döntést támadó alkotmányjogi panaszban előadott kifogások értékelése során figyelembe veszi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjában biztosított vizsgálati jogkörének határait is {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]}. Ennek értelmében az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]}, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; megerősítve: 3208/2014. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}.

- [37] Az Alkotmánybíróság – áttekintve a Bvtv. kártalanítási eljárásra vonatkozó rendelkezéseit – megállapítja, hogy e speciális büntetés-végrehajtási eljárásban az a döntés minősül érdemi döntésnek, amelyik kimeríti a kérelmet, tehát a fogvatartás körülményeit megvizsgálva, értékelve rendelkezik arról, hogy fennáll-e a kártalanítás jogalapja (alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények fennállásának a feltétele), illetve igenlő válasz esetén az összecszerúségről is rendelkezik. Ezzel összhangban a Bvtv. ismertetett – érdemi vizsgálat nélküli elutasítást lehetővé tevő – rendelkezései alapján rögzíthető, hogy a felsorolt esetekben a büntetés-végrehajtási bíró a kérelmet nem meríti ki, annak érdemi vizsgálatába nem bocsátkozik, mert olyan feltétel meglétének a fennállását állapítja meg, ami akadályát képezi az érdemi vizsgálatnak és döntésnek. Kétségtelen, hogy a Bvtv. 70/A. § (5) bekezdése nem sorolja fel a nem érdemi döntések között azt az esetet, amikor a büntetés-végrehajtási bíró azért utasítja el a kérelmet, mert nem az előírt formátumban nyújtották be, de ez önmagában nem jelenti azt, hogy az ilyen tartalmú döntés érdemi, *res iudicata* tulajdonsággal rendelkező döntésnek minősülne, hiszen ebben az esetben is arról van szó, hogy egy formai feltétel fennállásának a hiányában a büntetés-végrehajtási bíró nem bocsátkozik a kérelem érdemi vizsgálatába.
- [38] Az Alkotmánybíróság megállapította tehát, hogy az eljáró bíróságok az Alaptörvény 28. cikkében foglalt értelmezési kötelezettségüket elmulasztva minősítették „ítélt dolognak” az indítványozó korábbi kérelmét formális okból elutasító büntetés-végrehajtási bírói döntéseket.
- [39] 3.4. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt is megvizsgálta, hogy a formális feltételek meglétének hiányában történő elutasító döntés értelmezhető-e *res iudicata*-tól eltérő, más olyan eljárási akadályként, amelyhez – az Alaptörvénnyel összhangban – a véglegesség igénye társulhat. Ugyanis a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog indítványozó által állított sérelme nem önmagában abban nyilvánul meg, hogy az eljáró bíróságok Alaptörvénybe ütköző módon tekintették „ítélt dolognak” a korábbi döntést, hanem a kifogásolt döntéseknek az a hatása bír relevanciával, hogy szükségtelenül akadályozták meg azt, hogy a kérelem érdemi elbírálásába bocsátkozhassanak a döntésre jogosult bíróságok.
- [40] Az Alkotmánybíróság e körben megállapította, hogy a Bvtv. a kérelem benyújtása feltételeinek elmulasztását kizárólag a határidő tekintetében szankcionálja jogvesztéssel. Amennyiben más, egyébként pótolható feltétel hiánya állapítható meg, – a Bvtv. kifejezett tiltó rendelkezése hiányában – nem zárható ki, hogy a jogvesztő határidőn belül az elítélt ismételt kérelmet adjon be. Amellett, hogy a Bvtv. ismertetett rendelkezései sem tiltják ezt, ez az értelmezés van összhangban a hatékony bírói jogvédelem alkotmányos követelményrendszerével is.
- [41] 4. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Balassagyarmati Törvényszék 1.Bv.484/2018/4. számú és a Balassagyarmati Törvényszék 3.Beüf.495/2018/4. számú, az alkotmányjogi panaszban megsemmisíteni kért végzésekben az eljáró bíróságok az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményező jogértelmezést fejtettek ki, ezért az említett végzéseket megsemmisítette.
- [42] Az Alkotmánybíróság döntése folytán a megsemmisített végzésekben érdemben el nem bírált kérelmet Bvtv. alapján hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságnak érdemben kell elbírálnia.

[43] Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az ügyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét megállapította – állandó gyakorlatának megfelelően – a támadott bírói döntések alkotmányosságát az Alaptörvény további, sérülni vélt rendelkezéseivel összefüggésben nem vizsgálta.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/126/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3336/2019. (XII. 6.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.248/2015/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján a Kúria Gfv.VII.30.248/2015/10. számú ítélete ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt és kérte annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a és 43. § (1) bekezdése alapján. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következő volt.
- [3] 2.1. Az indítványozó mint felperes 2009. szeptember 15-én nyújtott be keresetet kártérítés címén. A felperes és egy, perben nem álló részvénytársaság (a továbbiakban: szerződő részvénytársaság) 1997-ben megállapodott abban, hogy egy közös tulajdonú társaság formájában egy budapesti ingatlanon álló szállodaépületet négycsillagos hotellé alakítanak át. Ennek érdekében közösen hoztak létre egy részvénytársaságot oly módon, hogy a szerződő részvénytársaság tulajdonában álló kft az érintett ingatlan bevitelével és az indítványozó mint felperes által teljesítendő készpénz befizetésével átalakul részvénytársasággá (közös részvénytársaság). A közös részvénytársaság létrehozásával eladási opciós szerződést kötöttek úgy, hogy a szerződő részvénytársaság a felperes részvénycsomagjára eladási opcióval bírt. Ezt követően a felperes és az alperesi jogelőd megállapodást kötöttek a projekthez szükséges, a felperest terhelő vételi, illetve eladási opcióban megjelölt fizetési kötelezettség teljesítéséhez bankgarancia vállalására vonatkozó szándéknyilatkozat kiadására. Ennek feltételül szabták, hogy a közös részvénytársaság 100 %-os tulajdoni hányadát megtestesítő részvénycsomagot óvadékként letétbe kell helyezni az alperesnél. A szándéknyilatkozatot 1997. július 8-án kiadta az alperes. Ebben visszavonhatatlan és további feltételek nélküli kötelezettséget vállalt arra, hogy amennyiben a közös részvénytársaság megalakul és 100 %-os tulajdoni hányadát megtestesítő részvényeit a szerződő felek az alperesnél óvadéki letétbe helyezik, úgy az opciós szerződésben foglalt összegű fizetési kötelezettség biztosítására visszavonhatatlan bankgaranciát nyújt. A közös részvénytársaság megalapítására 1997. július 15-én került sor, és egyúttal sor került opciós szerződés kötésére, majd a felperes 1997. július 31-én pénzbeli betétjét befizette a közös részvénytársaságba. 1998. július 18-án a szerződő részvénytársaság élt az opciós jogával.
- [4] Ezt követően a felperes az 1998. augusztus 18-i megállapodásban vállalt fizetési kötelezettségének nem tett eleget, ezért a szerződő részvénytársaság felkérte az alperest, hogy a felperes tulajdoni hányadát megtestesítő részvényeket vegye óvadéki letétbe, a bankgaranciát adja ki, és a szerződés szerinti összeget fizesse meg. Az óvadéki letéti megállapodás 1998. november 3-án jött létre az alperes és a szerződő részvénytársaság között. Az óvadéki szerződés aláírását követően az alperes az 1997. július 3. szerinti szándéknyilatkozatnak megfelelően a szerződő részvénytársaság javára bankgaranciát bocsátott ki, amelyben visszavonhatatlan kötelezettséget vállalt arra, hogy amennyiben a szerződő részvénytársaság első felhívására a felperes nem tesz eleget fizetési kötelezettségének, a megállapodás szerinti összeget minden feltétel nélkül kifizeti a szerződő részvénytársaság javára. Miután a felperes a fizetési kötelezettségének határidőben nem tett eleget, a szerződő részvénytársaság felszólította az alperest a bankgarancia összegének kifizetésére. Az alperes 1998. november 5-én kelt levelében tájékoztatta a felperest, hogy a szerződő részvénytársaság a bankgaranciát igénybe vette,

az alperes pedig a felperessel szemben keletkezett megtérítési igényét az óvadéki letétbe helyezett részvény-csomagból elégitette ki oly módon, hogy a teljes részvénycsomagot eladta. A felperes a részvény-átruházást jogellenesnek minősítette.

- [5] A Németországban bejegyzett felperessel szemben 2000-ben „vagyonhiány miatti fizetésektelen eljárás” kezdeményeztek, és a müncheni cégbíróság (Amtsgericht München) 2000. november 28-án törölte a felperesi részvénytársaságot a cégjegyzékből. 2001. február 19-én a felperesi társaság felügyelőbizottságának korábbi elnöke jogi képviselőjeként az indítványozó képviselője a cégjegyzékből való törlés törlésére irányuló kérelmet nyújtott be arra hivatkozással, hogy a cég nem vagyontalan, mivel vagyoni értéket képviselő kártérítési követelése áll fenn. A cégbíróság a törlés törlése iránti kérelmet 2001. március 19-én elutasította, ugyanakkor kinevezte ún. utófelszámolónak az indítványozó képviselőjét a közös részvénytársasággal szembeni igény érvényesítésére. 2001. április 9-én az indítványozó képviselőjét utófelszámolónak nevezte ki a müncheni alsófokú bíróság mint cégbíróság, aki ezt követően megbízást adott egy magyar ügyvédnek, aki 2002. szeptember 20-án fizetési felszólítást küldött az alperesnek. Az alperes 2002. szeptember 24-én vette azt kézhez, majd felhívta a követelést bejelentő ügyvédet a szabályszerű meghatalmazásának csatolására, aki azt 2002. október 9-én kelt válaszleveléhez csatolta az indítványozó 2002. szeptember 23-án Hamburgban kelt levelét és annak hiteles fordítását. Az alperes nem reagált a fizetési felszólításra. 2003-ban az indítványozó képviselője mint utófelszámoló kezdeményezte a müncheni cégbíróságnál a cégjegyzékbe történő bejegyzését és hatásköre kibővítését, ami alapján 2003. július 21. hatállyal a müncheni cégbíróság megszüntette a korábbi hatásköri korlátozást és utófelszámolóként jegyezte be az indítványozó képviselőjét. Ezt követően a megbízott magyar ügyvéd addigi eljárást jóváhagyta. 2011-ben – a per során – írásos nyilatkozatával a megbízott magyar ügyvéd valamennyi jognyilatkozatát jóváhagyta.
- [6] 2007 szeptemberében a felperes jogi képviselője útján az alperest felszólította kártérítés és kamata megfizetésére. Ezt követően a beavatkozó jogi képviselője útján jelezte az alperesnek, hogy a követelés jogosultja a beavatkozó, az erre vonatkozó engedményezési megállapodás alapján. Ez alapján 2009 áprilisában a beavatkozó ismételt felszólította az alperest a teljesítésre.
- [7] A felperes kártérítés iránt indított pert, mivel az alperes jogosulatlanul értékesítette a tulajdonát képező részvényeket, és ezzel kárt okozott. Az alperes többek között arra hivatkozott, hogy a felperes keresete elévült, mivel képviselője mint utófelszámoló 2001. április 9. és 2003. július 21. között korlátozott hatáskörrel rendelkezett. A hatásköri korlátozás feloldásáig az utófelszámolót nem jegyezték be a cégjegyzékbe, amire a német jog szerint csak az egyetlen feladatra kinevezett utófelszámoló esetében kerülhet sor. Ezt azt is jelenti, hogy az utófelszámoló nyilatkozatainak érvényessége a német jog szerint a hatásköréhez (annak korlátozásához) igazodik, ami alapján az alperes szerint álképviselőként járt el a hatásköre túllépése tekintetében, hatáskörén túl tett jognyilatkozatai érvénytelenek. Az alperes hivatkozott arra, hogy 2003. július 21-ével történt bejegyzésével vált teljes körű szervezeti képviselővé a felperes képviselője, amiből következően a magyar ügyvéd eljárásával kapcsolatos 2002. szeptemberi nyilatkozata is érvénytelen volt. Ezen túlmenően arra is hivatkozott, hogy a 2003-as bejegyzéssel az utófelszámoló korábban tett nyilatkozatai nem váltak érvényessé, valamint az utófelszámoló utólag (2011-ben) tett nyilatkozatával sem teheti érvényessé az általa megbízott magyar ügyvéd által tett fizetési felszólítást.
- [8] A felperes képviselője szerint mind az általa megbízott ügyvéd 2002-es fizetési felszólítása, mind a később 2007-ben – másik meghatalmazott ügyvéd által – közölt fizetési felszólítás is megszakította az elévülést. Emellett arra hivatkozott, hogy a 2003-as müncheni cégbírósági végzés alapján nem csak egy meghatározott igény érvényesítésére rendelkeztetett hatáskörrel, a cégbejegyzés az utófelszámoló addigi működésének *de facto* jóváhagyása. Az utófelszámoló kirendelésével ugyanis szerinte az általa képviselt cég jogalanyisága feléledt, és így alkalmassá vált vagyoni jogok szerzésére, jogok érvényesítésére, ennek részeként magyarországi követelés elévülésének megszakítására. De még abban az esetben is, ha az általa megbízott magyar ügyvéd álképviselő volt, annak cselekményét utólag jóváhagyta, a jóváhagyás megadása pedig nincs határidőhöz kötve. Hivatkozott arra, hogy a felperes jogképességét a személyes joga, vagyis a német jog szerint kell megítélni, a német jog szerint pedig a müncheni cégbíróság döntése folytán a törlést követően a jogalanyisága ismét feléledt. Intézkedésének hatálya nem zárható ki azon az alapon, hogy csak meghatározott igényérvényesítésre lett volna jogosult: az ő értelmezésében ezen igény érvényesítésére köteles volt, más relációban pedig jogosult volt eljárni. A Ptk. 327. § (1) bekezdése alapján az álképviselő, a megbízás nélküli ügyvivő írásbeli felszólítása is alkalmas az elévülés megszakítására. Az álképviselő jóváhagyásának nincs elévülési ideje, emellett az alperes sosem

vitatta a magyar ügyvéd képviseleti jogosultságát, illetve hogy a felszólítás nem jogosulttól származott, a megbízásra vonatkozó tájékoztatást követően.

- [9] 2.2. Az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 19.G.41.538/2009/192. számú ítélete a keresetet elutasította, és – többek között – rámutatott a következőkre. A felperes 2000. november 28-án történt törlésére tekintettel a bíróság szerint vizsgálni kellett, hogy ezzel a gazdasági társaság teljes jogképességét elvesztette-e, illetve az utófelszámoló korlátozott jogkörrel való kirendelése, majd a korlátozás megszüntetése a gazdasági társaság jogképességének feléledését mikor és mennyiben eredményezte, valamint, hogy az álképviselő cselekményének jóváhagyása a jóváhagyás időpontjára figyelemmel alkalmas-e az elévülés megszakítására. A bíróság a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. tvr. (a továbbiakban: Nmjtvr.) 18. § (1) bekezdése alapján megállapította, hogy a felperes személyes joga alapján kell vizsgálni jogképességét, gazdasági minőségét, személyhez fűződő jogait, vagyis arra a német jog az irányadó. A bíróság hivatkozott arra, hogy a „külföldi jogra vonatkozó felvilágosítás kérésére irányuló megkeresésre adott válasz” – amelynek alapja a Német Szövetségi Igazságügyi Minisztérium tájékoztatása volt – képezte döntése (jogértelmezése) alapját. Ismertette – a bíróságnak megküldött tájékoztatás alapján – a német jogtudomány e kérdéskörre vonatkozó két konkuráló álláspontját. A többségi álláspont szerint a cég vagyontalanság miatti törlése esetén, amennyiben utólag kiderül, hogy olyan vagyontalanság létezik, amely szétosztás hatálya alá esik, akkor a társaság a jogképességét annyiban megőrzi, amennyiben a meglévő vagyontárgyak felszámolásához az szükséges. Ezen többségi álláspont szerint ebből következően a korlátozott hatáskörű utófelszámoló képviseleti hatáskörének terjedelmére a bírósági kinevezési határozatban foglaltak az irányadók. Korlátozott képviselet esetében a képviseleti jog hiányában kötött szerződések függő módon hatálytalanok, ami azt jelenti, hogy amennyiben később teljes képviseleti joggal ruházzák fel (a korlátozás megszűnik, vagy annak terjedelmét kibővítik) a képviselő a korábban kötött szerződéseket utólag jóváhagyhatja. A jóváhagyás a jogügylet létrehozásának időpontjára visszamenőleges hatállyal érvényes, vagyis úgy minősül, mintha képviseleti joga körében kötötte volna a szerződést. Egyoldalú jogügylet, vagy jogügyleti cselekmény esetén a képviseleti jog nélküli képviselet nem megengedett, azonban ha a cselekménnyel vagy jogügylettel érintett személy a végrehajtáskor nem kifogásolta az utófelszámoló képviseleti jogának hiányát, vagy azzal egyetértett, hogy a képviselő képviseleti jog nélkül járjon el, úgy a szerződésekre vonatkozó német szabályok irányadók.
- [10] Mindezek alapján a bíróság arra az álláspontra jutott, hogy a kérdéses meghatalmazás és fizetési felszólítás megtétele idején az indítványozó korlátozott hatáskörrel rendelkező utófelszámoló volt, ennek megfelelően a jóváhagyása is hatálytalan és az elévülés megszakítására nem alkalmas. Emellett a szóban és ráutaló magatartással tett jóváhagyás nem felel meg a jogszabályban megkövetelt írásbeli jóváhagyásnak, így joghatás kiváltására nem alkalmas. A legkorábbi jóváhagyás, ami a jogszabályi követelményeknek megfelel 2007. július 31-i keltezésű. A bíróság érvelése szerint ugyan az elévülés a követelés elévülésére vonatkozik, azonban „az elévülés jogpolitikai céljával, rendeltetésével ellentétes lenne az, hogy az elévülési időn túl az elévülés megszakítását eredményező nyilatkozat jóváhagyása a nyilatkozat tételére visszamenőleges hatállyal határidő nélkül tehető meg. [...] [A]z elévülési időn túl a függő hatály is megszűnik az elévülés jogpolitikai céljára és rendeltetésére figyelemmel.”
- [11] Ebből következően a jóváhagyásnak is az elévülési időn belül kellett volna szabályszerűen megtörténnie, amelyre a joga 2003. július 21-én, de legkésőbb augusztus 4-én nyílt meg. Az elévülés a követelés tekintetében 2003. november 5-én, a jóváhagyás tekintetében 2004. augusztus 4-én állt be, így az elévülésre tekintettel a bíróság a keresetet elutasította.
- [12] 2.3. Az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon eljáró Fővárosi Ítéletábró az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Az indítványozó a fellebbezésében arra hivatkozott, hogy a német jogról kapott tájékoztatás alapján jutott az elsőfokú bíróság az ítéletben foglalt döntésére, azonban álláspontja szerint az olyan részvénytársaság jogalanyisága, amelyet vagyontalanság miatt töröltek a cégjegyzékből, akkor éled fel, amikor utóbb kiderül, hogy van fellelhető vagyona. A jogalanyiság feléledését nem az utófelszámolót kirendelő bírósági döntés, hanem a vagyontalanság megszűnése idézi elő, és ezzel az eredeti jogalany éled fel, jogképessége (jogai és kötelezettségei) pedig a jogképességet felélesztő vagyontárgy felszámolásához igazodnak. Az utófelszámoló szervezeti képviselőként ennek érvényesítésére kerül kinevezésre, hatáskörének korlátozása pedig nem jelenti a társaság jogalanyiságának korlátozását. Erre vonatkozik az indítványozó hivatkozása szerint a kettős tényállás tana, miszerint a jogképesség megszűnése ebben az esetben feltételes, a jogképesség hiánya a vagyontalanság

megszűnéséig tart, és az utófelszámolás céljához igazodik. Ezért jogosult volt arra, hogy hatályos fizetési felszólítást küldjön már 2003. július 21. előtt is, ami így alkalmas volt az elévülés megszakítására. Emellett vitatta azt is, hogy csak az elévülési időn belül kerülhetne sor az álképviselő eljárásának jóváhagyására. Ezért az elsőfokú bíróság megállapításait tévesnek, megalapozatlannak és a jogszabályi rendelkezésekkel ellentétesnek tartotta.

- [13] A Fővárosi Bíróság az elsőfokú döntéstől eltérő indokok alapján találta megállapíthatónak a követelés elévülését. Megállapította, hogy a magyar jog szerint a követelés 2003. november 4-én évült el. Az indítványozó által képviselt felperesi társaság 2000. november 28-tól kezdve nem volt abban a helyzetben, hogy igényét érvényesítse. Az utófelszámoló kirendelésére 2001. április 9-én került sor, hatásköre a bírósági döntés szerint csak a megnevezett részvénytársasággal szembeni igények érvényesítésére terjedt ki, amit alátámaszt a német hatóság által megküldött, az elsőfokú bíróság kérdéseire megfogalmazott tájékoztató a német joggyakorlatról, illetve az ahhoz mellékelte bírósági döntésben foglaltak. Az alperessel szembeni kártérítési igény – amely egy megnevezett részvénytársaság részvényeinek jogosulatlan értékesítéséből eredt – kívül esett az utófelszámoló korlátozott hatáskörén a Fővárosi Ítéletábrla szerint. Ezen igény érvényesítésére a korlátozást megszüntető döntésig, illetve annak cégjegyzékbe való bejegyzéséig (2003. augusztus 4.) nem volt jogosult. A Fővárosi Ítéletábrla a Ptk. 326. § (2) bekezdése alapján arra a következtetésre jutott, hogy az elévülés nyugvása következett be akkor, amikor a jogosult a követelését menthető okból nem tudta érvényesíteni. Ilyen esetben azonban az elévülés megszakadása kizárt. Emiatt annak van jelentősége, hogy az elévülés nyugvása megszűnésétől számított egy éven belül (2004. augusztus 4-ig) érvényesítette-e az alperessel szembeni igényét az indítványozó. Mivel arra csak 2007-ben került sor, ezért az igényérvényesítéssel az indítványozó mint felperes elkésett.
- [14] 2.4. Az indítványozó felülvizsgálati eljárást kezdeményezett, a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében arra hivatkozott, hogy a külföldi jog tartalmát illető tájékoztódás a vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértésével történt. Hivatkozott az Nmjtvr. 5. §-ára, miszerint a bíróság hivatalból tájékoztodik a külföldi jog tartalmáról és úgy kell alkalmaznia, ahogy a külföldi bíróság alkalmazta volna. Hivatkozott arra, hogy a tájékoztatás pontos tartalma, fordítása és értelmezése végig vitatott volt a felek között. Álláspontja szerint a bíróságnak hiteles fordítást kellett volna beszereznie és szakértőt kellett volna kirendelnie hivatalból. Ez az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással bíró eljárási szabálysértés volt, különös tekintettel az Nmjtvr. 18. § (1) bekezdésére, aminek értelmében az indítványozó mint felperes jogképességét, gazdasági minőségét, személyhez fűződő jogait személyes joga alapján kell megítélni. Iratellenesnek vélte a másodfokú döntés azon megállapítását, hogy az elévülés nyugvásanak van jelentősége a kárigény elévülése szempontjából. Kifogásolta azt is, hogy a bíróság nem folytatott le bizonyítást arra nézve, hogy az elévülésre menthető okból nem került sor.
- [15] Az alperes előadta, hogy a tájékoztatást a felperes fordította, amelyet az alperes ellenőrzött, és nem merült fel igény hiteles fordításra. Emellett a felperes fordította az egyedi bírósági döntéseket, és a felperes úgy nyilatkozott, hogy szakértő kirendelése szükségtelen. A felperes fellebbezésében sem támadta a külföldi joggal kapcsolatos tájékoztódás esetleges hiányosságait, és nem vitatta az ezzel kapcsolatos elsőfokú bírósági megállapításokat. Álláspontja szerint az utófelszámoló tisztában volt a német jog tartalmával, és azzal, hogy jogköre korlátozott, mert csak ezzel indokolható, hogy 2003-ban kérte hatásköre kibővítését a német cégbíróságtól.
- [16] A Kúria a külföldi jog tartalmának megállapítása kapcsán kifejtette, hogy az Nmjtvr. 5. § (1) bekezdésének megfelelően járt el az elsőfokú bíróság és a jogszabályoknak megfelelően hivatalból szerezte be a német jogról szóló tájékoztatást és a vonatkozó joggyakorlatot (bírósági döntéseket), továbbá a felperes sem sérelmezte a külföldi jogról való tájékoztódás hiányosságát. A Kúria megállapította, hogy a szakértő igénybevétele nem szükséges, ha a rendelkezésre álló tájékoztatás alapján kellő bizonyossággal megállapítható a külföldi jog tartalma. A bíróságnak pedig észszerű kétsége nem merült fel a felek által készített fordítás megbízhatóságával kapcsolatban, ezért nem került sor hiteles fordítás készítésére.
- [17] Az Nmjtvr. 18. § (1) bekezdésének sérelme kapcsán azt állapította meg a Kúria, hogy a jogerős döntés teljes egészében a német jogot alkalmazta a jogképesség értelmezését illetően, és ez alapján okszerűen jutott arra a következtetésre, hogy az utófelszámolónak a vitatott időszakban nem volt joga a perbeli igény érvényesítésére az alperessel szemben. A Kúria szerint annak van jelentősége, hogy mely vagyontárgyak tekintetében kapott felhatalmazást az utófelszámoló az eljárásra, mert csak ebben a körben jogosult jognyilatkozatokat tenni. A német bíróság 2003-as döntése az utófelszámoló hatáskörének bővítéséről nem bír visszaható hatállyal, az csak a jövőre nézve volt alkalmazható.

- [18] A Kúria megállapította azt is, hogy a felperes tévesen értelmezte az álképviselő szabályait, ugyanis ha a nyilatkozattétel időpontjában a képviselt sem közvetlenül, sem képviselője útján nem volt jogosult a nyilatkozattételre, akkor utólagos jóváhagyás sem orvosolhatja a joghatás hiányát.
- [19] 3. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó arra hivatkozott, hogy a Kúria, illetve az ügyben eljáró bíróságok megsértették a külföldi jog tartalma felőli tájékozódásra vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, így az Nmjtvr. 5. § (1) bekezdését és a 18. § (1) bekezdését. Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy mivel nem került sor a külföldi jog tartalmának megfelelő megismerésére, ez a „bizonyítási hiányosság” kihatott az ügy érdemére, ugyanis a jogi személy jogképességét, gazdasági minőségét, személyhez fűződő jogait, tagjainak egymáshoz fűződő jogait személyes joga szerint kell elbírálni az Nmjtvr. értelmében.
- [20] Mindezek alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, azon belül a fegyveregyenlőség elvét sérti az, hogy a bíróságok nem rendeltek el megfelelő bizonyítást a külföldi jog pontos tartalmának megállapítására, annak ellenére, hogy a külföldi jog tartalma vitatott volt az eljárás során. Ennek következtében az indítványozó nem érvényesíthette a személyes joga alapján őt megillető jogosultságokat és kötelezettségeket. Ez egyúttal az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését és a XV. cikk (1) bekezdését, utóbbi körében a törvény előtti egyenlőséget is sérti. Az Nmjtvr. 5. §-a alapján a bíróság az általa nem ismert külföldi jog felől hivatalból tájékozódik, szükség esetén szakértői véleményt is beszeréz, és a fél által előterjesztett bizonyítékokat is figyelembe veheti. A külföldi jogról megkeresésre az igazságügy-miniszter ad tájékoztatást. Az indítványozó hivatkozott arra, hogy a jogi irodalomban a külföldi jog tartalmának megismerése nem a feleket terhelő kötelezettség, ugyanakkor a gyakorlatban az eljáró bíróságok gyakran a feleket terhelő bizonyítási kötelezettségként értelmezik. A külföldi jog nem megfelelő értelmezése alapján jutott az indítványozó szerint a bíróság arra a következtetésre, hogy az utófelszámoló nem volt abban a helyzetben, hogy az alperessel szembeni igényét érvényesítse, és ezért a követelés elévült.
- [21] Indítvány-kiegészítésében kifejtette, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése a tisztességes eljáráshoz való jogon keresztül sérült az eljárásban, a XV. cikk sérelme pedig részben a fegyveregyenlőség sérelméből is következik. A külföldi jog megismerése a bíróság hivatalbóli kötelessége és nem a felek kockázatára eső bizonyítási cselekmény. Az indítványozó szerint a külföldi féllel szemben nem érvényesül a polgári ügyben az egyenlőség elve a hazai félhez képest, ha a bíróság *ex officio* eljárásának hiányosságai folytán nem érvényesítheti személyes jogából következő jogait és kötelezettségeit, és személyes joga nem kerül legalább olyan alaposan feltárással, mint a hazai fél személyes joga. Mindez nem egyeztethető össze a törvény előtti egyenlőséggel. Az indítványozó szerint az aktuális ügyön túlmutató probléma, hogy a külföldi jog megismerése érdekében kötelező-e a bíróságnak szakértőt kirendelnie, vagy más eszközt igénybe vennie olyan esetben, amikor külföldi jog alkalmazása szükséges az adott eljárásban.

II.

- [22] Az Alaptörvény indítványban hivatkozott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [23] Az Alkotmánybíróság az indítvány befogadhatóságával kapcsolatban azt állapította meg, hogy az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében az Abtv. 27. és 52. §-ában szabályozott formai követelményeknek megfelel. Az indítványt a rendelkezésre álló törvényes határidőn belül nyújtották be. Az indítványozó, mint az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló per felperese, érintettnek minősül. Az indítványt jogor-

voslat útján nem támadható döntéssel szemben nyújtotta be, abban Alaptörvényben foglalt alapjog sérelmét állította, amelyet kellően indokolt.

- [24] Az Alaptörvény B) cikk és XV. cikk sérelme tekintetében azonban az indítványozó nem fogalmazott meg önálló indokolást arra nézve, hogy ezen alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben milyen alapjogi sérelem érte, ezért az indítvány ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontjában foglalt követelménynek.
- [25] Az Alaptörvény 29. §-a szerinti tartalmi követelménynek is megfelel az indítvány annyiban, amennyiben azt állítja, hogy a szakértői bizonyítás elmaradása az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmére vezetett, mivel emiatt a bíróság tévesen állapította meg, hogy személyes joga alapján a képviselőtében eljáró személyt milyen perbeli jogok illetik meg, és ez vezetett pervesztéséhez. Mivel az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a szakértői bizonyítás és annak mellőzése érdemi alkotmányossági vizsgálat alapjául szolgálhat, továbbá arra tekintettel, hogy az Nmjtvr. alkalmazásával és a nem magyar fél perbeli jogaival, képviselői jogának terjedelmével összefüggésben ezt a problémakört az Alkotmánybíróság nem vizsgálta, az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján az indítvány érdemi elbírálása mellett döntött, a befogadásról történő külön döntés mellőzésével.

IV.

- [26] Az indítvány az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [27] 1. Az indítvány annak megállapítására irányult, hogy a szakértői bizonyítás mellőzése – azzal összefüggésben, hogy az indítványozó a személyes joga alapján mely időponttól minősült jogosultnak a Magyarországon folyamatban lévő perben meghatározott eljárásjogi cselekményeket végezni – arra vezetett, hogy e jogosultságát az indítványozó szerint a bíróság tévesen állapította meg és ezzel elzárta a jogérvényesítés lehetőségétől, ami pervesztéshez vezetett.
- [28] Az Alkotmánybíróság az igazságügyi szakértők feladatának vizsgálata kapcsán a 634/B/2007. AB határozatban kifejtette, hogy a szakértők feladata, hogy egy szakkérdésben készített szakvéleménnyel segítsék a tényállás megállapítását olyan kérdésben, amely „a bíróság hiányzó, különleges szakértelmét hivatott pótolni az érdemi döntéshez szükséges tények észlelése, illetve megítélése terén”. (ABH, 2010, 1715.)
- [29] Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányossági vizsgálatával összefüggésben állapította meg azt a 2/2015. (II. 2.) AB határozatában, hogy az adott törvény esetében – mivel alapvetően ténykérdések okirati bizonyításáról és ehhez kapcsolódó jogkérdések megítéléséről szólt – a szakértői bizonyítás biztosítása nem volt szükséges. Emellett rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy a támadott törvény *expressis verbis* nem zárta ki ugyan a szakértői bizonyítást, de kétség kívül szűk körben engedte alkalmazását, ami az eljárási határidők rövidege miatt – ami *de facto* ellehetetleníti szakértő kirendelését, és csak kivételesen ad erre lehetőséget – volt indokolt.
- [30] A 3375/2018. (XII. 5.) AB határozat arra tekintettel semmisítette meg az ügyben támadott kúriai döntést, hogy önmagában az eljárási határidők rövidege nem lehet elegendő érv arra, hogy a bíróság a szakértői bizonyítást mellőzze, és a tisztességes eljáráshoz való jogot sérti, ha a szakértői bizonyításra irányuló indítvány mellőzését a bíróság nem indokolja. Az Alkotmánybíróság két további szempontot említett, ami adott esetben a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezte: ha a szakértői bizonyítás az indítványozó számára rendelkezésre álló egyetlen bizonyítási eszköz, továbbá ha a perben kiemelt védelemre szoruló személy (gyermek) érdekeivel összefüggésben szükséges – ám elmarad – a szakértő meghallgatása.
- [31] Az Alkotmánybíróság 19/2015. (VI. 15.) AB határozatában arra tekintettel állapított meg alkotmányellenességet az alkalmazott jogszabállyal összefüggésben, hogy a peres felek egyike el volt zárva a bizonyítási eszközök igénybevételeinek lehetőségétől, s az így meghozott döntés súlyos szankciót alkalmazott a féllel szemben. Vagyis a fél eszköztelensége és a szankció súlyossága, amellyel a felet fenyegeti a jogalkotó, együttesen alapozta meg a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét a rendelkezésre álló bizonyítási eszközök korlátozása miatt.
- [32] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság gyakorlatában meghatározott bizonyítási eszköz igénybevételeitől való elzárás, vagy annak jogszabályi úton való kizárása akkor vezet a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére, ha

az adott bizonyítási eszköz a fél egyetlen eszköze az eljárásban a bizonyításra, és az attól való elzárása eljárásjogi helyzetére vagy az ügy tárgyára tekintettel súlyos hátrányt eredményezhet, vagy arra vezet.

- [33] 2. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: vizsgálatának nem az képezi tárgyát az, hogy a bíróság a rendelkezésére álló bizonyítási eszközöket miként értékelte, és ez alapján milyen következtetést vont le döntésében. Kizárólag azt vizsgálja a tisztességes eljáráshoz való jog körében, hogy az indítványozó eljárási jogai – figyelemmel arra, hogy a bizonyítás indítványozó által állított hiányossága az eljárás egésze szempontjából valamely jelentős kérdéssel összefüggésben merült fel – a bizonyítás vonatkozásában megfelelően érvényesültek-e. Jelen esetben a bizonyítás megtörténtének az ad alkotmányos súlyt, hogy az indítványozó személyes joga szerinti képviseleti jogának terjedelme kapcsán vetette fel a bizonyítás hiányát (vagyis hogy mivel összefüggésben végezhet a magyarországi peres eljárásban perbeli cselekményeket, és mely időponttól).
- [34] 3. A jelen ügyben az indítványozó a szakértői bizonyítás elmaradását a személyes joga tartalmának megállapításával összefüggésben állította. Az indítványozó személyes joga szerinti jogállásának megállapítása a magyar eljárásban őt megillető jogosultságok szempontjából alapvető jelentőségű kérdés volt. Ez az összefüggés azonban önmagában nem indokolja meghatározott – jelen esetben szakértői – bizonyítási eszköz igénybevételét, feltéve, hogy a bíróságnak és a félnek lehetősége volt más bizonyítási eszköz igénybe vételére.
- [35] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás idején hatályban volt Nmjtvr. 5. §-a szerint „[a] bíróság vagy más hatóság az általa nem ismert külföldi jog felől hivatalból tájékozódik, szükség esetén szakértői véleményt is beszerz és a fél által előterjesztett bizonyítékokat is figyelembe veheti.” Ebből következően a bíróságnak valóban hivatalból kell gondoskodnia a külföldi jog tartalmának megállapításáról, a szakértői vélemény beszerzése azonban nem kötelező. Ugyanakkor az érintett fél is jogosult bizonyítékokat előterjeszteni.
- [36] Az eljárás iratai és az indítvány alapján megállapítható, hogy a bíróság az indítványozó személyes jogának megállapítása érdekében beszerezte a Német Szövetségi Igazságügyi Minisztérium tájékoztatását és annak fordítását, a vonatkozó cégjegyzék-kivonatot Münchenből, és a felek is csatoltak dokumentumokat, szakvéleményeket, azok fordításaival.
- [37] Az indítványozó személyes joga szerinti jogállásából fakadó perbeli jogainak megállapítása az eredeti szöveg fordításán és annak tartalmára vonatkozó tájékoztatáson alapult, amivel összefüggésben a bíróság a létező – egymástól eltérő – jogi nézeteket is megvizsgálta és figyelembe vette érvelésében. Az, hogy a bíróságok úgy ítélték meg, hogy a – bekért dokumentumokon és azok fordításán túlmenően – további szakértői bizonyítást nem igényel a tényállás megállapítása, a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozó kérdés.
- [38] Az Alkotmánybíróság utal arra is, hogy az indítványozó nem volt elzárva annak lehetőségétől, hogy maga is bizonyítékot terjesszen elő a külföldi jog tartalmával összefüggésben, valamint attól sem, hogy vitassa a bíróság által igénybe vett bizonyítási eszközöket, illetve a bíróság ez alapján tett megállapításait. Az indítványozó az eljárás során azonban nem vitatta a bíróság által igénybevett bizonyítási eszközöket – először csak felülvizsgálati kérelmében vetette fel a szakértői bizonyítás hiányát, mint ahogy azt is, hogy a bíróság által a Szövetségi Igazságügyi Minisztériumtól bekért tájékoztatás vitatott volt a felek között. Vagyis nem állt fenn sem az a körülmény, hogy az indítványozót az egyetlen számára igénybe vehető bizonyítási eszköztől fosztották meg az eljárás során (indokolás nélkül), sem az, hogy el lett volna zárva a bizonyítási eszközök igénybevételének kezdeményezésétől.
- [39] Önmagában az, hogy a bíróság további bizonyítási eszközöket is igénybe vehetett volna, ami alapján elképzelhető, hogy más következtetésre jut, nem alapozza meg a fél tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét. A bíróság által igénybe vehető bizonyítási eszközök és azok értékelése ugyanis a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozó kérdés, és önmagában az, hogy más vagy további bizonyítási eszközöket is igénybe vehetett volna a bíróság a tényállás tisztázásához, önmagában véve nem korlátozza alkotmányellenesen a fél tisztességes eljáráshoz való jogát. Az Alkotmánybíróságnak arra nincs hatásköre, hogy a bírói mérlegelés körébe eső tényállás-megállapításhoz igénybe vett bizonyítási eszközök tekintetében a bíróság döntését felülbírálja.

[40] 4. Mindezekre tekintettel a szakértői bizonyítás hiánya nem eredményezte az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét. Ezért az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.248/2015/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/146/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3337/2019. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 2.Pfk.26.587/2017/2. számú végzése, e végzéssel összefüggésben a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 257. § (1) bekezdésének második mondata, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 391. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Galambos Károly) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Fővárosi Ítéltábla 2.Pfk.26.587/2017/2. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék 70.P.21.040/2017/7. számú végzése ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó álláspontja szerint a végzések ellentétesek az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásában foglalt egyes deklarációkkal, a B) cikk (1) bekezdésével, az R) cikkel, az I. cikkel, a II. cikkel, VI. cikk (2) bekezdésével, a XIII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, a 26. cikkel, a 28. cikkel és a 39. cikk (2) bekezdésével.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján – a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 257. § (1) bekezdésének második mondata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott jogszabályhely sérti az Alaptörvény I. cikkét, II. cikkét és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [3] Az indítványozó – az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján – a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 391. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [4] 1.1. Személyes adatok kezelésével kapcsolatos tájékoztatás tárgyában folyamatban volt perben a Fővárosi Ítéltábla 2016. március 8. napján kelt 8.Pf.21.165/2015/5. számú ítéletével a Fővárosi Törvényszék 10.P.24.966/2014/19. számú, az indítványozó felperes keresetét elutasító ítéletet a perköltség vonatkozásában részben megváltoztatta, egyebekben helyben hagyta. Ítélete indokolásában rögzítette, hogy az indítványozó 2016. március 3. napján érkezett előkészítő iratában bejelentette, hogy az alperes utazási iroda honlapjáról általa letöltött „Adatkezelési tájékoztató” című közleményből kitűnően az alperest a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (továbbiakban: NAIH) nyilvántartásba vette, és adatkezelési nyilvántartási számot kapott. Az ítéltábla szerint az ügy érdeme szempontjából ez a körülmény nem bírt jelentőséggel, mivel nem változtatott azon, hogy az alperes kezelésében a kérelem idején nem volt igazolhatóan az indítványozóra vonatkozó személyes adat. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme folytán a Kúria a 2017. január 11. napján hozott Pfv.IV.21.425/2016/5. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A felülvizsgálati eljárásban az indítványozó csatolta a NAIH 2016. december 8-án kelt hivatalos tájékoztatását, mely szerint az alperest adatkezelőként 2015. február 18. napján nyilvántartásba vették.
- [5] Az indítványozó ezt követően perújítási kérelmet nyújtott be, amelyet arra alapított, hogy az alperesben el nem bíralt új bizonyíték a NAIH 2016. december 8-i levele, amely azt igazolja, hogy az alperest a NAIH nyilvántartásba vette. Az alperes perújítási ellenkérelmében a perújítási kérelem megengedhetőség körében történő elutasítását kérte arra tekintettel, hogy a NAIH válaszlevelében szereplő azon tény, hogy az alperest a NAIH nyilvántartásba vette, az alapeljárásban jogerős ítélettel már elbírálták. Hivatkozott a perújítási kérelem elkészítésére is. A Fővárosi Törvényszék az indítványozó perújítási kérelmét elutasította, mivel az a tény, hogy az alperest a NAIH az adatkezelési nyilvántartásba feltüntette, már a másodfokú eljárás során ismert volt. Az alapeljárásban a nyilvántartásba vétel tényét senki sem vitatta, így a másodfokú bíróság mellőzte az e tényre irányuló bizonyítási indítványt. A másodfokú bíróság a tényt érdemben elbírált, és úgy foglalt állást, hogy az irreleváns az ügy megítélése szempontjából. Az indítványozó fellebbezést nyújtott be a perújítást elutasító

végzés ellen. A Fővárosi Ítéletábla az elsőfokú bíróság végzésében foglaltakkal egyetértett, azt helyes indokainál fogva helyben hagyta. A Fővárosi Ítéletábla végzése szerint az indítványozó által hivatkozott eljárási szabálysértések a jogorvoslattal támadott végzés hatályon kívül helyezéséhez nem vezethetnek. A perújítás megengedhetősége körében az ítéletábla kiemelte, hogy az adatkezelési nyilvántartásba vétel tényét az alapeljárásban a másodfokú bíróság ítéletével elbírált. A NAIH által küldött levél vizsgálata már az alapeljárásban is okszerűtlen lett volna, így a szükségtelen további bizonyíték későbbi felmerülése perújításra nem ad okot. A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróságnak a perújítási kérelem elkésztésére vonatkozó álláspontját is.

- [6] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [7] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint az ítéletek ellentétesek az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásában foglalt egyes deklarációkkal, a B) cikk (1) bekezdésével, az R) cikkel, az I. cikkel, a II. cikkel, VI. cikk (2) bekezdésével, a XIII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével, a 26. cikkel, a 28. cikkel és a 39. cikk (2) bekezdésével.
- [8] Az indítványozó panaszában lényegében megismételte a rendes bírósági eljárások, valamint a felülvizsgálati eljárás során kifejtett érveit, valamint az alábbiak szerint kiegészítette azokat az egyes alaptörvényi rendelkezések sérelmét alátámasztó indokolással.
- [9] Az Alaptörvény I. cikkének sérelme tekintetében az indítványozó szerint „a felülvizsgálati kérelem előterjesztése esetén, ha a jogsérelmében szenvedett fél az alapjogi sérelem miatt a végrehajtás felfüggesztését kéri, a felfüggesztés azon kivételes körbe tartozik, amely az alapjog védelmét az állam elsőrendű kötelezettségévé teszi”.
- [10] A II. cikkel kapcsolatban az indítványozó előadta, hogy sérti emberi méltóságát a bírósági eljárás, amelyben a részére jogot biztosító jogszabályt nem alkalmazza az az állami szerv, amelynek ez kötelessége lenne. Az indítványozó emberi méltóságának sérelmét látta abban is, hogy a perújítási eljárás során nem ismertették az alapper iratait, illetve ezekre nyilatkozatot nem tehetett.
- [11] Az indítványozó szerint a Fővárosi Ítéletábla döntése megakadályozta abban, hogy az alapvető személyes adatok védelméhez való jogát gyakorolhassa. A perújítási kérelmet jogerősen elutasító végzés sérti az indítványozó személyes adatok védelmére vonatkozó alapvető jogát, mert a perújítási eljárásban az alperes által kezelt személyes adataival kapcsolatos tájékoztatáshoz való jogát nem tudta kikényszeríteni.
- [12] Az indítványozó tulajdonhoz való jogát sérti az, hogy az indítványozónak olyan perköltség-fizetési kötelezettsége keletkezett, amely nem merült volna fel akkor, ha tájékoztatást kapott volna az alperestől a személyes adatai kezelésével kapcsolatban.
- [13] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét jelenti, hogy az indítványozó szerint a perújítási eljárás nélkülözötte a pártatlan, tisztességes, időszerű bírósági tárgyaláshoz való jog biztosítását. A pártatlanság sérelme abban áll az indítványozó szerint, hogy az elsőfokú bíróság nem kézbesítette vissza sem az indítványozónak, sem jogi képviselőjének a perújítási kérelmet és annak kiegészítését, valamint a másodfokú bíróság nem tette lehetővé, hogy az indítványozó az alperes fellebbezési észrevételeit megismerhesse, arra nyilatkozatot tehesen. A fegyveregyenlőség elve nem érvényesült, mivel az indítványozó régi Pp. szerinti jogait a bíróságok nem biztosították. A bíróság az indítványozó jogi képviselőjének kifogása ellenére sem ismertette a perújítási kérelmet.
- [14] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát sérti az, hogy a Kúria döntésében megfogalmazott állításokra az indítványozó nem tudott az eljárás során reflektálni. Ugyancsak sérti az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát az, hogy a Kúria nem helyezte hatályon kívül a másodfokú bíróság ítéletét annak eljárási hibái miatt. Az indítványozó szerint a Kúria olyan új tényállást állapított meg, amelyre nem volt jogi lehetősége.
- [15] Az indítványozó ilyen okok mentén kezdeményezte a kifogásolt ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítását és azok megsemmisítését.
- [16] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszának az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti elemében előadta, hogy álláspontja szerint a régi Pp. 257. § (1) bekezdésének második mondata ellentétes az Alaptörvény I. cikkével, II. cikkével és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [17] Az indítványozó sérelmezi, hogy abban az esetben, amikor az elsőfokú bíróság tárgyaláson dönt, és az elsőfokú döntés perorvoslattal kerül megtámadásra, akkor a másodfokú bíróság a fellebbezést nem tárgyaláson bírálja el. Ez sérti az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései szerinti tisztességes eljáráshoz és jogorvoslathoz való jogát.
- [18] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszának az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti elemében előadta, hogy az Alkotmánybíróságtól kéri a Pp. 391. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének vizsgálatát és a rendelkezés megsemmisítését tekintettel arra, hogy az megegyezik a régi Pp. 257. § (1) bekezdése szerinti szabályozással.

- [19] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [20] 2.1. Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó a támadott bírósági döntést, a Fővárosi Ítéltábla 2.Pfk.26.587/2017/2. számú végzését 2017. december 1-jén vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2018. január 30-án nyújtotta be az elsőfokú bíróságon.
- [21] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyebekben megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Nemzeti Hitvallásban foglalt egyes deklarációk, B) cikk (1) bekezdése, R) cikk, I. cikk, II. cikk, VI. cikk (2) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, 26. cikk, 28. cikk és 39. cikk (2) bekezdése], a támadott bírói döntést, a Fővárosi Ítéltábla 2.Pfk.26.587/2017/2. számú végzését, továbbá részben az alaptörvényellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [22] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze, de az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében nem az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmére is hivatkozott [Nemzeti Hitvallás, R) cikk, I. cikk, 26. cikk (1) bekezdés, 28. cikk]. Ezen cikkek vonatkozásában érdemi alkotmányossági vizsgálat lefolytatására még indokolás előterjesztése esetében sincs lehetőség [3127/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [19]; 3115/2016. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [30]–[32]; 3143/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [31]–[34]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [63]–[64]; 3058/2017. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [12]].
- [23] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére pedig csak két esetben alapítható alkotmányjogi panasz: a kellő felkészülési idő hiánya, illetve a visszaható hatály tilalma miatt, az indítvány azonban nem ebben a vonatkozásban állítja a felhívott cikk sérelmét [3127/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [19]].
- [24] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásával, B) cikk (1) bekezdésével, R) cikkével, I. cikkével, 26. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek, tekintettel arra, hogy ezen alaptörvényi rendelkezések nem minősülnek az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz e részeiben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [25] Az Abtv. 52. §-a továbbá kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pont]: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására.” [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]] Az indítvány e követelménynek az Alaptörvény 39. cikk (2) bekezdése vonatkozásában nem tesz eleget, ezen alaptörvényi cikket érintően ugyanis az indítványozó nem terjesztett elő érvelést. Az indítvány ugyancsak sérülni vélt alapjogként említi a XXVIII. cikk (7) bekezdésében írt jogorvoslatihoz való jogot, azonban érdemi indokolást az indítványozó e tekintetben sem adott elő. Erre tekintettel az Alaptörvény 39. cikk (2) bekezdésével és a XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatos indítványi elemeket az Alkotmánybíróság nem tudta érdemben elbírálni.
- [26] A kifejtettek alapján e vonatkozásokban az egyéb törvényi feltételek teljesülése ellenére sem kerülhetne sor érdemi alkotmányossági vizsgálatra.
- [27] 2.2. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti panaszában pusztán állította az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdéseinek, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek sérelmét a régi Pp. 257. § (1) bekezdése második mondata tekintetében, ahhoz azonban indokolást nem fűzött. Erre tekintettel az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [28] 2.3. Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszhoz indokolást nem fűzött, pusztán megállapította, hogy a Pp. 391. § (1) bekezdése szövegszerűen egyezik a régi Pp. hasonló rendelkezésével. Erre figyelemmel az alkotmányjogi panasz ebben a részében sem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.

- [29] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [30] Az Alkotmánybíróság az emberi méltósághoz, a személyes adatok védelméhez, a tulajdonhoz és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogok sérelmével összefüggésben az alábbiakra mutat rá az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz tekintetében.
- [31] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában lényegében a Fővárosi Ítéletábla ténymegállapításainak és jogi értékeléseinek alkotmánybírósági felülvizsgálatát kezdeményezte. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, amely szerint tartózkodik annak vizsgálatától, hogy a bírósági döntések indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelt-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]]. Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára, így a bizonyítékok felülmérlegelésére, a tényállás megállapítására vagy a jogvitát lezáró határozat kizárólag szakjogi tartalmú kritikájára [3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]].
- [32] A benyújtott alkotmányjogi panasz tehát az Alaptörvény II. cikkében, VI. cikk (2) bekezdésében, XIII. cikk (1) bekezdésében és XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt jogok sérelmével összefüggő elemében valójában az ügyben meghozott, az indítványozó számára kedvezőtlen bírósági döntések kritikája, amely nem vet fel alkotmányossági kérdést. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bírói jogalkalmazás helyességét, valamint a bíróságok döntését vitatja. Az indítványozó alapvetően nem értett egyet a Fővárosi Törvényszék és a Fővárosi Ítéletábla megállapításaival az alapperben, illetve a perújítási eljárásban sem. Álláspontja szerint a törvényszék és az ítéletábla nem megfelelően értékelték a bizonyítékokat, eljárási hibákat követtek el, és helytelenül vonták le következtetéseiket. Az indítványozó a végzések vizsgálatát tehát valójában nem alkotmányossági szempontból kérte, hanem azt kívánta elérni, hogy a tényállás megállapítása, valamint a tények értékelése, és az abból levont következtetések tekintetében elfoglalt bírói álláspontot változtassa meg az Alkotmánybíróság. Az indítvány nem tartalmaz olyan elemet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [33] Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem alapjog sérelmét állította, részben nem tartalmazott indokolást az Alaptörvény felhívott rendelkezése sérelmét illetően, valamint a jelen ügyben nem merült fel olyan, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, ezért az alkotmányjogi panasz – a fentiek alapján – nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében és 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [34] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Juhász Imre s. k.,
helyettes tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/631/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3338/2019. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.115/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenessége megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság (a továbbiakban: indítványozó), mint egy másik gazdasági társaság jogutódja, jogi képviselője (dr. Szabó Tamás ügyvéd, Pintér és Szabó Ügyvédi Iroda) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.21.707/2017/3. számú végzése, valamint Pfv.V.20.115/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben megállapított tényállás szerint a peres felek svájci frank alapú, ingatlancélú kölcsönszerződést kötöttek. A felperes szerződési feltétel érvénytelenségének megállapítása iránt indított pert.
- [4] Az első fokon eljáró Székesfehérvári Törvényszék a 2016. október 5-én kelt 26.P.20.104/2016/13. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította.
- [5] A felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéletábrla a 2017. március 7-én hozott 6.Pf.21.537/2016/5-II. számú jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, a fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatta és megállapította, hogy a felperes és az I. rendű alperes által 2007. április 25-én kötött kölcsönszerződés 1.4. pontjának hivatkozott rendelkezése tisztességtelen, ezért semmis.
- [6] A jogerős ítélet ellen a I. rendű alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amellyel egyidejűleg az elsőfokú bíróság kincstári illeték-bevételi számlájára átutalással 30.000 forint felülvizsgálati eljárási illetéket megfizetett.
- [7] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (3) bekezdés d) pontja és az 50. § (1) bekezdése alapján a Kúria a 2017. augusztus 4.-én kelt Pfv.V.21.707/2017/2. számú végzésével hiánypótlásra hívta fel az I. rendű alperest azzal, hogy a végzés kézhezvételét követő harminc napon belül a felülvizsgálati kérelem elutasításának terhe mellett rójon le további 40.000 forint felülvizsgálati eljárási illetéket.
- [8] Az indítványozó e felhívásra a kiegészítő illetéket határidőben, az elsőfokú bíróság székhelye szerinti törvényszék számlájára fizette be. Nincs arra nézve adat, hogy az átutalás megtörténtéről a Kúriát az indítványozó tájékoztatta volna.
- [9] Az I. rendű alperes jogi képviselője részére az elektronikus úton megküldött hiánypótló végzést 2017. augusztus 21-én vette át, a hiánypótlásra nyitva álló határidő 2017. szeptember 20-án járt le.
- [10] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a 2017. október 25-én kelt Pfv.V.21.707/2017/3. számú végzésével a felülvizsgálati kérelmet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó 237. §, illetve 95. § (3) bekezdése alapján hivatalból elutasította, mivel – az indoklás szerint – az indítványozó a hiányzó felülvizsgálati eljárási illetéket felhívás ellenére nem róta le, azaz a hiánypótlásra történő felhívásnak nem tett eleget.
- [11] Az indítványozó ezt követően a Kúriához benyújtott kérelmében kérte e végzés hatályon kívül helyezését, és igazolta a kiegészítő illeték megfizetését. Beadványában hivatkozott arra, hogy az eljárási illetékek megfizetésének és a megfizetés ellenőrzésének részletes szabályairól szóló 44/2004. (XII. 20.) PM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 6/A. § (4) bekezdés c) pontja szerint és határidőn belül eleget tett a felhívásnak, az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék számlájára átutalta a felülvizsgálati eljárási illeték hiányzó részét. Kérelméhez az át-

utalást tanúsító bankszámlakivonatot csatolt. Álláspontja szerint a Kúria hiánypótlásra felhívó határozata nem tartalmazott rendelkezést arra nézve, hogy melyik bíróság számlaszámára kell az illetékfizetési kötelezettséget teljesíteni.

- [12] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a 2018. január 24-én kelt Pfv.V.20.115/2018/2. számú végzésével e kérelmet elutasította. A Kúria az indítványozó kérelmét igazolási kérelemnek tekintette, és azt a Pp. 270. § (1) bekezdés folytán alkalmazandó 109. § (2) bekezdés alapján elutasította. Döntését azzal indokolta, hogy a kiegészítő illeték összegének a Fővárosi Törvényszék számlájára történő átutalásával az indítványozó nem tett eleget a hiánypótlásra történő felhívásnak, mert a Rendelet 6/A. § (3) bekezdése szerint az illetéknek átutalással történő megfizetése esetén annak a bíróságnak az illeték bevételi számlájára kell az illetéket megfizetni, amely bíróság – jelen esetben a Kúria – előtt folyó eljárásban az illetékfizetési kötelezettség keletkezik. A hiánypótlásra felhívó végzés kibocsátása már a Kúria előtti eljárás részeként történt, ezért a rendelet hivatkozott rendelkezése szerint a Kúria az illetékes bíróság. Az indokolás szerint tehát a hiányzó illetéket a Kúria illeték-bevételi számlájára kellett volna megfizetni.
- [13] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a alapján az alkotmányjogi panaszát, amelyet a főtktár felhívására határidőben kiegészített, és egységes szerkezetbe foglalt. Panaszában a Kúria támadott végzéseinek megsemmisítését arra tekintettel kérte, hogy azok megítélése szerint sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogát. Állította, hogy a Kúria felhívására a Rendeletben meghatározott módon teljeskörűen eleget tett illetékfizetési kötelezettségének, és az elsőfokú bíróság feltehetően adminisztrációs hiba miatt nem utalta tovább a Kúriának az illeték-kiegészítés összegét. Az indítványozó szerint felülvizsgálati kérelme a törvényben meghatározott feltételeknek mindenben megfelelt, ezért alappal számíthatott arra, hogy annak érdemi elbírálására sor kerül. Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy a régi Pp. 272–273. §-ai nem teszik lehetővé a felülvizsgálati kérelemnek illeték hiánya miatt történő elutasítását, ezért a Kúria akkor járt volna el helyesen, ha érdemben elbírálja felülvizsgálati kérelmét, és leletezés terhével az ő terhén hagyja a „meg nem fizetettnek” tekintett illetéket.
- [14] Az indítványozó álláspontja szerint a jogorvoslathoz való jog a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra is vonatkozik, ezért a Kúria azzal, hogy nem bírálta el érdemben a felülvizsgálati kérelmét, ezen alapjogának sérelmét okozta.
- [15] Az indítványozó nyilatkozott arról, hogy a támadott határozat tekintetében nincs folyamatban rendkívüli jogorvoslati eljárás.
- [16] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [17] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [18] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 27. §-ára hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [19] A tértivevény szerint a Kúria Pfv.V.20.115/2018/2. számú végzését az indítványozó perbeli jogi képviselője 2018. január 25. napján vette át, míg alkotmányjogi panaszát 2019. február 24-én nyújtotta be az ügyben első fokon eljáró bírósághoz. Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Pfv.V.20.115/2018/2. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [20] Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett, így érintettsége a támadott határozattal összefüggésben megállapítható. Az indítvány az Abtv. 27. § b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.

- [21] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, rögzíti az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezését. Megjelöli a sérelmezett bírói döntést továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő a bírói döntés megsemmisítésére.
- [22] 4. Az Alkotmánybíróság a XXVIII. cikk (7) bekezdése tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést. Vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [23] Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont].
- [24] Az indítványozó által kifejtettek lényege szerint a Kúria végzésével megfosztotta a felülvizsgálati eljárás lehetőségétől, ezáltal – álláspontja szerint – a támadott döntés sérti a perorvoslathoz való jogát.
- [25] Az Alkotmánybíróság a 3025/2016. (II. 23.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), indokolásának [24] bekezdésében megerősítette azt a töretlen gyakorlatát, amely szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. Tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti [...]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe”. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét az érdemi felülvizsgálati eljárás – a kúriai jogértelmezés miatt bekövetkezett – elmaradása miatt látta megalapozottnak. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatát figyelembe véve ugyanakkor megállapítható, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét a felülvizsgálati eljárás esetleges elmaradása, a felülvizsgálati kérelem nem érdemben történő elutasítása – érdemi összefüggés hiányában – nem alapozza meg {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [26] Az Alkotmánybíróság továbbá megállapította, hogy bár az indítványozó kifejtette, hogy az álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti perorvoslathoz való joga a fentiek szerint sérelmet szenvedett, az érvei tartalmilag törvényességi kérdéseket érintenek.
- [27] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panaszindítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel.
- [28] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek, mert az indítványozó egyértelműen az ügyében eljáró bíróságok jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [29] Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntést törvényességi szempontból nem vizsgálhatja felül. „Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntések alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.” {3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}
- [30] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A bírósági döntéseket – az Alaptörvény felhatalmazása alapján – az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálata során.
- [31] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.

[32] 5. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Juhász Imre s. k.,
helyettes tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/392/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3339/2019. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.V.35.015/2019/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (Horváth és Gőz Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Horváth Lóránt) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, amelyben kérte a Kúria Kfv.V.35.015/2019/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikkének (7) bekezdését.
- [2] 1. A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletével elutasította az indítványozó mint felperes – a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága alperes ellen, adóügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt előterjesztett – keresetét. Az indítványozó ezt követően fordult felülvizsgálati kérelemmel a Kúriához, és jogszabálysértésre hivatkozással kérte az ítélet hatályon kívül helyezését és a bíróság kötelezését új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára.
- [3] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság tanácsulésen hozott Kfv.V.35.015/2019/3. számú végzésével az indítványozó igazolási kérelmét és a felülvizsgálati kérelmet visszautasította. Végzésében megállapította, hogy az indítványozó jogi képviselője a jogerős ítéletet 2018. november 13-án vette át, a felülvizsgálati kérelmet pedig 2018. december 12. napján a jogi képviselő mint magánszemély ügyfélkapujáról indítva terjesztette elő. A végzés szerint ezt követően a jogi képviselő 2018. december 20-án igazolási kérelmet terjesztett elő, melyhez csatolta az ügyvédi iroda számára rendszergazdai szolgáltatást nyújtó cég azon igazolását, miszerint 2018. december 12-én 17.00 órától 2018. december 13-án 6.00 óráig a szünetmentes tápegység zárlata miatt az irodában szolgáltatáskimaradás volt, így a fájl és levelezőszerver, valamint az internet elérhetetlenné vált, amely ellehetlenítette az iroda működését.
- [4] A végzés indokolása szerint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 117. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelmet az elsőfokú határozatot hozó bíróságnál a határozat közlésétől számított 30 napon belül kell benyújtani, a határidő elmulasztása miatt a határidő lejártát követő 15 napon belül van helye igazolásnak. A Kp. 36. § (1) bekezdés g) pontja szerint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) szabályait kell alkalmazni a mulasztásra és annak igazolására. A Pp. 151. § (2) bekezdése alapján az igazolási kérelemben elő kell adni a mulasztás okát és azokat a körülményeket, amelyek a mulasztás vétlenségét valószínűvé teszik, míg a (3) bekezdés arról rendelkezik, hogy az igazolási kérelem előterjesztésével együtt pótolni kell az elmulasztott cselekményt is. A Pp. 618. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltak szerint, ha az elektronikus úton kapcsolattartó beadványát „elektronikus úton, de nem az E-ügyintézési tv.-ben és végrehajtási rendeleteiben meghatározott módon terjeszti elő – ha e törvény másként nem rendelkezik – a bíróság a keresetlevelet, a bírósági meghagyással szembeni ellentmondást, a fellebbezést, a felülvizsgálati kérelmet és a perújítási kérelmet visszautasítja, az egyéb beadványban foglalt nyilatkozat pedig hatálytalan”.
- [5] A Kúria megállapítása szerint az indítványozó számára a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére rendelkezésre állt határidő főszabály szerint 2018. december 13-án járt le, azonban, figyelembe véve a bírósági elektronikus rendszer üzemkieséseit [2018. november 24–25., december 8., december 14–15.] a tényleges határidő 2018. december 18-án járt volna le. Az indítványozó a hivatkozott meghibásodást követő időszakra vonatkozóan azonban nem tudta igazolni, hogy a felülvizsgálati kérelem szabályszerű előterjesztésében akadályozott lett volna, és mert az igazolási kérelem egyidejű előterjesztésével az elmulasztott cselekményt nem pótolta, azaz

a felülvizsgálati kérelmet szabályszerű elektronikus úton nem terjesztette elő, ezért a Kúria a Pp. 153. § (1) bekezdés c) pontjára figyelemmel az igazolási kérelmet visszautasította. Az igazolási kérelem elbírálását követően a Kúria – az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény 1. § 23. pontjára, az elektronikus ügyintézés részletszabályairól szóló 451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet 89. § (1) bekezdésére és a Pp. 7. §-ának (1) bekezdésére hivatkozva – megállapította, hogy az indítványozót képviselő ügyvédi iroda olyan gazdálkodó szervezet, amely a bírósággal a kapcsolatot elektronikus úton, a cégkapuján keresztül köteles tartani. A végzés indokolása szerint a felülvizsgálati kérelem előterjesztésénél az indítványozó jogi képviselőjének a gazdálkodó szervezet cégkapuját kellett használnia, az ezzel ellentétes módon, az ügyvédi iroda tagja saját ügyfélkapujáról előterjesztett felülvizsgálati kérelem a Pp. 618. § (1) bekezdés b) pontja szerint elektronikus úton, de nem az „E-ügyintézési törvényben” és végrehajtási rendeleteiben meghatározott módon történő előterjesztésnek minősül, ezért a felülvizsgálati kérelem visszautasításának volt helye.

- [6] 2. Az indítványozó – főtktári felhívásra kiegészített és egységes szerkezetbe foglalt – alkotmányjogi panaszában foglaltak szerint a Kúria döntése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogát, melyet a következők szerint indokolt.
- [7] 2.1. Állította az indítványozó a döntés iratellenességét arra hivatkozva, hogy a végzés meghozatalakor a Kúria csak a rendszerkimaradással kapcsolatos iratokat értékelte, pedig az indítványozó mellékletként megküldte a felülvizsgálati kérelem „kitöltött formanyomtatványának képét” amely – állítása szerint – maga a felülvizsgálati kérelem, valamint a kérelem benyújtásának igazolásait. A felülvizsgálati kérelem formanyomtatvány csatolása tehát az igazolási kérelem előterjesztésével egyidejűleg megtörtént, így az indítványozó véleménye szerint eleget tett a cselekmény pótlására vonatkozó kötelezettségének. Az indítványozó számára az iratbetekintés során – mivel a felülvizsgálati kérelem ismételt benyújtása „még csak utalás szintjén sem szerepelt a végzésben” – kiderült, hogy a „nem megfelelő módon előterjesztett felülvizsgálati kérelem teljes egésze (a kérelem formanyomtatványa, illetve az indokolás) – a mellékletként csatolt rész is – a Kúria rendelkezésére állt.” Mindezek alapján az indítványozó szerint az igazolási kérelem nem lett volna „elutasítható” a Pp. 153. § (2) bekezdés c) pontja alapján.
- [8] 2.2. Az indítványozó ezt követően hivatkozott arra, hogy a Kp. 36. § (1) bekezdés g) pontja szerint alkalmazandó Pp. 154. § (1) bekezdése kimondja, hogy az igazolási kérelmet visszautasító, azt elutasító, valamint az eljárás folytatásának, illetve a határozat végrehajtásának felfüggesztésére irányuló kérelmet elutasító határozat ellen külön fellebbezésnek van helye. Ugyanígy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog érvényre jutását szolgálja a Pp. 618. §-ának (3) bekezdése, amely azt mondja ki, hogy a Pp. 618. § (1) bekezdés szerinti visszautasító végzés és a 618. § (2) bekezdés szerinti megszüntető végzés ellen külön fellebbezésnek van helye. Ebből az indítványozó szerint az következik, hogy a jogorvoslathoz való jog biztosított mind az igazolási kérelmet elutasító, mind pedig a kérelmet nem megfelelő elektronikus úton történő előterjesztése miatt visszautasító döntéssel szemben. Az indítványozó úgy véli, hogy – mivel a Kúria azonos tényállás mellett, párhuzamosan, másik két esetben is ugyanezen indokolással utasította vissza a felülvizsgálati kérelmet – a probléma alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést is felvet.
- [9] Az indítványozó szerint amennyiben a Kúria a felülvizsgálati kérelmet a nem megfelelő elektronikus úton történő előterjesztése okán önálló döntésben utasította volna vissza, valamint ha az igazolási kérelem elutasításáról szóló végzését a jogszabályban előírt önálló jogorvoslati lehetőséggel bíró önálló döntésbe foglalta volna, akkor az indítványozónak megnyílt volna a lehetősége a befogadhatóság kérdésében hozott és formai okból visszautasított döntéssel szemben érdemi jogorvoslatot előterjeszteni.
- [10] Ezzel ellentétben – az indítványozói álláspont szerint – a Kúria, az indítványozó jogorvoslathoz való jogát sértve, egy döntésben vizsgálta a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságát, illetve az igazolási kérelem tartalmát, majd egybefoglalt döntésében a felülvizsgálati kérelem elleni jogorvoslat kizárását alkalmazta a Kp. 116. § d) pontjára hivatkozással, miszerint nincs helye felülvizgálatnak a Kúria határozata ellen.
- [11] Végül az indítványozó kifejtette, hogy a Kúria döntése iratellenes és jogszabálysértő, melynek meghozatala során nem megfelelően mérlegelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat, és az így megállapított tényekből, az alkalmazott jogszabályokból téves jogi következtetést vont le, amellyel megsértette az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogát.

- [12] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [13] Az Abtv. 27. §-ában foglaltak szerint, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [14] 3.1. Az indítványozó a Kúria döntésének iratellenességét állította arra hivatkozva, hogy a felülvizsgálati kérelem kitöltött formanyomtatványának képét – amely az indítványozó szerint maga a felülvizsgálati kérelem –, valamint a kérelem benyújtásának igazolásait csatolta az igazolási kéreleméhez, így eleget tett a cselekmény pótlására vonatkozó kötelezettségének.
- [15] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz e részével kapcsolatban emlékeztet állandó gyakorlatára, miszerint a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [16] Jelen ügyben annak megállapítása, hogy az indítványozó milyen módon terjesztette elő a felülvizsgálati kérelmét és az igazolási kérelmet, egyrészt ténykérdésnek minősül, másrészt olyan jogértelmezési kérdésnek, amely kérdések vizsgálata a fent ismertetett gyakorlat szerint nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.
- [17] 3.2. Az indítványozó – az Alaptörvény XXVIII. cikkének (7) bekezdésére hivatkozva állította, kizárólag az igazolási kérelem tárgyában hozott döntés kapcsán – a jogorvoslathoz való jogának sérelmét. E sérelem lényegét abban jelölte meg, hogy a Kúria e döntése során elmulasztotta a fellebbezés lehetőségét biztosítani. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-ának – fentiekben már hivatkozott – rendelkezése szerint azonban az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen terjeszthető elő. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben azt állapította meg, hogy a Kúria által az igazolási kérelem tárgyában hozott döntéssel kapcsolatos – indítványozó által állított – „mulasztás”, a döntés következménye ellenére sem tekinthető sem „az ügy érdekében” hozott döntésnek, sem az „eljárást befejező egyéb” bírói döntésnek.
- [18] 4. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában meghatározott feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Juhász Imre s. k.,
helyettes tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/727/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3340/2019. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.V.35.012/2019/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (Horváth és Gőz Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Horváth Lóránt) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, amelyben kérte a Kúria Kfv.V.35.012/2019/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikkének (7) bekezdését.
- [2] A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletével elutasította az indítványozó mint felperes – a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága alperes ellen, adóügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt előterjesztett – keresetét. Az indítványozó ezt követően fordult felülvizsgálati kérelemmel a Kúriához, és jogszabálysértésre hivatkozással kérte az ítélet hatályon kívül helyezését és a bíróság kötelezését új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára.
- [3] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság tanácsulésen hozott Kfv.V.35.012/2019/3. számú végzésével az indítványozó igazolási kérelmét és a felülvizsgálati kérelmet visszautasította. Végzésében megállapította, hogy az indítványozó jogi képviselője a jogerős ítéletet 2018. november 13-án vette át, a felülvizsgálati kérelmet pedig 2018. december 12. napján a jogi képviselő mint magánszemély ügyfélkapujáról indítva terjesztette elő. A végzés szerint ezt követően a jogi képviselő 2018. december 20-án igazolási kérelmet terjesztett elő, melyhez csatolta az ügyvédi iroda számára rendszergazdai szolgáltatást nyújtó cég azon igazolását, miszerint 2018. december 12-én 17.00 órától 2018. december 13-án 6.00 óráig a szünetmentes tápegység zárlata miatt az irodában szolgáltatáskimaradás volt, így a fájl és levelezőszerver, valamint az internet elérhetetlenné vált, amely ellehetlenítette az iroda működését.
- [4] A végzés indokolása szerint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 117. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelmet az elsőfokú határozatot hozó bíróságnál a határozat közlésétől számított 30 napon belül kell benyújtani, a határidő elmulasztása miatt a határidő lejártát követő 15 napon belül van helye igazolásnak. A Kp. 36. § (1) bekezdés g) pontja szerint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) szabályait kell alkalmazni a mulasztásra és annak igazolására. A Pp. 151. § (2) bekezdése alapján az igazolási kérelemben elő kell adni a mulasztás okát és azokat a körülményeket, amelyek a mulasztás vétlenségét valószínűvé teszik, míg a (3) bekezdés arról rendelkezik, hogy az igazolási kérelem előterjesztésével együtt pótolni kell az elmulasztott cselekményt is. A Pp. 618. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltak szerint, ha az elektronikus úton kapcsolattartó beadványát „elektronikus úton, de nem az E-ügyintézési tv.-ben és végrehajtási rendeleteiben meghatározott módon terjeszti elő – ha e törvény másként nem rendelkezik – a bíróság a keresetlevelet, a bírósági meghagyással szembeni ellentmondást, a fellebbezést, a felülvizsgálati kérelmet és a perújítási kérelmet visszautasítja, az egyéb beadványban foglalt nyilatkozat pedig hatálytalan”.
- [5] A Kúria megállapítása szerint az indítványozó számára a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére rendelkezésre állt határidő főszabály szerint 2018. december 13-án járt le, azonban, figyelembe véve a bírósági elektronikus rendszer üzemkieséseit [2018. november 24-25., december 8., december 14-15.] a tényleges határidő 2018. december 18-án járt volna le. Az indítványozó a hivatkozott meghibásodást követő időszakra vonatkozóan azonban nem tudta igazolni, hogy a felülvizsgálati kérelem szabályszerű előterjesztésében akadályozott lett volna, és mert az igazolási kérelem egyidejű előterjesztésével az elmulasztott cselekményt nem pótolta, azaz a felülvizsgálati kérelmet szabályszerű elektronikus úton nem terjesztette elő, ezért a Kúria a Pp. 153. §

(1) bekezdés c) pontjára figyelemmel az igazolási kérelmet visszautasította. Az igazolási kérelem elbírálását követően a Kúria – az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény 1. § 23. pontjára, az elektronikus ügyintézés részletszabályairól szóló 451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet 89. § (1) bekezdésére és a Pp. 7. §-ának (1) bekezdésére hivatkozva – megállapította, hogy az indítványozót képviselő ügyvédi iroda olyan gazdálkodó szervezet, amely a bírósággal a kapcsolatot elektronikus úton, a cégkapuján keresztül köteles tartani. A végzés indokolása szerint a felülvizsgálati kérelem előterjesztésénél az indítványozó jogi képviselőjének a gazdálkodó szervezet cégkapuját kellett használnia, az ezzel ellentétes módon, az ügyvédi iroda tagja saját ügyfélkapujáról előterjesztett felülvizsgálati kérelem a Pp. 618. § (1) bekezdés b) pontja szerint elektronikus úton, de nem az „E-ügyintézési törvényben” és végrehajtási rendeleteiben meghatározott módon történő előterjesztésnek minősül, ezért a felülvizsgálati kérelem visszautasításának volt helye.

- [6] 2. Az indítványozó – főtktári felhívásra kiegészített és egységes szerkezetbe foglalt – alkotmányjogi panaszában foglaltak szerint a Kúria döntése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogát, melyet a következők szerint indokolt.
- [7] 2.1. Állította az indítványozó a döntés iratellenességét arra hivatkozva, hogy a végzés meghozatalakor a Kúria csak a rendszerkimaradással kapcsolatos iratokat értékelte, pedig az indítványozó mellékletként megküldte a felülvizsgálati kérelem „kitöltött formanyomtatványának képét” amely – állítása szerint – maga a felülvizsgálati kérelem, valamint a kérelem benyújtásának igazolásait. A felülvizsgálati kérelem formanyomtatvány csatolása tehát az igazolási kérelem előterjesztésével egyidejűleg megtörtént, így az indítványozó véleménye szerint eleget tett a cselekmény pótlására vonatkozó kötelezettségének. Az indítványozó számára az iratbetekintés során – mivel a felülvizsgálati kérelem ismételt benyújtása „még csak utalás szintjén sem szerepelt a végzésben” – kiderült, hogy a „nem megfelelő módon előterjesztett felülvizsgálati kérelem teljes egésze (a kérelem formanyomtatványa, illetve az indokolás) – a mellékletként csatolt rész is – a Kúria rendelkezésére állt.” Mindezek alapján az indítványozó szerint az igazolási kérelem nem lett volna „elutasítható” a Pp. 153. § (2) bekezdés c) pontja alapján.
- [8] 2.2. Az indítványozó ezt követően hivatkozott arra, hogy a Kp. 36. § (1) bekezdés g) pontja szerint alkalmazandó Pp. 154. § (1) bekezdése kimondja, hogy az igazolási kérelmet visszautasító, azt elutasító, valamint az eljárás folytatásának, illetve a határozat végrehajtásának felfüggesztésére irányuló kérelmet elutasító határozat ellen külön fellebbezésnek van helye. Ugyanígy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog érvényre jutását szolgálja a Pp. 618. §-ának (3) bekezdése, amely azt mondja ki, hogy a Pp. 618. § (1) bekezdés szerinti visszautasító végzés és a 618. § (2) bekezdés szerinti megszüntető végzés ellen külön fellebbezésnek van helye. Ebből az indítványozó szerint az következik, hogy a jogorvoslathoz való jog biztosított mind az igazolási kérelmet elutasító, mind pedig a kérelmet nem megfelelő elektronikus úton történő előterjesztése miatt visszautasító döntéssel szemben. Az indítványozó úgy véli, hogy – mivel a Kúria azonos tényállás mellett, párhuzamosan, másik két esetben is ugyanezen indokolással utasította vissza a felülvizsgálati kérelmet – a probléma alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést is felvet.
- [9] Az indítványozó szerint amennyiben a Kúria a felülvizsgálati kérelmet a nem megfelelő elektronikus úton történő előterjesztése okán önálló döntésben utasította volna vissza, valamint ha az igazolási kérelem elutasításáról szóló végzését a jogszabályban előírt önálló jogorvoslati lehetőséggel bíró önálló döntésbe foglalta volna, akkor az indítványozónak megnyílt volna a lehetősége a befogadhatóság kérdésében hozott és formai okból visszautasított döntéssel szemben érdemi jogorvoslatot előterjeszteni.
- [10] Ezzel ellentétben – az indítványozói álláspont szerint – a Kúria, az indítványozó jogorvoslathoz való jogát sértve, egy döntésben vizsgálta a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságát, illetve az igazolási kérelem tartalmát, majd egybefoglalt döntésében a felülvizsgálati kérelem elleni jogorvoslat kizárását alkalmazta a Kp. 116. § d) pontjára hivatkozással, miszerint nincs helye felülvizgálatnak a Kúria határozata ellen.
- [11] Végül az indítványozó kifejtette, hogy a Kúria döntése iratellenes és jogszabálysértő, melynek meghozatala során nem megfelelően mérlegelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat és az így megállapított tényekből, az alkalmazott jogszabályokból téves jogi következtetést vont le, amellyel megsértette az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogát.

- [12] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [13] Az Abtv. 27. §-ában foglaltak szerint, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [14] 3.1. Az indítványozó a Kúria döntésének iratellenességét állította arra hivatkozva, hogy a felülvizsgálati kérelem kitöltött formanyomtatványának képét – amely az indítványozó szerint maga a felülvizsgálati kérelem –, valamint a kérelem benyújtásának igazolásait csatolta az igazolási kéreleméhez, így eleget tett a cselekmény pótlására vonatkozó kötelezettségének.
- [15] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz e részével kapcsolatban emlékeztet állandó gyakorlatára, miszerint a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [16] Jelen ügyben annak megállapítása, hogy az indítványozó milyen módon terjesztette elő a felülvizsgálati kérelmét és az igazolási kérelmet, egyrészt ténykérdésnek minősül, másrészt olyan jogértelmezési kérdésnek, amely kérdések vizsgálata a fent ismertetett gyakorlat szerint nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.
- [17] 3.2. Az indítványozó – az Alaptörvény XXVIII. cikkének (7) bekezdésére hivatkozva állította, kizárólag az igazolási kérelem tárgyában hozott döntés kapcsán – a jogorvoslathoz való jogának sérelmét. E sérelem lényegét abban jelölte meg, hogy a Kúria e döntése során elmulasztotta a fellebbezés lehetőségét biztosítani. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-ának – fentiekben már hivatkozott – rendelkezése szerint azonban az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen terjeszthető elő. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben azt állapította meg, hogy a Kúria által az igazolási kérelem tárgyában hozott döntéssel kapcsolatos – indítványozó által állított – „mulasztás”, a döntés következménye ellenére sem tekinthető sem „az ügy érdemében” hozott döntésnek, sem az „eljárást befejező egyéb” bírói döntésnek.
- [18] 4. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában meghatározott feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Juhász Imre s. k.,
helyettes tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/728/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3341/2019. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.V.35.011/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (Horváth és Gőz Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Horváth Lóránt) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, amelyben kérte a Kúria Kfv.V.35.011/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikkének (7) bekezdését.
- [2] 1. A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletével elutasította az indítványozó mint felperes – a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága alperes ellen, adóügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt előterjesztett – keresetét. Az indítványozó ezt követően fordult felülvizsgálati kérelemmel a Kúriához, és jogszabálysértésre hivatkozással kérte az ítélet hatályon kívül helyezését és a bíróság kötelezését új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára.
- [3] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság tanácsulésen hozott Kfv.V.35.011/2019/4. számú végzésével az indítványozó igazolási kérelmét és a felülvizsgálati kérelmet visszautasította. Végzésében megállapította, hogy az indítványozó jogi képviselője a jogerős ítéletet 2018. november 13-án vette át, a felülvizsgálati kérelmet pedig 2018. december 12. napján a jogi képviselő, mint magánszemély ügyfélkapujáról indítva terjesztette elő. A végzés szerint ezt követően a jogi képviselő 2018. december 20-án igazolási kérelmet terjesztett elő, melyhez csatolta az ügyvédi iroda számára rendszergazdai szolgáltatást nyújtó cég azon igazolását, miszerint 2018. december 12-én 17.00 órától 2018. december 13-án 6.00 óráig a szünetmentes tápegység zárlata miatt az irodában szolgáltatáskimaradás volt, így a fájl és levelezőszerver, valamint az internet elérhetetlenné vált, amely ellehetlenítette az iroda működését.
- [4] A végzés indokolása szerint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 117. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelmet az elsőfokú határozatot hozó bíróságnál a határozat közlésétől számított 30 napon belül kell benyújtani, a határidő elmulasztása miatt a határidő lejártát követő 15 napon belül van helye igazolásnak. A Kp. 36. § (1) bekezdés g) pontja szerint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) szabályait kell alkalmazni a mulasztásra és annak igazolására. A Pp. 151. § (2) bekezdése alapján az igazolási kérelemben elő kell adni a mulasztás okát és azokat a körülményeket, amelyek a mulasztás vétlenségét valószínűvé teszik, míg a (3) bekezdés arról rendelkezik, hogy az igazolási kérelem előterjesztésével együtt pótolni kell az elmulasztott cselekményt is. A Pp. 618. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltak szerint, ha az elektronikus úton kapcsolattartó beadványát „elektronikus úton, de nem az E-ügyintézési tv.-ben és végrehajtási rendeleteiben meghatározott módon terjeszti elő – ha e törvény másként nem rendelkezik – a bíróság a keresetlevelet, a bírósági meghagyással szembeni ellentmondást, a fellebbezést, a felülvizsgálati kérelmet és a perújítási kérelmet visszautasítja, az egyéb beadványban foglalt nyilatkozat pedig hatálytalan”.
- [5] A Kúria megállapítása szerint az indítványozó számára a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére rendelkezésre állt határidő főszabály szerint 2018. december 13-án járt le, azonban, figyelembe véve a bírósági elektronikus rendszer üzemkieséseit [2018. november 24-25., december 8., december 14-15.] a tényleges határidő 2018. december 18-án járt volna le. Az indítványozó a hivatkozott meghibásodást követő időszakra vonatkozóan azonban nem tudta igazolni, hogy a felülvizsgálati kérelem szabályszerű előterjesztésében akadályozott lett volna, és mert az igazolási kérelem egyidejű előterjesztésével az elmulasztott cselekményt nem pótolta,

azaz a felülvizsgálati kérelmet szabályszerű elektronikus úton nem terjesztette elő, ezért a Kúria a Pp. 153. § (1) bekezdés c) pontjára figyelemmel az igazolási kérelmet visszautasította. Az igazolási kérelem elbírálását követően a Kúria – az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény 1. § 23. pontjára, az elektronikus ügyintézés részletszabályairól szóló 451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet 89. § (1) bekezdésére és a Pp. 7. §-ának (1) bekezdésére hivatkozva – megállapította, hogy az indítványozót képviselő ügyvédi iroda olyan gazdálkodó szervezet, amely a bírósággal a kapcsolatot elektronikus úton, a cégkapuján köteles tartani. A végzés indokolása szerint a felülvizsgálati kérelem előterjesztésénél az indítványozó jogi képviselőjének a gazdálkodó szervezet cégkapuját kellett használnia, az ezzel ellentétes módon, az ügyvédi iroda tagja saját ügyfélkapujáról előterjesztett felülvizsgálati kérelem a Pp. 618. § (1) bekezdés b) pontja szerint elektronikus úton, de nem az „E-ügyintézési törvényben” és végrehajtási rendeleteiben meghatározott módon történő előterjesztésnek minősül, ezért a felülvizsgálati kérelem visszautasításának volt helye.

- [6] 2. Az indítványozó – főtítkári felhívásra kiegészített és egységes szerkezetbe foglalt – alkotmányjogi panaszában foglaltak szerint a Kúria döntése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogát, melyet a következők szerint indokolt.
- [7] 2.1. Az indítványozó a döntés iratellenességét állította arra hivatkozva, hogy a végzés meghozatalakor a Kúria csak a rendszerkimaradással kapcsolatos iratokat értékelte, pedig az indítványozó mellékletként megküldte a felülvizsgálati kérelem „kitöltött formanyomtatványának képét” amely – állítása szerint – maga a felülvizsgálati kérelem, valamint a kérelem benyújtásának igazolásait. A felülvizsgálati kérelem formanyomtatvány csatolása tehát az igazolási kérelem előterjesztésével egyidejűleg megtörtént, így az indítványozó véleménye szerint eleget tett a cselekmény pótlására vonatkozó kötelezettségének. Az indítványozó számára az iratbetekintés során – mivel a felülvizsgálati kérelem ismételt benyújtása „még csak utalás szintjén sem szerepelt a végzésben” – kiderült, hogy a „nem megfelelő módon előterjesztett felülvizsgálati kérelem teljes egésze (a kérelem formanyomtatványa, illetve az indokolás) – a mellékletként csatolt rész is – a Kúria rendelkezésére állt.” Mindezek alapján az indítványozó szerint az igazolási kérelem nem lett volna „elutasítható” a Pp. 153. § (2) bekezdés c) pontja alapján.
- [8] 2.2. Az indítványozó ezt követően hivatkozott arra, hogy a Kp. 36. § (1) bekezdés g) pontja szerint alkalmazandó Pp. 154. § (1) bekezdése kimondja, hogy az igazolási kérelmet visszautasító, azt elutasító, valamint az eljárás folytatásának, illetve a határozat végrehajtásának felfüggesztésére irányuló kérelmet elutasító határozat ellen külön fellebbezésnek van helye. Ugyanígy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog érvényre jutását szolgálja a Pp. 618. §-ának (3) bekezdése, amely azt mondja ki, hogy a Pp. 618. § (1) bekezdés szerinti visszautasító végzés és a 618. § (2) bekezdés szerinti megszüntető végzés ellen külön fellebbezésnek van helye. Ebből az indítványozó szerint az következik, hogy a jogorvoslathoz való jog biztosított mind az igazolási kérelmet elutasító, mind pedig a kérelmet nem megfelelő elektronikus úton történő előterjesztése miatt visszautasító döntéssel szemben. Az indítványozó úgy véli, hogy – mivel a Kúria azonos tényállás mellett, párhuzamosan, másik két esetben is ugyanezen indokolással utasította vissza a felülvizsgálati kérelmet – a probléma alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést is felvet.
- [9] Az indítványozó szerint amennyiben a Kúria a felülvizsgálati kérelmet a nem megfelelő elektronikus úton történő előterjesztése okán önálló döntésben utasította volna vissza, valamint ha az igazolási kérelem elutasításáról szóló végzését a jogszabályban előírt önálló jogorvoslati lehetőséggel bíró önálló döntésbe foglalta volna, akkor az indítványozónak megnyílt volna a lehetősége a befogadhatóság kérdésében hozott és formai okból visszautasított döntéssel szemben érdemi jogorvoslatot előterjeszteni.
- [10] Ezzel ellentétben – az indítványozói álláspont szerint – a Kúria, az indítványozó jogorvoslathoz való jogát sértve, egy döntésben vizsgálta a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságát, illetve az igazolási kérelem tartalmát, majd egybefoglalt döntésében a felülvizsgálati kérelem elleni jogorvoslat kizárását alkalmazta a Kp. 116. § d) pontjára hivatkozással, miszerint nincs helye felülvizsgálatnak a Kúria határozata ellen.
- [11] Végül az indítványozó kifejtette, hogy a Kúria döntése iratellenes és jogszabálysértő, melynek meghozatala során nem megfelelően mérlegelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat, és az így megállapított tényekből, az alkalmazott jogszabályokból téves jogi következtetést vont le, amellyel megsértette az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogát.

- [12] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [13] Az Abtv. 27. §-ában foglaltak szerint, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [14] 3.1. Az indítványozó a Kúria döntésének iratellenességét állította arra hivatkozva, hogy a felülvizsgálati kérelem kitöltött formanyomtatványának képét – amely az indítványozó szerint maga a felülvizsgálati kérelem –, valamint a kérelem benyújtásának igazolásait csatolta az igazolási kéreleméhez, így eleget tett a cselekmény pótlására vonatkozó kötelezettségének.
- [15] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz e részével kapcsolatban emlékeztet állandó gyakorlatára, miszerint a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [16] Jelen ügyben annak megállapítása, hogy az indítványozó milyen módon terjesztette elő a felülvizsgálati kérelmét és az igazolási kérelmet, egyrészt ténykérdésnek minősül, másrészt olyan jogértelmezési kérdésnek, amely kérdések vizsgálata a fent ismertetett gyakorlat szerint nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.
- [17] 3.2. Az indítványozó – az Alaptörvény XXVIII. cikkének (7) bekezdésére hivatkozva állította, kizárólag az igazolási kérelem tárgyában hozott döntés kapcsán – a jogorvoslathoz való jogának sérelmét. E sérelem lényegét abban jelölte meg, hogy a Kúria e döntése során elmulasztotta a fellebbezés lehetőségét biztosítani. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-ának – fentiekben már hivatkozott – rendelkezése szerint azonban az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen terjeszthető elő. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben azt állapította meg, hogy a Kúria által az igazolási kérelem tárgyában hozott döntéssel kapcsolatos – indítványozó által állított – „mulasztás”, a döntés következménye ellenére sem tekinthető sem „az ügy érdemében” hozott döntésnek, sem az „eljárást befejező egyéb” bírói döntésnek.
- [18] 4. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában meghatározott feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Juhász Imre s. k.,
helyettes tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/729/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3342/2019. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 45.K.34.349/2019/28. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Czövek és Deme Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Deme János) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, amelyben kérte a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 45.K.34.349/2019/28. számú ítélete és a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (a továbbiakban: BMH vagy hatóság) 106-1-79976/5/2018-M számú közigazgatási határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény R) cikkének (2) bekezdését, T) cikkének (1) bekezdését, XXVIII. cikkének (1) bekezdését, a 26. cikk (1) bekezdését és a 28. cikkét.
- [2] Az indítványozó kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság az eljárásának befejezéséig a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 45.K.34.349/2019/28. számú ítélete és a BMH 106-1-79976/5/2018-M. számú közigazgatási határozata végrehajtását „függessze fel”, mert ennek hiányában az indítványozó az oltalmazotti jogait, így különösen a területen maradás jogát nem tudná gyakorolni.
- [3] 1.1. A bíróság alkotmányjogi panasszal támadott ítéletében megállapított tényállás szerint a BMH (a közigazgatási per I. rendű alperese) 2015. október 28. napján kelt határozatával az indítványozó kérelmét a menekültkénti elismerés tekintetében elutasította, egyúttal az indítványozót oltalmazottként elismerte. Az indítványozó a BMH határozata ellen felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyet a bíróság 2016. január 22-én kelt határozatával elutasított.
- [4] A bíróság ítéletében foglaltak szerint ezt követően a BMH hivatalból indította meg 2018. október 30-án az indítványozó oltalmazotti státuszának felülvizsgálata iránti eljárást, és 2018. november 29-én kelt 106-1-79976/5/2018-M. számú határozatával az indítványozó oltalmazotti státuszát visszavonta, egyben megállapította, hogy az indítványozó vonatkozásában a visszaküldés tilalma Szíria (Damaszkusz) vonatkozásában nem áll fenn. Az indítványozót a hatóság az Európai Unió területéről Törökország területére kiutasította és három év időtartamra beutazási és tartózkodási tilalmat rendelt el vele szemben.
- [5] A BMH határozatában – egyebek mellett – arra hivatkozott, hogy az indítványozó oltalmazottkénti elismerését illetően a menedéjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Met.) 61. §-ának a) pontja és – figyelemmel arra, hogy a Szíriai Arab Köztársaság Bécsben akkreditált követsége az indítványozó részére 2016. október 6. napján magánútlevelet állított ki –, b) pontja szerinti súlyos sérelmi forma nem hívható életre, ahogyan Damaszkusz vonatkozásban a felhívott törvényhely c) pontja szerinti sérelem veszélye sem áll fenn.
- [6] A BMH határozatában hivatkozott arra is, hogy a Terrorelhárítási Központ (a közigazgatási per III. rendű alperese) a 2018. október 18. napján kelt szakhatósági állásfoglalásában, míg az Alkotmányvédelmi Hivatal (a közigazgatási per II. rendű alperese) a 2018. november 9-én kelt szakhatósági állásfoglalásában azt állapította meg, hogy az indítványozó Magyarországon való tartózkodása veszélyezteti a nemzetbiztonságot.
- [7] 1.2. A bíróság támadott ítéletével az indítványozónak a BMH határozata ellen előterjesztett keresetét elutasította.
- [8] A bíróság előjáróban megállapította, hogy a Met. 75. §-ának (4) bekezdése szerint a bírósági eljárásban a kérelmező személyes meghallgatása kötelező, ezért az indítványozót a személyes megjelenés kötelezettségével idézte a 2019. február 14-i, a 2019. február 25-i és a 2019. március 5-i tárgyalásokra. Az ítéletben foglalt megállapítás szerint: „a felperes idézése szabályszerű volt a 2019. február 14-i és február 25-i tárgyalásokra.

A felperes a szabályszerű idézések ellenére a perben tartott tárgyalások egyikén sem jelent meg, ezért a bíróság a felperes személyes meghallgatását mellőzte.”

- [9] A bíróság az indítványozó keresetét elutasító ítéletében hivatkozott a Met. 15. §-ának *b)* pontjára, amely szerint nem lehet oltalmazottként elismerni azt a külföldit, akinek Magyarország területén tartózkodása a nemzetbiztonságot veszélyezteti, továbbá a Met. 18. §-a (2) bekezdésének *a)* pontjára, amely kimondja, hogy az oltalmazottkénti elismerést vissza kell vonni, ha az oltalmazott a származási országa védelmét önkéntesen ismét igénybe veszi. Végül az ítélet indokolásában a bíróság kifejtette, hogy a BMH a határozatában helytállóan hivatkozott arra, hogy a Met. 61. § *a)–c)* pontjai alapján sem állnak fenn az oltalmazottkénti elismerés feltételei.
- [10] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra hivatkozott, hogy a támadott ítélet sérti az Alaptörvény R) cikkének (2) bekezdését, T) cikkének (1) bekezdését, a XXVIII. cikkének (1) bekezdését, valamint a 26. cikk (1) bekezdését és a 28. cikkét.
- [11] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét arra hivatkozva állította, hogy a bíróság a Met. 75. § (4) bekezdésében foglalt, a kérelmező személyes meghallgatását mérlegelést nem tűrően előíró törvényi parancs betartására intézkedett ugyan, azonban bírói mulasztás eredményeként nem lehetett meggyőződni arról, hogy az indítványozó – aki a tárgyalásokon nem volt jelen – szabályszerű idézésére sor került volna. Az indítványozó előadása alapján ugyanis a vétívek bíróságra való visszaérkezését a bíróság nem várta meg a tárgyalások megtartásával, így az idézés szabályszerűségét nem lehetett megállapítani. Az indítványozói álláspont szerint a bíróság ezzel megsértette a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 59. §-át és a 71. § (2) bekezdésének *a)–d)* pontjaiban foglaltakat is, amelynek következtében elzárta az indítványozót attól, hogy a tárgyalás közvetlenségével élni tudjon.
- [12] Az indítvány szerint a bíróság figyelmen kívül hagyta azt, hogy általánosan kötelező magatartási szabályt az Alaptörvény és az Alaptörvényben megjelölt jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg, ezért az, hogy e szabályokat – jelen ügyben a Met. 75. §-ának (4) bekezdését, valamint a Kp. 59. §-át és a 71. § (2) bekezdése *a)–d)* pontjaiban foglaltakat – a bíróság nem tartotta be, az Alaptörvény T) cikk (1) bekezdésének és az R) cikk (2) bekezdésének a sérelmét is eredményezte.
- [13] Végül az indítványozó – a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatra hivatkozva – állította, hogy a támadott bírói döntés sértette az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét is azzal, hogy a bíróság figyelmen kívül hagyta az indítványozó személyes meghallgatása kapcsán a törvény rendelkezését.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [15] 3.1. Az indítványozó a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletét 2019. április 29-én vette át, az alkotmányjogi panaszt 2019. június 27-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó alaptörvényi és törvényi rendelkezéseket, a sérelmezett bírói döntést, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésében biztosított jog sérelmének lényegét, valamint kifejezett kérelmet a támadott ítélet megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló közigazgatási peres eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [16] Megállapította ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt is, hogy az Alaptörvény R) cikkének (2) bekezdése, T) cikkének (1) bekezdése, 26. cikkének (1) bekezdése és a 28. cikke nem tartalmazzak az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, ezekre a rendelkezésekre alkotmányjogi panasz nem alapítható, ezért az indítványt e vonatkozásban nem vizsgálta.

- [17] 3.2. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint hatásköre az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Abtv. 27. §-a alapján kizárólag a bírói döntések alkotmányossági szempontú vizsgálatára terjed ki. Következetes az Alkotmánybíróság gyakorlata továbbá a tekintetben is, hogy „[a] bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. [...] Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}”. {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}
- [18] Az Alkotmánybíróság tanácsának a fentiekre figyelemmel abban kellett döntenie, hogy az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított indítványa teljesíti-e az alkotmányjogi panasz befogadására vonatkozó feltételeket. A bíróság 2019. március hó 28-án kelt ítélete határozott állítást tartalmaz arról, hogy az indítványozó személyes meghallgatásra szóló idézése a 2019. február 14-i és a 2019. február 25-i tárgyalások tekintetében szabályszerű volt, továbbá arra is, hogy az indítványozó a szabályszerű idézések ellenére a perben tartott tárgyalások egyikén sem jelent meg. Az alkotmányjogi panasz ezzel szemben azt a megállapítást tartalmazza, hogy a vétívek visszaérkezésének hiányában „nem lehetett meggyőződni” az indítványozó idézésének szabályszerűségéről, illetve „nem lehetett megállapítani” az idézés szabályszerűségét.
- [19] Az Alkotmánybíróság, hivatkozott gyakorlata alapján – hangsúlyozva azt, hogy pervezetési kérdésekben sem vizsgálja kizárólag törvényességi alapon a bíróságok tevékenységét –, mérlegelése során azt állapította meg, hogy az indítvány alá nem támasztott, kétséget megfogalmazó állítása – a tárgyalási napokról szóló idézést illetően figyelembe véve azt is, hogy az indítványozó jogi képviselővel járt el a közigazgatási peres eljárásban –, nem veti fel a közokiratnak minősülő ítéletben foglaltakkal kapcsolatban az alaptörvény-ellenesség kételyét, ahogyan nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [20] 4. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdése a) pontja alapján visszautasította.
- [21] Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 45.K.34.349/2019/28. számú ítélete és a BMH 106-1-79976/5/2018-M számú közigazgatási határozata végrehajtását az alkotmányjogi panasz eljárásának befejezéséig függessze fel. Az Alkotmánybíróság kivételesen, az Abtv. 61. § (1) bekezdésében foglalt körülmények fennállása esetén hívhatja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére, jelen ügyben azonban – tekintettel az alkotmányjogi panasz visszautasítására – erről nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Juhász Imre s. k.,
helyettes tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1175/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3343/2019. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta az alábbi

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.I.35.570/2017/13. számú ítélete, valamint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 14.K.32.514/2016/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője (dr. Dóra Tímea) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt a Kúria Kfv.I.35.570/2017/13. számú ítélete, valamint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 14.K.32.514/2016/11. számú ítélete ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [3] 2. Az alapul szolgáló ügyben az indítványozó adásvételi szerződéssel megvásárolta egy bevásárlóközpont 1/1 tulajdoni illetőségét, melyet adóbevallásában levonható általános forgalmi adóként szerepeltetett. Az adóhatóság megvizsgálta a felek közötti ingatlan adásvételt, és arra az álláspontra jutott, hogy a szerződés adókijátszásra irányult és vagyonkimentés céljából kötötték. Erre figyelemmel az adólevonás jogát megtagadta, és a felperessel (indítványozóval) szemben 200 %-os bírságmértéket alkalmazott. Az indítványozó az elsőfokú határozatot megfellebbezte, a másodfokú adóhatósági határozattal szemben keresetet nyújtott be, melyet a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság elutasított.
- [4] A bíróság azt állapította meg, hogy az adóhatóság jogerős határozata összhangban áll a perbeli jogvita eldöntésére irányadó eljárási és anyagi jogi jogszabályi rendelkezésekkel, a jogerős határozat tényállása hiánytalan, iratszerű, okszerű ténybeli és jogkövetkeztetéseket tartalmaz, az alperesi adóhatóság teljesítette indokolási kötelezettségét. A bíróság részletesen foglalkozott az indítványozó ellenőrzési határidő túllépésével kapcsolatos kifogásával, melyet a perben érdemben vizsgálandónak tekintett, azonban mivel a felperes nem jelölte meg, hogy melyek azok az időszakok, melyek tévesen lettek megállapítva, arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kereseti kérelemhez kötöttség értelmében nem a bíróság feladata meghatározni a felperes helyett azt, hogy a határidő-számítás alól mentes időszakok tévesen lettek-e megállapítva, és ha igen, mennyiben. Az elsőfokú adóhatósági határozat megváltoztatását állító kereseti kérelem tárgyában a bíróság kifejtette, hogy az mindössze annak a határozati megállapításnak a mellőzésére terjedt ki, amely szerint a tárgyi ügyletnek az adóelőny elérésén túl vagyonkimentési célzata is volt, azzal indokolva, hogy e kérdés elbírálása nem tartozik az adóhatóság hatáskörébe. Az alperesi hatóság eljárásában tehát nem történt további bizonyítás, mindössze a tényállás egy részének jogi újraértékelésére került sor, ami nem jelenti új bizonyítékok beszerzését. Az alapul fekvő ügyben az alperesi adóhatóság a tárgyi ügylet kapcsán a felperes rendeltetésellenes joggyakorlását állapította meg, melynek célja túlnyomó részt az adóelőny elérése volt, mely bizonylatok, könyvek, nyilvántartások meghamisításával járt, így az adóhatóság jogszerűen alkalmazta a 200 %-os mértékű adóbírságot.
- [5] A bíróság döntése ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel élt, a Kúria az indítványozó felülvizsgálati kérelmét alaptalannak minősítette, és a bíróság döntését hatályában fenntartotta.
- [6] 3. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal élt, melyben az Alaptörvény E) cikkét, XXVIII. cikk (1) bekezdését, 25. cikk (3) bekezdését, 26. cikk (1) bekezdését, valamint 28. cikkét hívta fel, utalva az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére is.
- [7] Az indítványozó szerint a sérelmezett bírósági ítéletek egyrészt azért alaptörvény-ellenesek, mert az adóhatóság túllépte az ellenőrzés törvényben rögzített határidejét. Az indítványozó álláspontja szerint az ellenőrzést

lezáró jegyzőkönyvben szerepeltetett időpontok az ellenőrzés határidejébe nem tartozó időszakok tekintetében megalapozatlanok, hibásak és megtévesztőek voltak. Ezen túlmenően az indítványozó szerint az adóhatóságnak – mivel a vagyonszünetet illetően módosult az első fokon megállapított tényállás – ismertetnie kellett volna az adózóval a tényállást kiegészítő bizonyítékokat, lehetőséget kellett volna adni az adózónak azok észrevételezésére, amely adott esetben további bizonyításhoz vezethetett volna.

- [8] Másrészt azért tartja alaptörvény-ellenesnek az indítványozó a sérelmezett bírósági ítéleteket, mert súlyosan törvénytelennek véli az adóbírság 200 %-os mértékét, tekintettel arra, hogy az ügyben bevétel eltitkolása nem történt, és színelte szerződésről sem lehetett szó. Pusztán a számlát kiállító társaság pénzügyi helyzetének vizsgálata alapján jutott – az indítványozó szerint helytelenül – arra a következtetésre az adóhatóság, hogy a konstrukció megteremtésének egyedüli és kizárólagos célja az adóelőnyhöz jutás volt.
- [9] Az Alkotmánybíróság főtárgya hiánypótlásra szólította fel az indítványozót. Ebben arról tájékoztatta az indítványozót, hogy az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Tájékoztatta továbbá az indítványozót, hogy az indítványát az Abtv. 27. §-ra, továbbá 26. § (1) és (2) bekezdésére is alapította, holott csak bírói döntések megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól, valamint az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény E) cikkére, továbbá a 25. cikkére, 26. cikkére valamint 28. cikkére hivatkozással alkotmányjogi panasz előterjesztése nem lehetséges, mert ezen rendelkezések nem biztosítanak az indítványozó számára jogot. Ezen túlmenően arra is felhívta az indítványozó figyelmét, hogy az indítvány nem tartalmaz kellő alkotmányjogi szempontú indokolást arra nézve, hogy a támadott bírói döntések az indítványozónak az Alaptörvényben biztosított jogát mennyiben és miért sértik. Felhívta az indítványozó figyelmét, hogy az indokolásnak célszerű kiterjednie az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott valamennyi rendelkezésére.
- [10] Az indítványozó a hiánypótlási felhívásnak eleget téve részben módosította alkotmányjogi panaszbeadványát. Eredeti beadványából továbbra is fenntartotta, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és a 28. cikk tekintetében áll fenn alaptörvény-ellenesség, valamint utalt az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére. A hiánypótlást követően viszont elállt a semmisség vizsgálatának kezdeményezésétől, valamint eltekintett az Alaptörvény korábban felhívott további szakaszai tekintetében fennálló alaptörvény-ellenesség vizsgálatának kezdeményezésétől.
- [11] Mindezek mellett továbbra is kérte az Alkotmánybíróságot, hogy az eljárás felfüggesztése mellett az Európai Unió Bírósága előtti előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezzen.
- [12] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [13] Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett bírósági ítélettel zárult ügyben felperes volt, személyét hátrányosan érintő döntés született, amely ellen jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [14] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Kúria Kfv. I. 35.570/2017/13. számú ítéletének kézbesítése – a tértivevény tanúsága szerint – 2018. szeptember 24. napján történt, az alkotmányjogi panaszt 2018. november 23-án adták postára. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésére a törvényes határidőn belül került sor, az ügyben perújítási eljárás nincs folyamatban.
- [15] Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontját, és az Abtv. 27. §-át, amely alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, valamint a megsemmisíteni kért bírósági ítéleteket, és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit. Beadványában előadta, hogy álláspontja szerint a bírósági ítéletek miért ellentétesek az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel, ezzel részben eleget tett a határozott kérelem törvényi feltételeinek, azonban az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése tekintetében a hiánypótlást követően sem tartalmaz a beadvány alkotmányossági szempontból alátámasztott érvelést.
- [16] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kérte az Alkotmánybíróságot, hogy vizsgálja meg: az ügyben eljáró bíróságok eleget tettek-e az Alaptörvény 28. cikkében rögzített kötelezettségüknek.

- [17] Az Alkotmánybíróság több alkalommal is rámutatott arra, hogy az Alaptörvény 28. cikke nem alapjogot tartalmaz, hanem a bíróságok felé fogalmaz meg a működésükre irányulóan elvárásokat, így az abban foglaltak egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjogsélelemhez nem vezethetnek, arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {3257/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [13]; 3184/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [25]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [9]}. Ezen túlmenően az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a értelmében az Alkotmánybíróságnak a konkrét bírósági döntés alkotmányossági vizsgálatára van lehetősége, a bíróságok működésének vizsgálata pedig nem tartozik ebbe a körbe.
- [18] Az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében előadott érveit illetően az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok (alkotmányjogi panaszbeadvány, bírósági ítéletek) alapján arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó valójában nem alkotmányossági problémát tárt fel. Az alkotmányjogi panasz arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a bizonyítási eljárás során beszerzett bizonyítékokat a hatóságoktól és a bíróságoktól eltérő módon értékelje, illetve a bíróság által elfoglalt jogi álláspontot felülvizsgálja. Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírósági döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírósági döntés irányának, a bizonyítékok körének, bírói mérlegelésének és értékelésének felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [19] 5. Tekintettel arra, hogy a jelen ügyben nem merült fel olyan, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, amely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.
- [20] Az indítványozó alkotmányjogi panasz beadványában kérte az Alkotmánybíróságot, hogy eljárásának felfüggesztése mellett az – Európai Unió Bírósága előtt – előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezzen. Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz befogadása visszautasításra került, az Alkotmánybíróság mellőzte ezen kérelem vizsgálatát.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Juhász Imre s. k.,
helyettes tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1824/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3344/2019. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Nyíregyházi Járásbíróság 34.B.148/2016/12. számú ítélete és a Nyíregyházi Törvényszék 3.Bf.751/2017/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] A Nyíregyházi Járásbíróság a 34.B.148/2016/12. számú – a Nyíregyházi Törvényszék 3Bf.751/2017/3. számú végzése által helybenhagyott – jogerős ítéletében (alapügy) bűnösnek mondta ki az indítványozót két rendbeli, folytatólagosan elkövetett csalás bűntettében, ezért vele szemben három év tartamú szabadságvesztés büntetést szabott ki és mellékbüntetésül három évre eltiltotta a közügyek gyakorlásától.
- [3] A jogerős ítéletben megállapított tényállás lényege szerint az indítványozó több magánszemélytől vett át különböző nagyságú pénzüsszegeket azzal, hogy azokat befekteti és kamattal növelten visszaadja. Az indítványozó az átvett pénzüsszegeket azonban ténylegesen nem fektette be, azokat az ígért határidőig visszaadni nem tudta, hiszen már az átvétel időpontjában sem állt szándékában visszaadni a sértettek számára, őket a visszafizetési hajlandósága és képessége tekintetében tévedésbe ejtette.
- [4] 2. Az indítványozó a jogerős bírósági döntéssel szemben nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, amelyet a főtitkár hiánypótlási felhívására kiegészített.
- [5] Az indítványozó szerint az említett bírósági döntések megsértették az Alaptörvény M) cikk (1) és (2) bekezdése szerinti vállalkozás szabadságát, a XII. cikk (1) bekezdésében garantált munka és foglalkozás szabad megválasztásának jogát, XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogát, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát.
- [6] Az alkotmányjogi panasz indokolásának lényege szerint az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták az általa a sértettekkel megkötött szerződések tartalmát, valamint nem voltak figyelemmel a *pacta sunt servanda* polgári jogi elvre sem. Ezenkívül az eljáró bíróságok a logika szabályainak megsértésével értékelték az ügyben beszerzett bizonyítékokat és ez alapján nyilvánvalóan helytelen tényállást állapítottak meg.
- [7] Az indítványozó – az alapügyben benyújtott indítványa alapján folyamatban lévő perújítási eljárásban hozott – a Debreceni Ítéltábla Bpkf.III.321/2019/2. számú végzésének a pótlólagos megküldésével utalt arra, hogy az alapügyben eljáró bíróságok bírát ki kellett volna zárni az ügy elbírálásából, mivel utólag a tudomására jutott, hogy a büntetőügy egyik sértettje a Nyíregyházi Törvényszék ülnöke volt 2015. és 2017. között. A pótlólag megküldött végzésben a Debreceni Ítéltábla a perújítás megengedhetősége tárgyában történő döntésből kizárta a Nyíregyházi Törvényszék valamennyi bíróját, tekintettel arra, hogy tőlük az ügy elfogulatlan megítélése nem várható.
- [8] Az indítványozó panasz-kiegészítése a tisztességes eljáráshoz való jog tartalmát illetően a szakirodalomból vett megállapítások és alkotmánybírósági határozatokból vett idézetek mechanikus ismertetését tartalmazta.
- [9] Mindezekre figyelemmel az indítványozó kérte a Nyíregyházi Járásbíróság 34.B.148/2016/12. számú ítéletének és a Nyíregyházi Törvényszék 3.Bf.751/2017/3. számú végzésének megsemmisítését.

- [10] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [11] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételei közül megfelel az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt azon követelménynek, hogy azt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított 60 napon belül kell benyújtani.
- [12] Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz eleget tesz-e az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a–f*) pontjaiban támasztott feltételeknek. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz az általa megjelölt alaptörvényi rendelkezések egyikével kapcsolatban sem fejt ki megfelelő, alkotmányjogilag releváns indokolást, ugyanis a panasz-kiegészítésben ismertetett szakirodalmi megállapításokat, illetve alkotmánybírói határozatokból vett idézeteket egyáltalán nem hozta összefüggésbe a konkrét ügyben felmerült sérelmeivel, így a panasz nem tesz eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontjában foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis az indokolás hiánya az ügy érdemi elbírálásának akadálya {lásd például: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]}.
- [13] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiekre figyelemmel az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.
- [14] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozó által a bírák kizárása kapcsán kifejtett érvelés – adott esetben – a Kúria hatáskörébe tartozó felülvizsgálati eljárás indítványozására teremthet alapot.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/705/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3345/2019. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 7.Bv.1525/2017/19. számú végzése és a Szegedi Törvényszék 5.Bpkf.316/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Fahidi Gergely) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következő volt: az indítványozó, korábbi fogvatartott, kártalanítási kérelmet terjesztett elő védője útján alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2017. június 12. napján 2013. december 23. és 2015. június 11. közötti időszak tekintetében.
- [3] Kérelmét korábban az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) is benyújtotta 2016. április 28-i dátummal, amelyet nyilvántartásba vettek, majd 2017. december 14-én elutasítottak.
- [4] Az indítványozó előadta többek között, hogy a megjelölt időszakban jellemzően az előírt mozgástér hiányára, az illemhely nem megfelelő elkülönítésére, az önálló szellőzés hiányára, valamint a rovarirtás elégtelen voltára vonatkozóan sérültek az alapjogai.
- [5] Az első fokon eljáró Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a kérelmet részben alaposnak találta és 2013. december 23. napja és 2016. december 31. napja közötti fogvatartási időszakból összesen 540 napra 756.000 forint kártalanítást állapított meg. A kérelmet a 2017. január 1. utáni időszak tekintetében érdemi vizsgálat nélkül elutasította, hivatkozva arra, hogy az elítélt, illetve a jogi képviselője sem nyújtott be a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 144/B. § szerinti panaszt, amely a kártalanítási kérelem feltétele a 2017. január 1-jével hatályba lépő a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény (a továbbiakban: Mód. tv.) alapján, amely módosította a Bv. tv. egyes rendelkezéseit.
- [6] 1.2. Ügyészi fellebbezés folytán a másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék 5.Bpkf.316/2019/2. számú végzésében az elsőfokú bíróság döntését megváltoztatta, és a kártalanítási kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította, arra hivatkozva, hogy – a Bv. tv. 436. § (10)–(12) bekezdésében foglaltak – azon elítéltekre vonatkoznak, akik az előtt szabadultak, illetve az előtt szűnt meg az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény velük szemben, mielőtt a Mód. tv. rendelkezései 2017. január 1-jétől hatályba léptek.
- [7] A végzés indokolásában az eljáró bíróság kifejtette, hogy a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdése az ügy szempontjából nem volt alkalmazható. A rendelkezés szerint a kártalanítási igény 6 hónapon belül érvényesíthető az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűnését követően, valamint kifejti, hogy megszűnésnek kell tekinteni, amennyiben ezek a körülmények 30 napnál hosszabb időszakra megszakadnak.
- [8] Erre tekintettel megállapítható volt, hogy – mivel a kérelmező 2017. augusztus 20-án szabadult a szabadságvesztés büntetéséből és az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények nem szűntek meg a törvénymódosítás hatálybalépése előtt (2016. december 31.), illetve ezt követően sem 30 napnál hosszabb időszakra – nem teljesültek a kártalanítási kérelem törvényi előfeltételei.
- [9] Mindezekre tekintettel utasították el érdemi vizsgálat nélkül a kérelmet, ugyanis a Bv. tv. 144/B. §-ban foglalt panaszt a kérelmezőnek be kellett volna nyújtania, az EJEB-hez beadott kérelem azt nem váltja ki. Az eljáró bíróság arra is utalt, hogy az indítványozónak lett volna lehetősége a panasz benyújtására.

- [10] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 7.Bv.1525/2017/19. számú végzése, és a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bpkf.316/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, E) cikk (1) bekezdését, I. cikkét, II. cikkét és a III. cikk (1) bekezdését.
- [11] 2.1. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó kifejtette, hogy a Mód. tv. által bevezetett rendelkezések értelmezése során az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták a törvény és a jogalkotó célját, ezáltal nincs összhang az Alaptörvény és a támadott végzések között. A bíróságok téves jogértelmezését vitatta a Bv. tv. preambulumban foglaltak és egy szintén a Szegedi Törvényszék által meghozott alapvető jogokat sértő fogvatartási körülmények miatti kártalanítási végzésre hivatkozva (Budapest Környéki Törvényszék 10.Bv.1183/2018/20. számú végzése).
- [12] Előadta, hogy a másodfokon történő elutasítás méltánytalan volt az eljárás elhúzódása és a megfelelő tájékoztatás hiánya miatt. A Szegedi Törvényszék szembe ment korábbi joggyakorlatával, amely veszélyes a jogbiztonság szempontjából és „kiszámíthatatlanná teszi az ítélkezést”. A végzés nem felel meg tehát a kártalanítás jogintézményéhez fűzött céloknak, ami álláspontja szerint felveti az alaptörvény-ellenességet.
- [13] A Mód. tv. rendelkezései az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében, valamint az Emberi Jogok Európai Egyezményének 3. cikkében foglalt kínzás és embertelen bánásmód megsértését kellene kompenzálnia a Bv. tv. rendelkezései adta lehetőségeknek megfelelően és az annak preambulumban foglalt célok tekintetében. Ezek ellenére a nem egységes a joggyakorlat a kártalanítási eljárások tekintetében, gyakran egymásnak ellentmondó végzések születnek akár egyazon bíróság ugyanazon tanácsán belül is.
- [14] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [15] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – csak részben felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést és kifejezetten kéri a megsemmisítését. Ugyanakkor az alkotmányjogi panasz nem tartalmaz releváns alkotmányjogi indokolást arra nézve, hogy a megjelölt alapjogokat miért és mennyiben sértik meg a támadott végzések, így az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt követelményeknek nem felel meg.
- [17] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1030/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3346/2019. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának 4.Bv.2698/2018/13. számú végzése és a Budapest Környéki Törvényszék 5.Bpkf.479/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Szabó Gábor) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye az volt, hogy az indítványozó, korábbi fogvatartott, kártalanítási kérelmet – az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2017. április 9. és 2017. november 18. napjáig terjedő időszakra az illetékes büntetés-végrehajtási intézet bírójánál 2018. február 19-i és 2018. március 8-i dátummal a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 144/B. §-ban meghatározott panaszt terjesztett elő.
- [3] Kifejtette, hogy a megjelölt időszakban jellemzően a zárka túlzásfokúsága, a hideg vacsora, a penészes és koszos fürdő, valamint az ágyi poloskák és a fertőzésveszély kapcsán sérültek az alapjogai.
- [4] Az első fokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a rendelkezésre álló adatok alapján megállapította, hogy az indítványozónak a 2017. november 19. napja és 2018. február 19. napja közötti időszakból 87 nap vonatkozásában sérültek az alapvető jogai a nem megfelelő fogvatartási körülmények miatt. Az eljáró szerv ezért a Bv. tv. 10/A. § (1) bekezdése szerinti sérelem miatt kártalanítást állapított meg számára. Az indítványozó 2017. április 9. és 2017. november 18. napja közötti kártalanítási igényét érdemi vizsgálat nélkül elutasították a Bv. tv. 70. § (5) bekezdés c) pontja alapján, tekintettel arra, hogy a panaszt 3 havonta kell előterjeszteni.
- [5] 1.2. A végzés ellen az indítványozó jogi képviselőjén keresztül fellebbezést nyújtott be, amelyben előadta többek között, hogy a Bv. tv. 70/A. § (5) bekezdés c) pontja nem sorolja fel kártalanítás elutasítása körében a 3 hónapon belüli panasz elutasítását. Érvelése szerint a hivatkozott rendelkezés nem a panaszok, hanem a panasz előterjesztését követeli meg, ezen felül kitért arra is, hogy a Bv. tv. nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely szerint a hosszabb időre tekintettel előadott panaszok elmulasztásának az elutasítás lenne a következménye.
- [6] A másodfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék az elsőfokú végzést megváltoztatta, és a megállapított, kártalanítás szempontjából érintett napok számát 70-re csökkentette, a végzést egyebekben helyben hagyta. Az indokolásban kifejtette, hogy a bejelentett fellebbezést nem osztotta, ugyanis a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése, úgy rendelkezik, hogy amennyiben az elhelyezés során az alapvető jogokat sértő körülmények hosszabb időn át fennállnak, a jogsérelem megszűntének hiányában a panaszt 3 havonta újra elő kell terjeszteni. Ellenkező esetben a panasz előterjesztésétől visszafele számított 3 hónapon túl a kérelemnek nem lehet helyt adni.
- [7] Ezen felül megállapította, hogy a büntetés-végrehajtási bíró a panasz benyújtásának napját tévesen határozta meg. Az elítélt azt 2018. március 6. napján a kártalanítási kérelem előterjesztése után nyújtotta be, de még a fogvatartása alatt. Ez indokolta a kártalanításban érintett napok számának csökkentését.
- [8] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 4.Bv.2698/2018/13. számú végzése és a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bpkf.479/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének

- megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint az Alaptörvény I. cikkébe, II. cikkébe, III. cikkébe, IV. cikk (4) bekezdésébe, XXIV. cikk (1) bekezdésébe, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközik.
- [9] Panaszában előadta, hogy sérült az emberi méltósághoz való joga azzal, hogy a Magyar Állam a fogvatartása során nem biztosította számára a szükséges életteret, hosszabb ideig túlszűfolt cellákban volt elhelyezve.
- [10] Az Alaptörvény I. cikkének (1) és (3) bekezdését és a II. cikkét idézi, azonban azokkal kapcsolatosan érdemi indokolást, hogy a támadott bírói döntések miért sértik ezen alapjogait, nem adott elő.
- [11] Az Alaptörvény III. cikkében foglalt kínzás, embertelen, megalázó bánásmód tilalmának, valamint a IV. cikk (4) bekezdésében foglalt alaptalan vagy törvénysértő módon történő szabadságkorlátozás esetére járó kártalanításhoz való jog megsértését abban látta, hogy a Magyar Állam számára nem biztosította megfelelően ezen utólagos kompenzációhoz való jogosultságát a sérelmezett időszak tekintetében.
- [12] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való jogának sérelmével kapcsolatban az indítványozó kifejtette, hogy a bíróságok téves jogértelmezése a több hónapon át tartó alapvető jogi sérelmek figyelmen kívül hagyásával megfosztotta a korábban említett Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdésben foglalt kártalanításhoz való jogától.
- [13] E körben panasza alátámasztására hivatkozik az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatára, az Alaptörvény 28. cikkében foglalt az Alaptörvénnyel összhangban való tisztességes bírói jogértelmezés követelményére, valamint a Bv. tv. preambulumára és arra, hogy a Bv. tv. nem tartalmazza konkrétan azt, hogy 3 hónap elteltével a panaszt újra be kell nyújtania a fogvatartottaknak.
- [14] Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróság olyan feltételt követelt meg, amelyet a törvény nem tartalmazott, tehát „jogot alkotott”, a jogból kötelezettséget formált, figyelmen kívül hagyva ezzel a törvény célját és a jogalkotó akaratát, aránytalan hátrányba hozva a fogvatartottakat.
- [15] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [16] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [17] Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme miatt fordulhat panasszal az Alkotmánybírósághoz. Az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése az alapvető jogok jelentőségét deklarálja, és az állam kötelezettségét határozza meg az alapjogok védelme vonatkozásában, ezért e rendelkezés sérelmére alkotmányjogi panaszt közvetlenül alapítani nem lehet {3231/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [8]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdése, XXIV. cikk (1), valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését, és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [19] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény II. cikk és III. cikk tekintetében nem fejtett ki alkotmányjogilag releváns értékelhető indokolást, tehát nem teljesítette az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt indokolási kötelezettséget. Erre figyelemmel az alkotmányjogi panasz – az említett alaptörvényi rendelkezések tekintetében – érdemi elbírálásra nem alkalmas.
- [20] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdése és a XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [21] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben felperesként lépett fel. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott ítélettel szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [22] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeiként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.

- [23] Az Alkotmánybíróság állandósult gyakorlata szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi. Ebből következően az Alkotmánybíróság tartózkodik attól is, hogy törvényértelmezési és dogmatikai, szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]; 3074/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [68]} mindaddig, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [51]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott – figyelembe véve az eljáró bíróságok végzésében kifejtett indokolását, amelyben egyértelműen levezetik a törvényhely értelmezését és annak pontos tartalmát, ami kapcsán az indítványozó a bírói értelmezést vitatta –, hogy az indítványozó panasza a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, tehát nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [25] 5. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1504/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3347/2019. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.468/2016/5. számú ítéletével szemben benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A magányszemély indítványozó jogi képviselője (dr. Szikora János) útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát a Kúria Kfv.I.35.468/2016/5. számú ítélete, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 29.K.34.154/2014/31. számú ítélete, valamint a Nemzeti Adó és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatóság 2927710006. számú határozata ellen – a Nemzeti Adó és Vámhivatal Dél-budapesti Adóigazgatósága Magánszemélyek és Egyéni Vállalkozások Ellenőrzési Főosztálya Magánszemélyek és Egyéni Vállalkozások Ellenőrzési Osztály 5.3474711689. iktatószámú közigazgatási határozatára is kiterjedően – terjesztette elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Álláspontja szerint a kifogásolt döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panaszról és a mellékletként csatolt dokumentumokból megállapítható, hogy az elsőfokú adóhatóság az indítványozónál 2006-2010 évekre kiterjedően személyi jövedelemadó és százalékos egészségügyi hozzájárulás adónemekben bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést folytatott le. Az elsőfokú adóhatóság megállapításai szerint a felperes kiadásai, vagyongyarapodásai nem álltak arányban az adózott jövedelmeivel és az igazoltan megszerzett adómentes bevételeivel, így az elsőfokú adóhatóság az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 108. § (1) bekezdése és a 109. § (1) bekezdése alapján ún. vagyonosodási vizsgálat keretén belül, becsléssel adókülönbötetet állapított meg. Tekintettel arra, hogy – az elsőfokú adóhatóság álláspontja szerint – az adókülönbötet létrejötté bevétel eltitkolásával függött össze, indokoltnak látta továbbá 75 %-os bírságmérték alkalmazását is. A másodfokú adóhatóság az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [3] 3. Az indítványozó közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatára irányuló eljárást kezdeményezett, melynek során – álláspontja szerint – az elsőfokú bíróság a tényállást iratellenesen, a felperes javára szolgáló bizonyítékok teljes figyelmen kívül hagyásával állapította meg, továbbá a tényállás megállapításánál az alperesi adóhatóság által „jogszerűtlenül” végzett ellenőrzések megállapításait is figyelembe vette. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a másodfokú adóhatóság határozata az anyagi jogi és eljárásjogi jogszabályoknak megfelel.
- [4] 4. Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriára, melyben sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság iratellenesen figyelmen kívül hagyta, hogy a bizonyítékként rendelkezésre álló dokumentumok és a tanúk vallomásai egybehangzóan igazolják a felperesi állításokat, továbbá azt a tényt, hogy a felperes állítását igazoló tanúk ügyleti tanúk voltak. Az indítványozó álláspontja szerint az általa szolgáltatott bizonyítékok maradéktalanul kimerítették a „hitelt érdemlőség” kritériumait, míg ezzel szemben az adóhatóság többszörösen megsértette a törvényes kereteket, és nem tudta jogszerűen megszerzett, kétséget kizáróan hiteles bizonyítékokkal megdönteni a felperes bizonyítékait, azok cáfolatára az adóhatóság csupán a kételyeit fogalmazta meg, melyet az eljáró bíróság elégségesnek elfogadott. Álláspontja szerint az ügyben az adóhatóságok nem bizonyították továbbá azt sem, hogy az adóhatóság által feltárni vélt forráshiányok valótlanságának bizonyítására a felperes által bemutatott dokumentumok és tanúvallomások nem feleltek meg a tényeknek. A Kúria az elsőfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartotta.
- [5] 5. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában arra hivatkozott, hogy a támadott döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági

eljáráshoz való jogát, mert az ügyben eljáró közigazgatási hatóságok és bíróságok nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek. Az indítvány részletesen bemutatta a tényállást és a pertörténetet, mely során sérelmezi, hogy az eljáró adóhatóságok, valamint bíróságok nem fogadták el hitelt érdemlő bizonyítékként az általa szolgáltatott dokumentumokat és a megjelölt tanúk nyilatkozatait, továbbá annak sem volt alapja, hogy a bizonyítékok valóságtartalma megkérdőjeleződjön. A pertörténet leírása során az indítványozó részletesen taglalja, hogy az elsőfokon eljáró adóhatóság határozatának indokolásával és a bizonyítékok értékelésével miért és mennyiben nem ért egyet, valamint utal arra, hogy mivel álláspontja szerint a másodfokú adóhatóság határozatának indokolása megegyezik az elsőfokú adóhatóság által megfogalmazottakkal, ellenvetéseit ezen határozattal szemben is fenntartja.

- [6] Az elsőfokú bíróság döntésével szemben felhozott indokok szerint a bíróság a tényállást iratellenesen, a felperes javára szolgáló bizonyítékok teljes figyelmen kívül hagyásával állapította meg, ezzel szemben azonban a tényállás megállapításánál az alperesi adóhatóság által „jogszerűtlenül” végzett ellenőrzések megállapításait figyelembe vette. Jogellenesnek tartja továbbá többek között a bíróság azon álláspontját is, hogy „az adózó bizonyítékaival szemben, azok cáfolatára az adóhatóságnak elegendő a kételyeit megfogalmaznia, és nem köteles aggálytalanul bizonyítani az adózói bizonyítékok valótlanosságát”. Végül megfogalmazta aggályait a Kúria felülvizsgálati eljárás során hozott döntése kapcsán is, mely szerint a Kúria konkrét indokolást nem tartalmazva hozta meg döntését.
- [7] 4. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt az Abtv. 56. §-a alapján azt kellett megvizsgálnia, hogy a támadott döntésekkel szemben előterjesztett alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [8] 4.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.468/2016/5. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, azt az Abtv. 27. §-a szerint a benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be, jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [9] 4.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a támadott döntések megsemmisítését az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére alapozva kérte.
- [10] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [11] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasa valójában a bíróságok és a közigazgatási hatóságok döntéseinek felülbírálatára irányult, az eljáró bíróságok tényállás-megállapításának, bizonyítékértékelésének, jogértelmezésének, valamint jogalkalmazásának helytállóságát vitatta.
- [12] Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel” {3170/2014 (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]}. „A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat” {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. Ismételten rögzíti továbbá az Alkotmánybíróság azt is, hogy az Alaptörvény XXXVIII. cikk (1) bekezdésében szabályozott tisztességes eljáráshoz való jog nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el, „[a] bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}.
- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá azt is, hogy nem merül fel az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye, mivel mind a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, mind pedig a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy az eljáró bíróságok érdemben megvizsgálták az indítványozó érveit. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása. A jogszabályok végső soron és kötelező erővel történő értelmezése egyéb-

iránt a bíróságok feladata.” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]} {Hasonlóan: 3312/2018. (X. 16.) AB határozat, Indokolás [30]}

- [14] Az Alkotmánybíróság a fent kifejtettek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem vet fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, vagy a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, amely az alkotmányjogi panasz befogadását és érdemi vizsgálatát indokolta volna.
- [15] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt, figyelemmel az Abtv. 27. §, és 29. §-ában foglaltakra, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1783/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3348/2019. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.295/2018/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Kodela Viktor) útján a Kúria Pfv.V.20.295/2018/14. számú ítélete, a Debreceni Törvényszék 2.Gf.41.039/2017/9. számú ítélete, valamint a Debreceni Járásbíróság 6.G.40.275/2016/10. számú ítélete ellen alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, valamint 43. § (1) bekezdése alapján azért nyújtott be alkotmányjogi panaszt, mert álláspontja szerint a Kúria Pfv.V.20.295/2018/14. számú ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog követelményeit, ezért kérte a kifogásolt bírói döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó, vételár megfizetése iránt indított polgári perben másodfokon az indítványozó engedményesként mint II. rendű felperes szerepel. A perben első fokon eljáró járásbíróság által megállapított, majd a törvényszék által helytállónak ítélt tényállás rövid lényege szerint az I. rendű felperes (a továbbiakban: engedményező) a perbeli alperessel mezőgazdasági termékértékesítési szerződést kötött. Az engedményező kereseti követelésének egyik részét arra alapította, hogy egyrészt a szerződés 4. pontjában meghatározott év végi árfolyam-korrekciót, mely megállapodás formájában ezen szerződés szerves részét képezte, az alperes nem végezte el, és az abból adódó különbözetet nem fizette meg részére, másik részét pedig arra, hogy közöttük további szóbeli adásvételi szerződés jött létre, melyből fakadó vételártartozását alperes szintén nem fizette meg. Az elsőfokú bíróság ítéletével a kereset elutasította, indokolásában kifejtette, hogy a kereseti követelést nem találta megalapozottnak, mert álláspontja szerint a mezőgazdasági termékértékesítési szerződés hivatkozott kikötése sem önmagában, sem más szerződéses rendelkezésekkel összevetve nem értelmezhető az engedményező által meghatározott módon, és egyéb bizonyíték hiányában az árfolyam-különbözet elszámolására vonatkozó megállapodás létrejöttét megállapítani nem lehetett. Megállapította továbbá az elsőfokú bíróság azt is, hogy a második kereseti kérelem alapjául szolgáló szóbeli adásvételi szerződés létrejöttét engedményező alátámasztani nem tudta. Az engedményező az elsőfokú ítélet elleni fellebbezése előterjesztése után a kereseti követelését az indítványozóra engedményezte, de mivel az alperes engedményező perből való elbocsátásához nem járult hozzá, így a másodfokon eljáró Debreceni Törvényszék az indítványozó perbelépését azzal engedélyezte, hogy az eljárásban a jogelőd engedményező továbbra is mint indítványozó pertársa részt vesz. A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [4] Az másodfokú bíróság ítéletével szemben az indítványozó és az engedményező felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriára. Álláspontjuk szerint a felek közötti mezőgazdasági termékértékesítési szerződés hivatkozott kikötése csak az általuk meghatározott módon értelmezhető, a felek megállapodása eleve a szerződés részét képezte, továbbá az alperesnek a szerződés e körben történt szóbeli kiegészítésére, a külön megállapodásra vonatkozó tényállítása egyrészt bizonyítatlan maradt, másrészt álláspontjuk szerint a másodfokú bíróság a bizonyítási terhet jogellenesen megfordította. Álláspontjuk szerint a második kereseti követelésükkel kapcsolatosan a másodfokú bíróság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a másodlagos kereseti követelésük alapjául szolgáló szerződéses jogviszony bizonyítására becsatolt, engedményező ellen indított felszámolási eljárásban hozott kúriai végzés nem bizonyította hitelt érdemlően az engedményező és az alperes között a szóbeli adásvételi szerződés alapján létrejött jogviszony fennállását, ahogyan az engedményező által szintén becsatolt számlák és szállítólevél tömb sem. A másodfokú bíróság álláspontja téves a tekintetben, hogy sem a Kúria felszámolási

eljárásban hozott végzése, sem a további becsatolt dokumentumok nem voltak alkalmasak az engedményező másodlagos kereseti kérelmének alátámasztására. A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

- [5] 1.2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő alkotmányjogi panaszát, melyet egy ízben kiegészített. Alkotmányjogi panaszában arra hivatkozott, hogy a Kúria ítélete azzal, hogy indítványozó felülvizsgálati kérelmét „sommás és elégtelen indokolással” utasította el, és hagyta helyben a jogerős ítéletet, megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mert nem tett eleget indokolási kötelezettségének.
- [6] Az indítványozó indítványában kifejtette, hogy a Kúria nem foglalkozott az első és másodfokú bíróság – álláspontja szerint – téves okirat-értelmezésével, és sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok nem fogadták el hitelt érdemlő bizonyítékként az általa szolgáltatott dokumentumokat. Véleménye szerint az eljáró bíróságok nem folytattak tisztességes eljárást, mert a szerződést okirati bizonyítékként csatoló felperessel szemben az alperesnek kellett volna bizonyítania, hogy tartozása a szerződés alapján nem áll fenn, ezzel szemben az eljáró bíróságok a felperest kötelezték további bizonyítékok szolgáltatására. Az indítványozó kifejtette, hogy a Kúria azért járt el jogellenesen, mert nem vizsgálta érdemben az általa szolgáltatott szerződést mint okirati bizonyítékot, továbbá ezen okirati bizonyítékkal szemben az alperesi nyilatkozatokat fogadta el valószínűnek, így jogellenesen megfordította a bizonyítási terhet. Nem adta továbbá álláspontja szerint a Kúria „semmilyen indokát annak, hogy a Pp. bizonyításra vonatkozó szabályaival ellentétben az alperes bizonyítatlan előadása hogyan ronthatott le egy okirati bizonyítékot. Az indítványozó azzal sem értett egyet, hogy második kereseti kérelmét illetően a Kúria egyetértett a másodfokú bíróság azon álláspontjával, hogy sem a Kúria felszámolási eljárásban hozott végzése, sem a becsatolt szállítólevél tömb nem alkalmas a felek közötti másik jogviszony bizonyítására, mert megsértette ezzel a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó fegyveregyenlőség követelményét.
- [7] 2. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt az Abtv. 56. §-a alapján azt kellett megvizsgálnia, hogy a támadott döntésekkel szemben előterjesztett alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [8] 2.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Pfv.V.20.295/2018/4. számú ítélete, a Debreceni Törvényszék 2.Gf.41.039/2017/9. számú ítélete, valamint a Debreceni Járásbíróság 6.G.40.275/2016/10. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, azt az Abtv. 27. §-a szerint a benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [9] 2.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a támadott döntések megsemmisítését az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére alapozva kérte.
- [10] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [11] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasa – állításával ellentétben – valójában az eljáró bíróságok döntéseinek felülbírálatára irányult, a tényállás megállapításának, a bizonyítékok értékelésének, a jogértelmezésnek, valamint a jogalkalmazásnak a helytállóságát vitatta.
- [12] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel” {3170/2014 (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]}. „A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat” {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. Az Alaptörvény XXXVIII. cikk (1) bekezdésében szabályozott tisztességes eljáráshoz való jog nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el, „[a] bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}.
- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá azt is, hogy nem merül fel az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy vizsgálta a bíróságok eljárását, valamint az indítványozó felülvizsgálati kérelmének elemeit érdemben megindokolta. Az Alkotmánybíróság

ság hangsúlyozza, hogy nem állapítható meg alaptörvény-ellenesség azon a címen, hogy az indítványozó álláspontja – valamely bizonyíték bizonyító ereje tekintetében – nem azonos a bíróságéval, tehát „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.

- [14] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása. A jogszabályok végső soron és kötelező erővel történő értelmezése egyébiránt a bíróságok feladata.” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]} {Hasonlóan: 3312/2018. (X. 16.) AB határozat, Indokolás [30]}
- [15] Az Alkotmánybíróság a fent kifejtettek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem vet fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, vagy a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, amely az alkotmányjogi panasz befogadását és érdemi vizsgálatát indokolta volna.
- [16] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt, figyelemmel az Abtv. 27. §, és 29. §-ában foglaltakra, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1034/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3349/2019. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.116/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Karsai Dániel András, Karsai Dániel Ügyvédi Iroda) eljáró jogi személy indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.116/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint az indítványozó erdőgazdálkodó összesen három erdőrészleten hajtott végre tarvágást, az alábbiak szerint.
- [3] Az egyik erdőrészleten az illetékes erdészeti hatóságnál 2,80 hektár területre jelentett be az indítványozó tarvágást, azonban a Somogy Megyei Kormányhivatal mint elsőfokú hatóság utóbb megállapította, hogy az indítványozó a bejelentettnél nagyobb területet termelt le, és ezért erdőgazdálkodási bírsággal sújtotta. A másodfokon eljáró Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (a továbbiakban: NÉBIH) Erdészeti Igazgatóság az elsőfokú határozatot a bírság összege tekintetében megváltoztatta, 4.369.000 forint helyett 3.757.400 forintban határozta meg, tekintettel arra, hogy a bírság alapjául szolgáló fatérfogat mértékét a másodfokú hatóság csökkentette.
- [4] A másik erdőrészleten az indítványozó 5,00 hektár területre jelentett be tarvágást, azonban a Somogy Megyei Kormányhivatal mint elsőfokú hatóság utóbb megállapította, hogy az indítványozó a bejelentést meghaladó mértékű területet termelt le, és a bejelentéstől eltérően valósult meg a tarvágás az erdőrészlet észak-nyugati sarkán, melynek következményeként az indítványozót 2.020.000 forint erdőgazdálkodási bírsággal sújtotta. A határozatot a másodfokon eljáró NÉBIH Erdészeti Igazgatóság helybenhagyta.
- [5] A harmadik érintett erdőrészleten az indítványozó 5,00 hektár területre jelentett be tarvágást, azonban a Somogy Megyei Kormányhivatal mint elsőfokú hatóság utóbb megállapította, hogy az indítványozó a bejelentést meghaladó mértékű területet termelt le, továbbá a tarvágás két szomszédos erdőrészletet is érintett, melyre vonatkozóan az indítványozó bejelentést nem tett. Az elsőfokú hatóság az indítványozót 5.116.600 forint erdőgazdálkodási bírsággal sújtotta, a másodfokon eljáró NÉBIH Erdészeti Igazgatóság azonban a bírság összegét megváltoztatta és az indítványozót 4.853.000 forint erdőgazdálkodási bírság megfizetésére kötelezte, tekintettel arra, hogy a bírság alapjául szolgáló fatérfogat mértékét a másodfokú hatóság csökkentette.
- [6] Az indítványozó mindhárom határozatot külön-külön keresettel támadta meg. Az elsőfokon eljáró Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a pereket egyesítette.
- [7] 1.2. A Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.K.27.383/2016/22/II. számú ítéletével az ügyek egyesítését követően mindhárom határozatot az elsőfokú határozatokra kiterjedően hatályon kívül helyezte és az elsőfokú hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte. A bíróság a bizonyítékok értékelése alapján megállapította, hogy az eljáró hatóságok a tényállás tisztázása során elmulasztották a mérési hibahatár alkalmazását, illetőleg annak figyelembevételét a túlvágás, majd az erre épülő fatömeg és erdőgazdálkodási bírság meghatározása során. A mérési hibahatár alkalmazhatóságát a bíróság a tarvágás időpontjában hatályos 153/2009. (XI. 13.) FVM rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 24. § (4) bekezdése szerinti erdészeti nyilvántartási térképre vonatkozó hibahatár alapján állapította meg. Az ítélet szerint az elsőfokú hatóságnak a megismételt eljárásban a bíróság által megállapított tényállásnak megfelelően kell meghoznia a döntését, mely alapján az első erdőrészlet vonatkozásában 0,03 hektár bejelentéstől eltérő fakitermelés történt, a második erdőrészlet esetében nem történt

bejelentéstől eltérő fakitermelés, míg a harmadik erdőrészlet esetében mindösszesen 0,24 hektár bejelentéstől eltérő fakitermelés valósult meg.

- [8] 1.3. A NÉBIH jogutódjaként eljáró Pest Megyei Kormányhivatal felülvizsgálati kérelme alapján a Kúria Kfv.VI.37.116/2018/6. számú ítéletével a Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és a kereseteket elutasította. A Kúria ítélete szerint az éves erdőgazdálkodási tevékenység gyakorlásának szabályait az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: Erdőt.) 41–42. §-ai tartalmazzák. A határozatok meghozatala idején hatályos 41. § (1) bekezdése értelmében az erdőgazdálkodó erdőgazdálkodási tevékenységet az erdészeti hatósághoz történt előzetes bejelentést követően végezhet, a 41. § (2) bekezdése pedig rögzítette a bejelentés kötelező tartalmi elemeit. A fakitermelésre irányadó szabályokat az Erdőt. korábban hatályos 70–74. §-ai határozzák meg. Az Erdőt. végrehajtásáról szóló, a fakitermelés idején hatályos Vhr. 23–24. §-ai az éves erdőgazdálkodási tevékenység bejelentésének szabályait rögzítik, a 24. § (4) bekezdése pedig arra az esetre tartalmaz előírást, ha a tevékenység nem a teljes erdőrészletet érinti, mert ebben az esetben a bejelentéshez csatolni kell az érintett részterületet ábrázoló erdészeti nyilvántartási térkép megfelelő méretarányú másolatát. A Kúria megítélése szerint a Vhr. 24. § (4) bekezdése – figyelemmel annak nyelvtani, logikai és rendszertani értelmezésére is – az erdőgazdálkodási bírság kiszabása jogalapja és összegszerűsége körében nem alkalmazható, az ugyanis magára a nyilvántartási térképre, és nem pedig a kitermelés módjára és az azzal érintett területre vonatkozik. Ez pedig egyben azt is jelenti, hogy a térképre vonatkozó hibahatár-előírások az erdőgazdálkodási bírság vonatkozásában nem bírnak jelentőséggel, azaz a másodfokú határozatok helyesen határozták meg az erdőgazdálkodási bírság alapjául szolgáló területet.
- [9] 1.4. A Kúria ítéletével szemben az indítványozó terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-ára alapítva, kérve a Kúria Kfv.VI.37.116/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, a XXVIII. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmét állítva.
- [10] Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolt bírói döntéshez való jog sérelmének tekinti, hogy a Kúria az indítványozó felülvizsgálati ellenkérelmének tartalmát nem vette figyelembe, így többek között arra sem tér ki, hogy a felülvizsgálati ellenkérelmet miért tartja megalapozatlannak. Az indítványozó ugyancsak az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmeként azonosítja, hogy a Kúria a jelen alkotmányjogi panaszban támadott ítéletének meghozatalát megelőzően két héttel, azonos összetételű tanácsban eljárva, azonos felek között azonos jogvitában eltérő döntést hozott. Az indítvány szerint az a tény, hogy a Kúria semmilyen formában nem indokolta, hogy ugyanazon jogi helyzetet miért ítéli meg rövid időn belül teljesen eltérően, jogos kétséget kelthet az eljáró bíróság pártatlansága tekintetében is, még akkor is, ha az indítványozó számára nem állnak rendelkezésre olyan információk, amelyek a Kúria befolyásolását támasztanák alá.
- [11] Ugyancsak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése részét képező bírósághoz való jog, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmeként értékeli az indítvány, hogy azáltal, hogy a Kúria (szemben a két héttel korábbi döntésével) nem kötelezte a hatóságokat új eljárás lefolytatására, megfosztotta az indítványozót a bírósághoz való hozzáférés jogától, és ezáltal a jogorvoslathoz való jogától is.
- [12] Az indítványozó végezetül a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot tartalmazó XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmét is megvalósulni látja azáltal, hogy az indítványozó korábban hivatkozott az ún. üzemterv hibájára is, melyet a másodfokú hatóság figyelmen kívül hagyott, és melyre éppen ezért a kereseti kérelem is kitért. Azáltal, hogy a Kúria ítélete nem teszi lehetővé ezen lényeges eljárási jogszabálysértés megismételt hatósági eljárásban történő megoldását, az indítványozó a XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát is kiüresítette.
- [13] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [14] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Kúria közbenső ítéletét az indítványozó jogi képviselője 2019. március 20. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2019. május 20. napján,

határidőben adta postára. A jogi képviselővel eljáró indítványozó csatolta az eljáró jogi képviselő meghatalmazását. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének eleget tesz.

- [15] 2.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kétye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [16] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét egyaránt állította az indokolási kötelezettség elmulasztására, a pártatlanság követelményének sérelmére, a jogalkalmazás egységességének és kiszámíthatóságának sérelmére és a bírósághoz fordulás jogának megsértésére hivatkozással.
- [17] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből következő indokolt bírói döntéshez való jog sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]} Az Alkotmánybíróság azt ugyanakkor nem vizsgálja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, hanem csupán azt értékelheti, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálta-e és ennek értékeléséről döntésében számot adott-e. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indokolt bírósági döntéshez való jog csak azt a kötelezettséget támasztja az eljáró bírósággal szemben, hogy az indokolás az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre terjedjen ki {3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}, az indokolás hossza pedig önmagában nem alkotmányossági kérdés {3312/2018. (X. 12.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [18] Miközben a bírói döntések kiszámíthatósága nem csupán kívánatos, hanem az ítélkező bíróságok tekintélyét is növeli, az Alkotmánybíróság jelen alkotmányjogi panasszal kapcsolatban rámutat arra, hogy az Alaptörvénynek, illetőleg a hatályos eljárási törvényeknek megfelelően a Kúriát az indokolási kötelezettség a felek által a perben előadott érvek (jelen esetben a felülvizsgálati kérelemben és ellenkérelemben szereplő érvek) tekintetében terheli. Nem vetheti fel az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmét, ha a támadott bírói döntés indokolása nem tér ki olyan kérdésre, amely az indítványozó szerint ugyan kívánatos lett volna, azonban azt sem a felülvizsgálati kérelem, sem pedig a felülvizsgálati ellenkérelem nem tartalmazta.
- [19] Az indítványozó szerint a támadott bírói döntés azért is sérti az indokolt bírói döntéshez való jogot, mert a Kúria sem az indítványozó felülvizsgálati ellenkérelmének tartalmát nem vette figyelembe, sem pedig arra nem tért ki, hogy a felülvizsgálati ellenkérelmet miért tartja megalapozatlannak. Az Alkotmánybíróság kiemeli: a felülvizsgálati ellenkérelem szükségképpen a felülvizsgálati kérelemre vonatkozik, az indítványozó pedig nem csatlakozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből nem vezethető le sem az a követelmény, hogy a Kúria a felülvizsgálati ellenkérelmet ugyanolyan szinten ismertesse, mint a felülvizsgálati kérelmet, miként az sem, hogy a Kúriának az ellenkérelem elutasítását részletesen indokolnia kellene {3150/2019. (VI. 26.) AB határozat, Indokolás [40]}. Ennek megfelelően akkor, ha a Kúria egyértelmű indokát adja az ítéletben annak, hogy a felülvizsgálati kérelmet miért találja alaposnak, az szükségképpen az azzal ellentétes tartalmú felülvizsgálati ellenkérelem alaptalanságát is jelenti. Különösen igaz ez akkor, amikor az alapügy eldöntésének központi eleme valamely jogszabály adott ügyben való alkalmazhatósága. Jelen esetben a Kúria különösen az ítélet indokolásának [32], [36] és [38] szakaszaiban egyértelműen megindokolta, hogy miért tartja a felülvizsgálati kérelmet alaposnak, az ítélet [39] bekezdése pedig arra vonatkozóan tartalmaz egyértelmű indokolást, hogy mely kérdéssel nem foglalkozhatott jelen felülvizsgálati eljárás keretei között a Kúria. Önmagában az a tény, hogy az indítványozó a Kúria fenti indokolását vitatja, vagy azt nem tartja kellően részletesnek, még nem értékelhető az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt indokolt bírói döntéshez való jog sérelmeként, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek sem tekinthető.
- [20] Az ugyancsak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező pártatlanság követelményével összefüggésben az Alkotmánybíróság az alábbiakat emeli ki. Az eljáró bíróság pártatlanságának követelménye azt biztosítja, hogy az ítélkező bíró az ügyben részt vevő felekkel szembeni elfogultságtól vagy előítéletektől

mentesen bírálja el az ügyet és hozza meg döntését. A pártatlanság követelménye egyaránt értelmezhető a bíró ítélkezési tevékenységével és a jogszabályi környezettel összefüggésben, mely utóbbi szerint az eljárási szabályoknak törekedniük kell minden olyan helyzet elkerülésére, amely a bíró pártatlanságát illetően jogos kétségeket ébreszthet. A pártatlanság érvényesülése ugyanis nélkülözhetetlen eleme annak a közbizalomnak, amelynek képviselője a demokratikus társadalmakban a bírói hatalom egyik legfőbb kötelessége {áttekintően: 33/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az indítványozó ugyanakkor a pártatlanság sérelmét kizárólag azzal támasztja alá, hogy az eljáró bíróság az alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben számára kedvezőtlen döntést hozott, miközben ugyanezen összetételű bírói tanács korábban hasonló tárgyú ügyben az indítványozó számára kedvezően döntött. Ugyanakkor maga az indítványozó is rögzíti, hogy nem állnak a rendelkezésére olyan információk, amelyek a Kúria befolyásolását támasztották volna alá. Az indítványozó által előadott érvelés ezért nem veti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt pártatlanság követelménye sérelmének kételyét, és az indítvány ebben az elemében sem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.

- [21] Az Alkotmánybíróság arra is rámutat, hogy önmagában az a kérdés, hogy a Kúria azonos tanácsa rövid időn belül hasonló ügyekben ellentétes döntést hoz, jogegységi kérdésnek minősíthető. Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében kifejezetten a Kúria – és nem pedig az Alkotmánybíróság – feladata, hogy biztosítsa a bíróságok jogalkalmazásának egységét. Ennek megfelelően önmagában az nem alkotmányossági kérdés, és ekként az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét sem vetheti fel, hogy a Kúria hasonló ügyben korábban hasonló vagy eltérő döntést hozott-e. A jogegység biztosítása ugyanis – ha annak szükségessége felmerül – a bíróságokra kötelező jogértelmezés keretében a Kúria feladata {lásd például: 3144/2019. (VI. 13.) AB végzés, Indokolás [19]}. Ez már csak azért is igaz, mert az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz keretében a támadott bírói döntés(ek) és az Alaptörvény összhangját, és nem pedig a támadott bírói döntések egymással való összhangját vizsgálja, az indítványozó által viszonyítási pontként megjelölt korábbi bírói döntésre pedig az indítványhoz kötöttség elvéből következően az Alkotmánybíróság egyébként sem terjesztheti ki a vizsgálatát.
- [22] Az ugyancsak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező bírósághoz fordulás joga értelmében a fél kérelemmel fordulhat a bírósághoz és ezzel megindíthatja a bírósági eljárást, ha valamely joga vagy kötelezettsége vitássá válik, a jogvitát pedig a bíróságnak az eljárási törvények keretei között, és azok előírásaira figyelemmel érdemben kell elbírálnia, és arról érdemben végrehajtható határozatával, végérvényesen kell döntenie {lásd például: 24/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [18]}. A bírósághoz fordulás joga ugyanakkor nem értelmezhető akként, hogy az alapján a peres félnek joga lenne arra, hogy a hatóságokat, illetőleg az alsóbb fokon ítélkező bíróságokat a Kúria új eljárás lefolytatására utasítsa, és ezáltal a peres fél számára ismételen megnyissa a bírósághoz fordulás lehetőségét. Azt pedig maga az indítványozó sem állította, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező bírósághoz fordulás joga azért szenvedett volna sérelmet, mert az ügyben eljáró bíróságok nem bírálhatták felül érdemben az alapügyben született közigazgatási határozatokat. Az alkotmányjogi panasz ezért nem veti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt bírósághoz fordulás joga sérelmének kételyét sem, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek sem minősíthető.
- [23] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét is állítja, tekintettel arra, hogy a Kúria nem kötelezte új eljárás lefolytatására a hatóságokat és elutasította az indítványozó keresetét. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljárás során a jogorvoslat lehetősége a felek, így az indítványozó számára is rendelkezésre állt, a jogorvoslathoz való jog pedig nem értelmezhető akként, hogy az alapján az indítványozónak meghatározott tartalmú, az indítványozóra kedvező bírói döntésre lenne Alaptörvényben biztosított joga {hasonló értelemben például: 3021/2019. (I. 21.) AB végzés, Indokolás [31]}. Az indítványozó ugyanakkor a XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak számára hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek {lásd például: 3181/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [25]}. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően megállapítja, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (7) bekezdése állított sérelmével összefüggésben sem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti alternatív feltételek egyikét sem.
- [24] Az indítványozó végezetül a XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmeként értékeli, hogy az eljárás során hivatkozott az üzemterv hibájára is, melyet a másodfokú hatóság figyelmen kívül hagyott, és melyre éppen ezért a kereseti kérelem is kitért. Az indítvány szerint azáltal, hogy a Kúria ítélete nem teszi lehetővé ezen lényeges eljárási jogszabálysértés megismételt hatósági eljárásban történő orvoslását, a támadott bírói döntés a közigazgatási határozaton keresztül az indítványozó XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti jogát is kiüresítette. Az Alkotmánybíróság rámutat: a másodfokú határozatok egyértelmű indokát adták annak, hogy miért hagyták figyelmen kívül

az indítványozó üzemterv hibájára vonatkozó érvelését, ahogyan azt egyébként az indítványozó kereseti kérelme is egyértelműen rögzíti. Az a tény, hogy az indítványozó a hatóság indokolt álláspontját vitatja, olyan tényállásmegállapítási, bizonyíték-értékelési, illetőleg jogértelmezési kérdésnek tekinthető, amely nem vetheti fel a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek sem minősül.

- [25] 2.3. Az Alkotmánybíróság ezért megállapítja, hogy az indítvány sem az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével, sem a XXVIII. cikk (1) bekezdésével, sem pedig a XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, illetőleg nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, azaz nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos követelmények egyikét sem.
- [26] 3. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1465/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3350/2019. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.925/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.925/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint a Pest Megyei Kormányhivatal Érdi Járási Hivatala mint elsőfokú természetvédelmi hatóság egy perben nem álló magánszemély engedélyes kérelmére PE-06/KTF/19408-1/2017. számú határozatával 9 évre engedélyezte egy országos jelentőségű védett természeti területen a 4-5 lóval történő legeltetést. Az elsőfokú hatóság a határozatot valamennyi érintett terület tulajdonosával közölte. Az érintett területek egyikének tulajdonosa az indítványozó, a terület természetvédelmi kezelője pedig a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, amely a 2017. április 24. napján rögzített 2696/2017. számú jegyzőkönyvben azt a kezelői nyilatkozatot tette, hogy a legeltetés a védett természeti terület kijelölésével és fenntartásával összeegyeztethető, és természetvédelmi kezelői szempontból elfogadható. Az elsőfokú határozat indokolása szó szerint idézte a kezelői nyilatkozatot. A határozat III.2. pontja kifejezetten azt rögzítette, hogy „[e]z az engedély a szükséges egyéb hatósági, szakhatósági, tulajdonosi, vagyongazdálkodási, stb. engedélykészenlése alól nem mentesíti”, a határozat indokolása pedig ezzel egyezően azt tartalmazza, hogy „jelen határozattal a Kérelmező közigazgatási jogcímet szerez a terület használatához, de a tulajdonos, vagyongazdálkodó, bérlő, stb. (a továbbiakban együtt: használó) hozzájárulása nélkül a terület használatának polgári jogi jogcíme hiányzik.”
- [3] 1.2. A határozattal szemben az indítványozó mint az egyik érintett terület tulajdonosa fellebbezést nyújtott be a Pest Megyei Kormányhivatalhoz, melyben előadta, hogy az elsőfokú határozat sérti a tulajdonosi jogosítványait, amelyeket az elsőfokú hatóság teljes mértékben figyelmen kívül hagyott. Az indítványozó ugyancsak kifogásolta, hogy az elsőfokú természetvédelmi hatóság nem tette lehetővé számára az ügyféli jogai gyakorlását, ráadásul azt sem tisztázta, hogy az engedélyes milyen jogcímen kérelmezi a más tulajdonában álló föld használatát. A Pest Megyei Kormányhivatal mint másodfokú természetvédelmi hatóság PE-KTF/5681-6/2017. számú határozatával az elsőfokú határozatot az indokolás kiegészítésével helybenhagyta. A másodfokú határozat kiemelte, hogy az elsőfokú természetvédelmi hatóság a legeltetés feltételeit a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság 2596/2017. számú jegyzőkönyvének megfelelően határozta meg, mely jegyzőkönyvben foglalt megállapításokat a Nemzeti Park Igazgatóság a Pest Megyei Kormányhivatal felhívására a fellebbezésben foglalt érvek figyelembevételével is változatlanul fenntartott. A másodfokú határozat ugyancsak kiemelte, hogy az engedélyezett tevékenység végzése (az ingatlan használata) külön tulajdonosi hozzájárulást igényel, de az a tevékenység tényleges végzésének, és nem pedig a jelen természetvédelmi engedélyezési eljárásnak a feltétele. A határozat külön is rögzítette, hogy a természetvédelmi engedélyezési eljárás során jogszabály nem írja elő annak vizsgálatát, hogy az ingatlan tulajdonosa hozzájárult-e az adott tevékenységhez.
- [4] 1.3. A határozattal szemben az indítványozó terjesztett elő kereseti kérelmet, mely alapján a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.K.28.291/2017/14. számú ítéletével a másodfokú határozatot az elsőfokú határozatra is kiterjedő hatállyal hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte. A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság megítélése szerint az eljárás során oly

mértékben nagy volt a tájékoztatás elmaradásának hiánya, hogy az az ügy érdemére kihatott. A bíróság megítélése szerint ilyen nagy jelentőségű engedély nem adható ki oly módon, hogy abban 8 napon belül dönt az eljárás hatóság, és semmilyen bizonyítási eljárást nem folytat le, és nem zárható ki, hogy az indítványozó az eljárás során nyilatkozatot tett volna, vagy szakértő kirendelését indítványozta volna, melyek alapján esetleg más kimenetelű döntést hozott volna a hatóság. A bíróság megítélése szerint a határozat azt sem támasztotta alá szakmai bizonyítékokkal, hogy az engedély megadása a természetvédelmi érdekeket nem veszélyezteti, és bár az ingatlan tulajdonosának a hozzájárulása nem feltétele a természetvédelmi engedély megadásának, „mégis az eljárásjogi szabálysértések ebben a tekintetben jelentősek voltak”.

- [5] 1.4. A jogerős ítélet hatályon kívül helyezése és a kereset elutasítása iránt a Pest Megyei Kormányhivatal terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, tekintettel arra, hogy az ítélet indokolásából nem állapítható meg, hogy az eljárás hatóságok mely jogszabályhelyeket sértették meg, és az a megállapított tényállási elemekkel milyen okozati összefüggésben áll. A hatóság hangsúlyozta, hogy az ügyben a sommás eljárás lefolytatásának feltételei fennálltak, a Nemzeti Park Igazgatóság a természetvédelmi kezelői hozzájárulást megadta, a megalapozott döntéshez szükséges adatok teljes körűen rendelkezésre álltak, az engedélynek pedig nem feltétele a tulajdonosi vagy vagyonkezelői hozzájárulás, ezért annak meglétét a hatóság nem vizsgálhatta és nem is értékelhette az engedély megadása során. A Kúria a Kfv.VI.37.925/2018/4. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és a keresetet elutasította, ugyanis az elsőfokú bíróság ítéletében egyetlen olyan jogszabályi rendelkezést sem jelölt meg, amelyet az eljáró természetvédelmi hatóság akár az eljárása során, akár a határozatával megsértett volna. A Kúria az első- és másodfokú határozattal egyezően kiemelte ítéletében, hogy a természetvédelmi engedély önmagában nem jelent jogosultságot az engedélyesnek a tevékenység gyakorlására, a perrel érintett eljárásban kizárólag a természetvédelmi szakmai feltételeket kellett vizsgálni, melynek a célja éppen az, hogy az engedélyes ne tegyen feleslegesen további lépéseket akkor, ha a tevékenység természetvédelmi szempontból nem engedélyezhető. Éppen ezért a természetvédelmi engedély nem is függ a tulajdonos, illetőleg a vagyonkezelő hozzájárulásától, ezt a hozzájárulást az engedélyesnek utóbb kell beszereznie a tevékenység jogszerű gyakorlásához.
- [6] 1.5. Az ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-ára alapítva, kérve a Kúria Kfv.VI.37.925/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, tekintettel arra, hogy a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, a XIII. cikk (1) bekezdését, az V. cikkét, a XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését és a 28. cikkét.
- [7] Az indítvány szerint az I. cikk (3) bekezdése azért sérült, mert a Kúria ítélete az indítványozó tulajdonhoz való alapvető jogát nem valamely alapvető jog, alkotmányos érték vagy közérdek védelme érdekében korlátozta. Jelen ügyben sem valamely alkotmányos értékre, sem pedig a közérdekre nem történt hivatkozás, az Alaptörvényben pedig nem szerepel „legeltetéshez való jog”, ekként olyan alapvető jog sincs, amelyre tekintettel az indítványozó tulajdonhoz való joga korlátozható lett volna. Ettől függetlenül is, az engedélyes számára az indítványozó mint tulajdonos ellenkezése ellenére 9 évre megadott ingatlan-használati jog nem feltétlenül szükséges és nem is arányos.
- [8] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét az indítványozó azért állítja, mert a Kúria ítélete az engedélyesnek 9 évre használatot biztosít az indítványozó ingatlanán, amely adott esetben meghosszabbítható, és így végső soron az engedélyes elbirtokolhatja a más tulajdonában álló ingatlant, ráadásul a megadott engedély csökkenti az ingatlan értékét is.
- [9] A Kúria döntése azt is lehetetlenné teszi, hogy az indítványozó élhessen az Alaptörvény V. cikkében biztosított jogával és a tulajdona ellen intézett vagy fenyegető jogtalan támadás elhárítása érdekében cselekedhessen, a Kúria ítélete ugyanis legalizálja az engedélyes ingatlan használatára való igényét, mely használat az Alaptörvény és a Polgári Törvénykönyv alapján egyébként jogtalan támadásnak minősülne.
- [10] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal az ítéletet azért látja ellentétesnek, mert a Kúria döntése indokolás nélkül hagyta figyelmen kívül a hatályos jogot, és ezáltal a bírói döntés önkényesnek minősül. Ugyancsak a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményezi az indítvány szerint, hogy az indítványozó sem a hatósági eljárásban, sem a felülvizsgálat során nem kapta meg a 2596/2017. számú jegyzőkönyvet, amelyre a hatóság a határozatát alapította. Szintén a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmeként értékelendő, hogy a Kúria maga sem mutatott ki semmilyen, az érdemi elbírálásra kiható jogszabálysértést az elsőfokú bíróság részéről, hanem csupán a természetvédelmi jogszabályokat idézte

hosszasan, amelynek az adott eljárásban semmilyen relevanciája nem volt, így pedig a Kúriának a jogerős bírói döntést hatályában fenn kellett volna tartania. A Kúria ráadásul az indítványozó Alaptörvényre, illetőleg eljárási jogsértésekre vonatkozó utalásait nem vizsgálta és nem indokolta meg a vizsgálat hiányát sem.

- [11] Az indítvány szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmére vezet, hogy sem az elsőfokú, sem pedig a másodfokú eljárásban az indítványozó nem kapta meg a lényeges iratokat (így különösen a döntés alapját képező 2596/2017. számú jegyzőkönyvet), így azokra nyilatkozni sem tudott, ráadásul az eljáró hatóság nem vett tudomást arról az eljárásában, hogy ki a tulajdonosa az érintett ingatlan, ami egyben azt is jelenti, hogy a hatóság elmulasztotta a tényállás tisztázására vonatkozó kötelezettségét is. Az indítványozó vitatja a másodfokú határozat azon állítását is, hogy az elsőfokú határozat csak feltételekkel (így a tulajdonosi engedély beszerzésétől függően) adta meg az engedélyesnek az ingatlan használati jogát, ugyanis a határozat véleménye szerint sehol nem említi, hogy az engedélyesnek a tulajdonostól használati engedélyt kellene kérnie.
- [12] Az indítványozó végezetül az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére is hivatkozik, tekintettel arra, hogy a Kúria olyan értelmet tulajdonított a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény rendelkezéseinek, amelyek ellentétesek az Alaptörvénnyel. A törvény preambuluma ugyanis kifejezetten rögzíti, hogy az Országgyűlés ezt a törvényt a nemzetközi kötelezettségvállalásainkkal összhangban alkotta meg, márpedig a tulajdon tisztelete és védelme ilyen nemzetközi kötelezettségnek tekinthető.
- [13] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [14] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Kúria ítéletét az indítványozó 2019. június 14. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2019. augusztus 10. napján, határidőben egyidejűleg benyújtotta az elsőfokú bírósághoz és közvetlenül az Alkotmánybírósághoz is. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát.
- [15] 2.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése és 28. cikke az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából nem tartalmaznak Alaptörvényben biztosított jogot, ezért azok állított sérelme nem vetheti fel az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmét sem {az I. cikk (3) bekezdésére: 3171/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [32], a 28. cikkre: 3152/2019. (VI. 26.) AB végzés, Indokolás [19]}. Az Alkotmánybíróság ezért megállapítja, hogy az indítvány ezen elemek vonatkozásában nem teljesíti az Abtv. 27. § a) pontja szerinti követelményt.
- [16] 2.3. Az indítványozó az Alaptörvény V. cikkének sérelmét azért állítja, mert a Kúria döntése legalizálja az engedélyes ingatlan használatára való igényét, mely használat egyébként jogtalan támadásnak minősülne, ekként a Kúria döntése kizárja az Alaptörvény V. cikkének indítványozó általi alkalmazhatóságát. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy egy országos jelentőségű védett természeti területen levő ingatlanon történő legeltetés elvi engedélyezése sem az engedély megadása, sem pedig annak megtagadása esetén nem áll összefüggésben az Alaptörvény V. cikkével. Az érdemi, közvetlen alkotmányossági összefüggés hiánya az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány befogadásának tartalmi akadálya {lásd például: 3038/2019. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [15]}, az indítvány ugyanis ebben az elemében nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja szerinti követelményét.
- [17] 2.4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [18] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság az alábbiakra mutat rá. Mind az elsőfokú határozat, mind a másodfokú határozat, mind pedig a Kúria ítélete egybe-

hangzón kiemeli, hogy a természetvédelmi engedélyezési eljárásban a természetvédelmi szakmai szempontok érvényesülését kell vizsgálni, a természetvédelmi engedély megszerzését követően pedig a tevékenység tényleges megkezdésének feltétele a tulajdonos hozzájárulásának engedélyes általi beszerzése. Önmagában valamely tevékenység végzésének elvi lehetősége nem vetheti fel a XIII. cikk (1) bekezdése sérelmét, illetőleg a sérelem lehetőségét mindaddig, amíg a tevékenység tényleges megkezdésének kétséget kizáróan és kifejezetten rögzített módon előfeltétele a tulajdonos vagy a vagyongazdálkodó kifejezett hozzájárulása. Jelen esetben a közigazgatási határozatok, illetőleg a Kúria döntése kifejezetten és kétséget kizáróan rögzíti, hogy a természetvédelmi engedélyben foglalt tevékenység tényleges végzéséhez nem elegendő önmagában a természetvédelmi hatóság engedélye. Mindezen szempontokra tekintettel az indítványozó által előadott érvelés a XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem veti fel, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek sem tekinthető.

- [19] A tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot rögzítő XXIV. cikk (1) bekezdése, illetőleg a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot rögzítő XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az indítványozó azon érveit, amelyeket kifejezetten a Kúria eljárásával és ítéletével kapcsolatosan fogalmazott meg, a XXVIII. cikk (1) bekezdésének keretei között, míg az első- és másodfokú hatóságok eljárásával és határozatával kapcsolatos érveket a XXIV. cikk (1) bekezdésének keretei között értékelte {hasonlóan például: 3145/2019. (VI. 13.) AB határozat, Indokolás [12]}.
- [20] Az indítványozó az első- és másodfokon eljáró természetvédelmi hatóságok eljárását és határozatát azért tartja alaptörvény-ellenesnek, mert az indítványozó nem kapta meg az eljárás lényeges iratait, így különösen a döntés alapját képező 2596/2017. számú jegyzőkönyvet, melyre nyilatkozni sem tudott, ami a fegyverek egyenlőségének elvét sérti. Az eljáró hatóságok ezen túlmenően nem vettek tudomást arról, hogy az indítványozó az egyik érintett ingatlan tulajdonosa, ami pedig a tényállás tisztázására vonatkozó kötelezettség megsértését jelenti. Az indítványozó azt is állítja, hogy a határozat sehol sem említi, hogy az engedélyesnek a tulajdonostól engedélyt kellene kérnie az ingatlan használatára.
- [21] A fegyverek egyenlőségének elvéből következően a peres feleknek egyenlő esélyt és alkalmat kell arra biztosítani, hogy tény- és jogkérdésekben véleményt formálhassanak és állást foglalhassanak. Miközben jelen esetben megállapítható az, hogy az indítványozó formálisan valóban nem kapta meg a Nemzeti Park Igazgatóság szakmai álláspontját tartalmazó 2596/2017. számú jegyzőkönyvet, az Alkotmánybíróság rendelkezésére bocsátott iratokból kétséget kizáróan az is következik, hogy a jegyzőkönyv természetvédelmi szakkérdésben tartalmazza a Nemzeti Park Igazgatóság állásfoglalását, a jegyzőkönyvet az elsőfokú hatóság határozata szó szerint idézi, a határozattal szemben az indítványozó számára a fellebbezés lehetősége rendelkezésre állt (ideértve a határozatban szereplő jegyzőkönyvi megállapítások vitatásának teljes körű lehetőségét is) és azzal nyilvánvalóan élt is, a fellebbezést követően a másodfokon eljáró hatóság pedig ismételtén kérte a Nemzeti Park Igazgatóság állásfoglalását, hogy a fellebbezésben foglaltakra tekintettel a korábbi álláspontját fenntartja-e, és a Nemzeti Park Igazgatóság válaszára figyelemmel hozta meg a másodfokú hatóság a határozatát. Mindezen szempontok figyelembevételével az Alkotmánybíróság megítélése szerint a fegyverek egyenlőségének állított sérelme az első- és másodfokú közigazgatási hatósági eljárásokkal összefüggésben sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem veti fel, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek nem minősíthető.
- [22] A tényállás tisztázására vonatkozó kötelezettség állított megsértésével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdéséből következően az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntések jog-, illetve törvényszerűségét, ezért „[ö]nmagában a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {Elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]} Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az indítvány azon elemeit, amelyek a hatósági, illetőleg bírói döntések egyes törvényekbe (így különösen a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény egyes rendelkezéseibe) ütközését állítják, nem vizsgálhatja {legutóbb hasonlóan: 3145/2019. (VI. 13.) AB határozat, Indokolás [13]}. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor rámutat arra is, hogy az alapügyben kizárólag annak vizsgálatára került sor, hogy az engedélyes által megjelölt tevékenység természetvédelmi szempontból az érintett területeken folytatható-e, az indítványozó pedig éppen azért értesült közvetlenül az elsőfokú hatóságtól az engedély megadásáról, mert az egyik érintett ingatlan tulajdonosa volt, amely már önmagában is cáfolja az indítványozó azon érvét, hogy az eljáró hatóságok nem tárták fel megfelelően a tényállást, amikor figyelmen kívül hagyták az indítványozó tulajdonosi minőségét. Az Alkotmánybíróság

azt is kiemeli, hogy az indítványozó állításával ellentétben már az elsőfokú határozat is kétséget kizáróan rögzíti, hogy az engedélyes az ingatlanokat csak a szükséges további engedélyek és további tulajdonosi, vagyongazdálkodási hozzájárulások beszerzését követően használhatja (lásd a határozat III.2. pontját és az indokolást a határozat 5. oldalán).

- [23] Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét azért látja megvalósulni, mert a Kúria döntése indokolás nélkül hagyta figyelmen kívül a hatályos jogot, és ezáltal a bírói döntés önkényesnek minősül. A Kúria ráadásul az indítványozó Alaptörvényre, illetőleg eljárási jogszabályokra vonatkozó utalásait nem vizsgálta, és nem indokolta meg a vizsgálat hiányát sem, továbbá maga sem mutatott ki semmilyen, az érdemi elbírálásra kiható jogszabálysértést az elsőfokú bíróság részéről, hanem csupán a természetvédelmi jogszabályokat idézte hosszasan, melyeket ráadásul alaptörvény-ellenes módon értelmezett.
- [24] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, és nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki {elvi rögzítését lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit csak akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz {lásd például: 3073/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [29]}. Nem értékelhető sem a XXIV. cikk (1) bekezdése, sem pedig a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmeként a hatóságok, illetőleg bíróságok által követett jogértelmezés akkor, ha a határozatok, illetőleg ítéletek egyértelműen megindokolják, hogy az indítványozó érvelésével szemben miért tartják alkalmazhatónak valamely jogszabály rendelkezéseit, és miért helyezkednek az indítványozó érvelésétől eltérő, a vonatkozó jogszabályok szövegével egyébként összhangban álló álláspontra, és miért nem tagadják meg a természetvédelmi hatósági engedély kiadását akkor, ha az engedély kiadásának jogszabályi feltételei maradéktalanul fennállnak.
- [25] Az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmét állító indítványi elemmel összefüggésben az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy következetes gyakorlata szerint az indokolási kötelezettség a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor azt nem vizsgálja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, és a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. Az indokolt bírói döntéshez való joggal, mint a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosítványával összefüggésben az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálta-e, és ennek értékeléséről a döntésében számot adott-e. Ennek megítéléséhez ugyanakkor figyelembe kell venni a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit éppúgy, mint a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint a választ igénylő lényeges kérdéseket {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indokolt bírósági döntéshez való jog nem értelmezhető akként, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné {például: 3237/2018. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [23]}, az ugyanis csak azt a kötelezettséget támasztja az eljáró bírósággal szemben, hogy az indokolás az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre terjedjen ki {3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}. Tekintettel arra, hogy mind az elsőfokú határozat, mind pedig a másodfokú határozat kétséget kizáróan és a hatályos jogszabályoknak megfelelően tartalmazta, hogy az engedély megadása a tulajdonhoz való jogot nem érinti, az engedély ugyanis a tulajdonos hozzájárulása nélkül tényleges tevékenység folytatására nem jogosít fel, ezért figyelemmel a közigazgatási határozatok, illetőleg a Kúria döntésének tartalmára, az alkotmányjogi panasz ebben az elemében sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem alapoz meg.
- [26] 2.5. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, a XXIV. cikk (1) bekezdésével és a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételek egyikének sem.

[27] 3. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1342/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3351/2019. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.20.016/2018/25. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Dr. Fodor Ákos Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Fodor Ákos) eljáró indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.20.016/2018/25. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Szegedi Ítéletábla Pf.III.20.550/2017/9. számú ítéletére és a Szegedi Törvényszék 15.P.20.654/2015/116. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint az indítványozó tulajdonában lévő lakóház, udvar, erdő besorolású ingatlan az M5 autópálya közvetlen közelében található, annak az indítványozó 1984 óta tulajdonosa, melyhez utóbb, 1993 és 2001 között az autópálya területének telekalkitása után kisajátításból visszamaradt szomszédos maradvány földrészleteket is vásárolt.
- [3] Az indítványozó először 1992 májusában értesült arról, hogy az autópálya tervezett nyomvonala az ingatlan tőszomszédságában fog húzódni. 1993-ban az indítványozó kérte ingatlanának kisajátítását, mely arra hivatkozással nem történt meg, hogy a tanyaépület és az autópálya szélső forgalmi sávszéle közötti távolság 82 méter lesz, zajárnyékoló fal létesül a zajterhelés határérték alatt tartására, a tanya megközelítése pedig a meglévő helyi út korrekciójával lehetséges lesz.
- [4] Az ingatlant 1996-1997 telén belvízkárosodás érte, mely károsította az ingatlanon lévő régi épületet is. Az indítványozó ezt követően a régi épületet elbontotta és új lakóépületet létesített, továbbá felújította az időközben megvásárolt ingatlanokon levő két gazdasági épületet is, melyeket összesen 40 személy elszállásolására alkalmas panzióként falusi vendéglátás céljára kívánt hasznosítani, amire a 2003. évtől kezdődően működési engedélyt is szerzett.
- [5] Az időközben megépült autópálya egyik felüljáróhídja 340 méter, míg másik felüljáróhídja 670 méter távolságra van az ingatlanon lévő lakóépülettől. Az ugyancsak elkészült zajvédő fal a zajterhelést határértéken belül tartja, azonban a zaj a korábbiakhoz képest 18-20 dB-lel magasabb. Az ingatlan 2006. január-február hónapokban ismételen jelentős mértékű belvízkárt szenvedett. Utóbb két külön eljárásban is igazságügyi szakértői vélemény állapította meg, hogy az ingatlanon tapasztalt esetenkénti talajvízszint-emelkedés nem hozható összefüggésbe az autópálya megépítésével és annak vízvezetési rendszerével. Az indítványozó az illetékes közigazgatási hatóságnál kisajátításra kötelezés iránt is eljárást indított, a kérelmét elutasító határozattal szemben kezdeményezett közigazgatási perben eljáró bíróság az indítványozó keresetét jogalap hiányában elutasította.
- [6] 1.2. Az indítványozó kártérítés iránti keresetet terjesztett elő az autópálya-építésben a Magyar Államot képviselő, illetőleg az építkezésben, üzemeltetésben és kisajátításban részt vevő állami tulajdonban álló gazdasági társaságokkal szemben. Kárigényét a 2004. évre (az autópálya megépítésének évére) már teljesen kialakított ingatlanra szerinte 231 millió forintos teljes forgalmi értékében jelölte meg, tekintettel arra, hogy az ingatlan értékcsökkenése véleménye szerint 100 százalékos mértékű.
- [7] Egy többször megismételt eljárás eredményeként a Szegedi Törvényszék 15.P.20.654/2015/116. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította, tekintettel arra, hogy az I. és III. rendű alperesek vonatkozásában hiányzik a kártérítés jogalapja, a II. rendű alperes esetében pedig ugyan fennáll a kártérítés jogalapja, és annak összege az ingatlan szakértői véleményen alapuló forgalmi értékére és értékcsökkenési arányára tekintettel

9 millió forintban határozható meg, ám a II. rendű alperes az általa korábban megfizetett összegre tekintettel beszámítási kifogással élt. Az elsőfokú bíróság a Kúria korábbi hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító döntésében szereplő iránymutatás szerint járt el, és a Műszaki Igazságügyi Szakértői Testületet rendelte ki összegző szakértői vélemény elkészítésére, és e szakértői testület összegző szakvéleményét fogadta el ítélezése alapjául.

- [8] Az indítványozó és a II. rendű alperes fellebbezése folytán másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla Pf.III.20.550/2017/9. számú ítéletével a II. rendű alperest 20 millió forint és kamatai megfizetésére kötelezte általános kártérítés címén, az autópálya szakasz tervezési és kivitelezési hibái, valamint a nyomvonal kijelölésével a szomszédjogi szabályok megsértése miatt. A Szegedi Ítéltábla az elsőfokú bíróság által kirendelt szakértői testület megalakítását és a szakkonzultáns bevonását az igazságügyi szakértői testületek szervezetéről és működéséről szóló 33/2007. (VI. 22.) IM rendelet szabályaival összhangban állónak ítélte, a szakértői véleményt teljes körűnek, szakmai értékelését tekintve komplexnek minősítette, és aggálytalanként ítélezése alapjául elfogadta. A Szegedi Ítéltábla belvizesedés miatti kárfelelősséget nem állapított meg (tekintettel arra, hogy a belvíz az autópálya vízvezetési rendszerével nem hozható összefüggésbe), azonban megállapította, hogy bár a zajterhelés megfelel a határértéknek, de az életminőség-romlást eredményez. A másodfokú bíróság ugyancsak figyelembe vette, hogy az autópálya forgalma, a járművek kipufogógáz-kibocsátása és a porképződés jelentős légszennyezési forrást is jelent, függetlenül attól, hogy az határérték alatti, és terjedését a zajvédő fal is gátolja. A Szegedi Ítéltábla rögzítette, hogy a testületi szakértői vélemény mind a zajterhelés, mind pedig a légszennyezés ingatlan forgalmi értékére gyakorolt értékcsökkentő hatását 10-10 százalékosnak minősítette. Figyelemmel arra, hogy a legközelebbi felüljáró több mint 200 méterre van a legközelebbi épülettől, és a felüljáróról a fásított környezet miatt az ingatlanra nem lehet belátni, ezért a felüljáró sem intimitásvesztést sem bekerítettségerzést nem kelt az ítélet szerint.
- [9] A Szegedi Ítéltábla mindezen szempontok alapján megállapította a II. rendű alperes kártérítési felelősségét. A testületi szakértői vélemény az ingatlan értékét 45 millió forintban határozta meg, miközben azt a per korábbi szakaszában két szakértő 100, illetve 110 millió forintban, az indítványozó pedig kereseti kérelmében 231 millió forintban jelölte meg. A testületi szakértői vélemény az értékcsökkentő hatást együttesen 20 százalékosnak értékelte, miközben azt a per korábbi szakaszában a szakértők 90, 70-75, illetve 75 százalékosnak ítélték, az indítványozó által becsatolt magánszakértői vélemény pedig 100 százalékban határozta meg. Tekintettel az ingatlan értékére vonatkozó szakértői vélemények jelentős eltérésére, továbbá arra, hogy az ingatlanban bekövetkezett kárt százalékos mértékben és összegszerűen sem lehetett pontosan meghatározni, a Szegedi Ítéltábla általános kártérítés jogcímén 20 millió forint megfizetésére kötelezte a II. rendű alperest, egyben rögzítette, hogy a beszámítási kifogásnak nem a kártérítés összege meghatározásakor, hanem az esetleges végrehajtási eljárásban lehet jelentősége.
- [10] 1.3. A jogerős ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet, a II. rendű alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A Kúria Pfv.III.20.016/2018/25. számú ítéletével a jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta, és a II. rendű alperest 9 millió forint és kamatai megfizetésére kötelezte. A Kúria ítéletében kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság a Kúria iránymutatásának eleget téve szerzett be új testületi szakértői véleményt, mely az indítványozó felülvizsgálati kérelmében foglaltakkal szemben aggálymentes és az ítélezés alapjául elfogadható. A szakértői testület összeállítása nem sértette a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabályokat, és a szakértői testület által alkalmazott értékmeghatározási módszert is indokoltnak találta a Kúria, tekintettel arra, hogy az indítványozó által hivatkozott értékmeghatározási módszer a szakértői testület megítélése szerint megfelelő adatok hiányában nem volt alkalmazható. A Kúria ugyanakkor úgy ítélte meg, hogy a szakértői testület szakvéleménye alapján megállapítható az ingatlan forgalmi értéke, és a szükségtelen zavarás mértéke is, ezért az általános kártérítés alkalmazását mellőzte és a kártérítés összegét a szakértői testület szakvéleményének alapulvételével ítélte meg. A szakértői testület azt is megindokolta, hogy az ingatlan forgalmi értékét az adóhatóságtól beszerzett összehasonlító adatok alapulvételével, a piaci forgalmi érték alapján határozta meg, míg a korábbi szakértők abból a feltételezésből indultak ki, hogy az autópálya pihenője az ingatlan mellett lesz, amely jelentős üzleti forgalmat generálhat, így ezek a szakvélemények üzleti értékelésen alapultak. Tekintettel arra, hogy az ingatlan forgalmi értékét a szakértői testület 45 millió forintban, az értékcsökkenést pedig 20 százalékos mértékben határozta meg, ezért a Kúria álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg 9 millió forintban a II. rendű alperest terhelő kártérítés mértékét. Abban ugyanakkor a másodfokú bíróság jogi álláspontja volt helyes, hogy a II. rendű alperes előzetes

teljesítése ítélet szerinti beszámításának nincs helye, az az esetleges végrehajtási eljárás során lesz csak érvényesíthető. A Kúria ítéletében végül arra is kitért, hogy a per elhúzódását a bonyolult tényállás és az összetett szakértői bizonyítás eredményezte.

- [11] 1.4. Az ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-ára alapítva, kérve a Kúria Pfv.III.20.016/2018/25. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, a Szegedi Ítéletábrá Pf.III.20.550/2017/9. számú ítéletére és a Szegedi Törvényszék 15.P.20.654/2015/116. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal, tekintettel arra, hogy a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény II. cikkét, VI. cikk (1) és (2) bekezdéseit, XX. cikk (1) bekezdését, XXI. cikk (1) és (2) bekezdéseit, és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit.
- [12] Az indítványozó az Alaptörvény II. cikkének sérelmét arra tekintettel állítja, hogy nem tartották tiszteletben az élethez való jogát, amikor többszöri kisajátítás iránti kérelmét elutasították, és nem kompenzálták az autópálya tervezési hibái miatti, az indítványban részletezett negatív hatásokat, ezzel pedig az indítványozót az autópálya által szorosan körbevett tanyáján való lakásra kényszerítették. Ugyancsak a II. cikk szerinti személyi biztonságra való jog sérelmét eredményezi véleménye szerint, hogy az autópályát túl közel tervezték a lakóingatlanához. Az indítványozó érvelése szerint az M5 autópálya építéséhez, üzemeléséhez fűződő államérdek az eljárás során fontosabb volt, mint az ő élete, egészsége, személyes biztonsága, magánélete, magánlakása és tulajdona.
- [13] Az Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdése az indítvány szerint azért sérült, mert túl közel tervezték az autópályát az ingatlanához, továbbá lakóingatlanát három oldalról is autópálya, illetőleg arra vezető út határolja, a zajvédő falak pedig csak fokozzák a bekerítettség és bezártság érzését. Az indítványozó kiemeli, hogy az M5 autópálya épült az ingatlan mellé, és nem pedig ő építkezett az M5 autópálya mellé, ráadásul a környéken más, hasonló adottságokkal rendelkező ingatlanok tulajdonosainak kártalanítására sor került.
- [14] Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésének sérelmét az indítványozó azért állítja, mert az ingatlant indokolt „halálzónának” tekinteni, figyelemmel arra, hogy az ingatlant 1984 óta különféle negatív hatások érik, amelyek következtében az indítványozót egészségügyi panaszokkal folyamatosan kezelik.
- [15] Az Alaptörvény XXI. cikk (1) és (2) bekezdése pedig azért sérült az alkotmányjogi panasz szerint, mert a megvalósult környezeti károsodás és egészségkárosodás nincs arányban a megítélt kártérítési összeggel.
- [16] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét az indítvány részben az észszerű időn belüli eljáráshoz való jog sérelmeként, részben pedig az eljárás tisztességtelenségét eredményező hiányosságokként állítja. Az észszerű időn belüli eljárás követelményével ellentétes, hogy a polgári peres eljárás összesen 11 évig és 8 hónapig zajlott. Állítása szerint az eljárás tisztességtelenségét eredményezte, hogy az eljárás során sem az elsőfokú, sem pedig a másodfokú bíróság nem tárta fel kellő mértékben a tényállást, a bíróságok nem foglaltak állást az alperesek kárfelelőssége tekintetében, hibáztak a bizonyítási terhek kiosztásában, és nem értékelték kellően az indítványozó beadványait. Az indítványozó külön is kiemeli, hogy a támadott bírói döntések sértik a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 275. § (6) és (7) bekezdéseit, ugyanis a kirendelt Műszaki Igazságügyi Szakértői Testület a kirendelő végzésben szereplő kérdéseket objektíve nem tudta megválaszolni, tekintettel arra, hogy a testület nem rendelkezik a Kúria által előírt valamennyi szakkérdés együttes szakmai megítéléséhez szükséges szakismerettel. Erre tekintettel az indítványozó azt is vitatja, hogy a szakértői testület megfelelő szakismeret hiányában hogyan vonhatta egyáltalán kétségbe az egyik szakértő szakvéleményében foglaltakat. A szakértői bizottság összetételének, illetőleg szakmai kompetenciájának hiányosságai önmagukban is az eljárás tisztességtelenségét eredményezték az indítvány érvelése szerint.
- [17] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét az indítványozó részben ugyancsak a Pp. 275. § (6) és (7) bekezdéseinek megsértése miatt, részben pedig arra hivatkozással állítja, hogy a szakértői bizonyítás olyan fokú szabálytalanságoktól volt terhes, melyek figyelembevételével a hatékony jogorvoslat alkotmányos követelményének megsértése is megállapítható.
- [18] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [19] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Kúria ítéletét az indítványozó

2019. május 21. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2019. július 17. napján, határidőben nyújtotta be. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát.

- [20] 2.2. Az alkotmányjogi panasz alapját képező per tárgya az M5 autópálya által az indítványozó ingatlanában okozott értékcsökkenés miatti kártérítés volt. Az Alkotmánybíróságnak a jelen, az Abtv. 27. §-a szerinti eljárása keretében nem azt kellett ezért megvizsgálnia, hogy az M5 autópálya építése hogyan hatott ki az indítványozó élethelyzetére és életkörülményeire, hanem az Abtv. 27. §-ából következően kizárólag azt kellett értékelnie, hogy az a bírói döntés, amely megállapítja az M5 autópálya építése és üzemeltetése miatt az indítványozó ingatlanának értékcsökkenését, azonban mind az ingatlan értékét, mind pedig az értékcsökkenés mértékét az indítványozótól eltérően határozza meg, sértheti-e az Alaptörvény II. cikkét, VI. cikk (1) és (2) bekezdését, XX. cikk (1) bekezdését, XXI. cikk (1) és (2) bekezdését {hasonló megközelítésre lásd: 3025/2019. (II. 4.) AB végzés, Indokolás [10]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz csak közvetetten, a kártérítés iránti per alapját képező körülményekre tekintettel állította az Alaptörvény II. cikk, VI. cikk (1) és (2) bekezdése, XX. cikk (1) bekezdése, XXI. cikk (1) és (2) bekezdése sérelmét, és nem pedig azt mutatta be, hogy az indítványozó által kértnél alacsonyabb összegben meghatározott kártérítés összegét tartalmazó bírói döntés miatt sérti ezen Alaptörvényben biztosított jogokat. Az Alkotmánybíróság kiemeli: hatáskörébe kizárólag a bírói döntések alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik, és az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással már nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Az Alaptörvény II. cikkével, VI. cikk (1) és (2) bekezdésével, XX. cikk (1) bekezdésével, XXI. cikk (1) és (2) bekezdésével összefüggésben az indítványozó lényegében a bíróság jogalkalmazását, jogértelmezését, és a bírói döntés irányát vitatja, amely önmagában nem tekinthető az alkotmányjogi panaszok elbírárlhatósága szempontjából alkotmányjogilag értékelhető indokolásnak {legutóbb hasonlóan: 24/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [13]}, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. Mindez azt jelenti, hogy az indítvány ezen elemeiben nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelményének.
- [21] 2.3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [22] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét az indítványozó részben arra tekintettel állítja, hogy a polgári peres eljárás 11 évig és 8 hónapig tartott, ami az észszerű időn belüli eljárás követelményével ellentétes. Az Alkotmánybíróság a 3024/2016. (II. 23.) AB határozatában hangsúlyozta, hogy a jogvita észszerű időn belüli elbírálásához való jog az Alaptörvényben biztosított jogok körébe tartozik, amelynek sérelme alkotmányjogi panasz alapját képezheti (Indokolás [15]). Az Alkotmánybíróságnak ugyanakkor nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódasából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz esetén csupán az indítványban támadott bírósági ítélet megsemmisítése felől rendelkezhet. Amennyiben az Alkotmánybíróság a támadott ítéletet megsemmisítené, a bírósági eljárás újra kezdetét venné, azaz a per még tovább húzódná {legutóbb például: 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [66]–[67]}. Az eljárás elhúzódasából származó igényét az indítványozó ezért csak egyéb jogi úton – elsősorban polgári perben – érvényesítheti. Az Alkotmánybíróság a fentiekre figyelemmel nem vizsgálta érdemben az alkotmányjogi panaszt az észszerű időn belül való elbírálás követelményével összefüggésben.
- [23] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét az indítvány az eljárás tisztességtelenségét eredményező hiányosságokra tekintettel is állítja, ugyanis az eljárás során sem az elsőfokú, sem pedig a másodfokú bíróság nem tárta fel kellő mértékben a tényállást, a bíróságok nem foglaltak állást az alperesek kárfelelőssége tekintetében, hibáztak a bizonyítási terhek kiosztásában, és nem értékelték kellően az indítványozó beadványait, a kirendelt szakértői testület pedig nem rendelkezett a Kúria által előírt valamennyi szakkérdés együttes szakmai megítéléséhez szükséges szakismerettel.
- [24] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdéséből következően az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntések jog-, illetve törvényszerűségét, ezért „[ö]nmagában

a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {Elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]} Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az indítvány azon elemeit, amelyek a támadott bírói döntések Pp.-be ütközését állítják, nem vizsgálhatja {legutóbb hasonlóan: 3145/2019. (VI. 13.) AB határozat, Indokolás [13]}. Ugyancsak nem az Alkotmánybíróság hatásköre annak megítélése, hogy a kirendelt szakértői testület rendelkezik-e a szakvélemény elkészítéséhez szükséges szakismerettel, illetőleg annak vizsgálata sem, hogy az eljáró bíróságok megfelelően tárták-e fel a tényállást, megfelelően osztották-e ki a bizonyítási terhet, és megfelelően értékelték-e az indítványozó beadványait, ezek ugyanis kivétel nélkül az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső törvényességi, tényállás-megállapítási és bizonyíték-értékelési (és nem pedig alkotmányjogi) kérdések. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ebben az elemében nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem alapoz meg.

- [25] Az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét részben a Pp. egyes rendelkezéseinek megsértése miatt, részben pedig azért állítja, mert a szakértői bizonyítás olyan fokú szabálytalanságoktól volt terhes, melyek figyelembevételével a hatékony jogorvoslat alkotmányos követelményének megsértése is megállapítható. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik, tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti {összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60], legutóbb például: 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [16]}. A konkrét ügyben az indítványozó számára kétséget kizáróan rendelkezésre állt a jogorvoslat lehetősége, azzal élt is, és rendes és rendkívüli jogorvoslati kérelmeit a bíróságok érdemben elbírálták. A jogorvoslathoz való jogból ugyanakkor nem az következik, hogy a jogorvoslatot elbíráló szervnek a kérelemben foglaltakat magáévá kell tennie és a kérelemnek megfelelő döntést kell hoznia, hanem csak az, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják {lásd: 3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [16]}, mely jelen esetben kétséget kizáróan megtörtént. Ennek megfelelően önmagában az a tény, hogy a Kúria nem tartotta megalapozottnak az indítványozó által előadottakat, illetőleg az indítványozó vitatja a Kúria döntésében foglalt megállapításokat, nem vetheti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét, és az indítvány ebben az elemében nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [26] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz sem a XXVIII. cikk (1) bekezdésével, sem pedig a XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételek egyikének sem.
- [27] 3. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2019. november 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1244/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3352/2019. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Ítéltábla Bf.I.111/2017/28. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Szilágyi Roland Ügyvédi Iroda, képviseli: dr. Szilágyi Roland ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben a Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.I.111/2017/28. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó büntetőeljárásban az indítványozó terheltként vett részt. Az első fokon eljáró Szombathelyi Törvényszék megállapította az indítványozó bűnösségét folytatólagosan, felbújtóként elkövetett, a Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 310. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés szerint minősülő adócsalás bűntettében, valamint kétrendbeli, a Btk. 310. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés szerint minősülő adócsalás bűntettében, továbbá folytatólagosan elkövetett, a Btk. 276. §-ba ütköző magánokirat-hamisítás vétségében. Az első fokon eljáró bíróság azt is megállapította, hogy az indítványozó a fenti bűncselekményeket bünszervezetben követte el. A Szombathelyi Törvényszék ezért az indítványozót halmazati büntetésül kilenc év fegyházbüntetésre, 500 napi tétel pénzbüntetésre, hat év gazdasági társaságban betöltött vezető tisztségviselői foglalkozástól eltiltásra és öt év közügyektől eltiltásra ítélte. A Szombathelyi Törvényszék ezen túlmenően az indítványozó vonatkozásában vagyoneklobzást is elrendelt. A Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság ítéletében mellőzte a bünszervezetben történő elkövetés megállapítását, és az elsőfokú bíróság ítéletét hét év hat hónap börtönbüntetésre enyhítette, továbbá az indítványozó vonatkozásában az elsőfokú ítéletben szereplő vagyoneklobzásra vonatkozó döntést hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot erre nézve különleges eljárás lefolytatására hívta fel. A jogerős ítélettel szemben kizárólag az ügy III. rendű terheltje terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, melyet a Kúria Bfv.I.1193/2018/6. számú végzésével mint törvényben kizárt indítványt elutasított. Az indítványozó a jogerős ítélettel szemben sem felülvizsgálati kérelmet nem nyújtott be, sem pedig perújítást nem kezdeményezett.
- [3] 1.2. Az ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-ára alapítva, kérve a Győri Ítéltábla Bf.I.111/2017/28. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Álláspontja szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, az indítványozó ugyanis az alapügyben diplomáciai mentességére hivatkozott. A másodfokú eljárás idején hatályban levő, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 553. § (1a) bekezdése szerint a diplomáciai mentességet élvező személyek büntetőjogi felelősségre vonására nemzetközi szerződés, ennek hiányában a nemzetközi gyakorlat irányadó. A nemzetközi gyakorlat kérdésében az igazságügyért felelős miniszter állásfoglalását kell beszerezni. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában azt állította, hogy egy másik állam „ENSZ-hez rendelt Állandó Genfi Küldöttségében” tanácsadói tisztséget tölt be, mely alapján az Egyesült Nemzetek kiváltságairól és mentességeiről szóló, New Yorkban, 1946. február hó 13. napján kelt nemzetközi egyezmény IV. cikkelyének 11. bekezdés a) pontja alapján diplomáciai mentességgel rendelkezik, a IV. cikkely 16. bekezdése értelmében pedig a mentességi jogra vonatkozó rendelkezések alkalmazása szempontjából a „képviselő” kifejezés egyebek között a tanácsadókat is magában foglalja, ekként a rendelkezés rá is alkalmazandó. Az egyezményt Magyarországon az 1957. évi 15. törvényerejű rendelet hirdette ki. Az indítványozó érvelése szerint a vele szemben lefolytatott büntetőeljárás azáltal vált tisztességtelenné, hogy az eljáró bíróság a diplomáciai mentesség kérdésében az igazságügyi minisztert kereste

meg, ahelyett, hogy közvetlenül a vonatkozó nemzetközi egyezmény alapján hozta volna meg a döntését, különös tekintettel arra, hogy a miniszter az egyezmény szövegével ellentétes tartalmú állásfoglalást adott. Érvelése szerint a Be. 375. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróságnak ezen eljárási szabálysértésre tekintettel hatályon kívül kellett volna helyezni az elsőfokú bíróság ítéletét, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra kellett volna utasítania, a Győri Ítéltábla támadott ítélete pedig azáltal vált tisztességtelenné, hogy ezen törvényi kötelezettségének nem tett eleget.

- [4] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [5] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó a Győri Ítéltábla ítéletét 2018. július 31. napján vette át, míg az alkotmányjogi panaszt 2018. szeptember 5. napján érkezett a Szombathelyi Törvényszék, ekként az határidőben került benyújtásra. A jogi képviselővel eljáró indítványozó csatolta az eljáró jogi képviselő meghatalmazását. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot rögzítő XXVIII. cikk (1) bekezdése az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának tekinthető.
- [6] 2.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [7] Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság Abtv. 29. §-a szerinti követelményével összefüggésben kiemeli, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja [elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]]. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelt-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz [elsőként: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]].
- [8] Az indítványozó alkotmányjogi panasz részben az eljáró bíróságok által elkövetett eljárási szabályszegés megállapítására, részben a diplomáciai mentesség fennállása tekintetében a bírói döntés felülmérlegelésére irányul. Az indítványozó által állított eljárási szabályszegés még az indítványozó érvelése szerint is legfeljebb a másodfokú eljárás lefolytatása idején hatályos Be. szabályainak megsértését jelenthetné, mely eljárási szabálysértés fennálltának vizsgálata nem az Alkotmánybíróság hatásköre. Az Alkotmánybíróság jogköre nem teremthet ugyanis alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan – vélt vagy valós – jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható [lásd például: 3113/2018. (IV. 9.) AB végzés, Indokolás [24]].
- [9] Az Alkotmánybíróság a diplomáciai mentesség fennállásával, illetőleg terjedelmével kapcsolatosan azt is kiemeli, hogy az eljáró bíróság megkeresésére az Igazságügyi Minisztérium Nemzetközi Büntetőjogi Osztálya, illetőleg a Külgazdasági és Külügyminisztérium Nemzetközi Jogi Főosztálya kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy az indítványozót magyar állampolgárként Magyarországon nem illeti meg diplomáciai mentesség, és a diplomáciai mentesség esetleges megsértését az érintett állam sem jelezte, melyet a Győri Ítéltábla ítéletében is rögzített. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogszabályok értelmezése (ideértve jelen esetben a diplomáciai mentesség fennállását, illetőleg terjedelmét meghatározó, Magyarország által megerősített nemzetközi egyezmény vonatkozó rendelkezésének konkrét egyedi ügyben történő értelmezését is) a bíróságok, és nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit ezzel összefüggésben pedig csak akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megszabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz [lásd például: 3073/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [29]]. A diplomáciai mentesség adott egyedi ügyre vonatkoztatható terjedelme egyértelműen az alaptörvényi értel-

mezési tartományon belüli, szakjogi kérdésnek tekinthető, és nem értékelhető a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot rögzítő XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmeként. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor azt is megemlíti, hogy az indítványozót (az állításával szemben) még az általa hivatkozott nemzetközi egyezmény alapján sem illeti meg automatikusan a diplomáciai mentesség, figyelemmel az egyezmény IV. cikkely 15. bekezdésére. A rendelkezés értelmében ugyanis a kiváltságokat és mentességeket tartalmazó rendelkezéseket „nem lehet alkalmazni oly állam hatóságaival szemben, amelynek a képviselő állampolgára vagy képviselője, illetőleg az volt”, márpedig az indítványozó magyar állampolgársága a büntetőeljárásban egyértelműen megállapításra került.

- [10] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételek egyikének sem.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.
- [12] Budapest, 2019. november 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1410/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3353/2019. (XII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Ítéltábla Pk.II.20.531/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Petrik Ferenc) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítványozó panaszában a Debreceni Ítéltábla Pk.II.20.531/2019/4. számú végzése, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Választási Bizottság 109/2019. (X. 22.) számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Az indítványozó álláspontja szerint a végzés és a határozat ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, IX. cikk (3) és (4) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdésével.
- [3] Az alkotmányjogi panasz előzményei – a bíróság végzésében és a választási bizottság határozataiban megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalhatók össze.
- [4] Tiszakerecseny Község Helyi Választási Bizottsága (a továbbiakban: HVB) 49/2019. (X. 13.) számú határozata megállapította, hogy a polgármester-választás érvényes és eredményes volt, és a szavazóköri jegyzőkönyv alapján megállapította a választás eredményét. A jegyzőkönyv szerint a megválasztott polgármester 207 szavazatot, míg a másik polgármester-jelölt (a korábbi polgármester) 201 szavazatot kapott.
- [5] 19 magánszemély kifogást terjesztett elő, amelyben egyrészt a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 350. § (1) bekezdés e) és f) pontjának sérelmére, másrészt a Ve. 2. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjának sérelmére hivatkoztak. A kifogás alapjaként azt adták elő, hogy egyes lakosok a választások előtti napokban és a választás napján az egyik polgármester-jelölt választására ösztönöztek másokat, valamint hogy a polgármester-jelölt „anyagilag juttatással akarta befolyásolni a választópolgárokat”. Az indítványban található egyik mondat szerint: „Szemtanúk szerint [...] tiszakerecsenyi lakos a választás napján Gecseyék boltja közelében egy rendőrségi ellenőrzés után olyan hangosan és trágár szavakkal szidalmazott távollétemben (sic!), hogy az több jelenlévőt megbotránkoztatott. Lejáratásommal (sic!) befolyásolhatta az arra járó választópolgárok pillanatnyi lelkiállapotát és ebből fakadóan döntésüket.”
- [6] Emellett a választás előtti napokban az említett polgármester-jelölt közzétett szórólapján súlyos jogszabálysértéssel vádolta meg a másik jelöltet, ezzel rágalmozást követett el, ami alkalmas volt a választók döntésének befolyásolására. Ahogy az indítvány fogalmaz: „az Indítványozó (sic!) által elkövetett súlyos jogszabálysértéssel rágalmoz (vádol hamisan)”, ezért sérült a Ve. 2. § (1) bekezdés a) és c) pontja.
- [7] A HVB a 53/2019. (X. 17.) számú határozatában részben helyt adott a kifogásoknak. Egyrészt megállapította a Ve. 2. § (1) bekezdés a), b), c), és e) pontjában foglalt alapelvek megsértését, és ezt azzal indokolta, hogy a HVB a „szóban forgó bizonyítékokat helytállónak találta, továbbá a Ve. alapelveinek megsértését olyan mértékűnek találta, hogy a polgármesterválasztás eljárásának megisméltése mellett döntött”. A HVB a Btk. megsértésével kapcsolatos kifogást elutasította hatáskör hiányára hivatkozással.
- [8] A határozattal szemben a megválasztott polgármester fellebbezést terjesztett elő, amelyben a HVB határozata megváltoztatását és a 18 magánszemély kifogásának elutasítását kérte. (Az eredeti kifogást tevő 19 személyből egy személy esetében a HVB megállapította, hogy mivel a HVB tagja, nem terjeszthet elő kifogást.)
- [9] A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Választási Bizottság (a továbbiakban: TVB) 109/2019. (X. 22.) számú határozatával a fellebbezésnek helyt adott, a HVB támadott határozatát megváltoztatta és a magánszemélyek kifogásait elutasította. A TVB határozatában hivatkozott a Ve. 43. § (1)–(2) és (5) bekezdésére, a 46. § *da* pont-

- jára, valamint a 212. § (2) bekezdés *b*) pontjára, és megállapította, hogy az indítványozók mint kifogást tevők nem csatoltak bizonyítékot a kifogáshoz. A HVB határozatának indokolása nem tartalmazza sem azt, hogy milyen tényállást állapított meg, sem azt, hogy annak alapjául milyen bizonyítékokat fogadott el. A HVB határozatát a Btk. 350. § (1) bekezdésének sérelmére alapított kifogást elbíráló részében a TVB határozata helyben hagyta.
- [10] A TVB határozatával szemben 3 magánszemély bírósági felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Ve. 222. § (1) bekezdése alapján jogszabálysértésre hivatkozással, eszerint sérült a Ve. 2. § (1) bekezdés *a*), *b*), és *e*) pontja, 43. § (1) bekezdése, 231. §-a, valamint 241. § (2) bekezdés *a*) és *b*) pontja.
- [11] A Debreceni Ítéltábla Pk.II.20.531/2019/4. számú végzésével a TVB határozatát helybenhagyta. A bíróság döntése szerint a felülvizsgálati kérelem nem felel meg a Ve. 221. § (1) bekezdésének és 222. § (1) bekezdésének, mivel a kérelmező nem felelt meg az „érintettség” követelményének. A bíróság döntése hivatkozott az egyetemes bírói gyakorlatra, amelynek értelmében érintettek a jelölt, a jelölőszervezet és az tekintendő, akivel szemben a választási bizottsági határozat valamilyen jogsértést állapított meg, vagyis ha a hivatkozott jogsérelem a kérelmező saját jogaira és/vagy kötelezettségeire közvetlenül kihat. A kérelmezők az érintettségük alapján azt jelölték meg, hogy az egyik polgármester-jelölt – a volt polgármester – „munkájával maximálisan elégedettek” és mindennapi életkörülményeiket befolyásolná, ha az általuk ismertetett módszerekkel választást nyert polgármester vezetné a települést. A bíróság azonban azt állapította meg, hogy a TVB döntése rájuk közvetlenül nem hat ki, valamelyik jelölttel való elégedettség vagy elégedetlenség nem alapozza meg érintettségüket.
- [12] A bíróság megállapította továbbá azt is, hogy a TVB határozatát részükre nem kézbesítették, ami miatt a kérelmezők a jogvesztő határidőn túl nyújtották be felülvizsgálati kérelmüket. Azonban a bíróság szerint ez alapján joghátrány nem érte a kérelmezőket, mivel érintettségük hiányában egyébként sem voltak jogosultak felülvizsgálati kérelem előterjesztésére.
- [13] Az indítványozók ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz, és kérték a Debreceni Ítéltábla Pk.II.20.531/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az szerintük sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, valamint a IX. cikk (3) és (4) bekezdését.
- [14] Az indítványozók előadták, hogy az eljárás során becsatolták a megválasztott polgármester szórólapját, amely bűncselekmény elkövetésével vádolta „az indítványozót” (sic!) – valójában a másik polgármester jelöltet. Az alaptörvény-ellenességet az okozta, hogy a megválasztott polgármester szórólapján tett kijelentések túlmutattak a szabad politikai véleménynyilvánítás keretein, továbbá alkalmasak voltak a választások eredményének befolyásolására. Az Alaptörvény IX. cikk (3) bekezdésének sérelmével összefüggésben a panasz hivatkozott a 3107/2018. (IV. 9.) AB határozatra és az 1/2015. (I. 16.) AB határozatra, az állítva, hogy ezen alkotmánybírósági döntéseket sérti a bíróság indítvánnyal támadott végzése.
- [15] A támadott döntés emellett sérti a jogorvoslathoz való jogot, vagyis az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését, mivel értelmezésével szűkítette az „érintettség” fogalmát.
- [16] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [17] A Ve. 233. § (1) bekezdése szerint a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz a sérelmezett döntés közlésétől számított három napon belül nyújtható be az Alkotmánybírósághoz. A (2) bekezdés kimondja, hogy az Alkotmánybíróság a Ve. alapján, a választási szerv határozatával kapcsolatos jogorvoslati eljárásban hozott bírói döntés elleni alkotmányjogi panaszról az Abtv. 56. §-a szerint a beérkezésétől számított három munkanapon belül, a befogadott alkotmányjogi panaszról további három munkanapon belül dönt.
- [18] A támadott bírói döntés meghozatalára 2019. november 11-én került sor, az indítvány a Debreceni Ítéltábla érkeztető bélyegzője szerint 2019. november 15-én került benyújtásra. A bíróság tájékoztatása szerint a kézbesített határozat vétíve az Alkotmánybíróság döntéshozataláig (november 22.) nem érkezett vissza a bíróságra, a döntés közzétételének napja a bíróság internetes felületén november 11.
- [19] Az ügyvédi meghatalmazás az Alkotmánybíróság előtti eljárásra nézve hiányzik: bár az indítvány mellékleteként az indítványozók jogi képviselője megjelölte annak előterjesztését, a mellékletet ténylegesen nem csatolta az indítványhoz.

- [20] Az alkotmányjogi panasz megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozók jogosultságát és érintettségét megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, a támadott bírói döntést, továbbá a kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozók jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették, valamint jogosultságuk és érintettségük egyértelmű, mivel saját egyedi ügyükben terjesztettek elő alkotmányjogi panaszt.
- [21] Az indítványban kifejtett érvelés ugyanakkor nem tartalmaz értékelhető indokolást az Alaptörvény indítványban hivatkozott rendelkezésekkel kapcsolatban. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig az indokolás hiánya {lásd pl.: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya.
- [22] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével és az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésével összefüggésben semmilyen érvelést nem adott elő. Az Alaptörvény IX. cikk (3) bekezdésének sérelme kapcsán is csupán két korábbi alkotmánybírói döntésre hivatkozik az indítvány – melyek közül az egyik döntés alapja az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének sérelme volt, a másik elutasította az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének és a IX. cikk (4) bekezdésének sérelmére hivatkozó indítványt – és arra, hogy a bíróság végzése ezekkel ellentétes. Az indítvány nem fejtette ki, hogy miben látja az Alaptörvény hivatkozott rendelkezésének sérelmét a támadott bírói döntéssel összefüggésben. Az indítvány azon felvetése, hogy a szabad politikai véleménynyilvánítás keretein túlmutató az egyik polgármester-jelölt magatartása, nem teljesíti a bírósági döntésben rejlő alaptörvény-ellenesség indokolásának kritériumát.
- [23] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmével összefüggésben is csupán annyit állít az indítvány, hogy a jogos érdek fogalmának értelmezése a bírói gyakorlatban „nyilvánvalóan szűkíti” a jogos érdek alaptörvényi fogalmát.
- [24] 3. A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában és a 52. § (1) bekezdésében foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (3) bekezdése, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. november 22.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: IV/1849/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSI ÁLLÁSFOGLALÁSAI

1/2019. (XI. 25.) AB TÜ. ÁLLÁSFOGLALÁS

az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 70. § (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján az Abtv. és az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat egységes értelmezése, valamint a hatáskörébe tartozó ügyekben benyújtott indítványok egységes kezelése és az Alkotmánybíróság egységes joggyakorlatának kialakítása érdekében – figyelemmel a felülvizsgálati eljárás, a perújítás és az alkotmányjogi panasz viszonyára – meghozta a következő

á l l á s f o g l a l á s t:

I.

1. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdés *b*) pontjához, 27. § *b*) pontjához és az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend) 32. § (1) bekezdéséhez

Az Abtv. 27. § *b*) pontja szerinti „jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette” fordulat a rendes jogorvoslati lehetőségek igénybe vételére vonatkozik, az indítványozó nem köteles a felülvizsgálatot és a perújítást mint rendkívüli jogorvoslatokat is kimeríteni. A folyamatban lévő felülvizsgálati vagy perújítási eljárás ugyanakkor az Alkotmánybíróság eljárásának akadályos.

A felülvizsgálati vagy perújítási eljárás befejezése előtt előterjesztett alkotmányjogi panaszt az egyéb feltételek vizsgálata nélkül, egyesbírói eljárásban hozott végzéssel vissza kell utasítani, függetlenül attól, hogy a felülvizsgálati vagy perújítási eljárást az indítványozó vagy más kezdeményezte. Nem kell visszautasítani a felülvizsgálati vagy perújítási eljárás befejezése előtt előterjesztett alkotmányjogi panaszt, ha az Alkotmánybíróságnak hivatalos tudomása van arról, hogy a felülvizsgálati eljárás az alkotmányjogi panasz benyújtását követően, de az egyesbírói döntést megelőzően befejeződött. Ilyen esetben a főtítkár beszerzi az indítványozó nyilatkozatát (indítvány-kiegészítését) arról, hogy a felülvizsgálati vagy perújítási döntés tartalmának ismeretében a korábban a jogerős döntéssel szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszát fenntartja-, illetve kiegészíti-e a felülvizsgálati vagy perújítási döntés vizsgálatára irányuló kérelemmel. Amennyiben az indítványozó kiterjeszti az alkotmányjogi panaszát a felülvizsgálati vagy perújítási döntésre, de továbbra is vizsgálni kéri a korábbi, jogerős döntést is, az Alkotmánybíróság az alkotmányosság szempontú vizsgálatot a jogerős döntés vonatkozásában is lefolytatja.

A perújítást elrendelő bírósági határozat önálló alkotmányjogi panasszal nem támadható, és a perújítás elrendelése esetén a korábban hozott jogerős bírósági határozat elleni alkotmányjogi panaszt vissza kell utasítani. A perújítási kérelmet elutasító döntés – ha az indítványozó a rendes jogorvoslati lehetőségeit kimerítette – önállóan is támadható alkotmányjogi panasszal, de ebben az esetben az Alkotmánybíróság csak a perújítási kérelem elutasítását vizsgálja, a jogerős döntést nem.

2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdéséhez, 27. §-ához és az Ügyrend 32. § (2) bekezdéséhez

Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasznak a bírói döntések közül csak a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező döntések ellen van helye.

A bírósági eljárást – egyéb határozattal – befejező bírói döntések minősítése során az Alkotmánybíróság a panasz alapjául szolgáló bírósági eljárást (vagy annak valamelyik szakaszát) szabályozó törvényi rendelkezéseket veszi alapul.

Ebből következően az Ügyrend 32. § (2) bekezdésének „is” fordulata, figyelemmel a (3) bekezdésben foglaltakra, nem zárja ki felülvizsgálati eljárásban hozott más döntések alkotmánybírósági felülvizsgálatát. Az Abtv. előírásaira tekintettel az eljárás során hozott (közbenső) végzések elleni kérelmek tárgyában hozott döntések kivételével bármely kúriai felülvizsgálati döntés megtámadható az Abtv. 26. § (1) bekezdése és/vagy 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal.

3. Az Abtv. 27. §-ához és az Ügyrend 32. § (3) bekezdéséhez

Az Ügyrend szabálya kizárja az alkotmányjogi panasszal megtámadható felülvizsgálati döntések köréből a jogerős ítéletet hatályon kívül helyező és az alsóbb fokú bíróságot új eljárásra utasító kúriai döntéseket. Ilyen esetekben az alapeljárás még folyamatban van, annak lezárultáig a „jogorvoslati lehetőségek még nincsenek kimerítve”, tehát az alkotmányjogi panaszt ezen esetekben általában vissza kell utasítani. Ez alól kivételt jelent, tehát nem kell visszautasítani az ilyen döntést támadó alkotmányjogi panaszt, ha az abban állított alapjogsérelem magával a hatályon kívül helyező és a hatóságot vagy bíróságot új eljárásra utasító határozattal függ össze. Ilyen eset, ha éppen a jogerős döntés hatályon kívül helyezése és az új eljárásra utasítás okoz az indítványozónak alapjogsérelemet, miként az is, ha a Kúria döntése nem enged mérlegelést az alsóbb fokú bíróság, illetve az eljáró hatóság számára a meghozandó új határozat tekintetében, vagyis tartalma szerint a hatályon kívül helyező végzést az eljárást lezáró döntésnek kell tekinteni.

Szintén helye lehet alkotmányjogi panasznak a Kúria jogerős bírósági döntést hatályában fenntartó, ugyanakkor az eljárást utasító döntése ellen, ha az alkotmányjogi panasz kifejezetten e döntés alaptörvény-ellenességét állítja.

4. Az Ügyrend 32. § (1) bekezdéséhez

Ha az indítványozó az alkotmányjogi panaszát fenntartja, de nem egészíti ki, az Alkotmánybíróság eljárása során hivatalból vizsgálja, hogy az alkotmányossági vizsgálatot kiterjeszti-e a felülvizsgálati eljárásban hozott döntésre.

5. Az Ügyrend 32. § (2) és (4) bekezdéséhez

Az alkotmányjogi panasz alapján lefolytatott alkotmányossági felülvizsgálat keretében a Kúria döntésén keresztül a – korábban alkotmányjogi panasszal megtámadott, de a felülvizsgálati eljárás miatt érdemben nem vizsgált – jogerős döntés – a korábbi alkotmányjogi panaszba foglalt kérelemnek megfelelően – akkor is felülvizsgálható, ha az indítványozó korábban felülvizsgálati (vagy csatlakozó felülvizsgálati) kérelmet nyújtott be, de azt a Kúria érdemi vizsgálati nélkül visszautasította.

II.

1. A teljes ülési állásfoglalást az Abtv. 70. § (2) bekezdése alapján a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

2. Jelen teljes ülési állásfoglalást a közzétételkor folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.

Budapest, 2019. november 12.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: XVII/01723/2019.
Megjelent a Magyar Közlöny 188. számában.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Papp Tibor ügyvezető
HU ISSN 2062–9273